

Urząd Regulacji
Energetyki

NR 1
2009

2 stycznia 2009

BIULETYN URZĘDU REGULACJI ENERGETYKI

w numerze m.in.:

- Strefa Odbiorcy – nowa inicjatywa Prezesa URE
- Ochrona odbiorców energii w UE
- Rozliczanie za dostarczane ciepło
- Rozstrzyganie sporów przez Prezesa URE – przewodnik
- Węgiel w UE
- Wspólnotowe i polskie regulacje prawne a funkcjonowanie regulatorów

Szanowni Państwo, Drodzy Czytelnicy!

Ucichły dźwięki Sylwestrowego balu, już nie słychać huków fajerwerków... nadszedł Nowy 2009 Rok. Z pewnością będzie to rok zadumny nad tym, co minęło i nad tym, co nas czeka w przyszłości.

Wyrażam nadzieję, że ten 2009 rok przyniesie nam wszystkim dużo optymizmu, spokoju, wiary w lepsze dni, abyśmy podotali wszelkim nowym wyzwaniom i trudnym decyzjom, mijali pojawiające się na naszej drodze przeszkody.

Życzę Państwu wszystkiego najlepszego, życzliwości, spełnienia marzeń. Niech ten nadchodzący rok okaże się dla Państwa zdecydowanie lepszy od poprzedniego zarówno w sprawach zawodowych, jak i osobistych.

Mariusz Maciej Swora

Mariusz Swora
Prezes

Urzędu Regulacji Energetyki

Szanowni Państwo!

do jednych z najbardziej istotnych aspektów ochrony interesów odbiorców należy zapewnienie im możliwości sprawnego rozstrzygnięcia sporów. Wielokrotnie zdarza się, że strony sporu nie posiadają wiedzy o specyfice tego postępowania, nie potrafią sprawnie poruszać się w jego ramach. Radosław Walaszczyk, w swoim artykule, przedstawia zatem swoisty quasi przewodnik, w którym zamieścił przekrojowo najważniejsze informacje o aspektach formalnych postępowania w sprawach spornych rozstrzyganych przez Prezesa URE na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy – Prawo energetyczne. W materiale zawarte są m.in. granice kompetencji regulatora, kwestie związane z prawidłowym sporządzeniem i złożeniem wniosku, przebieg postępowania administracyjnego, podstawy procedury odwoławczej – czyli spora dawka praktycznych informacji, wskazówek i przykładów, które powinny ułatwić, przede wszystkim odbiorcom paliw i energii, zrozumienie specyfiki postępowania w sprawach spornych.

Pod koniec października 2008 r. Prezes URE zainaugurował działalność „Strefy Odbiorcy” – inicjatywy gromadzącej przedstawicieli konsumentów, urzędów państwowych oraz firm działających na rynkach energii elektrycznej, gazu i ciepła, której głównymi zadaniami mają być: identyfikacja problemów, poszukiwanie skutecznych metod ich rozwiązania, usprawnienie dialogu między przedsiębiorstwami sektora a odbiorcami, określenie i wdrożenie dobrych praktyk. Szczegółowe informacje o tej inicjatywie, a także przebieg konferencji rozpoczynającej jej działalność, zawarte są w opracowaniu Agnieszki Głośniewskiej.

W sierpniu ub.r. Grupa ds. Ochrony Konsumentów – grupa zadaniowa Grupy Europejskich Regulatorów dla Energii Elektrycznej i Gazu (ERREG) przygotowała projekt raportu pt. „Transposition of Consumer Rights Monitoring Report”, prezentujący analizę stopnia implementacji do krajowych porządków prawnych państw członkowskich przepisów art. 3 oraz Załączników A do Dyrektyw: 2003/54/WE i 2003/55/WE. W raporcie oceniono ponadto zakres wdrożenia propozycji zawartych w dokumentach Best Practice Propositions opublikowanych przez ERREG w 2006 r., poświęconych ochronie odbiorców, procesowi zmiany sprzedawcy i przejrzystości cen, a także zwrócono uwagę na wdrożenie elementów programu ochrony odbiorców przewidzianego w projekcie zmian wspólnotowego prawa energetycznego. Streszczenie informacji przedstawionych w tym raporcie zawiera materiał Katarzyny Smagiel.

Pełna liberalizacja rynku energetycznego wydaje się być niemożliwa do przeprowadzenia bez jego należytej kontroli, którą zapewniają niezależne od nacisków krajowe organy regulacji sektora energetycznego. Marcin Nowacki w swoim opracowaniu podjął się analizy wspólnotowych oraz polskich regulacji prawnych dotyczących funkcjonowania krajowych organów regulujących ten sektor – a takim organem w naszym kraju jest Prezes URE. Autor przedstawia ewolucję zakresu niezależności, jaki przysługiwał temu organowi od momentu jego ustanowienia do dnia dzisiejszego, a także zmiany, jakie są planowane w tym zakresie.

Państwa uwagę polecamy także artykuł Tadeusza Leszczyńskiego, w którym przybliżona została rola węgla w państwach Unii Europejskiej, w tym rola zarówno pozytywna – w dywersyfikacji źródeł energii, jak i negatywna – w zanieczyszczeniu środowiska naturalnego. Ponadto autor dokonuje analizy sektora polskiego górnictwa węgla kamiennego i brunatnego.

Redakcja

SPIS TREŚCI

Strefa Odbiorcy – czyli jak rozwiązać problemy konsumentów energii elektrycznej, gazu i ciepła	2
Poziom ochrony odbiorcy energii w gospodarstwie domowym w państwach członkowskich UE.	5
Rozliczanie za dostarczane ciepło – dwie płaszczyzny budzące emocje	22
Rozstrzygnięcie sporów w Prawie energetycznym – zagadnienia praktyczne	26
Kilka uwag o możliwości stosowania przepisów kodeksu karnego w postępowaniach w sprawie nałożenia kar pieniężnych przez Prezesa URE na przykładzie czynu ciągłego	41
Węgiel nośnikiem energii w Unii Europejskiej.	45
Zakres niezależności Prezesa URE. Uwagi <i>de lege lata</i> i <i>de lege ferenda</i> w świetle wspólnotowych i polskich regulacji prawnych	60
Informacje i komunikaty	69

Nota copyright © do artykułów zamieszczonych w Biuletynie Urzędu Regulacji Energetyki przysługuje autorom tych artykułów.

BIULETYN URZĘDU REGULACJI ENERGETYKI

Wydawca: Urząd Regulacji Energetyki

Adres Redakcji: 00-872 Warszawa, ul. Chłodna 64, tel. (0-22) 661 62 22, faks: (0-22) 661 62 24

Skład i łamanie, organizacja druku i kolportaż: PWP „Gryf” SA, 06-400 Ciechanów, ul. Sienkiewicza 51, tel. (0-23) 672 32 83

Oddano do druku 19 grudnia 2008 r. Nakład: 1600 egz. ISSN 1506-090X Cena 15 zł (w tym 0% VAT)

Materiały fotograficzne wykorzystano za zgodą właścicieli praw autorskich. Informacji o warunkach prenumeraty udzielamy pod numerem tel. (0-22) 661 62 22

Numer konta bankowego do wpłat za prenumeratę: NBP 0/0 Warszawa 5810101000028732231000000, Urząd Regulacji Energetyki (Biuletyn URE)

www.ure.gov.pl

STREFA ODBIORCY – CZYLI JAK ROZWIĄZAĆ PROBLEMY KONSUMENTÓW ENERGII ELEKTRYCZNEJ, GAZU I CIEPŁA

Agnieszka Głośniewska

Poznać problemy i znaleźć skuteczne metody ich rozwiązania, usprawnić dialog pomiędzy przedsiębiorstwami sektora a odbiorcami, określić i wdrożyć dobre praktyki – to główne cele „Strefy Odbiorcy”.

27 października 2008 r. Mariusz Swora, Prezes URE zainaugurował działalność „Strefy Odbiorcy”. Inicjatywa gromadząca przedstawicieli konsumentów, urzędów państwowych oraz firm działających na rynkach energii elektrycznej, gazu i ciepła ma za zadanie rozwiązywanie powszechnych problemów odbiorców oraz wypracowanie standardów dobrych praktyk.

W konferencji udział wzięli przedstawiciele konsumentów – miejscy rzecznicy konsumentów, reprezentanci federacji i stowarzyszeń konsumenckich, firm energetycznych, ciepłowniczych i gazowych oraz organizacje skupiające te przedsiębiorstwa (Polskie Towarzystwo Przesyłu i Rozdziału Energii Elektrycznej, Towarzystwo Obrotu Energią, Izba Gospodarcza Gazownictwa), organizacje pozarządowych, środowisk naukowych (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski) oraz mediów (portal konsumencki Verivox, portal naszaenergia.pl).

Obrady otworzył Mariusz Swora wyjaśniając genezę powstania inicjatywy. „W ostatnich latach ceny energii w Unii Europejskiej znacząco rosły, tendencja ta wyraźnie zaznaczyła się także w Polsce. Nie spełniły się w związku z tym oczekiwania konsumentów związane ze spadkiem cen i poprawą jakości w energetyce, jakie miały być następstwem stworzenia konkurencyjnego rynku energii. Taka sytuacja odbiorców na rynku energii budzi niepokój i choć ochrona interesów konsumentów nie należy wprost do moich kompetencji, to mając na uwadze potrzebę równowagi interesów przedsiębiorstw energetycznych oraz odbiorców czuję się zobowiązany do podjęcia działań na rzecz wzmocnienia tych drugich”.

Łatwo dostępna informacja kluczowym elementem pomocy odbiorcy

Obradom przewodniczył Marek Woszczyk, Wiceprezes URE, który podkreślił, że „Strefa Odbiorcy” ma być także platformą wiedzy. Informacja jest bowiem podstawą funkcjonowania każdego rynku.

Plenarną część spotkania podzielono na trzy części. W pierwszej przedstawione zostały problemy odbiorców w oczach przedstawicieli organizacji konsu-

menckich i reprezentantów przedsiębiorstw energetycznych. W drugiej części te problemy naświetlił ze swojej perspektywy Rzecznik Odbiorców Paliw i Energii działający przy Prezesie URE. Kolejną część przedstawiła europejski punkt widzenia problemów odbiorcy. Kwestie uregulowań dotyczących konsumentów energii w prawie wspólnotowym przedstawiła Zofia Janiszewska, zastępca dyrektora Departamentu Promowania Konkurencji URE.

Przedstawiciele organizacji konsumenckich – Stowarzyszenia Konsumentów Polskich (SKP) oraz Federacji Konsumentów – inicjatywę Prezesa URE przyjęli z dużym zadowoleniem. Jak potrzebne jest to spotkanie wskazywał Tomasz Oddziemczyk z SKP. Tylko do tego stowarzyszenia, od początku roku wpłynęło ponad 500 zgłoszeń i skarg konsumentów mediów, a nie jest to jedyna organizacja przyjmująca skargi odbiorców.

Zidentyfikować problemy

W pierwszej części spotkania podczas sesji plenarnej przedstawiciele poszczególnych podsektorów rynku scharakteryzowali problemy, z jakimi mają do czynienia. Tomasz Oddziemczyk ze Stowarzyszenia Konsumentów Polskich do najważniejszych grup problemów, z którymi do Stowarzyszenia zgłaszają się konsumenci, zaliczył przede wszystkim oskarżenia o nielegalny pobór prądu/gazu, oskarżenia o zniszczenie licznika (i idące za tym żądania pokrycia kosztów naprawy bądź wymiany urządzeń) oraz kwestie związane z rachunkami – ich wysokością, przejrzystością i sposobem naliczania. Grzegorz Górski, prezes Towarzystwa Obrotu Energią uważa brak jednolitej i prostej procedury zmiany sprzedawcy za jedną z głównych barier w komunikacji z odbiorcami.

Specyfikę sektora ciepłowniczego przedstawił Jacek Szymczak z Izby Gospodarczej Ciepłownictwo Polskie. Ponad połowa rynku ciepła to rynek nieregulowany, a odbiorcy ciepła to w znakomitej większości podmioty, a nie jego bezpośredni konsumenci. Prowadzi to do specyficznej sytuacji w podsektorze ciepła, w której klient nie jest tożsamy z konsumentem.

Co gryzie polskiego odbiorcę?

O problemach, z jakimi zmagają się odbiorcy mediów, chyba najwięcej wiedzą Rzecznicy Odbiorców Paliw i Energii funkcjonujący przy Prezesie URE. Głównym zadaniem Rzecznika Odbiorców Paliw i Energii jest udzielanie informacji i pomoc odbiorcom paliw gazowych i energii w ich stosunkach z przedsiębiorstwami energetycznymi. A problemów zgłaszanych do Rzecznika nie brakuje.

Jak wskazywał Jacek Bełkowi, pełniący funkcję Rzecznika, problemem jest przede wszystkim czytelność i zrozumienie wystawianych faktur. Niezrozumiałą częścią rachunków są głównie opłaty stałe. Odbiorcy uważają, że jeżeli nie pobierają paliw, energii czy ciepła, to nie powinni być obciążani żadną opłatą za okres, w którym nie było poboru. Warto przy tej okazji zauważyć, że opłata stała mniejsza (o ile nie całkiem likwiduje) motywację do oszczędzania – im więcej bowiem energii zużyjemy, tym mniej zapłacimy za jej jednostkę.

Kolejnym najczęściej zgłaszanym przez odbiorców i budzącym kontrowersje problemem w podsektorze energii jest zagadnienie kwalifikacji do grup taryfowych C lub G. Znacznie większe koszty energii elektrycznej ponoszone przez odbiorców zakwalifikowanych do grupy C (w porównaniu z grupą G) szczególnie widoczne w przypadkach prowadzenia działalności gospodarczej związanej z niewielkim zużyciem energii elektrycznej (jak np. biuro rachunkowe, gabinet lekarski, dorywcza praca rencisty) rodzą liczne pytania o zasadność utrzymywania takich rozwiązań.

Podobny problem dotyczy odbiorców, którzy rozpoczęli budowę domu i z jakiegoś powodu tę inwestycję zawiesili, mieszkań do wykończenia przez lokatorów, które już zostały sprzedane, ale jeszcze nie nastąpił ostateczny odbiór Inspektora Nadzoru Budowlanego, czy też zwykłych zaniedbań deweloperów, którzy formalnie nie zgłaszają potrzeby zmiany grupy taryfowej z C na G. Tu nasuwają się pytania dotyczące zapisów taryfowych. Czy nie powinny zostać zmienione definicje grup taryfowych w taki sposób, by odbiorca miał możliwość wyboru grupy? A może podział na grupę taryfową C i G jest na tyle sztuczny, że należałoby go znieść? Jeżeli grupa taryfowa G istnieje, to dlaczego w niektórych przedsiębiorstwach dotyczy wyłącznie niskiego napięcia?

Także kwestia przyłączeń do sieci elektroenergetycznej jest obszarem, w którym wiele można naprawić. Przede wszystkim terminy, które przedsiębiorstwa dają samym sobie na podłączenie do sieci odbiorcy są zbyt długie. Co więcej, te i tak długie okresy są przedłużane przez przedsiębiorstwa poza terminy ustalone umowami. Realizacja umów pozostawia, jak widzimy, wiele do życzenia. Sformułowania zawarte w adhezyjnych umowach przyłączenia są trudne do zmiany przez małego, potencjalnego odbiorcę, gdyż taki odbiorca przede wszystkim ma małą świadomość

prawną. O ustawie – Prawo energetyczne zwykle w ogóle nie ma pojęcia. Często podpisuje umowę (nawet widząc w niej jakieś wady) myśląc, że jest to jedyny sposób uzyskania energii elektrycznej. Jeśli już zdarzają się świadome istnienia organu regulacyjnego osoby starające się o przyłączenie, to zgłaszają się do urzędu już po podpisaniu umowy, co eliminuje możliwość ingerencji Prezesa URE.

Jakość dostarczanej energii elektrycznej, szczególnie liczba i czas wyłączeń, a także odchylenia od normatywnych napięć są przyczyną strat odbiorców. Problemem jest zawiła droga dochodzenia odbiorców do uzyskania rekompensat z tego tytułu. Rodzą się pytania: czy wielkość bonifikat jest odpowiednia, by stała się czynnikiem mobilizującym przedsiębiorstwa do poprawy jakości dostawy?; czy można wyznaczyć czytelny sposób uzyskania zwrotu kosztu naprawy urządzenia odbiorczego uszkodzonego z powodu przepięcia? Co zrobić, by przedsiębiorstwa obrotu, które mają zawarte umowy kompleksowe nie zastaniały się przed odbiorcami, że za jakość napięcia odpowiedzialny jest „kolega” (czyli dystrybutor)?

Odbiorcy gazu z kolei skarżą się na jakość dostarczanego paliwa. Zasadniczą kwestią jest odpowiedź na pytanie, jak zorganizować procedurę kontroli dostaw gazu, aby wskaźniki dotyczące jego jakości mogły być dla odbiorców wiarygodne. Transparentność pomiarów jest tutaj sprawą wiodącą. Pomiarów powinny być wykonywane na tyle często i w wielu miejscach, przez niezależne laboratoria, aby odbiorcy nie mieli podstaw do stawiania zarzutów fałszowania jakości gazu.

Wiadomym jest, iż opłaty stałe w grupie taryfowej W-3 są związane z nierównomiernością poboru paliwa. Jednak nie zawsze ten argument trafia do odbiorców. Przypadki zużycia gazu wyłącznie do ogrzewania są częste. Jak wytłumaczyć konieczność opłat w kilkumiesięcznym okresie bez zużycia gazu? Jak bumerang pojawia się znowuż pokusa dokonania uzmiennienia pobieranych opłat.

Problemów z dostawą ciepła jest stosunkowo najmniej. Być może wynika to z faktu, iż odbiorcami w rozumieniu Prawa energetycznego są instytucje, a nie lokatorzy, a w związku z tym ich świadomość prawna i umiejętność działania w obszarze prawa jest dużo większa niż przysłowiowego Kowalskiego. Potwierdzałby taką tezę fakt, iż z problemami dotyczącymi ciepła zgłaszają się najczęściej lokatorzy. Zgłaszają oni problemy związane z rozliczeniami opłat przez Spółdzielnie Mieszkaniowe, Wspólnoty Mieszkaniowe czy Administracje Domów Komunalnych.

Podział kosztów w budynkach wielolokalowych to domena zarządzającego nieruchomością, a rozstrzygnięcie sporów dotyczących właściwego rozliczenia leży w gestii sądów powszechnych. Jednak w związku z licznymi prośbami o pomoc Rzecznika Odbiorców w tym zakresie należy uznać, iż jest to obszar, w którym potrzeba zmian. Być może przez doregulo-

wania prawne, być może poprzez coraz częściej pojawiające się możliwości zawierania umów przez przedsiębiorstwa energetyczne z poszczególnymi lokatorami w budynkach wielolokalowych.

Gaz, ciepło i energia – co jest do zrobienia?

Część robocza – warsztaty poświęcone najczęstszemu problemom odbiorców – została podzielona na trzy grupy podsektorów rynku – energii elektrycznej, gazu i ciepła.

Na warsztatach z zakresu energii elektrycznej uczestniczyła liczna reprezentacja odbiorców energii wywodząca się z organizacji konsumenckich i rzeczników konsumentów, stowarzyszeń pracodawców, struktur komunalnych, oraz przedstawiciele przedsiębiorstw energetycznych, zarówno zajmujących się dystrybucją, jak i obrotem energią.

Dyskusja koncentrowała się wokół kilku grup tematycznych. Pierwszym poruszonym problemem była kwestia wstrzymywania dostaw energii, ze szczególnym zaakcentowaniem przypadków wstrzymania dostaw osobom mającym kłopoty ekonomiczne. Przytoczony został przykład holenderski, gdzie powołano instytucję pomagającą osobom „nieporadnym ekonomicznie” w poprawieniu gospodarowania budżetem domowym. Instytucja ta rekomenduje przedsiębiorstwom energetycznym dalsze dostawy energii osobom objętym pomocą tejże instytucji.

Kolejną ważną kwestią był problem podziału odbiorców na grupy taryfowe, szczególnie w zakresie odbiorców na niskim napięciu. Podnoszone były problemy, w jakich przypadkach stosowana powinna być grupa taryfowa C, a kiedy G, ale także bardzo szczegółowe problemy wyboru grupy taryfowej w przypadkach odbiorców komunalnych, którzy pobierają energię na potrzeby oświetlenia ulic.

W trakcie dyskusji pojawił się także problem efektywnego wykorzystania energii elektrycznej przez odbiorców. W tej grupie tematycznej pojawiły się głosy optujące za koniecznością szerszego informowania odbiorców o oczekiwanej ustawie o efektywności energetycznej, jak i o możliwości racjonalnego gospodarowania energią w przypadku wyposażenia odbiorców w „inteligentne liczniki”. Są przedsiębiorstwa, które już prowadzą programy edukacji odbiorców dotyczące możliwości oszczędnego wykorzystywania energii, jak np. program pod nazwą „Świadoma energia”.

Ponadto zostały zasygnalizowane potrzeby rozwiązania innych problemów odbiorców: zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego na poziomie najmniejszego odbiorcy, skrócenia czasu rozstrzygnięcia sporów, poprawy jakości obsługi w biurach obsługi klienta.

Warsztaty w podsektorze gazowym zostały zdominowane przez problemy dotyczące skarg odbiorców na jakość gazu. Wydaje się, że tematyka wysokości rachunków za dostawy gazu i jego złej jakości cieszy się dużym zainteresowaniem mediów, natomiast liczba skarg nie dowodzi ich zasadności. Jak okazuje się, często sprawy o zupełnie innym podłożu (jak np. częstotliwość odczytów, nieprawidłowe wskazanie układu pomiarowego, błąd odczytu, opłata na podstawie odczytu inkasenta i prognozy, zmienność warunków atmosferycznych w różnych okresach) są identyfikowane przez odbiorców jako wynikające ze złej jakości gazu. Odbiorcy niechętnie także przyjmują do wiadomości fakt, że za pomiary jakości gazu odpowiadają przedsiębiorstwa energetyczne i dopatrują się w tym rozwiązaniu pola do nadużyć. Kwestia niezależności operatorów od przedsiębiorstw sieciowych nie jest przez nich dostrzegana.

Nie mniejszym problemem w podsektorze gazowym jest gwałtownie rosnąca liczba odmów przyłączeń do sieci. Od początku tego roku ponad 4,5 ty-

Skąd pomysł na Strefę Odbiorcy?

Ocena sytuacji odbiorców na rynku energii budzi niepokój Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki, którego misją jest promowanie konkurencji oraz równowagę interesów przedsiębiorstw sektora i odbiorców. Mimo, iż nie jest on organem powołanym wprost do ochrony interesów konsumentów, to analiza rynkowej sytuacji odbiorców nakazuje mu podjąć działania zmierzające do wzmocnienia ich pozycji. **Odbiorca energii powinien stać się podmiotem na rynku, którego potrzeby i oczekiwania będą uwzględniane przez pozostałych uczestników gry rynkowej. Nie stanie się tak jednak bez zagwarantowanych i dobrze uświadomionych praw, instytucjonalnego wsparcia w sytuacjach spornych i ułatwień w procedurach do-**

chodzenia roszczeń. URE konsekwentnie prowadzi działania zmierzające do takiego wzmocnienia pozycji odbiorcy, a Strefa Odbiorcy, w której udział biorą zarówno przedstawiciele organizacji zrzeszających przedsiębiorców, jak i strony reprezentujące interesy konsumentów, w zamyśle pomysłodawców powinna istotnie przyspieszyć ten proces.

W ramach Strefy Odbiorcy chcemy poszukiwać rozwiązań dla powszechnych problemów, określić i promować najlepsze praktyki, działać na rzecz propagowania wiedzy o otwartym rynku energii wśród odbiorców, a w ten sposób przygotować się wspólnie na nowe wyzwania w obszarze ochrony praw odbiorcy.

siąca odbiorców otrzymało takie odmowy ze względów zarówno technicznych, jak i ekonomicznych.

Na warsztatach w sektorze ciepłownictwa najważniejsze podjęte tematy to problem rozliczeń kosztów ciepła w budynkach wielolokalowych prowadzonych przez zarządzających nieruchomością oraz kwestia upowszechniania wiedzy na temat ciepła sieciowego (edukacja odbiorców). Jacek Szymczak, prezes Izby Gospodarczej Ciepłownictwo Polskie (IGCP) przedstawił działania, jakie dotychczas poczyniła IGCP w zakresie promocji produktu, jakim jest ciepło sieciowe. Ciepło sieciowe, zdaniem przedstawiciela Izby, powinno być wysokiej jakości, co wyklucza jego niską cenę. Ale jednocześnie cena ciepła sieciowego musi wygrywać w rachunku ekonomicznym z innymi sposobami ogrzewania mieszkańców.

Co dalej?

Inauguracyjna „Strefa Odbiorcy” koncentrowała się na problemach drobnych odbiorców – gospodarstw domowych oraz małych i średnich przedsiębiorstw. W wyniku dyskusji warsztatowych przyjęto katalog spraw, które jako najpilniejsze powinny zostać poruszone podczas spotkań w ramach „Strefy

Odbiorcy”. Plenarne spotkania Strefy Odbiorcy odbywać się będą raz na kwartał, w międzyczasie prace prowadzić będą grupy robocze, zajmujące się wybranymi problemami w poszczególnych podsektorach – elektroenergetycznym, gazowym i ciepłowniczym.

Konferencja „Strefa Odbiorcy” została przygotowana przez Zespół powołany przez Prezesa URE w składzie: Zofia Janiszewska, zastępca dyrektora Departamentu Promowania Konkurencji (DPK), Katarzyna Smagiel (DPK), Jacek Bełkowski i Paweł Bogusławski – Rzecznicy Odbiorców Paliw i Energii.

Autorka jest pracownikiem Gabinetu Prezesa URE

POZIOM OCHRONY ODBIORCY ENERGII W GOSPODARSTWIE DOMOWYM W PAŃSTWACH CZŁONKOWSKICH UE

Katarzyna Smagiel

W sierpniu 2008 r. Grupa ds. Ochrony Konsumentów (ang. *Customer Protection Task Force*) – grupa zadaniowa Grupy Europejskich Regulatorów dla Energii Elektrycznej i Gazu (ang. *European Regulators Group for Electricity and Gas* – ERGEG) przygotowała projekt raportu pt. „Transposition of Consumer Rights Monitoring Report”.

Raport prezentuje analizę stopnia implementacji przepisów art. 3 oraz Załączników A do Dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady z 26 czerwca 2003 r.: Dyrektywy 2003/54/WE dotyczącej wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej oraz Dyrektywy 2003/55/WE dotyczącej wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego – do krajowych porządków prawnych państw członkowskich. W raporcie oceniono również zakres wdrożenia propozycji zawartych w opublikowanych przez ERGEG w 2006 r.

dokumentach Best Practice Propositions poświęconych: ochronie odbiorców, procesowi zmiany sprzedawcy i przejrzystości cen. Dokonano także analizy stopnia wdrożenia pewnych elementów programu ochrony odbiorców przewidzianego w projekcie zmian wspólnotowego prawa energetycznego (tzw. III pakiet legislacyjny).

Zakres badania ograniczono do odbiorców w **gospodarstwach domowych**.

Raport został przygotowany na podstawie informacji przedstawionych przez regulatorów państw członkowskich UE. W badaniu wzięło udział 27 państw, a także Islandia i Norwegia. Odpowiedzi nie udzieliły Bułgaria i Malta, a Belgia przedstawiła oddzielne informacje dla Flandrii i Walonii. Zatem w dalszej części niniejszego artykułu przyjęto, że w badaniu uczestniczyło 28 państw.

Autorzy raportu starali się przedstawić całokształt zagadnień związanych z szeroko rozumianą ochroną odbiorcy w gospodarstwie domowym. Ze względu jednak na przyjętą metodologię, tj. zastosowanie w kwestionariuszach pytań zamkniętych, należy liczyć się z tym, że raport nie w pełni oddaje rzeczywistą sytuację poszczególnych państw.

Na wstępie chcę zaznaczyć, że niniejszy artykuł jest właściwie streszczeniem raportu ERGEG, ze szczególnym uwzględnieniem poziomu ochrony odbiorców w Polsce.

Mimo pełnego otwarcia rynku energii elektrycznej i gazu, które dokonano się 1 lipca 2007 r., **w ponad połowie państw członkowskich ceny energii lub/i gazu są nadal regulowane.**

W przypadku **energii elektrycznej** w piętnastu krajach ponad 85% odbiorców w gospodarstwach domowych nabywa energię po cenach regulowanych. W trzynastu państwach regulacja cen nie występuje lub nie więcej niż 15% odbiorców jest zaopatrywanych w energię po cenach regulowanych.

Polska należy do grupy krajów, w których ponad 85% odbiorców nabywa energię elektryczną po cenach regulowanych. Obowiązek przedkładania do zatwierdzenia taryf dla energii elektrycznej został utrzymany w odniesieniu do odbiorców zakwalifikowanych do grupy taryfowej G, przyłączonych do sieci operatora systemu dystrybucyjnego, którzy nie zmienili sprzedawcy. Grupę tę stanowią głównie gospodarstwa domowe. Odbiorcy w pozostałych grupach nabywają energię elektryczną po cenach rynkowych.

Sytuacja w sektorze **gazowym** wygląda podobnie. W czternastu państwach ponad 90% odbiorców jest zaopatrywanych w gaz ziemny po cenach regulowanych. W Hiszpanii około 40% odbiorców kupuje gaz po cenach regulowanych.

W **Polsce** zarówno wytwórcy paliw gazowych, jak i przedsiębiorstwa zajmujące się obrotem tymi paliwami mają obowiązek przedkładania Prezesowi URE taryf do zatwierdzenia, ze względu na brak warunków do rozwoju konkurencji.

1. Obowiązek informowania odbiorców o liberalizacji rynku

Łatwy dostęp do informacji leży u podstaw podjęcia przez odbiorcę decyzji o rozpoczęciu poszukiwań nowego sprzedawcy energii elektrycznej lub gazu ziemnego. Dostępne informacje powinny być obiektywne, a odbior-

ca musi mieć pewność, że dane są dostarczane przez wiarygodną jednostkę. Ważne jest jednocześnie, aby informacje docierały do każdego odbiorcy, nawet takiego, który nie jest aktywnym uczestnikiem rynku.

Pytanie: Czy w państwach członkowskich istnieje obowiązek informowania odbiorców o liberalizacji rynku?

W sektorze elektroenergetycznym wprowadzono taki obowiązek w piętnastu państwach, w sektorze **gazowym** – w jedenastu.

W **Polsce** nie ma obowiązku informowania odbiorców o liberalizacji rynku. Jedyne postanowienia instrukcji ruchu i eksploatacji sieci dystrybucyjnych w części dotyczącej bilansowania systemu i zarządzania ograniczeniami systemowymi¹⁾ zobowiązują operatorów systemów dystrybucyjnych do udzielenia użytkownikom systemu informacji na temat ogólnych zasad funkcjonowania rynku oraz zmiany sprzedawcy. Informacje są udzielane na żądanie odbiorcy, w terminie 14 dni od dnia otrzymania pytania.

Pytanie: W jaki sposób odbiorca otrzymuje informacje na temat liberalizacji rynku? Wskazano cztery możliwości:

- 1) dokument lub indywidualnie adresowana ulotka przekazana przez sprzedawcę lub operatora systemu,
- 2) dokument lub indywidualnie adresowana ulotka przekazana przez inny podmiot, np. rząd lub organizację konsumencką,
- 3) informacja dostępna na stronach internetowych,
- 4) narodowa kampania informacyjna w mediach.

W dwudziestu państwach operatorzy systemów dystrybucyjnych lub sprzedawcy rozsyłają odbiorcom **energii elektrycznej** indywidualnie adresowane pisma lub ulotki.

We wszystkich państwach informacje te są dostępne na stronach internetowych.

W dziewięciu państwach przeprowadzono informacyjne kampanie narodowe.

W **Polsce** informacje na temat liberalizacji rynku energii elektrycznej są dostępne na stronach

¹⁾ Zgodnie z art. 9g ust. 1 ustawy – Prawo energetyczne operator systemu dystrybucyjnego jest obowiązany do opracowania instrukcji ruchu i eksploatacji sieci dystrybucyjnej. Instrukcja ta określa szczegółowe warunki korzystania z sieci przez użytkowników systemu oraz warunki i sposób prowadzenia ruchu, eksploatacji i planowania rozwoju tej sieci. Stosownie do ust. 9 tego przepisu wyodrębniona część instrukcji dotycząca bilansowania systemu i zarządzania ograniczeniami systemowymi podlega zatwierdzeniu przez Prezesa URE.

internetowych Urzędu Regulacji Energetyki. Ponadto, Prezes URE uruchomił infolinię, dzięki której odbiorcy mogą uzyskać niezbędne informacje nt. zmiany sprzedawcy energii. Organizowane są też spotkania (warsztaty) z Powiatowymi (Miejskimi) Rzecznikami Konsumentów, gdzie prezentowane są informacje, które następnie powinny trafić do odbiorców na terenie całego kraju.

W sektorze **gazowym** sytuacja jest bardzo podobna. W piętnastu państwach sprzedawcy lub operatorzy systemów dystrybucyjnych rozestali indywidualnie skierowane informacje do odbiorców.

Informacje o liberalizacji rynku we wszystkich krajach są dostępne na stronach internetowych.

Wyniki badań dają dość pozytywny obraz. W każdym z badanych krajów odbiorcy mają dostęp do informacji na temat liberalizacji rynku. Najbardziej popularnym źródłem informacji jest Internet. Jednak w wielu krajach jest to jedyne źródło, dzięki któremu odbiorcy mogą pozyskać informacje na temat rynku. Zatem zważywszy na fakt, że nie wszyscy mieszkańcy państw członkowskich mają dostęp do Internetu, a jednocześnie uzyskanie informacji tą drogą wymaga aktywności odbiorcy, osiągnięcie pożądanego efektu, tj. przygotowanie odbiorcy do świadomego korzystania z przysługujących mu na rynku uprawnień wymaga zastosowania bardziej skutecznych sposobów dotarcia z informacją do tego odbiorcy, np. przeprowadzenia kampanii informacyjnej. Ogromne znaczenie ma przy tym zaangażowanie podmiotów, które mają stały kontakt z odbiorcą, tj. sprzedawców i operatorów systemów dystrybucyjnych wystawiających odbiorcy rachunki.

2. Umowy

Umowa, na podstawie której odbywa się dostarczanie energii elektrycznej lub gazu ziemnego określająca prawa i obowiązki zarówno odbiorcy, jak i przedsiębiorstwa energetycznego jest najbardziej wiarygodnym źródłem informacji dla odbiorcy. Z tych względów wszystkie istotne postanowienia umowne powinny być znane odbiorcy przed nawiązaniem stosunku prawnego z przedsiębiorstwem energetycznym.

Jedna czy dwie umowy

W raporcie zwrócono uwagę, że dla podniesienia świadomości odbiorcy istotne jest, czy dostarczanie energii lub gazu odbywa się na podstawie jednej umowy zawierającej postanowienia dotyczące sprzedaży i dystrybucji energii elektrycznej lub gazu, zawartej z przedsiębiorstwem zajmującym się sprzedażą energii lub gazu i zapewniającym ich dystrybucję, czy na podstawie dwóch odrębnych umów: jednej określającej warunki sprzedaży energii elektrycznej lub gazu ziemnego,

zawartej z przedsiębiorstwem obrotu i drugiej regulującej warunki dystrybucji, zawartej z operatorem systemu dystrybucyjnego lub innym przedsiębiorstwem zajmującym się dystrybucją energii lub gazu.

Odbiorca, zwłaszcza odbiorca w gospodarstwie domowym, któremu energia elektryczna lub paliwa gazowe są dostarczane na podstawie jednej umowy często nie jest świadomy fakt, że w proces dostawy zaangażowane są dwa różne przedsiębiorstwa energetyczne.

Pytanie: Czy odbiorcy mają zawarte odrębnie umowy sprzedaży i umowy dystrybucji energii lub gazu, czy też sprzedaż i dystrybucja realizowane są na podstawie jednej umowy, kompleksowej?

Wyniki badań wykazały, że w dziesięciu krajach odbiorcy **energii elektrycznej** mają zawarte odrębne umowy. Natomiast w dwunastu zarówno sprzedaż, jak i dystrybucja energii są realizowane na podstawie jednej umowy. W sześciu krajach występują obydwa przypadki.

W dziewięciu państwach odbiorcy **gazu ziemnego** mają zawarte odrębne umowy, w dwunastu – jedną.

Zgodnie z przepisami **polskiego** prawa energetycznego dostarczanie energii elektrycznej lub paliw gazowych może odbywać się na podstawie dwóch odrębnych umów – umowy sprzedaży i umowy o świadczenie usług dystrybucji tej energii lub paliw, albo na podstawie umowy kompleksowej zawierającej postanowienia umowy sprzedaży i umowy o świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej lub paliw gazowych. Należy przy tym zaznaczyć, że niemal wszyscy odbiorcy energii elektrycznej w gospodarstwach domowych i wszyscy odbiorcy paliw gazowych w gospodarstwach domowych mają zawarte umowy kompleksowe²⁾ ze sprzedawcą wykonującym zadania sprzedawcy z urzędu. Jest nim przedsiębiorstwo energetyczne, kontynuujące, po wydzieleniu operatorów systemów dystrybucyjnych³⁾, działalność handlową dawnych spółek dystrybucyjnych tzw. „sprzedawca zasiedziały”.

²⁾ Umowa kompleksowa – umowa zawierająca postanowienia umowy sprzedaży i umowy o świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji paliw gazowych lub energii.

³⁾ Zgodnie z art. 9d ust. 1 ustawy z 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625 z późn. zm.) operator systemu dystrybucyjnego będący w strukturze przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, powinien pozostać pod względem formy prawnej i organizacyjnej oraz podejmowania decyzji niezależny od innych działalności niezwiązanych dystrybucją energii elektrycznej lub paliw gazowych.

Stosownie do art. 22 ust. 2 ustawy z 4 marca 2005 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz ustawy – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2005 r. Nr 62, poz. 552) art. 9d ustawy – Prawo energetyczne stosuje się od 1 lipca 2007 r.

W raporcie odnotowano, że w krajach, w których nie ma regulacji cen, występuje tendencja do zawierania dwóch odrębnych umów.

Postanowienia umowne

Zgodnie z treścią Załączników A do dyrektyw odbiorcy mają prawo do zawarcia z dostawcą umowy, która określa:

- 1) nazwę i adres dostawcy;
- 2) zapewniane usługi, poziom jakości oferowanych usług, a także czas do pierwszego podłączenia;
- 3) typ oferowanych usług konserwacyjnych, jeśli są oferowane;
- 4) sposób, w jaki można otrzymać aktualne informacje dotyczące wszystkich obowiązujących taryf i opłat konserwacyjnych;
- 5) czas obowiązywania umowy, warunki odnowienia i zakończenie świadczenia usług oraz wygaśnięcie umowy, istnienie jakichkolwiek praw do odstąpienia od umowy;
- 6) wszelkie ustalenia dotyczące rekompensat i zwrotów opłat obowiązujących w przypadku niedotrzymania poziomu jakości usług określonego w umowie; oraz
- 7) metody uruchamiania procedury rozstrzygnięcia sporów.

Wyniki badania stopnia implementacji powyższych przepisów przedstawiają poniższe tabele. Zaprezentowane w nich wyniki wskazują, że to sprzedawca jest częściej zobowiązany do regulowania w umowie najbardziej istotnych z punktu widzenia odbiorcy kwestii.

Polska – w art. 5 ust. 2 ustawy – Prawo energetyczne określono elementy, jakie powinna zawierać m.in. umowa sprzedaży energii elektrycznej lub paliw gazowych oraz umowa o świadczenie usługi dystrybucji tej energii lub paliw. Przy czym katalog ten nie jest zamknięty. Nie ma zatem przeszkód uregulowania przez strony umowy dodatkowych kwestii. Zgodnie z tym przepisem umowy powinny zawierać co najmniej:

- 1) *umowa sprzedaży – postanowienia określające: miejsce dostarczenia paliw gazowych lub energii do odbiorcy i ilość tych paliw lub energii w podziale na okresy umowne, moc umowną oraz warunki wprowadzania jej zmian, cenę lub grupę taryfową stosowane w rozliczeniach i warunki wprowadzania zmian tej ceny i grupy taryfowej, sposób prowadzenia rozliczeń, wysokość bonifikaty za niedotrzymanie standardów jakościowej obsługi odbiorców, odpowiedzialność stron za niedotrzymanie warunków umowy, okres obowiązywania umowy i warunki jej rozwiązania;*
- 2) *umowa o świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji paliw gazowych lub energii – postanowienia określające: moc umowną i warunki wprowadzania jej zmian, ilość przesyłanych paliw gazowych lub energii w podziale na okresy umowne, miejsca dostarczania paliw gazowych lub energii do sieci i ich odbioru z sieci, standardy jakościowe, warunki zapewnienia niezawodności i ciągłości dostarczania paliw gazowych lub energii, stawki opłat lub grupę taryfową sto-*

Umowa z przedsiębiorstwem zajmującym się dystrybucją		
	Energia elektryczna	Gaz
Nazwa i adres przedsiębiorstwa	15/22 68%	14/20 70%
Parametry techniczne energii lub gazu	15/24 63%	10/21 48%
Ceny usług dodatkowych	6/23 26%	8/20 40%
Standardy jakościowe obsługi odbiorców	8/23 35%	8/20 40%
Sposób, w jaki można otrzymać informację na temat wszystkich aktualnych taryf	10/22 45%	8/20 40%
Okres obowiązywania umowy	14/23 61%	11/20 55%
Warunki rozwiązania umowy	16/23 70%	12/19 63%
Informacja o bonifikatach za niedotrzymanie parametrów i standardów jakościowych obsługi odbiorców	7/23 30%	6/21 29%

Umowa ze sprzedawcą		
	Energia elektryczna	Gaz
Nazwa i adres przedsiębiorstwa	26/26 100%	23/24 96%
Standardy jakościowe obsługi odbiorców	15/27 56%	15/24 63%
Sposób, w jaki można otrzymać informację na temat wszystkich aktualnych taryf	16/27 59%	16/24 67%
Okres obowiązywania umowy	23/27 85%	22/24 92%
Warunki rozwiązania umowy	24/27 89%	23/24 96%
Informacja o bonifikatach za niedotrzymanie standardów jakościowych obsługi odbiorców	10/28 36%	10/25 40%

sowane w rozliczeniach oraz warunki wprowadzenia zmian tych stawek i grupy taryfowej, sposób prowadzenia rozliczeń, parametry techniczne paliw gazowych lub energii oraz wysokość bonifikaty za niedotrzymanie tych parametrów oraz standardów jakościowych obsługi odbiorców, odpowiedzialność stron za niedotrzymanie warunków umowy oraz okres obowiązywania umowy i warunki jej rozwiązania.

Dodatkowe elementy zostały określone także w art. 5 ust. 2a ustawy.

Informacje otrzymywane przez odbiorcę przed zawarciem umowy

Pytanie: Czy jest obowiązek powiadamiania odbiorcy o treści istotnych postanowień umowy przed jej zawarciem?

W przypadku **energii elektrycznej**, operatorzy systemów dystrybucyjnych mają taki obowiązek w jedenastu krajach. Natomiast sprzedawcy są zobowiązani w dwudziestu dwóch państwach.

Operatorzy systemów **gazowych** mają obowiązek podawania stosownych informacji przed zawarciem umowy w dwunastu krajach, sprzedawcy gazu ziemnego w dwudziestu jeden krajach.

W Republice Czeskiej, na Litwie i w Republice Słowackiej odbiorca nie jest w ogóle uprawniony do zapoznania się z treścią istotnych postanowień umowy przed jej podpisaniem.

Znów wyniki badania jednoznacznie pokazują, że sprzedawcy energii lub gazu są częściej zobowiązani do przekazywania odbiorcy stosownych informacji przed podpisaniem umowy niż operatorzy.

Zgodnie z **polskim** prawem energetycznym (art. 5 ust. 5 ustawy – Prawo energetyczne) projekty m.in. umów sprzedaży i umów o świadczenie usługi dystrybucji lub projekty wprowadzenia zmian w zawartych umowach, z wyjątkiem zmian cen lub stawek opłat określonych w zatwierdzonych taryfach, powinny być niezwłocznie przesłane odbiorcy; jeżeli w zawartych umowach mają być wprowadzone zmiany, wraz z projektem zmienianej umowy należy przestać pisemną informację o prawie do wypowiedzenia umowy. Jak wynika z powyższego jedynie w przypadku zmiany cen lub stawek opłat określonych w taryfach zatwierdzonych przez Prezesa URE nie ma obowiązku informowania odbiorcy o zmianie przed jej dokonaniem.

3. Rachunki

Rachunek jest dla odbiorcy podstawowym źródłem informacji. Jest jedyną formą regularnego kontaktu odbiorcy ze sprzedawcą lub/i operatorem systemu dystrybucyjnego.

Fakt, że odbiorca reguluje opłaty za dostarczanie energii lub gazu na podstawie dwóch odrębnych rachunków lub przynajmniej na jednym rachunku ma wyszczególnione opłaty za dostarczony towar i za jego dystrybucję uświadamia temu odbiorcy, że energia lub paliwa są mu dostarczane przez dwa odrębne przedsiębiorstwa, z których jedno działa na rynku konkurencyjnym i może być przez niego dowolnie wybrane. Niewątpliwie wpływa to na skłonność odbiorcy do poszukiwania na rynku innych sprzedawców oferujących mu korzystniejsze warunki.

Jeden czy dwa rachunki

Pytanie: Czy odbiorcy otrzymują dwa rachunki – oddzielnie za energię elektryczną lub gaz ziemny i za ich dostarczenie?

Badanie wykazało, że nie ma kraju, w którym wszyscy odbiorcy **energii elektrycznej** otrzymywali by odrębne rachunki za sprzedaż i za dystrybucję. W dwunastu krajach występują obydwa przypadki.

W sektorze **gazowym** jedynie w Rumunii i Słowenii wszyscy odbiorcy gazu otrzymują odrębne rachunki. W piętnastu krajach dostawy gazu są rozliczane na podstawie łącznych rachunków, w ośmiu krajach występują obydwa przypadki.

Porównując odpowiedzi na pytanie dotyczące ilości umów, które regulują dostarczanie energii elektrycznej lub gazu (jedna czy dwie) i ilość rachunków, na podstawie których dokonuje się rozliczenia za dostarczoną energię lub gaz, nasuwa się spostrzeżenie, że odbiorcy, którzy zawarli dwie umowy rozliczają się najczęściej na podstawie dwóch rachunków.

W Polsce prawie wszyscy odbiorcy energii elektrycznej w gospodarstwach domowych (oprócz tych, którzy zmienili sprzedawcę – ok. 700) i wszyscy odbiorcy paliw gazowych otrzymują jeden rachunek.

Informacje zawarte na rachunku

Pytanie: Czy istnieje obowiązek wykazania na rachunku odrębnie ceny określonej jednostki energii lub gazu zużytej przez odbiorcę oraz opłaty za jej dystrybucję do odbiorcy?

W odniesieniu do **energii elektrycznej** w osiemnastu krajach, w których ceny energii nie są regulowa-

ne i w dziesięciu państwach, w których ceny są regulowane, powyższy obowiązek został wprowadzony.

W sektorze **gazowym** w dwunastu krajach (bez regulacji cen) – jest taki obowiązek, w sześciu (z regulacją cen) – nie ma obowiązku.

Badanie wykazało, że w ok. 2/3 państw członkowskich, w których zniesiono regulację cen, odbiorcy otrzymują rachunki z odrębnym wskazaniem ceny energii lub gazu i opłaty za ich dostarczenie, nawet jeśli jest to jeden rachunek.

Jednocześnie powyższy obowiązek istnieje w połowie krajów, w których utrzymano regulację cen energii elektrycznej i 1/3 krajów, w których utrzymano regulację cen gazu.

Ciekawostką jest, że w Wielkiej Brytanii, Luksemburgu i Niemczech – krajach, w których nie ma regulacji cen, nie ma obowiązku wykazania na rachunku odrębnie ceny określonej jednostki energii lub gazu zużytej przez odbiorcę oraz ceny jej dystrybucji do odbiorcy.

Polska – zgodnie z przepisami wykonawczymi do ustawy – Prawo energetyczne taryfę kształtuje się w ten sposób, aby odbiorca mógł policzyć należność odpowiadającą zakresowi usług związanych z zaopatrzeniem w energię elektryczną, określone w umowie sprzedaży energii elektrycznej albo w umowie o świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji energii elektrycznej, albo w umowie kompleksowej. Zatem na rachunku cena energii (paliw gazowych) lub wykonywanej usługi podana jest w ten sposób, aby odbiorca mógł policzyć oddzielnie należność za sprzedaną energię elektryczną lub za sprzedane paliwa gazowe oraz należność za świadczoną usługę dystrybucji tej energii lub paliw. Poza tym na rachunku wykazane są: nazwa, adres i NIP sprzedawcy (przedsiębiorstwa świadczącego usługę dystrybucji), nazwa towaru, cena jednostkowa towaru, ilość towaru sprzedana w okresie rozliczeniowym, stawka podatku i kwota podatku od sumy wartości sprzedaży netto towaru, cena należności ogółem wraz z podatkiem.

Metody płatności

Zgodnie z postanowieniami Załączników A do dyrektyw odbiorcy otrzymują ofertę zawierającą szeroki wybór metod płatności.

Pytanie: Czy wprowadzono obowiązek oferowania przez sprzedawców i operatorów systemów więcej niż jednego sposobu regulowania rachunku?

Operatorzy **elektroenergetycznych** systemów dystrybucyjnych mają obowiązek oferowania odbior-

cy różnych metod płatności jedynie w czterech krajach, w których zniesiono regulację cen, i w sześciu, w których utrzymano regulację cen.

Sprzedawcy energii są zobowiązani do oferowania różnych metod płatności w czternastu krajach bez regulacji cen i w jedenastu krajach, w których utrzymano regulację cen.

W odniesieniu do **gazu** sytuacja przedstawia się następująco. Operatorzy systemów mają przedmiotowy obowiązek w czterech krajach bez regulacji cen, w pięciu państwach, które utrzymały regulację cen.

Sprzedawcy gazu są zobowiązani do oferowania różnych metod płatności w trzynastu krajach bez regulacji cen, i w dziewięciu krajach, w których ceny są nadal regulowane.

Jak wynika z badań postanowienia dotyczące obowiązku oferowania odbiorcy różnych metod płatności nie zostały implementowane w wielu krajach. Należy jednak wziąć pod uwagę, że pytano o obowiązek wynikający z przepisów prawnych. Nie oznacza to jednak, że faktycznie przedsiębiorstwa energetyczne nie oferują odbiorcom wielu metod płatności.

Przepisy **polskiego** prawa energetycznego nie wprowadzają obowiązku oferowania odbiorcy różnych metod płatności. W rzeczywistości przedsiębiorstwa energetyczne oferują odbiorcy wiele sposobów regulowania rachunku za dostarczoną energię elektryczną i paliwa gazowe. Przykładem może być możliwość uiszczenia opłaty następującymi sposobami: płatność gotówką w kasie przedsiębiorstwa, płatność gotówką w urzędzie pocztowym czy w sklepie, zlecenie stałe na rachunku rozliczeniowo-oszczędnościowym, przelew bankowy.

4. Informacje na rachunkach i w innych mediach

Świadomość odbiorcy istnienia dwóch odrębnych przedsiębiorstw, z których jedno sprzedaje mu towar (energia elektryczna lub gaz ziemny), a drugie świadczy usługę dystrybucji tego towaru jest bardzo istotna w procesie rozwoju konkurencyjnego rynku energii lub gazu.

Odbiorca powinien znać nazwy i adresy sprzedawcy oraz operatora systemu dystrybucyjnego, a także obowiązki tych przedsiębiorstw. Ważne jest także, aby wiedział kiedy upływa termin rozwiązania umowy sprzedaży i znał warunki rozwiązania tej umowy, a także koszt, jaki ponosi za zużytą energię lub gaz (produkt i dystrybucja) w każdym okresie.

Źródłem tych informacji poza umową mogą być także: rachunki, informacje indywidualnie przesłane odbiorcy, strony internetowe lub informacje dostarczane odbiorcy na jego żądanie.

Obowiązek informowania odbiorcy o nazwie sprzedawcy lub/i operatora systemu dystrybucyjnego, o sposobie skontaktowania się z nim (adres) oraz zakresie odpowiedzialności (obowiązkach) tego przedsiębiorstwa.

Najłatwiej uzyskać powyższe informacje **na żądanie**. Ponad osiemnaście krajów wprowadziło obowiązek informowania odbiorcy w ten sposób.

W wielu krajach informacje o nazwie, adresie i obowiązkach sprzedawcy i operatora systemu dystrybucyjnego zamieszcza się **na stronach internetowych**. W dziewięciu państwach wprowadzono obowiązek informowania o nazwie operatora systemu, w jedenastu o możliwości skontaktowania się z nim, w dwunastu o obowiązkach tego operatora. Czternaście krajów deklaruje, że wprowadziło obowiązek informowania o nazwie sprzedawcy, piętnaście – o możliwości skontaktowania się z nim, natomiast piętnaście – o obowiązkach tego sprzedawcy.

Na rachunku odbiorca otrzymuje głównie informacje o nazwie i możliwości skontaktowania się z przedsiębiorstwem energetycznym. Do wyjątków należy zaliczyć kraje, w których wprowadzono obowiązek informowania o obowiązkach sprzedawcy lub operatora na rachunku.

Indywidualnie skierowane pismo jest bardzo rzadko źródłem informacji o nazwie, adresie i obowiązkach sprzedawcy lub/i operatora systemu dystrybucyjnego. Liczba państw, które odpowiedziały pozytywnie na pytanie, czy wprowadzono obowiązek przekazywania odbiorcy powyższych informacji, waha się od pięciu do siedmiu.

Jak wynika z przeprowadzonych badań, częściej występuje obowiązek zamieszczania danych sprzedawcy niż operatora systemu dystrybucyjnego. Wynika to zapewne z faktu, że odbiorcy w wielu krajach mają zawarte umowy kompleksowe ze sprzedawcą.

Polski odbiorca informacje o nazwie i danych adresowych przedsiębiorstwa energetycznego, z którym ma zawartą umowę sprzedaży energii elektrycznej lub paliw gazowych lub dystrybucji tej energii lub paliw albo umowę kompleksową – może znaleźć na rachunku wystawianym przez przedsiębiorstwo. Przy czym, jeśli odbiorca ma zawartą ze spółką obrotu umowę kompleksową, spółka ta nie ma obowiązku podawania nazwy i adresu przedsiębiorstwa, które świadczy usługę dystrybucji paliw lub energii na rachunku wystawionym odbiorcy. Informacje o zakresie odpowiedzialności operatora systemu dystrybucyjnego są dostępne na żądanie. Wynika to z instrukcji ruchu i eksploatacji sieci dystrybucyjnej w części dotyczącej bilansowania systemu i zarządzania ograniczeniami systemowymi, zatwierdzonej przez Prezesa URE. Zgodnie z postanowieniami tych instrukcji operator

jest zobowiązany do udzielenia odbiorcy informacji o warunkach świadczenia usługi dystrybucji. Jeśli odbiorca skieruje pytanie w formie pisemnej, operator jest zobowiązany do udzielenia pisemnej odpowiedzi, kierowanej bezpośrednio do odbiorcy.

Informacje o aktualnej cenie energii elektrycznej lub gazu zużytych w danym okresie oraz o wysokości taryfy za dostarczenie tej energii lub gazu

Pytanie: Czy jest obowiązek przekazania odbiorcy na rachunku, w indywidualnie adresowanym piśmie, na stronach internetowych lub na żądanie informacji o aktualnej cenie energii elektrycznej lub gazu zużytych w danym okresie oraz o wysokości taryfy za dostarczenie tej energii lub gazu?

W większości krajów istnieje obowiązek przekazywania tych informacji odbiorcy na rachunku, na stronie internetowej lub na jego żądanie.

W dwudziestu krajach odbiorcy **energii elektrycznej** uzyskują informacje **o cenach** energii na rachunku, w jedenastu są one dostępne na stronach internetowych, a w osiemnastu na żądanie odbiorcy.

Jeśli chodzi o **gaz**, sytuacja przedstawia się bardzo podobnie.

W siedemnastu krajach istnieje obowiązek udostępniania informacji o taryfach dla **energii elektrycznej** na rachunku, w dziewięciu krajach na stronach internetowych, w siedemnastu są one dostępne na żądanie odbiorcy.

W czternastu krajach jest obowiązek udostępniania informacji o taryfach dla **gazu** na rachunku, w dziewięciu na stronach internetowych, a w piętnastu są one dostępne na żądanie.

Najrzadziej przedmiotowe informacje są przekazywane w indywidualnie skierowanym do odbiorcy piśmie. W dwóch krajach odbiorcy dowiadują się tą drogą o aktualnych cenach, w jednym – o taryfach.

W Polsce zarówno odbiorcy energii elektrycznej, jak i odbiorcy paliw gazowych otrzymują informacje o aktualnej cenie energii elektrycznej lub gazu zużytych w danym okresie oraz o wysokości taryfy za dostarczenie tej energii lub gazu na rachunku.

Informacje o okresie obowiązywania umowy sprzedaży oraz warunkach jej rozwiązania

Pytanie: Czy wprowadzono obowiązek przekazania odbiorcy na rachunku, w indywidualnie adresowanym piśmie, na stronach internetowych lub na żądanie in-

formacji o okresie obowiązywania umowy sprzedaży, warunkach przedłużenia okresu jej obowiązywania i warunkach jej rozwiązania?

Wyniki badań wykazują jednoznacznie, że niewiele państw wprowadziło obowiązek przekazywania odbiorcy stosownych informacji poprzez **wysłanie pisma adresowanego do odbiorcy** lub poprzez **zamieszczenie stosownej informacji na rachunku** czy **na stronie internetowej**.

Liczba państw, w których odbiorcy **energii elektrycznej** są informowani tymi drogami, waha się od dwóch do siedmiu, natomiast liczba państw, w których odbiorcy **gazu** informowani są w ten sposób, waha się od dwóch do dziewięciu.

Najwięcej państw ma obowiązek przesłania odbiorcy informacji o terminie i warunkach rozwiązania zawartej przez niego umowy sprzedaży oraz o warunkach przedłużenia okresu obowiązywania tej umowy **na żądanie** odbiorcy.

W siedemnastu państwach odbiorcy **energii elektrycznej** lub **gazu** mają prawo żądać informacji o terminie rozwiązania umowy.

Natomiast informacje o warunkach rozwiązania umowy lub przedłużenia okresu jej obowiązywania odbiorcy **energii elektrycznej** mogą uzyskać w dziewiętnastu państwach, a odbiorcy **gazu** w siedemnastu.

W Polsce nie ma obowiązku przekazywania odbiorcy informacji o terminie i warunkach rozwiązania umowy sprzedaży oraz o warunkach przedłużenia okresu jej obowiązywania żadną z wymienionych dróg.

5. Zmiana ogólnych warunków umowy sprzedaży i możliwość wypowiedzenia tej umowy

Zgodnie z Załącznikami A do dyrektyw odbiorcy otrzymują stosowne powiadomienie o wszelkich zamiarach zmiany warunków umownych i są powiadomieni o prawie od odstąpienia od umowy w przypadku braku akceptacji nowych warunków.

Zmiana ogólnych warunków umowy sprzedaży

Pytanie: Czy wprowadzono obowiązek informowania odbiorców o zmianie ogólnych warunków umowy sprzedaży?

W przypadku **energii elektrycznej**, aż dwadzieścia dwa państwa wprowadziły taki obowiązek w tych segmentach rynku, w których nie ma regulacji cen.

Odbiorcy, którzy nabywają energię po cenach regulowanych są informowani o zmianie warunków umownych w dwunastu państwach.

Natomiast odbiorcy kupujący **gaz** ziemny po cenach nieregulowanych są informowani w dwudziestu państwach. Jedynie Litwa nie wprowadziła stosownego obowiązku.

W tych segmentach rynku, gdzie ceny są regulowane, obowiązek informowania odbiorców o zmianie warunków umownych wprowadzono w jedenastu państwach.

Możliwość wypowiedzenia umowy

Pytanie: Czy odbiorca ma możliwość wypowiedzenia umowy w przypadku zmiany warunków umownych?

Prawie wszyscy odbiorcy **energii elektrycznej** mają możliwość wypowiedzenia umowy, jeśli nie akceptują zmiany ogólnych warunków umowy sprzedaży. Jedynie w Rumunii (ceny regulowane) nie ma takiej możliwości.

Również odbiorcom **gazu** przysługuje takie prawo. Wyjątek stanowi Litwa, gdzie w zliberalizowanym segmencie rynku gazu odbiorca, który nie akceptuje nowych warunków umownych nie może wypowiedzieć umowy.

Podsumowując kwestię zmiany ogólnych warunków umowy sprzedaży (informowanie odbiorcy zmianie i prawo do wypowiedzenia umowy), należy stwierdzić, że poziom ochrony odbiorców w regulowanych i nieregulowanych segmentach rynku jest bardzo zbliżony. Poziom ten jest wysoki. Odbiorcy w prawie wszystkich państwach otrzymują informacje o zmianie warunków umownych przed dokonaniem zmiany i mają prawo wypowiedzenia umowy, jeśli tych warunków nie akceptują.

6. Zmiana ceny

Odbiorca powinien być informowany o każdej zmianie ceny energii elektrycznej lub gazu ziemnego. Ma wtedy możliwość odpowiednio wczesnego zareagowania na wzrost ceny, którego nie akceptuje.

Stosownie do przepisów Załączników A do dyrektyw, usługodawcy bezpośrednio powiadamiają swoich odbiorców o wszelkich podwyżkach opłat, w odpowiednim terminie, nie później niż jeden normalny okres rozliczeniowy po wejściu podwyżki w życie. Państwa członkowskie zapewniają odbiorcom swobodę odstąpienia od umów, jeżeli nie akceptują oni nowych warunków, o których zawiadomił sprzedawca.

Zmiana ceny

Pytanie: Czy sprzedawca jest zobowiązany do informowania odbiorców o zmianie ceny energii elektrycznej lub gazu ziemnego?

W dwudziestu dwóch państwach sprzedawcy **energii elektrycznej** są zobowiązani do informowania odbiorców kupujących energię po cenach nieregulowanych – o każdej zmianie ceny. Natomiast odbiorcy, którzy kupują energię po cenach regulowanych, są informowani o zmianie ceny w czternastu państwach. Jedynie w Hiszpanii nie ma takiego obowiązku w segmentach rynku, w których ceny są regulowane.

Dwadzieścia państw wprowadziło obowiązek informowania odbiorców o zmianie ceny **gazu** w segmentach rynku, w których nie ma regulacji. W segmentach rynku, w których ceny są regulowane, taki obowiązek jest w czternastu państwach.

Przekazywanie informacji z wyprzedzeniem

Pytanie: Czy odbiorcy są informowani o zmianie ceny z wyprzedzeniem?

W dwudziestu jeden państwach odbiorcy kupujący **energię elektryczną** po cenach nieregulowanych muszą być poinformowani z wyprzedzeniem o zmianie ceny.

Sytuacja jest bardzo podobna w przypadku odbiorców, którzy kupują energię po cenach regulowanych – w dziesięciu krajach sprzedawcy są zobowiązani do poinformowania z wyprzedzeniem o zmianie ceny.

W przypadku **gazu**, w segmentach rynku, w których nie ma regulacji cen, ten obowiązek wprowadzono w szesnastu państwach. W segmentach rynku, w których ceny są regulowane, sprzedawcy są zobligowani do poinformowania o zmianie ceny z wyprzedzeniem w dziewięciu państwach.

Prawo do wypowiedzenia umowy

Pytanie: Czy odbiorca ma prawo wypowiedzenia umowy w przypadku zmiany ceny?

W dwudziestu państwach odbiorca nabywający **energię elektryczną** po cenach nieregulowanych ma prawo wypowiedzenia umowy w przypadku, gdy nie akceptuje zmiany ceny energii. W segmentach, gdzie ceny są regulowane, odbiorcy mają takie prawo w jedenastu państwach.

W segmentach rynku **gazowego**, w których ceny nie są regulowane, jedynie w dwóch państwach odbiorcy nie mają prawa wypowiedzenia umowy, gdy nie akceptują zmiany ceny.

Odbiorcy nabywający gaz na zliberalizowanych rynkach, w osiemnastu państwach mają takie prawo.

Podsumowując zagadnienie wprowadzenia obowiązków informacyjnych w przypadku zmiany ceny energii elektrycznej lub gazu ziemnego należy stwierdzić, że wyniki badań dają bardzo pozytywny obraz. Prawie we wszystkich krajach odbiorcy, którzy nabywają energię lub gaz po cenach nieregulowanych są informowani o zmianie ceny tej energii lub

gazu. Do wyjątków należą kraje, które takiego obowiązku nie wprowadziły: Hiszpania (energia elektryczna) i Litwa (gaz ziemny). Informacja o zmianie ceny jest przekazywana z wyprzedzeniem również w przeważającej większości krajów. Odbiorcy mają prawo wypowiedzenia umowy w przypadku, gdy nie zgadzają się na nowe warunki umowne.

Polska – zgodnie z art. 5 ust. 5 i 6 ustawy – Prawo energetyczne projekty m.in. umowy sprzedaży energii elektrycznej lub paliw gazowych, umowy o świadczenie usług dystrybucji tej energii lub paliw i umowy kompleksowej lub projekty wprowadzenia zmian w zawartych umowach, z wyjątkiem zmian cen lub stawek opłat określonych w zatwierdzonych taryfach, powinny być niezwłocznie przesłane odbiorcy; jeżeli w zawartych umowach mają być wprowadzone zmiany, wraz z projektem zmienianej umowy należy przesać pisemną informację o prawie do wypowiedzenia umowy. Oznacza to, że przedsiębiorstwo energetyczne, które zostało zwolnione przez Prezesa URE z obowiązku przedkładania taryf do zatwierdzenia, zobowiązane jest do poinformowania odbiorcy o zmianie ceny z wyprzedzeniem. Jeśli odbiorca nie akceptuje proponowanej zmiany, ma prawo wypowiedzenia umowy. Sprzedawca paliw gazowych lub energii elektrycznej powinien powiadomić odbiorców o podwyżce cen lub stawek opłat za dostarczone paliwa gazowe lub energię określonych w zatwierdzonych taryfach, w ciągu jednego okresu rozliczeniowego od dnia tej podwyżki.

7. Kalkulatory taryfowe

Zgodnie z art. 3 dyrektywy dot. energii elektrycznej, państwa członkowskie zapewniają wszystkim odbiorcom będącym gospodarstwami domowymi, a także, gdzie państwa członkowskie uznają to za stosowne, małym przedsiębiorstwom prawo do korzystania z usługi powszechnej, to znaczy z prawa do dostaw energii elektrycznej o określonej jakości na ich terytorium w rozsądnych cenach, łatwo i wyraźnie porównywalnych i przejrzystych.

W celu umożliwienia łatwego porównania oferowanych cen w niektórych państwach uruchomiono elektroniczne kalkulatory taryfowe, które dostępne są na stronach internetowych.

Pytanie: Czy wdrożono kalkulatory taryfowe? Kto jest odpowiedzialny za ich opracowanie i wdrożenie?

Wyniki badań wskazują, że odbiorcy **energii elektrycznej** mogą korzystać przynajmniej z jednego kal-

kulatora taryfowego w szesnastu państwach, odbiorcy **gazu** jedynie w ośmiu.

W dziewięciu państwach odbiorcy **energii elektrycznej** mogą korzystać przynajmniej z jednego kalkulatora, za który odpowiedzialny jest regulator, w trzech przypadkach inna jednostka publiczna, a w trzynastu krajach – przedsiębiorstwo prywatne.

Należy wskazać, że tylko w pięciu państwach występuje sytuacja, w której kalkulatory są udostępniane jedynie przez prywatnych przedsiębiorców, nie udostępnia ich ani regulator, ani inna jednostka publiczna.

W czterech państwach przynajmniej jeden kalkulator umożliwiający porównanie cen **gazu** udostępniany jest przez regulatora, w jednym – przez inną jednostkę publiczną, a w czterech – przez przedsiębiorstwa prywatne.

Autorzy raportu zwrócili uwagę na fakt, że kalkulatory taryfowe występują zazwyczaj tam, gdzie nie ma regulacji cen.

Badania wykazały, że w niewielu krajach sprzedawcy mają obowiązek informowania o oferowanych cenach energii elektrycznej lub gazu ziemnego. W niektórych krajach przyjęto rozwiązanie polegające na zobowiązaniu sprzedawców do dostarczenia tych informacji podmiotom udostępniającym kalkulatory taryfowe.

W **Polsce** elektroniczne kalkulatory taryfowe dostępne są na stronach internetowych przedsiębiorstw energetycznych świadczących usługę kompleksową odbiorcom energii elektrycznej. Można dzięki nim obliczyć opłatę za energię elektryczną pobieraną zgodnie z taryfą zatwierdzoną przez Prezesa URE. Ponadto, np. na stronie internetowej przedsiębiorstwa VERIVOX Sp. z o.o. – www.verivox.pl – oraz stronie www.energia.pl, dostępny jest program umożliwiający porównanie różnych ofert sprzedaży energii elektrycznej. Planowane jest uruchomienie kalkulatora taryfowego na stronie internetowej Prezesa URE.

8. Informacje o ilości zużytej energii elektrycznej lub gazu ziemnego

Czynnikiem zwiększającym prawdopodobieństwo, że odbiorca podejmie decyzję o poszukiwaniu na rynku korzystniejszej oferty niż ta, którą ma obecnie jest możliwość porównania cen oferowanych przez potencjalnych sprzedawców oraz możliwość porównania tych cen z ceną, jaką płaci odbiorca swojemu obecnemu sprzedawcy.

Informowanie odbiorców o ilości zużytej energii elektrycznej lub gazu ziemnego ma również wpływ na skłonność tych odbiorców do bardziej efektywnego/oszczędnego gospodarowania tymi dobrami.

Pytanie: Czy określono minimalną częstotliwość, z jaką odbiorca powinien być informowany o rzeczywistym zużyciu energii elektrycznej lub gazu ziemnego oraz o wysokości opłaty za dostarczoną energię lub gaz?

Odbiorcy **energii elektrycznej** są informowani o rzeczywistym zużyciu energii elektrycznej w dwudziestu jeden państwach, natomiast o wysokości opłaty za jej dostarczenie – w piętnastu państwach.

W większości państw (czternastu na dwadzieścia jeden) okres, w którym odbiorca powinien być poinformowany o rzeczywistym zużyciu wynosi rok. W Austrii okres ten wynosi trzy lata, w Wielkiej Brytanii – dwa lata. Jedynie w trzech krajach jest on krótszy niż rok.

Podobnie odbiorcy **gazu** – w dwudziestu państwach są informowani o rzeczywistym zużyciu, a w czternastu – o wysokości opłaty za zużyty gaz.

Również w tym przypadku w większości państw (piętnastu na dwadzieścia) przewidziano roczny okres, w którym odbiorca jest informowany o rzeczywistym zużyciu. Jak w przypadku energii elektrycznej w Austrii okres, w którym odbiorcy są informowani wynosi trzy lata, w Wielkiej Brytanii dwa lata. W trzech krajach okres ten jest krótszy niż rok.

Polska – zgodnie z § 31 rozporządzenia Ministra Gospodarki z 2 lipca 2007 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie energią elektryczną (Dz. U. z 2007 r. Nr 128, poz. 895 z późn. zm.), rozliczeń z odbiorcami za dostarczaną energię elektryczną i świadczone usługi przesyłania lub dystrybucji energii elektrycznej albo usługi kompleksowe dokonuje się w okresach rozliczeniowych, ustalonych w taryfie. Stosownie do ust. 2 tego przepisu okres rozliczeniowy nie powinien być dłuższy niż dwa miesiące, a dla odbiorców zaliczanych do V grupy przyłączeniowej (głównie gospodarstwa domowe) nie może być dłuższy niż rok. Jak wynika z badań przeprowadzonych przez Prezesa URE, najwięcej odbiorców w gospodarstwach domowych otrzymuje informację o ilości zużytej energii lub paliw gazowych w terminie sześciu miesięcy. Wielu odbiorców otrzymuje takie informacje raz na rok.

Pytanie: Czy w państwach członkowskich odbiorcy nadal otrzymują rachunki oparte na prognozowanym zużyciu?

Jednie w czterech państwach odbiorcy **energii elektrycznej** nie są już rozliczani na podstawie szacunkowego zużycia.

Odbiorcy **gazu** nie są rozliczani w ten sposób w zaledwie pięciu państwach.

W Polsce odbiorcy energii elektrycznej lub paliw gazowych nadal otrzymują rachunki oparte na szacunkowym zużyciu.

9. Zmiana sprzedawcy

Poniżej omówione zostały najistotniejsze czynniki mające wpływ na podjęcie przez odbiorcę decyzji o zmianie sprzedawcy energii elektrycznej lub gazu ziemnego.

Standardowa procedura dostępu do danych o zużyciu

Wdrożenie procedury umożliwiającej odbiorcy stały dostęp do danych o aktualnym zużyciu ma znaczący wpływ na podjęcie przez niego decyzji o rozpoczęciu poszukiwania nowego sprzedawcy energii elektrycznej lub gazu. Znając wielkość zużycia odbiorca może w każdej chwili ocenić warunki aktualnej umowy sprzedaży, porównać je z ofertami proponowanymi przez innych sprzedawców i dokonać wyboru oferty dla siebie najkorzystniejszej.

Pytanie: Czy w państwach członkowskich została opracowana standardowa procedura, dzięki której odbiorcy mogą otrzymać dane o aktualnym zużyciu energii lub gazu? Czy te dane może uzyskać w imieniu odbiorcy sprzedawca oraz czy istnieje obowiązek stosowania przez przedsiębiorstwa energetyczne standardowej procedury dostępu do danych o zużyciu?

Standardową procedurę dostępu odbiorców **energii elektrycznej** do danych o bieżącym zużyciu opracowano w piętnastu państwach. Odbiorcy **gazu** mogą korzystać z takiej procedury w dwunastu państwach.

Jak wynika z powyższego, w ok. połowie krajów nie wdrożono standardowej procedury dostępu do danych o zużyciu.

Niemal we wszystkich państwach sprzedawca może w imieniu odbiorcy uzyskać dane o jego aktualnym zużyciu. Jednocześnie we wszystkich państwach, w których opracowano standardową procedurę dostępu do danych, jest obowiązek jej stosowania.

W Polsce nie ma standardowej procedury umożliwiającej odbiorcy stały dostęp do danych o aktualnym zużyciu energii elektrycznej lub paliw gazowych.

Z iloma podmiotami musi skontaktować się odbiorca zmieniający sprzedawcę

Czynnikiem zniechęcającym odbiorcę do podjęcia trudu dokonania zmiany sprzedawcy jest konieczność kontaktowania się z wieloma podmiotami w trakcie realizacji procedury zmiany. Optymalnym rozwiązaniem byłoby, aby odbiorca kontaktował się tylko z jednym podmiotem, np. nowym sprzedawcą, który w jego imieniu podejmie wszelkie niezbędne działania.

Pytanie: Czy odbiorca zmieniający sprzedawcę jest zobowiązany do kontaktowania się z kilkoma uczestnikami rynku?

Osiemnaście państw zadeklarowało, że odbiorcy **energii elektrycznej** w ich krajach w trakcie realizacji procedury zmiany sprzedawcy kontaktują się z jednym podmiotem.

Nieco gorzej przedstawia się sytuacja w sektorze gazowym. Odbiorcy **gazu** kontaktują się z jednym podmiotem w dwunastu państwach.

Powyższe wyniki pokazują, że w ok. 1/3 krajów odbiorca, aby móc zmienić sprzedawcę, musi skontaktować się z kilkoma podmiotami.

Zgodnie z procedurą zmiany sprzedawcy energii elektrycznej zamieszczoną w instrukcjach ruchu i eksploatacji sieci dystrybucyjnych w części dotyczącej bilansowania systemu i zarządza ograniczeniami systemowymi, odbiorcy zmieniający sprzedawcę energii dokonują następujących czynności:

- zawarcie umowy sprzedaży z nowym sprzedawcą,
- wypowiedzenie umowy dotychczasowemu sprzedawcy,
- zawarcie umowy o świadczenie usług dystrybucji z operatorem systemu dystrybucyjnego (w przypadku pierwszej zmiany),
- zgłoszenie operatorowi systemu dystrybucyjnego faktu zawarcia umowy sprzedaży,
- rozliczenie z dotychczasowym sprzedawcą.

Jak wynika z powyższego odbiorca w trakcie realizacji procesu zmiany sprzedawcy kontaktuje się z nowym sprzedawcą, z dotychczasowym sprzedawcą oraz z operatorem systemu dystrybucyjnego.

Odbiorca energii elektrycznej ma jednak możliwość upoważnienia np. nowego sprzedawcy do dokonania tych czynności w jego imieniu.

Rozliczenie rachunku

Pytanie: Czy dotychczasowy sprzedawca jest zobowiązany do wystawienia odbiorcy ostatniego rachunku w określonym terminie?

W jedenastu państwach sprzedawcy **energii elektrycznej** są zobowiązani do przesłania odbiorcy ostatniego rachunku w ściśle określonym terminie. Długość okresu waha się od miesiąca do sześciu miesięcy.

Odbiorcy **gazu** otrzymują ostatni rachunek w określonym terminie w siedmiu państwach.

W **Polsce** nie ma szczegółowych regulacji dotyczących wystawienia rachunku w związku ze zmianą sprzedawcy. Rozliczenia z odbiorcami są dokonywane w okresach rozliczeniowych.

Proces zmiany sprzedawcy

Szybka i efektywna zmiana sprzedawcy uwarunkowana jest wdrożeniem odpowiedniego systemu wymiany danych pomiędzy poszczególnymi użytkownikami systemu. System powinien zapewniać ekonomicznie wydajną i rzetelną wymianę tych danych.

Pytanie: Czy wymiana danych pomiędzy sprzedawcami a operatorami systemów odbywa się:

- 1) przy użyciu standardowego jednolitego formatu danych,
- 2) poprzez wymianę standardowego zakresu danych,
- 3) automatycznie?

W **energii elektrycznej** prawie we wszystkich państwach członkowskich sprzedawcy i operatorzy systemów dystrybucyjnych wymieniają standardowy zakres danych (dwadzieścia państw). W dziewiętnastu krajach został wdrożony standardowy jednolity format danych. Automatyczna wymiana danych odbywa się w piętnastu państwach.

Sytuacja w sektorze **gazowym** wygląda następująco. W osiemnastu krajach określono standardowy zakres danych, które są wymieniane. Standardowy jednolity format danych został wdrożony w szesnastu krajach. Wymiana danych dokonywana jest automatycznie w trzynastu krajach.

Z powyższych danych wynika, że standardowy jednolity format danych stosowany jest w 2/3 krajów. Standardowy zakres danych, które są wymieniane pomiędzy sprzedawcami i operatorami systemów został określony również w 2/3 państw.

Automatyczna wymiana danych odbywa się w połowie krajów.

Zgodnie z instrukcjami ruchu i eksploatacji elektroenergetycznych sieci dystrybucyjnych w części dotyczącej bilansowania systemu i zarządzania ograniczeniami systemowymi, operator systemu dystrybucyjnego udostępnia sprzedawcy dane pomiarowe i pomiarowo-rozliczeniowe przy użyciu systemu wymiany informacji (systemu WIRE). Zasady i termin wymiany określone są w umowie o świadczenie usług dystrybucji zawieranej pomiędzy operatorem systemu dystrybucyjnego a sprzedawcą. Jak wynika z powyższego przepisy instrukcji określają jedynie sposób wymiany danych.

Dodatkowe opłaty związane ze zmianą sprzedawcy

Konieczność poniesienia kosztów związanych ze zmianą sprzedawcy stanowi poważną barierę w rozwoju konkurencyjnego rynku. Ważne jest, aby odbiorca wiedział, że realizując swoje uprawnienia nie poniesie z tego tytułu żadnych dodatkowych opłat.

Pytanie: Czy jest możliwość obciążenia odbiorcy dodatkowymi kosztami związanymi ze zmianą sprzedawcy?

Wyniki badań są bardzo pocieszające. Jedynie dwa kraje deklarują, że odbiorcy **energii elektrycznej** mogą być obciążeni dodatkowymi opłatami związanymi ze zmianą sprzedawcy. Możliwość obciążenia taką opłatą odbiorcy **gazu** istnieje w jednym państwie.

Zgodnie z przepisami prawa **polskiego** (art. 5a ust. 4 ustawy – Prawo energetyczne) odbiorca paliw gazowych lub energii elektrycznej w gospodarstwie domowym może zrezygnować z usługi kompleksowej świadczonej przez sprzedawcę z urzędu. Odbiorca paliw gazowych lub energii elektrycznej w gospodarstwie domowym, który zrezygnuje z usługi kompleksowej, zachowując przewidziany w umowie okres jej wypowiedzenia, nie może być obciążony przez sprzedawcę z urzędu żadnymi dodatkowymi kosztami z tego tytułu. Jednocześnie art. 5b ust. 1 powyższej ustawy stanowi, że odbiorca końcowy może wypowiedzieć umowę bez ponoszenia dodatkowych kosztów, składając do przedsiębiorstwa energetycznego wykonującego działalność w zakresie obrotu energią elektryczną pisemne oświadczenie o wypowiedzeniu tej umowy. Umowa ulega rozwiązaniu z ostatnim dniem drugiego miesiąca następującego po miesiącu, w którym oświadczenie odbiorcy dotarło do tego

przedsiębiorstwa energetycznego. Jak wynika z powyższego ustawodawca polski nie dopuszcza możliwości obciążenia dodatkowymi kosztami odbiorcy, który rozwiązuje umowę kompleksową zawartą z przedsiębiorstwem obrotu kontynuującym działalność obrotową dawnej spółki dystrybucyjnej i zawiera umowę sprzedaży z wybranym sprzedawcą energii elektrycznej lub paliw gazowych.

Inteligentne liczniki

Pytanie: Czy państwa członkowskie określiły termin, w którym wszyscy odbiorcy, w tym gospodarstwa domowe, wyposażeni zostaną w elektroniczne liczniki ze zdalną transmisją danych?

Jedynie w czterech państwach taki termin został określony.

Włochy planują wprowadzenie takich liczników do 2012 r. W Hiszpanii wszystkie liczniki instalowane po 1 lipca 2007 r. muszą umożliwiać zdalną transmisję danych. Holandia wprowadziła obowiązek zainstalowania takich układów dla małych użytkowników w terminie do 1 stycznia 2017 r.

Najbardziej optymistycznie wygląda sytuacja w Szwecji, gdzie do 1 lipca 2009 r. wszystkie liczniki muszą być wyposażone w układy zdalnej transmisji danych. Należy jednak zaznaczyć, że w Szwecji odczyt wskazań układów pomiarowo-rozliczeniowych dokonywany jest raz na miesiąc.

W sektorze gazowym w żadnym z krajów nie ma obowiązku wdrożenia układów pomiarowo-rozliczeniowych ze zdalną transmisją danych.

Przepisy prawa **polskiego** nie określają terminu, w którym odbiorcy zostaną wyposażeni w układy pomiarowo-rozliczeniowe umożliwiające zdalną transmisję danych.

10. Alternatywne metody rozwiązywania sporów

Często odbiorcy energii elektrycznej lub gazu ziemnego nie korzystają z przysługującego im uprawnienia do zmiany sprzedawcy w obawie przed mogącymi nastąpić komplikacjami podczas realizacji procesu zmiany (np. przedłużające się negocjacje treści umowy) lub w obawie przed nieuczciwością wybranego sprzedawcy. Dochodzenie roszczeń drogą sądową jest zazwyczaj długotrwałe i sformalizowane, a dla odbiorcy niezwykle skomplikowane. Zatem zagwarantowanie odbiorcy możliwości docho-

dzenia roszczeń szybko, tanio i polubownie spowoduje, że odbiorca ten łatwiej podejmie decyzję o zmianie sprzedawcy energii lub gazu.

Zgodnie z przepisami Załączników A do dyrektyw, odbiorcy korzystają z istnienia przejrzystych, prostych i niedrogich procedur rozpatrywania ich skarg. Takie procedury zapewniają szybkie i uczciwe rozpatrywanie skarg łącznie z systemem, jeśli jest zagwarantowany zwrot opłat i/albo rekompensat.

Pytanie: Czy odbiorca może skorzystać z alternatywnych (pozasądowych i poza administracyjnych) metod rozwiązywania sporów (ADR)? Kto jest odpowiedzialny za ADR?

W dziewiętnastu krajach odbiorcy **energii elektrycznej** mają możliwość polubownego rozstrzygnięcia sporu.

W sektorze **gazowym** sytuacja wygląda bardzo podobnie. Osiemnaście państw deklaruje, że wdrożyło ADR.

Jak wynika z powyższego, ponad 2/3 państw członkowskich umożliwia odbiorcom skorzystanie z ADR.

Warto zauważyć, że kraje, które nie wprowadziły alternatywnych metod rozstrzygania sporów dot. energii elektrycznej, nie wdrożyły również ADR dla odbiorców gazu.

W dziewięciu państwach za umożliwienie odbiorcy rozpatrzenia sprawy spornej dotyczącej **energii elektrycznej** lub **gazu** metodą polubowną odpowiedzialny jest regulator, w trzech – organizacje konsumenckie, w pięciu – inna jednostka publiczna. Cztery kraje wskazały na inny podmiot, np. komisja arbitrażowa, „energy ombudsman” (Francja).

Pytanie: Czy odbiorcy mogą dowiedzieć się od sprzedawcy lub od operatora systemu dystrybucyjnego o możliwości rozstrzygnięcia sporu polubownie? Czy taka informacja jest im przekazywana na rachunku lub w trakcie rozstrzygnięcia reklamacji?

W przeważającej większości krajów odbiorca jest informowany przez sprzedawcę lub operatora systemu dystrybucyjnego o tej możliwości w trakcie procesu rozstrzygnięcia reklamacji, przy czym w zliberalizowanych segmentach rynku częściej sprzedawcy mają obowiązek przekazania takiej informacji.

Polskie prawo energetyczne nie zawiera uregulowań dotyczących alternatywnych metod rozstrzygnięcia sporów. Ustawa – Prawo energetyczne przyznaje Prezesowi URE jedynie kompetencje do rozstrzygnięcia sporów w drodze decyzji administracyjnej. Zgodnie bowiem z art. 8 ust. 1 ustawy – Prawo energetyczne Prezes URE rozstrzyga na wniosek strony spory dotyczące odmowy zawarcia umowy

o przyłączenie do sieci, umowy sprzedaży, umowy o świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji paliw lub energii, umowy o świadczenie usług transportu gazu ziemnego, umowy o świadczenie usługi magazynowania paliw gazowych, umowy o świadczenie usługi skraplania gazu ziemnego oraz umowy kompleksowej, a także w przypadku nieuzasadnionego wstrzymania dostarczania paliw gazowych lub energii. Stosownie do powyższej regulacji zakres spraw spornych jest dość wąski, został ograniczony do nowo zawieranych umów. Jeśli spór dotyczy umowy już zawartej, właściwy jest sąd powszechny. Należy dodać, że postępowanie sporne przed Prezesem URE jest prowadzone zgodnie z przepisami Kodeksu postępowania administracyjnego. Jest ono zatem przewlekłe i złożone. Namiastką ADR, stanowiącą wprawdzie czysto proceduralną część rozpatrywania sporu, jest ugoda administracyjna, którą strony postępowania spornego mogą zawrzeć przed Prezesem URE w trakcie rozstrzygnięcia sporu na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy – Prawo energetyczne. Zgodnie z art. 13 § 1 Kpa sprawy, w których uczestniczą strony o spornych interesach, mogą być załatwiane w drodze ugody sporządzonej przed organem administracji publicznej (ugoda administracyjna). Stosownie do § 2 tego przepisu organ administracji publicznej, przed którym toczy się postępowanie w sprawie, powinien w tych przypadkach podejmować czynności skłaniające strony do zawarcia ugody. Ugoda może być zawarta, jeśli przemawia za tym charakter sprawy, przyczyni się to do uproszczenia lub przyspieszenia postępowania i nie sprzeciwia się temu przepis prawa. Jeśli strony złożą pisemne oświadczenie o zamiarze zawarcia ugody, organ administracji publicznej odracza wydanie decyzji rozstrzygającej sprawę i wyznacza stronom termin do zawarcia ugody. Ugodę sporządza się w formie pisemnej. Wymaga ona zatwierdzenia przez organ administracji publicznej. Zatwierdzona ugoda wywiera takie same skutki, jak decyzja wydana w toku postępowania administracyjnego.

11. Usługa powszechna w sektorze energii elektrycznej

Zgodnie z art. 3 ust. 3 dyrektywy dotyczącej wspólnych zasad wewnętrznego rynku energii elektrycznej, państwa członkowskie zapewniają wszystkim odbiorcom będącym gospodarstwami domowymi, a także, gdzie państwa członkowskie uznają to za stosowne, małym przedsiębiorstwom, prawo do korzystania z usługi powszechnej, to znaczy z prawa do dostaw energii elektrycznej o określonej jakości na ich terytorium w rozsądnych cenach, łatwo i wy-

rażnie porównywalnych i przejrzystych. Dla zapewnienia usługi powszechnej, państwa członkowskie mogą wyznaczyć dostawcę awaryjnego.

Pytanie: Czy państwa członkowskie zapewniły swoim odbiorcom prawo do korzystania z usługi powszechnej?

Dwadzieścia sześć krajów deklaruje istnienie stosownych uregulowań. Jedynie Estonia i Wielka Brytania nie implementowały tego przepisu dyrektywy.

Wynika z tego, że ponad 90% krajów gwarantuje swoim odbiorcom prawo do korzystania z usługi powszechnej.

Niestety jedynie w sześciu krajach jest obowiązek informowania odbiorców o usłudze powszechnej.

W polskim prawie energetycznym implementację art. 3 ust. 3 dyrektywy dotyczącej rynku energii elektrycznej stanowi art. 5a ustawy – Prawo energetyczne. Stosownie do tego przepisu sprzedawca z urzędu jest obowiązany do zapewnienia świadczenia usługi kompleksowej i do zawarcia umowy kompleksowej, na zasadach równoprawnego traktowania, z odbiorcą paliw gazowych lub energii elektrycznej w gospodarstwie domowym, niekorzystającym z prawa wyboru sprzedawcy i przyłączonym do sieci przedsiębiorstwa energetycznego wskazanego w koncesji sprzedawcy z urzędu. Umowa kompleksowa została zdefiniowana jako umowa zawierająca postanowienia umowy sprzedaży i umowy o świadczenie usług dystrybucji. Sprzedawca z urzędu jest wyłaniany przez Prezesa w drodze przetargu (art. 9i ustawy). W przypadku jego niewyłonienia, Prezes URE wyznacza sprzedawcę w drodze decyzji administracyjnej. Zatem każdy odbiorca w gospodarstwie domowym, który nie dokona wyboru sprzedawcy, ma prawo żądania od wyłonionego przez Prezesa URE w drodze przetargu przedsiębiorstwa energetycznego zawarcia umowy, na podstawie której będzie się odbywało dostarczanie energii elektrycznej lub paliw gazowych do tego odbiorcy. Obecnie do czasu wyłonienia sprzedawcy z urzędu w trybie art. 9i ustawy, zadania tego sprzedawcy wykonuje przedsiębiorstwo obrotu kontynuujące działalność handlową dawnej spółki dystrybucyjnej⁴⁾.

⁴⁾ Stosownie do treści art. 10 ust. 1 ustawy z 4 marca 2005 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz ustawy – Prawo ochrony środowiska przedsiębiorstwo energetyczne spełniające łącznie następujące warunki:

1) wyodrębnione z przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo w celu zapewnienia operatorowi systemu dystrybucyjnego niezależności pod względem formy prawnej w rozumieniu art. 9d ust. 1 ustawy – Prawo energetyczne, ►

12. Odbiorcy słabi ekonomicznie (wrażliwi)

Ubóstwo ekonomiczne jest rosnącym problemem we wszystkich państwach członkowskich. Dostrzegając to ustawodawca wspólnotowy zobowiązał kraje UE do podjęcia środków zapewniających odpowiedni poziom ochrony przed wstrzymaniem dostaw tym odbiorcom, którzy nie są w stanie opłacać rachunków za dostarczoną energię elektryczną lub gaz ziemny.

Zgodnie z art. 3 ust. 3 dyrektywy dot. rynku gazu ziemnego i art. 3 ust. 5 dyrektywy dot. rynku energii, państwa członkowskie podejmują właściwe środki dla ochrony odbiorców końcowych, w szczególności zapewniają wprowadzenie odpowiednich zabezpieczeń chroniących słabych odbiorców, łącznie ze środkami pomagającymi tym odbiorcom uniknąć odłączenia od sieci. Dyrektywy nie zawierają definicji odbiorcy słabego ekonomicznie.

Pytanie: Czy regulacje krajowe dotyczące sektorów elektroenergetycznego i gazowego zawierają definicje odbiorcy słabego ekonomicznie? Czy wdrożono system wsparcia dla tej grupy odbiorców?

W odniesieniu do sektora **elektroenergetycznego** jedenaście państw deklaruje wprowadzenie definicji odbiorcy słabego ekonomicznie. Bardzo podobnie przedstawia się sytuacja w sektorze **gazowym** – w dwunastu państwach przepisy prawa energetycznego definiują odbiorcę wrażliwego.

Ponadto, jak wynika z badań, prawie 50% państw członkowskich wdrożyło systemy wsparcia odbiorców **energii elektrycznej** słabych ekonomicznie i ponad 60% odbiorców **gazu**.

Tylko w sześciu krajach wsparcie odbiorców wrażliwych polega na stosowaniu regulacji cen dla tych odbiorców.

Jednocześnie prawie wszystkie państwa deklarują istnienie innego rodzaju pomocy tej grupie odbiorców. Są to np. systemy wsparcia przewidziane na gruncie przepisów dotyczących pomocy społecznej.

- 2) posiadające koncesję na obrót paliwami gazowymi lub energią elektryczną,
- 3) zajmujące się sprzedażą paliw gazowych lub energii elektrycznej odbiorcom tych paliw lub energii, przyłączonym do sieci operatora, o którym mowa w pkt 1 – jest obowiązkane, do 30 czerwca 2007 r., świadczyć usługę kompleksową odbiorcom niekorzystającym z prawa wyboru sprzedawcy, przyłączonym do sieci operatora systemu dystrybucyjnego, o którym mowa w pkt 1. Z kolei ust. 2 tego przepisu stanowi, że przedsiębiorstwo energetyczne, o którym mowa w ust. 1, w okresie od 1 lipca 2007 r. do czasu wyznaczenia przez Prezesa URE lub wyłonienia w drodze przetargu sprzedawcy z urzędu, na zasadach określonych w art. 9i ustawy – Prawo energetyczne, wykonuje zadania sprzedawcy z urzędu dla odbiorców przyłączonych do sieci operatora systemu dystrybucyjnego, o którym mowa w ust. 1 pkt 1.

Polskie prawo energetyczne nie zawiera definicji odbiorcy słabego ekonomicznie. Przepisy te nie zawierają również uregulowań dotyczących systemu wsparcia takiego odbiorcy.

13. Ochrona odbiorcy przed wstrzymaniem dostaw

Pytanie: Czy istnieje obowiązek ochrony odbiorcy przed wstrzymaniem dostaw energii elektrycznej lub gazu ziemnego w przypadku zwłoki w zapłacie za dostarczoną energię lub gaz?

Dziewiętnaście krajów deklaruje istnienie systemu chroniącego odbiorców **energii elektrycznej** przed wstrzymaniem dostaw w przypadku, gdy odbiorca nie płaci za dostarczoną energię.

W czternastu krajach przewidziano dodatkowy termin na uiszczenie zaległości. Sześć państw wprowadziło obowiązek zainstalowania przedpłatowego układu pomiarowo-rozliczeniowego, zamiast wstrzymania dostaw.

W siedmiu krajach dostawy nie mogą być wstrzymane w okresie zimowym. W dwóch państwach jest możliwość ograniczenia dostaw odbiorcy, który nie płaci za dostarczoną energię lub gaz. W kilku państwach dostawy nie mogą być wstrzymane określonej, szczególnie chronionej grupie odbiorców (ludzie starsi, przewlekle chorzy uzależnieni od specjalistycznej aparatury medycznej), którym dostawy nie mogą być wstrzymane. Często przed wstrzymaniem dostaw odbiorcom wyznacza się dodatkowy termin na zapłacenie należności.

W sektorze **gazowym** sytuacja jest bardzo podobna. W osiemnastu państwach są systemy chroniące odbiorców przed wstrzymaniem dostaw gazu.

Systemy ochrony odbiorcy gazu są takie same jak w przypadku energii elektrycznej.

Podsumowując należy stwierdzić, że w ok. 2/3 państw członkowskich (energia elektryczna) i nawet więcej (gaz ziemny) przewidziano system ochrony odbiorcy pomagający uniknąć wstrzymania dostaw w przypadku zwłoki w zapłacie rachunku.

Zgodnie z art. 6 ust. 3a ustawy – Prawo energetyczne przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się dystrybucją paliw gazowych lub energii mogą wstrzymać dostarczanie paliw gazowych, energii elektrycznej lub ciepła w przypadku, gdy odbiorca zwleka z zapłatą za pobrane paliwo gazowe, energię elektryczną lub ciepło albo świadczone usługi co najmniej miesiąc po upływie terminu płatności, pomimo uprzedniego powiadomienia na piśmie o zamiarze wypowiedzenia umowy i wyznaczenia dodatkowego, dwutygodniowego terminu do zapłaty zaległych i bieżących należności. Jak wynika

z powyższego, wstrzymanie dostaw może nastąpić po wyczerpaniu procedury określonej przepisami powyższego artykułu i nie może nastąpić wobec obiektów służących obronności państwa. Zatem, aby przedsiębiorstwo mogło wstrzymać dostarczenie, jest ono zobowiązane do uprzedniego poinformowania odbiorcy o upływie miesięcznego terminu zwłoki, wyznaczenia dodatkowego dwutygodniowego okresu na dokonanie zapłaty zaległości i bieżących oraz o zamiarze wypowiedzenia umowy. Choć nie wynika to wprost z przepisów omawianego artykułu, wydaje się jednak, że przedsiębiorstwo powinno poinformować również o zamiarze wstrzymania dostaw.

Podsumowanie – państwa członkowskie

Raport pokazuje, że sposób implementacji przepisów prawa wspólnotowego dotyczących ochrony odbiorców energii elektrycznej lub gazu ziemnego zależy od struktury i zasad funkcjonowania rynku w danym kraju. Ponadto, na poziom ochrony odbiorców wpływają również przepisy krajowe, głównie w zakresie ochrony konsumentów, a także przepisy prawa cywilnego regulujące stosunki umowne.

Wyniki przeprowadzonych badań dają jednak podstawę do stwierdzenia, że w kilku obszarach **poziom ochrony odbiorców w gospodarstwach domowych jest bardzo wysoki**.

W przeważającej większości krajów wprowadzono obowiązek informowania odbiorców o najistotniejszych postanowieniach umowy przed jej zawarciem. Odbiorcy są także powiadamiani o każdej zmianie umowy, zarówno ogólnych warunków umownych, jak i ceny. Informacja taka jest przekazywana z wyprzedzeniem, a odbiorcy są uprawnieni do wypowiedzenia umowy, jeśli nie akceptują nowych warunków.

Badanie wykazało również, że odbiorcy w państwach członkowskich nie są obciążani dodatkowymi opłatami związanymi ze zmianą sprzedawcy (implementowano przepisy pkt e Załączników do dyrektyw).

Także obowiązek świadczenia usługi powszechnej został wprowadzony w zdecydowanej większości krajów (pkt f Załączników do dyrektyw).

Jest jednak wiele **obszarów, które wymagają poprawy**. Dotyczy to w szczególności kwestii transparentności cen i obowiązku wdrożenia alternatywnych metod rozstrzygnięcia sporów (przepisy pkt c i f Załączników A).

Przede wszystkim kluczowe znaczenie ma wprowadzenie zmian gwarantujących odbiorcy przejrzystość i porównywalność oferowanych cen i usług. Brak obowiązku publikowania istotnych informacji rynkowych utrudnia odbiorcy poszukiwanie najkorzystniejszej dla niego oferty. Informacje dostępne na stronach internetowych nie docierają do wszystkich. Wielu odbiorców nie ma w ogóle dostępu do tego medium.

Ważnym i niewykorzystanym źródłem informacji jest rachunek. Należy dążyć do tego, aby odbiorca otrzymywał tą drogą wszystkie informacje, które są istotne z punktu widzenia decyzji o zmianie sprzedawcy energii elektrycznej lub gazu ziemnego. Konieczne jest przy tym zachowanie równowagi, gdyż zbyt wiele informacji powoduje, że rachunek staje się dla odbiorcy nieczytelny.

Niewiele krajów implementowało także przepisy dotyczące wdrożenia alternatywnych metod rozstrzygnięcia sporów.

Ważnym aspektem jest obowiązek oferowania odbiorcy różnych metod płatności. Ten wymóg dyrektyw także nie został w pełni implementowany. Jednak mimo braku przepisów zobowiązujących przedsiębiorstwa energetyczne do oferowania szerokiego wyboru metod płatności, przedsiębiorstwa te umożliwiają odbiorcom korzystanie z wielu możliwości uiszczania rachunku.

Przedmiotowy raport zawiera także ocenę poziomu wdrożenia propozycji zawartych w Best Practice Propositions poświęconych: ochronie odbiorców, procesowi zmiany sprzedawcy i przejrzystości cen oraz elementów programu ochrony odbiorców przewidzianego III pakiecie legislacyjnym. Pokazano w ten sposób, że **wzmocnienie pozycji odbiorcy końcowego na zliberalizowanym rynku energii nie jest jedynie kwestią implementowania przepisów prawa wspólnotowego**, co obrazują poniższe przykłady.

Obowiązek informowania odbiorców o rzeczywistym zużyciu energii lub gazu został wprowadzony w wielu krajach. Korzystanie przez odbiorcę z dobrodziejstw konkurencyjnego rynku energii lub gazu wymaga jednak częstego informowania go o aktualnym zużyciu. Jak wynika z przeprowadzonych badań odbiorca stosunkowo rzadko otrzymuje informacje o swoim zużyciu. Ponadto, w wielu krajach wciąż rachunki są wystawiane na podstawie szacunkowego zużycia.

Efektywna realizacja zmiany sprzedawcy wymaga wprowadzenia standardowej automatycznej procedury zmiany. W większości państw procedura ta jest zestandaryzowana. Ważne jest jednak, aby obowiązki odbiorcy w procesie zmiany były ograniczone do minimum. Powinien on mieć prawo kontaktowania się tylko z jednym podmiotem. Nie zawsze jednak ma taką możliwość.

Jak wykazało badanie odbiorcy są informowani o roli i zakresie odpowiedzialności sprzedawców i operatorów systemów dystrybucyjnych. Często jednak informacje te są udostępniane odbiorcy na żądanie lub są zamieszczane na stronach internetowych. To nie wystarcza. Odbiorca powinien mieć szerszy wybór źródeł informacji.

Podsumowanie – Polska

W pierwszej kolejności wskazać należy obszary, w których ustawodawca polski zapewnił **wysoki poziom ochrony odbiorców** w gospodarstwach domowych. Przepisy pkt a i b Załączników A do dyrek-

tyw dotyczące zawartości umów oraz obowiązku dostarczenia odbiorcy informacji o treści istotnych postanowień umownych przed jej zawarciem zostały implementowane. Także wymogi dotyczące obowiązku informowania odbiorcy z wyprzedzeniem o wszelkich zmianach umowy, w tym zmianie ceny zostały spełnione. Odbiorcy mają prawo wypowiedzenia umowy, jeśli nie akceptują zaproponowanych warunków, o czym są informowani wraz z otrzymaniem projektu zmiany umowy. Należy również wskazać, że przepisy ustawy – Prawo energetyczne gwarantują, że odbiorca nie może być obciążony żadnymi dodatkowymi kosztami związanymi ze zmianą sprzedawcy (pkt e Załączników do dyrektyw). Wydaje się, że nie dokonano w wystarczającym stopniu transpozycji przepisów wspólnotowych w zakresie usługi powszechnej. W dyrektywie dotyczącej rynku wewnętrznego energii elektrycznej przewidziano możliwość wyznaczenia dostawcy awaryjnego, a więc takiego, który będzie świadczył sprzedaż energii w przypadku zaprzestania działalności przez dotychczasowego sprzedawcę. Obecna regulacja art. 5a ustawy – Prawo energetyczne, dotycząca świadczenia przez sprzedawcę z urzędu usługi kompleksowej nie jest wystarczająca i nie oddaje w pełni zamierzeń ustawodawcy europejskiego. Nie zabezpiecza bowiem odbiorców przed skutkami nagłego zaprzestania sprzedaży energii elektrycznej przez wybranego sprzedawcę. Właściwej roli nie spełnia także wynikający z obecnego art. 5 ust. 2a pkt 1 lit. b obowiązek oznaczenia w umowie o świadczenie usług dystrybucji podmiotu, który będzie realizował sprzedaż w przypadku zaprzestania dostarczania energii elektrycznej przez wybranego sprzedawcę. Bowiem w sytuacji gdy odbiorca nie wskaże tzw. sprzedawcy rezerwowego lub sprzedawca rezerwowo zaprzestanie prowadzenia działalności niespodziewanie, straty ponosić będzie operator systemu dystrybucyjnego, do którego sieci przyłączony jest odbiorca. Kolejną sprawą jest możliwość porównania cen oferowanych przez sprzedawców energii elektrycznej. Dokonanie zmiany sprzedawcy wiąże się z koniecznością porównania dostępnych ofert oraz znajomością rynku i jego zasad na tyle, aby odbiorca mógł świadomie dokonać wyboru najkorzystniejszej oferty. Istotne są dwa aspekty. Po pierwsze, konieczne jest upowszechnienie wśród odbiorców wiedzy o możliwościach związanych z liberalizacją rynku. Odbiorca powinien być świadomy swoich praw i obowiązków na tym rynku oraz praw i obowiązków innych użytkowników rynku, a także mieć wiedzę na temat zmiany sprzedawcy. W Polsce nie ma obowiązku informowania odbiorców o liberalizacji rynku. Przeprowadzenie kampanii informacyjnej zależy jedynie od dobrej

woli i stopnia zaangażowania instytucji publicznych oraz przedsiębiorstw energetycznych. Drugim czynnikiem jest podjęcie wszelkich działań mających na celu ułatwienie odbiorcy dostępu do wszystkich istotnych informacji rynkowych, tj. zapewnienie odbiorcy dostępu do ofert sprzedaży oraz wyposażenie go w narzędzia ułatwiające mu porównanie tych ofert i wybór dla siebie najkorzystniejszej. Zatem niezbędne jest: wprowadzenie standardowej procedury umożliwiającej odbiorcy dostęp w każdym czasie do danych o aktualnym zużyciu oraz wdrożenie kalkulatorów taryfowych. Ponadto sam proces zmiany sprzedawcy wymaga usprawnienia. Skrócenie (pierwsza zmiana trwa 30 dni, druga – 14 dni) i uproszczenie procedury zmiany sprzedawcy, które zostało dokonane wraz z zatwierdzeniem po 1 lipca 2007 r. instrukcji ruchu i eksploatacji sieci dystrybucyjnych w części dotyczącej bilansowania systemu i zarządzania ograniczeniami systemowymi nie jest wystarczające. Szybka i efektywna zmiana sprzedawcy wymaga sprawnej wymiany informacji pomiędzy poszczególnymi uczestnikami rynku oraz możliwości szybkiego dokonania odczytu wskazań układów pomiarowo-rozliczeniowych. W Polsce nie wdrożono standardowego jednolitego formatu wymiany danych pomiędzy sprzedawcami i operatorami systemów, nie opracowano także programu wymiany urządzeń pomiarowo-rozliczeniowych na liczniki elektroniczne ze zdalną transmisją danych. Kolejną kwestią wymagającą poruszenia jest konieczność umożliwienia odbiorcy skorzystania na gruncie prawa energetycznego z wolnych od formalizmu sądowego, czy administracyjnego, niedrogich i szybkich sposobów rozstrzygania sporów na drodze polubownej (pkt f Załączników do dyrektyw). Ostatnim aspektem, na który należy zwrócić uwagę jest brak systemu ochrony odbiorców słabych ekonomicznie. Ustawodawstwo polskie chroni odbiorców słabych ekonomicznie jedynie na gruncie przepisów z zakresu pomocy społecznej. Jednak nie ma przepisów szczególnych dotyczących ochrony odbiorcy energii elektrycznej lub paliw gazowych, którzy nie są w stanie zapłacić rachunku.

*Autorka jest pracownikiem
Departamentu Promowania
Konkurencji URE*

ROZLICZANIE ZA DOSTARCZANE CIEPŁO – DWIE PŁASZCZYZNY BUDZĄCE EMOCJE

Jolanta Skrago

Niniejsze opracowanie zostało stworzone w celu przybliżenia tematyki rozliczeń za dostarczone ciepło. Kwestie tych rozliczeń uregulowane zostały w ustawie – Prawo energetyczne¹⁾ oraz w rozporządzeniu wykonawczym do tej ustawy²⁾. Przepisy te mają charakter szczególny (w omawianym tu zakresie), w stosunku do przepisów Kodeksu cywilnego³⁾, ustawy o cenach⁴⁾ oraz ustawy o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej⁵⁾.

Rozliczanie za dostarczone ciepło budzi wiele emocji zwłaszcza wśród użytkowników mieszkań lub lokali użytkowych w budynkach wielolokalowych. Nie jest dla nich zrozumiałym, dlaczego przedsiębiorstwo energetyczne dostarczające ciepło do użytkowanych przez nich lokali, nie uwzględnia ich próśb dotyczących np.: żądania rozpoczęcia dostarczania ciepła, czy reklamacji w zakresie rozliczeń za dostarczone ciepło. Przecież w ich ocenie są odbiorcami ciepła, albowiem ciepło dostarczane jest do ich lokalu mieszkalnego czy użytkowego. Patrząc z perspektywy potocznego znaczenia wyrazu „odbiorca”, trudno nie przyznać im racji, albowiem zgodnie ze słownikiem języka polskiego wyraz ten oznacza osobę uprawnioną do odbioru czegoś⁶⁾, jednakże patrząc na definicję legalną zawartą w u-Pe – podmioty te odbiorcami nie są. Unormowania związane z rozliczaniem kosztów zakupu m.in. ciepła wprowadzone

zostały do u-Pe nowelą z 26 maja 2000 r.⁷⁾ Konstrukcja art. 45a u-Pe w mojej ocenie wyraźnie wskazuje na dwie płaszczyzny, w jakich odbywają się rozliczenia za dostarczone ciepło.

Pierwsza z nich dotyczy relacji przedsiębiorstwo energetyczne dostarczające ciepło – odbiorca, w rozumieniu u-Pe, którą to relację określa art. 45a ust. 1 i 3 tej ustawy. Przepisy te zawierają ogólne regulacje dotyczące rozliczeń za dostarczone ciepło, natomiast szczegółowe unormowania tej kwestii zawarte zostały w rozdziale 4 rozporządzenia taryfowego. I tak, przepis art. 45a ust. 1 u-Pe stanowi, że przedsiębiorstwo energetyczne na podstawie cen i stawek opłat zawartych w taryfie lub cen i stawek opłat ustalanych na rynku konkurencyjnym, o którym mowa w art. 49 ust. 1 u-Pe⁸⁾, wycisza opłaty za dostarczone do odbiorcy paliwa gazowe, energię elektryczną lub ciepło. Art. 45 ust. 3 u-Pe stanowi natomiast, że przedsiębiorstwo energetyczne udziela upustów lub bonifikat za niedotrzymanie standardów jakościowych obsługi odbiorców w wysokości określonej w taryfie lub w umowie.

Druga płaszczyzna dotyczy relacji między odbiorcą w rozumieniu u-Pe a użytkownikiem lokalu mieszkalnego lub użytkowego w budynkach wielolokalowych. Wytyczne w zakresie sposobu rozliczania kosztów zakupu ciepła zawarte zostały

⁷⁾ Por. art. 1 pkt 16 ustawy z 26 maja 2000 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2000 r. Nr 48, poz. 555).

⁸⁾ Zgodnie z art. 49 u-Pe Prezes Urzędu Regulacji Energetyki (zwany dalej: „Prezesem URE”) może zwolnić przedsiębiorstwo energetyczne z obowiązku przedkładania taryf do zatwierdzenia, jeżeli stwierdzi, że działa ono w warunkach konkurencji, albo cofnąć udzielone zwolnienie w przypadku ustania warunków uzasadniających zwolnienie. W przypadku ciepła wskazać należy, że przedsiębiorstwa te generalnie działają w warunkach monopolu naturalnego, więc trudno tu mówić o rynku konkurencyjnym. Wprowadzie zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie harmonogramu uzyskiwania przez odbiorców prawa do korzystania z usług przesyłowych (Dz. U. z 2003 r. Nr 17, poz. 158), z 1 stycznia 2003 r. odbiorcy ciepła stali się podmiotami uprawnionymi do korzystania z usług przesyłowych, to praktycznie nadal nie występują warunki, które umożliwiłyby powstanie lokalnych konkurencyjnych rynków ciepła (por. sprawozdanie Prezesa URE za 2003 r. – Biuletyn URE Nr 3/2004) – szerzej na ten temat: Witold Cherubin, *Lokalne rynki i plany zaopatrzenia w energię*, Biuletyn URE Nr 5/2003.

¹⁾ Ustawa z 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625, z późn. zm.) – dalej: „u-Pe”.

²⁾ Rozporządzenie Ministra Gospodarki z 9 października 2006 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń z tytułu zaopatrzenia w ciepło (Dz. U. z 2006 r. Nr 193, poz. 1423) – dalej: „rozporządzenie taryfowe”.

³⁾ Ustawa z 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.).

⁴⁾ Ustawa z 5 lipca 2001 r. o cenach (Dz. U. z 2001 r. Nr 97, poz. 1050 z późn. zm.).

⁵⁾ Ustawa z 27 lipca 2002 r. o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2002 r. Nr 141, poz. 1176 z późn. zm.). Por. Maja Czarzasty, Ryszard Taradejna, *Wybrane problemy prawne rozliczeń za ciepło dostarczane do lokali w budynkach wielolokalowych*, Biuletyn URE Nr 6/2007.

⁶⁾ www.pwn.pl

w art. 45a ust. 2 i 4-12 u-Pe. Pamiętać przy tym należy, że wpływ na wzajemne stosunki między użytkownikami lokali w budynkach wielolokalowych a właścicielami bądź ich zarządcami mogą wywierać także przepisy regulujące status zarówno użytkowników lokali, jak i właścicieli bądź zarządców budynków, np. przepisy dotyczące spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot mieszkaniowych, товариств будownицтва społecznego lub komunalnych zakładów budżetowych⁹⁾. Punktami stycznymi dla tych płaszczyzn są: towar, jakim jest ciepło, który dostarczony zostaje do danego lokalu w tym budynku oraz odbiorca w rozumieniu u-Pe, którym będzie właściciel bądź zarządca tego budynku.

W tym miejscu należałoby wyjaśnić podstawowe pojęcia, które będą wykorzystywane przy omawianiu rozliczeń za dostarczane ciepło.

Generalnie rzecz ujmując – zgodnie z definicją zamieszczoną w art. 3 pkt 13 u-Pe, odbiorcą jest każdy, kto otrzymuje lub pobiera paliwa lub energię, w tym i ciepło, na podstawie umowy z przedsiębiorstwem energetycznym. Zatem odbiorcą może być zarówno osoba fizyczna¹⁰⁾, jak i przedsiębiorca, a także inny podmiot. Dla statusu odbiorcy nie ma znaczenia, czy pobrane paliwo lub energia zużyte zostaną na własny użytek¹¹⁾, czy też zostaną one odsprzedane dalej. Istotne natomiast jest, aby dany podmiot miał zawartą z przedsiębiorstwem energetycznym umowę¹²⁾, albowiem podmioty pobierające paliwa gazowe, energię elektryczną czy też ciepło bez takiej umowy nie posiadają statusu odbiorcy. Tym samym, jeżeli umowa na dostarczanie ciepła zawarta zostaje pomiędzy przedsiębiorstwem energetycznym a właścicielem lub zarządcą budynku wielolokalowego, to z całą stanowczością trzeba podkreślić, że odbiorcą tego ciepła będzie właściciel budynku bądź podmiot nim zarządzający, a nie będą odbiorcami w rozumieniu u-Pe użytkownicy poszczególnych mieszkań, bądź lokali użytkowych.

Postawmy teraz pytanie: czy podmiot użytkujący lokal mieszkalny bądź użytkowy mieszczący się w budynku wielolokalowym może podpisać indywidualną umowę z przedsiębiorstwem energetycznym? W wyroku z 7 maja 2004 r.¹³⁾ Sąd Najwyższy stwierdził, że właściciel lokalu mieszkalnego w budynku wielolokalowym „nie jest uprawnionym odbiorcą, bo (...) lokal mieszkalny nie stanowi w pełni samodzielnej struktury, która mogłaby funkcjonować niezależnie od urządzeń wspólnych; w szczególności odpowiednie urządzenie pomiarowe (ciepłomierz w węźle cieplnym), które stanowi techniczną podstawę umownych rozliczeń z przedsiębiorstwem energetycznym, znajduje się poza lokalem wnioskodawcy i nie jest przystosowane do pomiaru ciepła dostarczanego do lokalu wnioskodawcy (...). Urządzenia centralnego ogrzewania służące do ogrzewania poszczególnych lokali oraz całego budynku wyposażonego w jednolity system grzewczy są objęte »współwłasnością przymusową« właścicieli lokali (...). Składnikiem tzw. współwłasności przymusowej w danym przypadku jest instalacja grzewcza integralnie wmontowana w cały budynek, która w związku z tym stanowi urządzenie służące wszystkim właścicielom lokali i to nie tylko w zakresie doprowadzenia ciepła do poszczególnych lokali, ale także do wspólnych części budynku”. Zatem, w przypadku budynków wielolokalowych, w których instalacje centralnego ogrzewania zostały wykonane w układzie tradycyjnym, tj. każdy z lokali jest zasilany w ciepło z kilku pionów centralnego ogrzewania przechodzących przez wszystkie kondygnacje, w których urządzenia służące do pomiaru ciepła (ciepłomierze – układy pomiarowo-rozliczeniowe) zainstalowane są w węźle cieplnym budynku, a także w przypadku, gdy pomiar zużycia ciepła odbywa się za pomocą tzw. podzielników kosztów, które pod względem technicznym nie stanowią urządzeń pomiarowych zużywanego ciepła, nie można zawrzeć indywidualnej umowy na sprzedaż i świadczenie usług przesyłowych i dystrybucyjnych ciepła. Odmienne może wyglądać sytuacja w przypadku użytkowników lokali w budynkach wielolokalowych wybudowanych w ostatnich latach, tam bowiem często instalacja ciepłownicza wybudowana jest w sposób umożliwiający indywidualny pomiar zużycia ciepła w poszczególnych lokalach mieszkalnych lub użytkowych za pomocą ciepłomierzy. Z powyższego jednak nie wynika wprost, że użytkownik takiego lokalu jest odbiorcą w rozumieniu u-Pe. Wydaje się, że samo zainstalowanie ciepłomierza nie będzie stanowiło samodzielnej przesłanki do orzeczenia umowy przez Prezesa URE, w przypadku zaistnienia sporu wynikłego na tle odmowy zawarcia umowy sprzedaży, świadczenia usług przesyłowych i dystrybucyjnych

⁹⁾ Szerzej na ten temat w: Maja Czarzasty, Ryszard Taradejna, *Wybrane problemy prawne rozliczeń za ciepło ...*, op. cit.

¹⁰⁾ W przypadku ciepła może to być na przykład podmiot (także osoba fizyczna) zamieszkujący domek jednorodzinny, do którego dostarczane jest ciepło na podstawie umowy zawartej między nim a dostarczającym ciepło przedsiębiorstwem energetycznym.

¹¹⁾ Pojęcie odbiorcy końcowego definiuje art. 3 pkt 13a u-Pe: odbiorca końcowy – odbiorca dokonujący zakupu paliw lub energii na własny użytek.

¹²⁾ Dostarczanie odbiorcom ciepła winno odbywać się na podstawie umowy (umowy sprzedaży, umowy o świadczenie usług przesyłania i dystrybucji, ewentualnie umowy kompleksowej) zwanej dalej „umową na dostarczanie ciepła”, spełniającej warunki, o których mowa w art. 5 u-Pe. Umowa zawarta między odbiorcą, a przedsiębiorstwem energetycznym winna w szczególności regulować zasady rozliczeń z tytułu dostawy ciepła, jak również tryb dokonywania ich zmian – w tym warunki wprowadzania do stosowania nowych cen.

¹³⁾ Sygn. akt III SK 37/04.

nych lub umowy kompleksowej¹⁴⁾. Za powyższą tezę przemawia art. 45a ust. 8 pkt 1 lit. a tiret pierwsze u-Pe, który daje możliwość rozliczenia kosztów zakupu ciepła przy zastosowaniu metody wykorzystującej wskazania ciepłomierza.

Przedsiębiorstwem energetycznym w rozumieniu u-Pe jest podmiot prowadzący działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania, przetwarzania, magazynowania, przesyłania, dystrybucji paliw albo energii lub obrotu nimi¹⁵⁾.

Zgodnie zaś z ustawą o swobodzie działalności gospodarczej¹⁶⁾ – pod pojęciem działalności gospodarczej rozumiemy zarobkową działalność m.in. wytwórczą, handlową, usługową, a także działalność zawodową wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły¹⁷⁾. Nie jest więc przedsiębiorstwem energetycznym podmiot wytwarzający ciepło na własne potrzeby, albowiem nie prowadzi on wówczas działalności gospodarczej w celach zarobkowych¹⁸⁾. W przypadku sprzedaży z zarobkiem nadwyżki ciepła innym podmiotom, podmiot taki uzyskałby status przedsiębiorstwa energetycznego¹⁹⁾. Przedsiębiorstwem energetycznym generalnie nie są również administratorzy budynków wielolokalowych. Odpowiedzialni są oni jedynie za dokonanie rozliczenia kosztów zakupu paliw gazowych, energii elektrycznej czy ciepła na poszczególne lokale, bez pobierania za tę czynność dodatkowych opłat²⁰⁾.

Pozostaje jeszcze wyjaśnienie pojęcia kosztów zakupu paliw gazowych, energii elektrycznej lub ciepła dostarczanych do budynku, w którym znajdują się lokale mieszkalne i użytkowe, zamieszkałe lub użytkowane przez osoby nie będące odbiorcami. Ceny i stawki opłat, po uwzględnieniu udzielonych odbiorcy

upustów i bonifikat²¹⁾ stanowią bazę wyjściową do rozliczenia kosztów zakupu. W odniesieniu do ciepła, pod tymi pojęciami rozumie się ceny i stawki opłat zawarte w taryfach przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą związaną z zaopatrzeniem w ciepło – opracowanych zgodnie z zasadami określonymi w u-Pe oraz w rozporządzeniu taryfowym²²⁾. Pod pojęciem ceny rozumie się cenę za zamówioną moc cieplną, cenę ciepła i cenę nośnika ciepła. Natomiast pod pojęciem stawek opłat rozumie się stawki opłat stałych za usługi przesyłowe oraz stawki opłat zmiennych za usługi przesyłowe, a w przypadku przedsiębiorstwa obrotu ciepłem – stawki opłat za obsługę odbiorców²³⁾.

Wracając do meritum zagadnienia, w przypadku rozliczeń za dostarczane ciepło mamy do czynienia z następującymi poniższymi sytuacjami.

Pierwszy przypadek dotyczy relacji przedsiębiorstwo energetyczne – odbiorca. I tak, przedsiębiorstwo energetyczne wylicza – na podstawie cen i stawek opłat zawartych w taryfie, w sposób określony w rozporządzeniu taryfowym – opłaty, które ma ponieść odbiorca za dostarczane mu ciepło, a odbiorca reguluje należności w sposób określony w umowie.

Drugi przypadek dotyczy rozliczeń za ciepło dostarczane do budynku, w którym znajdują się lokale mieszkalne i użytkowe, zamieszkałe lub użytkowane przez osoby nie będące odbiorcami. Wówczas rozliczanie kosztów zakupu ciepła będzie odbywało się na dwóch poziomach. Pierwszy poziom dotyczy rozliczenia pomiędzy przedsiębiorstwem energetycznym a odbiorcą (przedsiębiorstwo energetyczne wylicza – na podstawie cen i stawek opłat zawartych w taryfie, w sposób określony w rozporządzeniu taryfowym – opłaty, które ma ponieść odbiorca za dostarczane mu ciepło, a odbiorca reguluje należności w sposób określony w umowie). Drugi poziom dotyczyć będzie rozliczenia całkowitych

14) „Umowa kompleksowa” to umowa zawierająca postanowienia umowy sprzedaży i umowy o świadczenie usług przesyłowych lub dystrybucyjnych paliw lub energii (por. art. 5 ust. 3 u-Pe).

15) Por. art. 3 pkt 12 u-Pe.

16) Ustawa z 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095 z późn. zm.).

17) Por. art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

18) Pamiętać należy, że odbiorca – właściciel lub zarządca budynku wysokość opłat dla osób zamieszkujących lub użytkujących lokale w budynku wielolokalowym, do których ciepło dostarczane jest z własnych źródeł i instalacji ciepłych, ustala w taki sposób, aby zapewniały wyłącznie pokrycie ponoszonych przez odbiorcę kosztów zakupu paliw gazowych, energii elektrycznej lub ciepła (por. art. 45a ust. 5 u-Pe).

19) W wyroku z 22 grudnia 1999 r. (sygn. akt XVII Ama 39/99) Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Antymonopolowy (obecnie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów) stwierdził, że „Spółdzielnia mieszkaniowa, wytwarzając energię cieplną i następnie sprzedając ją innym podmiotom, jest przedsiębiorstwem energetycznym w rozumieniu art. 3 pkt 12 ustawy – Prawo energetyczne”.

20) Por. art. 45a ust. 6 u-Pe.

21) I tak, § 39 rozporządzenia taryfowego określa wysokość bonifikat przysługujących odbiorcy w przypadku niedotrzymania przez przedsiębiorstwo energetyczne warunków umowy sprzedaży ciepła lub umowy o świadczenie usług przesyłania i dystrybucji albo umowy kompleksowej.

22) Wskazać tu należy, że zgodnie z rozporządzeniem taryfowym wszystkie przedsiębiorstwa ciepłownicze, a więc zarówno te koncesjonowane jak i te nie koncesjonowane, mają obowiązek opracowania taryfy dla ciepła zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa (por. § 4 ust. 2 rozporządzenia taryfowego: przedsiębiorstwo energetyczne wykonujące działalność gospodarczą, która nie wymaga uzyskania koncesji, lub zwolnione przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki z obowiązku przedkładania taryf do zatwierdzania opracowuje taryfę zgodnie z zasadami określonymi w ustawie i rozporządzeniu oraz wprowadza ją do stosowania przy zawieraniu umów z odbiorcami).

23) W przypadku lokalnych źródeł ciepła, w zależności m.in. od tego, czy są lub nie wyposażone w układ pomiarowo-rozliczeniowy, wyróżnić będziemy stawki opłaty miesięcznej lub sezonowej, albo też stawki opłaty za zamówioną moc cieplną i za ciepło.

kosztów zakupu ciepła pomiędzy odbiorcą ciepła będącym właścicielem lub zarządcą budynku wielolokalowego albo też podmiotem przez niego zobowiązanym do przeprowadzenia tej czynności na podstawie odrębnej umowy²⁴), a użytkownikiem danego lokalu. Istotne jest, aby wysokość pobieranych od osób nie będących odbiorcami kosztów zakupu ciepła zapewniała wyłącznie pokrycie ponoszonych przez odbiorcę tych kosztów²⁵). Jednocześnie u-Pe pozostawia właścicielom lub zarządcom budynków swobodę w wyborze metody rozliczania kosztów zakupu ciepła, przy czym wybrana metoda powinna uwzględniać współczynniki wyrównawcze zużycia ciepła na ogrzewanie, tzw. współczynniki korekcyjne, wynikające z położenia lokalu w bryle budynku przy jednoczesnym zachowaniu prawidłowych warunków eksploatacji budynku określonych w odrębnych przepisach, stymulować energooszczędne zachowania oraz zapewniać ustalanie opłat, pobieranych od osób nie będących odbiorcami w rozumieniu u-Pe, w sposób odpowiadający zużyciu ciepła na ogrzewanie i przygotowanie ciepłej wody użytkowej²⁶).

W przypadku lokali mieszkalnych i użytkowych podział kosztów może być dokonywany na podstawie wskazania ciepłomierzy, wskazania urządzeń wskaźnikowych – tzw. podzielników kosztów²⁷), w odniesieniu do powierzchni lub kubatury tych lokali, a w stosunku do części wspólnych budynku wielolokalowego proporcjonalnie do powierzchni lub kubatury zajmowanych lokali. W przypadku kosztów związanych z przygotowaniem ciepłej wody użytkowej, podział kosztów może być dokonany na podstawie wskazań wodomierzy ciepłej wody²⁸) zainstalowanych w lokalach lub liczby osób stale zamieszkujących dany lokal²⁹).

Wybrana przez właściciela lub zarządcę budynku wielolokalowego metoda rozliczania całkowitych kosztów zakupu ciepła na poszczególne lokale winna być wprowadzona przez niego w formie wewnętrznej regulaminu rozliczeń³⁰), który powinien

zostać podany do wiadomości zainteresowanych osób, w terminie 14 dni od dnia jego wprowadzenia do stosowania³¹). Regulamin ten powinien dopuszczać zamienne stosowanie – w przypadku stosowania metody wykorzystującej wskazania podzielników kosztów rozliczania opłat za ciepło dla lokali mieszkalnych lub użytkowych na podstawie ich powierzchni lub kubatury oraz określać warunki stosowania zamiennego rozliczania³²).

Na użytkownikach lokali, w których zainstalowane są ciepłomierze lub podzielniki kosztów oraz wodomierze ciepłej wody ciąży obowiązek udostępnienia swoich pomieszczeń w celu zainstalowania lub wymiany tych urządzeń oraz umożliwienia dokonania ich kontroli, a także odczytu wskazań³³).

Należy podkreślić, że Prezes URE nie jest uprawniony do władcze wkraczania zarówno w stosunki pomiędzy przedsiębiorstwem energetycznym a odbiorcą ciepła, jak i pomiędzy tym odbiorcą a osobami zamieszkującymi bądź użytkującymi poszczególne lokale, regulowane postanowieniami łączącej ich umowy. I tak, w wyroku z 12 września 2003 r. (sygn. akt I CKN 504/01) Sąd Najwyższy stwierdził, że „Przyszły odbiorca może w postępowaniu przed Prezesem URE domagać się ustalenia treści umowy i w tym zakresie droga postępowania cywilnego jest wyłączona. **Prezes URE nie ma jednak jurysdykcji w sprawach dotyczących umów już zawartych**”³⁴). Nie należy do kompetencji Prezesa URE rozstrzygnięcie w sprawach związanych z realizacją zawartej między stronami umowy, w tym w sprawach rozliczeń z tytułu dostaw ciepła. Sprawy takie – jako sprawy cywilne – podlegają właściwości sądu powszechnego, stosownie do art. 1 i art. 2 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego³⁵).

Autorka jest pracownikiem Południowego Oddziału Terenowego URE z siedzibą w Katowicach, uczestnikiem forum konsumenckiego STREFA ODBIORCY, współmoderatorem na warsztatach w grupie ciepłownictwa

²⁴) U-Pe nie nakłada na właściciela lub zarządcę osobiste go wykonania rozliczenia kosztów zakupu ciepła, a jedynie czyni go odpowiedzialnym za tę czynność. Tym samym podmiot ten może zlecić prowadzenie tych rozliczeń innej osobie lub jednostce organizacyjnej, na podstawie odrębnej umowy. Powyższe wyraźnie wyartykułowane było w pierwotnym brzmieniu tego przepisu (por. art. 1 pkt 16 ustawy z 26 maja 2000 r. o zmianie u-Pe – Dz. U. z 2000 r. Nr 48, poz. 555).

²⁵) Por. art. 45a ust. 4 u-Pe.

²⁶) Por. art. 45a ust. 9 u-Pe.

²⁷) Szczegółowe informacje w zakresie podzielników kosztów w: Ida Fiłoniuk, *Prawne uwarunkowania stosowania podzielników kosztów ogrzewania i rozliczenia kosztów ciepła w budynkach wielolokalowych*, Biuletyn URE Nr 2/2003.

²⁸) Szerzej na temat charakteru wodomierzy w: Krzysztof Cichowski, *Rozliczenie kosztów dostaw ciepła dla użytkowników lokali*, Biuletyn URE Nr 2/2000.

²⁹) Por. art. 45a ust. 8 u-Pe.

³⁰) Ustalonego i wprowadzonego do stosowania zgodnie z przepisami regulującymi status właściciela lub zarządcy budynku.

³¹) Por. art. 45a ust. 10 u-Pe.

³²) Por. art. 45a ust. 12 u-Pe.

³³) Por. art. 45a ust. 11 u-Pe.

³⁴) Podobny pogląd wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z 7 października 2004 r. (sygn. akt III SK 56/04), a także Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z 24 marca 2005 r. (sygn. akt XVII Ame 14/04).

³⁵) Ustawa z 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 1964 r. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.).

ROZSTRZYGANIE SPORÓW W PRAWIE ENERGETYCZNYM – ZAGADNIENIA PRAKTYCZNE

Radosław Walaszczyk

Wstęp

Na łamach Biuletynu Urzędu Regulacji Energetyki wielokrotnie publikowane były artykuły dotyczące rozstrzygania sporów przez Prezesa URE¹⁾. Ich autorzy prezentowali bądź konkretne załatwione sprawy, bądź też omawiali poszczególne kwestie prawne z wykorzystaniem przypadków rozpatrywanych w praktyce regulacji. Lektura tych opracowań, w tym obejmujących właściwość rzeczową organu, czy sądową kontrolę orzeczeń Prezesa URE pozwalała w szczególności na poznanie aktualnego poglądu regulatora i sądów w zakresie interpretacji art. 8 ustawy – Prawo energetyczne²⁾. Cel tego artykułu jest inny. W założeniu stanowić ma on przewodnik, w którym znajdują się najważniejsze informacje o aspektach formalnych postępowania w sprawach spornych rozstrzyganych przez Prezesa URE na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy – Prawo energetyczne. Przedstawione są tu bowiem m.in. granice kompetencji tego organu, kwestie związane z właściwym sporządzeniem i złożeniem wniosku, przebieg postępowania administracyjnego oraz procedura odwoławcza, tak aby podmioty zainteresowane rozstrzygnięciem sporu mogły mieć wiedzę **co** może rozstrzygnąć Prezes URE, **jak** należy sporządzić wniosek i potem zachowywać się w toku postępowania oraz **gdzie** kierować dane żądanie, gdyż prawidłowe działanie w tych obszarach ma ogromny wpływ na to **kiedy** (w jakim czasie) zostanie wydane orzeczenie. Brak należytego rozeznania stron w omawianym zakresie stanowi często barierę przed sprawnym załatwieniem sprawy. Niniejsze opracowanie, które było prezentowane powiatowym i miejskim rzecznikom konsumentów, ma w założeniu ułatwić zainteresowanym osobom zrozumienie specyfiki postępowania w sprawach spornych rozstrzyganych przez Prezesa URE oraz umożliwić sprawne poruszanie się w jego ramach.

1) Przykłady artykułów opublikowanych w Biuletynie URE, dotyczących rozstrzygania sporów, podane zostały na końcu opracowania.

2) Ustawa z 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625 z późn. zm.).

Granice właściwości rzeczowej Prezesa URE w sprawach spornych

Pytanie o rozstrzygnięcie jakich sporów można wystąpić do Prezesa URE jest pierwszym i zarazem zasadniczym, na które należy udzielić odpowiedzi w tym opracowaniu. W myśl art. 23 ust. 1 ustawy – Prawo energetyczne, Prezes URE reguluje działalność przedsiębiorstw energetycznych zgodnie z ustawą i polityką energetyczną państwa, zmierzając do równoważenia interesów przedsiębiorstw energetycznych oraz odbiorców paliw i energii. Stosownie natomiast do art. 23 ust. 2 pkt 12 tej ustawy „do zakresu działania Prezesa URE należy rozstrzygnięcie sporów w zakresie określonym w art. 8 ust. 1”. Tym samym, art. 8 ust. 1 ustawy – Prawo energetyczne wyznacza granice właściwości rzeczowej Prezesa URE w sprawach spornych³⁾. Obecnie brzmienie tego przepisu jest następujące: „W sprawach spornych dotyczących odmowy zawarcia umowy o przyłączenie do sieci, umowy sprzedaży, umowy o świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji paliw lub energii, umowy o świadczenie usług transportu gazu ziemnego, umowy o świadczenie usługi magazynowania paliw gazowych, umowy, o której mowa w art. 4c ust. 3⁴⁾, umowy o świadczenie usługi skraplania gazu ziemnego oraz umowy kompleksowej, a także w przypadku nieuzasadnionego wstrzymania dostarczania paliw gazowych lub energii rozstrzyga Prezes Urzędu Regulacji Energetyki, na wniosek strony.”.

3) Przepis ten, jak też niniejszy artykuł, nie obejmuje spraw spornych w zakresie ustaleń zawartych w protokole weryfikacji informacji podanych przez odbiorców dotyczących minimalnych ilości gazu ziemnego, których pobór nie powoduje zagrożenia bezpieczeństwa osób oraz uszkodzenia lub zniszczenia obiektów technologicznych, rozstrzyganych przez Prezesa URE na podstawie art. 58 ust. 14 ustawy z 16 lutego 2007 r. o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym (Dz. U. z 2007 r. Nr 52, poz. 343).

4) Umowa o udostępnienie operatorowi systemu przesyłowego gazowego części instalacji, która jest używana do magazynowania paliw gazowych i jest niezbędna do realizacji jego zadań.

W świetle przytoczonej regulacji Prezes URE został umocowany przez ustawodawcę do rozstrzygania, na wniosek, określonych spraw spornych zaistniałych pomiędzy uczestnikami rynku paliw i energii. Konstrukcja ta stanowi wyjątek od zasady, że spory wynikające ze stosunków cywilnoprawnych rozpatrywane są przez sądy powszechne. Nasuwa się w związku z tym pytanie, czy zasadne było nadanie Prezesowi URE, będącemu centralnym organem administracji rządowej, takich kompetencji. Odpowiedź jest twierdząca, bowiem: 1) Prezes URE jest organem bardziej wyspecjalizowanym niż sąd, w szczególności w zakresie oceny technicznych warunków dostarczania paliw i energii, 2) postępowanie przed Prezesem URE jest szybsze, tańsze i mniej sformalizowane niż postępowanie przed sądem, natomiast o wysokim poziomie merytorycznym rozstrzygnięć Prezesa URE świadczy m.in. fakt, że w zdecydowanej większości spraw ich prawidłowość potwierdzają orzeczenia sądowe wydane w ramach sądowej kontroli działania regulatora. Należy jednak pamiętać, że Prezes URE nie może w trybie administracyjnym rozstrzygać wszystkich sporów, powstających między odbiorcami i przedsiębiorstwami energetycznymi w związku z realizacją umów, gdyż zgodnie z art. 19 Kodeksu postępowania administracyjnego (Kpa)⁵⁾ organy administracji publicznej przestrzegają z urzędu swojej właściwości rzeczowej i miejscowej, a ponadto kompetencji organu administracji publicznej nie można domniemywać. W tym miejscu trzeba zasignalizować, że stosownie do art. 30 ust. 1 ustawy – Prawo energetyczne do postępowania przed Prezesem URE stosuje się (z zastrzeżeniem dotyczącym postępowania odwoławczego omówionym w dalszej części opracowania) przepisy Kpa. Prawidłowe ustalenie właściwości organu do załatwienia sprawy danego rodzaju ma zasadnicze znaczenie dla postępowania, gdyż naruszenie przez organ administracji publicznej swojej właściwości skutkować może stwierdzeniem nieważności wydanej decyzji, na podstawie art. 156 § 1 pkt 1 Kpa. Tym samym, szczególnego podkreślenia wymaga okoliczność, że Prezes URE może ingerować w treść stosunków cywilnoprawnych i rozstrzygać spory wyłącznie w ramach wytyczonych przez przepisy prawa. W razie złożenia żądania o rozstrzygnięcie sporu wykraczającego poza ten zakres, Prezes URE w zależności od konkretnego przypadku, bądź przekaże je niezwłocznie do organu właściwego (art. 65 § 1 Kpa), bądź w sytuacji, gdy podanie dotyczy kilku spraw podlegających załatwieniu przez różne organy, uczyni przedmiotem rozpoznania sprawy należące do jego właściwości zawiadamiając równocześnie wnoszącego podanie, że w sprawach innych powinien wnieść odręb-

⁵⁾ Ustawa z 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 z późn. zm.).

ne podanie do właściwego organu (art. 66 § 1 Kpa), bądź zwróci podanie wnoszącemu, jeżeli organu właściwego nie można ustalić na podstawie danych podania, albo gdy z podania wynika, że właściwym w sprawie jest sąd powszechny (art. 66 § 3 Kpa). Powyższych czynności z art. 65 i 66 Kpa Prezes URE dokonuje w drodze postanowienia, na które służy zażalenie.

Uczestnicy rynku paliw i energii powinni pamiętać, że:

- w strukturze organów państwa funkcjonuje Prezes Urzędu Regulacji Energetyki będący centralnym organem administracji rządowej wykonującym zadania z zakresu spraw regulacji gospodarki paliwami i energią oraz promowania konkurencji,
- Prezes URE w wielu sprawach dotyczących dostarczania paliw i energii może pomóc, dlatego należy korzystać z fachowych porad pracowników URE,
- Prezes URE jest uprawniony do rozstrzygnięcia, na wniosek uczestnika rynku paliw i energii, określonych spraw spornych,
- odmowa rozstrzygnięcia sporu w sprawach wykraczających poza zakres ustawowego umocowania wynika z przestrzegania konstytucyjnej zasady praworządności przejawiającej się w obowiązku działania tego organu na podstawie i w granicach prawa.

Wnioski o rozstrzygnięcie spraw spornych, w których właściwy jest Prezes URE najczęściej dotyczą:

- 1) odmowy zawarcia umowy o przyłączenie do sieci,
- 2) odmowy zawarcia umowy sprzedaży paliw lub energii,
- 3) odmowy zawarcia umowy o świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji paliw lub energii,
- 4) odmowy zawarcia umowy kompleksowej⁶⁾,
- 5) nieuzasadnionego wstrzymania dostarczania paliw gazowych lub energii

i w takich sprawach (oraz innych z art. 8 ust. 1 ustawy – Prawo energetyczne) można składać podanie do tego organu.

Sprawy sporne, do rozstrzygnięcia których nie jest właściwy Prezes URE, a często kierowane do tego organu dotyczą:

⁶⁾ Jest to umowa zawierająca postanowienia umowy sprzedaży i umowy o świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji paliw lub energii.

- 1) wykonywania postanowień zawartej umowy, bądź zmiany umowy, co również odnosi się do umów wymienionych w art. 8 ust. 1 ustawy – Prawo energetyczne⁷⁾,
  - 2) rozliczeń za pobrane paliwo lub energię,
  - 3) własności i posiadania urządzeń energetycznych na cudzej nieruchomości oraz rozliczeń z tego tytułu,
  - 4) ustalenia, czy miał miejsce nielegalny pobór paliw lub energii
- i w takich sprawach Prezes URE nie może wydać merytorycznej decyzji.

Kwestie formalne związane z właściwym sporządzeniem i złożeniem wniosku

Właściwe sporządzenie, kompletność i prawidłowe złożenie wniosku to czynności pozostające w gestii wnioskodawcy niezwykle istotne dla sprawnego wszczęcia i przeprowadzenia przez Prezesa URE postępowania w sprawie spornej. Dlatego warto poznać kilka najważniejszych zasad i wymogów formalnych w przedmiotowym zakresie.

Tryb i forma wnoszenia oraz elementy konieczne podań

Podania (żądania, wyjaśnienia, odwołania, zażalenia) mogą być wnoszone pisemnie, telegraficznie lub za pomocą dalekopisu, telefaksu, poczty elektronicznej albo za pomocą formularza umieszczonego na stronie internetowej właściwego organu administracji publicznej, umożliwiającego wprowadzenie danych do systemu teleinformatycznego tego organu, a także ustnie do protokołu. Podanie powinno zawierać co najmniej wskazanie osoby, od której pochodzi, jej adres i żądanie oraz czynić zadość innym wymaganiom ustalonym w przepisach szczególnych. Podanie wniesione pisemnie albo ustnie do protokołu powinno być podpisane przez wnoszącego, a protokół ponadto przez pracownika, który go sporządził. Gdy podanie wnosi osoba, która nie może lub nie umie złożyć podpisu, podanie lub protokół podpisuje za nią inna osoba przez nią upoważniona, czyniąc o tym wzmiankę obok podpisu. Podanie wniesione w formie dokumentu elektronicznego powinno być opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu, przy zachowaniu zasad przewidzia-

nych w przepisach o podpisie elektronicznym. Organ administracji publicznej obowiązany jest potwierdzić wniesienie podania, jeżeli wnoszący je tego zażąda. Powyższa syntetyczna regulacja zawarta jest w art. 63 Kpa i ma ona zastosowanie również do podań kierowanych do Prezesa URE. W praktyce jednak, wnioskodawcy najczęściej składają do Prezesa URE podania pisemnie przez pocztę. Należy wówczas pamiętać o precyzyjnym oznaczeniu, w treści podania, wnioskodawcy poprzez wskazanie imienia i nazwiska w przypadku osób fizycznych, bądź nazwy (firmy) w przypadku osób prawnych, a także koniecznie jego adresu (odpowiednio wraz z miejscem zamieszkania bądź siedzibą). Strona może też wskazać, w razie potrzeby, adres do korespondencji. Podać należy również adresata podania (tu: Prezesa URE), drugą stronę sporu⁸⁾ oraz określić w sposób jednoznaczny żądanie, tj. jaki jest przedmiot wniosku i czego wnioskodawca domaga się od organu⁹⁾. Oczywiście podanie winno być podpisane własnoręcznie przez wnioskodawcę, ewentualnie przez ustanowionego do działania w jego imieniu pełnomocnika (pełnomocników). W razie ustanowienia pełnomocnika, bądź kilku, wraz z wnioskiem należy złożyć dokument stwierdzający udzielenie pełnomocnictwa i potwierdzenie uiszczenia stosownej opłaty skarbowej z tego tytułu (szerzej o pełnomocniku i opłacie skarbowej w dalszej części opracowania). Gdy wnioskodawca jest przedsiębiorcą i podanie dotyczy prowadzonej działalności gospodarczej, do wniosku należy dołączyć albo aktualne zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej (w przypadku osób fizycznych), albo aktualny odpis z właściwego rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, z którego wynika m.in., że osoba (osoby) podpisujące wniosek są upoważnione do działania w imieniu przedsiębiorcy. Ponadto, do-

⁸⁾ Zazwyczaj jest to przedsiębiorstwo energetyczne, choć zdarza się, że jest to inny podmiot, gdy wniosek o rozstrzygnięcie sporu składa przedsiębiorstwo energetyczne.

⁹⁾ Żądanie można określić np. w następujący sposób: „Na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy – Prawo energetyczne wnoszę o rozstrzygnięcie przez Prezesa URE sprawy spornej dotyczącej nieuzasadnionego wstrzymania dostarczania energii elektrycznej w dniu (należy podać dokładną datę wstrzymania) do obiektu (należy oznaczyć obiekt i podać jego dokładny adres) przez przedsiębiorstwo energetyczne (należy wskazać przedsiębiorstwo, które wstrzymało dostawę)”. Następnie w uzasadnieniu wniosku powinny się znaleźć informacje o stanie faktycznym sprawy, przytoczenie okoliczności, na podstawie których wnioskodawca opiera swoje stanowisko, a do wniosku należy dołączyć, w razie ich posiadania, dokumenty mające znaczenie dla rozstrzygnięcia, tj. w tym przypadku potwierdzające zasadność bądź brak podstaw do wstrzymania dostaw energii. W przypadku umów żądanie należy sprecyzować poprzez podanie, jakiej umowy dotyczy odmowa jej zawarcia wraz z danymi indywidualizującymi strony oraz przedmiot przyszłej umowy ze wskazaniem spornych zapisów w projekcie umowy.

⁷⁾ Zgodnie z aktualną linią orzecznictwa sądowego Prezes URE w zakresie orzekania treści umów jest uprawniony jedynie do ukształtowania postanowień umów jeszcze niezawartych mieszczących się w ramach art. 8 ust. 1 ustawy – Prawo energetyczne, natomiast zmiany tych umów leżą poza granicami kompetencji tego organu.

kumenty stanowiące załączniki do wniosku winny być oryginałami, ewentualnie kopiami potwierdzonymi, na każdej stronie, za zgodność z oryginałem przez uprawnioną osobę (np. przez wnioskodawcę, pełnomocnika, notariusza).

Strony postępowania

Niezwykle istotne dla sprawnego rozstrzygnięcia sporu jest prawidłowe określenie w składanym wniosku stron postępowania. Dlatego tak ważne jest zrozumienie, kto może występować w postępowaniu administracyjnym w charakterze strony. Odpowiedź na to pytanie zawarta jest w art. 28 Kpa, w myśl którego stroną jest każdy, czyjego interesu prawnego lub obowiązku dotyczy postępowanie albo kto żąda czynności organu ze względu na swój interes prawny lub obowiązek. W orzecznictwie sądowym dominuje w tej materii pogląd, że tylko przepis prawa materialnego stanowiąc podstawę interesu prawnego, stwarza dla określonego podmiotu legitymację procesową strony, natomiast interes prawny, którego istnienie warunkuje przyznanie osobie przymiotu strony w określonej sprawie, musi dotyczyć bezpośrednio sfery prawnej tego podmiotu. Tym samym, brak bezpośredniości wpływu sprawy na sferę prawną danej osoby nie pozwala na uznanie jej za stronę postępowania administracyjnego. Przechodząc na grunt prawa energetycznego, w sprawach spornych rozpoznawanych przez Prezesa URE stronami postępowania są w praktyce najczęściej przedsiębiorstwo energetyczne i odbiorca (w sprawach dotyczących przyłączenia do sieci zamiast odbiorcy występuje podmiot ubiegający się o przyłączenie), tych osób w jednej sprawie może być jednak więcej (np. kilka przedsiębiorstw energetycznych oraz odbiorca), jak też stronami mogą być wyłącznie przedsiębiorstwa energetyczne. Zależy to od konkretnych okoliczności faktycznych i prawnych, jak i rodzaju danej sprawy.

Szereg dalszych aspektów pozwalających określić status strony reguluje rozdział 6 działu I Kpa. I tak, jego art. 29 przesądza, że stronami mogą być osoby fizyczne i osoby prawne, a gdy chodzi o państwowe i samorządowe jednostki organizacyjne i organizacje społeczne – również jednostki nie posiadające osobowości prawnej. Natomiast zdolność prawną¹⁰⁾ i zdolność do czynności prawnych¹¹⁾ stron ocenia się według przepisów prawa cywilnego, o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej, co wynika z art. 30 Kpa, podobnie jak to, że osoby fizyczne nie posiadające zdolności do czynności prawnych dzia-

lają przez swych ustawowych przedstawicieli, zaś strony nie będące osobami fizycznymi działają przez swych ustawowych lub statutowych przedstawicieli. W postępowaniach przed Prezesem URE strony dość często korzystają z możliwości przewidzianej w art. 32 Kpa i działają przez pełnomocnika. Ma to związek z faktem, że sprawy te należą do skomplikowanych, udział pełnomocnika w postępowaniu administracyjnym nie jest tak sformalizowany jak np. w postępowaniu sądowym, jak też krąg osób mogących być pełnomocnikiem jest szeroki (może nim być każda osoba fizyczna posiadająca zdolność do czynności prawnych). Z taką regulacją wiążą się dla strony potencjalne korzyści, ale i zagrożenia. Ustanawiając pełnomocnika warto zatem zorientować się wcześniej i rozważyć swój wybór, aby umocowana następnie osoba podołała obowiązkowi w sposób oczekiwany. Analizując tę kwestię poprzez jeszcze inny pryzmat należy stwierdzić, że niewątpliwym ułatwieniem (w kontekście braku większych obostrzeń odnośnie ustanowienia pełnomocnika) dla osoby nie będącej w stanie samodzielnie poprowadzić sprawy jest możliwość jej powierzenia osobie zaufanej np. z grona rodziny, czy znajomych. Przyjrzyjmy się więc wymogom w zakresie formy udzielenia i treści pełnomocnictwa. Nie należą one do wygórowanych i skomplikowanych. Zgodnie z art. 33 § 2 Kpa pełnomocnictwo powinno być udzielone na piśmie lub zgłoszone do protokołu. Strona będąca osobą fizyczną może samodzielnie ustanowić pełnomocnika, jedynie gdy nie ma ona pełnej zdolności do czynności prawnych, pełnomocnika może ustanowić przedstawiciel ustawowy strony. Inne podmioty będące stroną postępowania mogą ustanowić pełnomocnika za pośrednictwem swoich ustawowych lub statutowych organów. Treść pełnomocnictwa winna natomiast obejmować w szczególności oznaczenie: daty jego udzielenia, strony, pełnomocnika oraz organu i sprawy, których dotyczy wraz z precyzyjnym określeniem zakresu umocowania obejmującego również wskazanie, czy pełnomocnik może reprezentować mocodawcę i dokonywać w jego imieniu wszystkich czynności w toku postępowania, czy też zakres ten jest ograniczony. Pełnomocnik ma obowiązek dołączyć do akt sprawy oryginał lub urzędowo poświadczony odpis pełnomocnictwa.

Dlaczego aspekty formalne podania są tak ważne?

Sporządzenie w sposób prawidłowy i następnie przedłożenie kompletnego wniosku jest bardzo ważne dla dalszego bytu postępowania i winno być dokonane przez wnioskodawcę z należytą starannością, gdyż braki formalne podania w niektórych przypadkach uniemożliwiają merytoryczne jego rozpatrzenie. Stosownie bowiem do art. 64 § 1 Kpa, jeżeli w podaniu nie wskazano adresu wnoszącego i nie ma możliwości ustalenia tego adresu na podstawie

¹⁰⁾ Jest to zdolność bycia podmiotem praw i obowiązków w sferze prawa materialnego.

¹¹⁾ Jest to zdolność do tego, by przez czynności prawne swym własnym działaniem nabywać lub tracić prawa albo obowiązki, albo w ogóle wywoływać skutki prawne (S. Grzybowski, *Prawo cywilne*, 1978, s. 169).

posiadanych danych, podanie pozostawia się bez rozpoznania. W świetle przytoczonego przepisu wnioskodawca nie podając swojego adresu, w razie niemożności jego ustalenia na podstawie dostępnych danych, sam na wstępie uniemożliwia rozstrzygnięcie sporu. Prezes URE nie ma wyboru i obowiązany jest wówczas pozostawić podanie bez rozpoznania. W przypadku natomiast, gdy wniosek posiada inne wady formalne, zastosowanie znajduje art. 64 § 2 Kpa, zgodnie z którym, jeżeli podanie nie czyni zadość innym wymaganiom ustalonym w przepisach prawa, należy wezwać wnoszącego do usunięcia braków w terminie siedmiu dni z pouczeniem, że nieusunięcie tych braków spowoduje pozostawienie podania bez rozpoznania. W tym drugim przypadku wnioskodawca otrzymuje szansę usunięcia, w oznaczonym siedmiodniowym terminie, poczynionych na wstępie błędów formalnych. Jeżeli tego nie uczyni, to Prezes URE pozostawi jego podanie bez rozpoznania, o czym zawiadomi wnioskodawcę stosownym pismem. Do uchybień z art. 64 § 2 Kpa zalicza się np. brak podpisu na wniosku, niedołączenie pełnomocnictwa w razie ustanowienia pełnomocnika, czy brak sprecyzowania żądania. Poświęcenia nieco więcej uwagi wymaga kwestia sprecyzowania żądania, gdyż jest to pojęcie pojemne i często sprawia wnioskodawcom praktyczne trudności. Mianowicie, w pojęciu tym mieści się odpowiedź na pytanie, rozstrzygnięcia jakiego konkretnie sporu i z kim zaistniałego domaga się wnioskodawca. Przykładowo w sytuacji, gdy pismo wnioskodawcy porusza szereg kwestii spornych, w tym pozostających w gestii Prezesa URE, jednakże z treści pisma nie wynika jednoznacznie, czego wnioskodawca domaga się od organu, to wtedy zastosowanie znajdzie właśnie art. 64 § 2 Kpa. Warto więc mieć świadomość tego, że pisanie „na okrągło” nie przyniesie oczekiwanego efektu, bowiem zarówno inicjatywa wszczęcia postępowania, jak i określenia jego przedmiotu, w zakresie o którym mowa w art. 8 ust. 1 ustawy – Prawo energetyczne, należy wyłącznie do strony postępowania, nie zaś do Prezesa URE¹²⁾. Dlatego też, najlepiej od razu złożyć podanie nie obciążone wadami formalnymi.

Opłata skarbową

Jak już wspomniano, postępowanie przed Prezesem URE jest tańsze niż postępowanie przed sądem, jednakże mimo tego wiąże się z nim dla stron pewne koszty. Obok tak oczywistych z nich, jak np. związanych ze sporządzeniem i dostarczeniem kore-

pondencji, istnieje także obowiązek uiszczenia opłaty skarbowej w określonych przypadkach i zgodnie z ustawą o opłacie skarbowej¹³⁾. Strony bardzo często zapominają uiszczyć bądź popełniają błędy w zakresie wniesienia opłaty skarbowej, dlatego poniżej dość szczegółowo przedstawione są najważniejsze wyjaśnienia dotyczące tego obowiązku w związku z postępowaniem w sprawie spornej¹⁴⁾.

Z chwilą złożenia wniosku o rozstrzygnięcie sporu powstaje obowiązek zapłaty opłaty skarbowej, który wynika z przepisów art. 1 ust. 1 pkt 1 lit. a) w związku z art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o opłacie skarbowej. Zgodnie z art. 4 tej ustawy, wykaz przedmiotów opłaty skarbowej, stawki tej opłaty oraz zwolnienia określone załącznikiem do ustawy zatytułowany „Wykaz przedmiotów opłaty skarbowej, stawki tej opłaty oraz zwolnienia”. I tak, z poz. 53 w części I załącznika do ustawy o opłacie skarbowej wynika, że za wydanie decyzji innej niż wymieniona w tym załączniku, do której mają zastosowanie przepisy Kpa, stawka opłaty skarbowej wynosi 10 zł. Wymieniona stawka opłaty skarbowej ma zastosowanie również do decyzji w sprawie spornej. W myśl art. 5 ust. 1 ustawy o opłacie skarbowej obowiązek zapłaty tej opłaty ciąży na osobach fizycznych, osobach prawnych i jednostkach organizacyjnych niemających osobowości prawnej, jeżeli na ich wniosek dokonuje się czynności urzędowej. Wobec tego omawiany obowiązek ciąży na wnioskodawcy, który powinien wnieść stosowną opłatę skarbową do kasy lub na rachunek bankowy organu podatkowego właściwego ze względu na siedzibę organu dokonującego czynności urzędowej (por. art. 8 ust. 1 i art. 12 ust. 2 pkt 1 ustawy o opłacie skarbowej). Organem dokonującym czynności urzędowej, rozstrzygającym spór, jest Prezes URE mający siedzibę w Warszawie, zatem właściwym miejscowo organem podatkowym jest Prezydent m.st. Warszawy, a wpłaty należy dokonywać na konto Urzędu Dzielnicy Wola – Miasta Stołecznego Warszawy¹⁵⁾. Uiszczając opłatę skarbową należy pamiętać o prawidłowym określeniu adresata i nadawcy, a w tytule podać czego dotyczy opłata, np. „podanie z dnia (dokładna data) o rozstrzygnięcie sporu przez Prezesa URE”. Dowód wpłaty opłaty skarbowej należy przekazać, nie później niż w ciągu trzech dni od chwili powstania obowiązku jej zapłaty, do jednostki organizacyjnej Urzędu Regulacji Energetyki właściwej do załatwienia sprawy spornej. Istotny praktyczny wymiar dla niektórych potencjalnych

¹²⁾ Znajduje to swe potwierdzenie w orzecznictwie sądowym, na przykład w wyroku NSA z 11 czerwca 1990 r. (sygn. akt I.S.A. 367/90/ONSA 1990, Nr 2-3, poz. 47) zgodnie z którym „(...) w razie wątpliwości – sprecyzowanie żądania należy do strony, nie zaś do sfery ocennej organu administracji”.

¹³⁾ Ustawa z 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. z 2006 r. Nr 225, poz. 1635 z późn. zm.).

¹⁴⁾ Kompleksowe informacje o opłacie skarbowej od czynności dokonywanych przez Prezesa URE znajdują się na stronie internetowej Urzędu Regulacji Energetyki: www.ure.gov.pl.

¹⁵⁾ Al. Solidarności 90, 01-003 Warszawa, aktualny numer rachunku w Banku Handlowym SA w Warszawie to: 54 1030 1508 0000 0005 5003 6045.

wnioskodawców ma regulacja art. 7 ustawy o opłacie skarbowej, zgodnie z którą zwalnia się od opłaty skarbowej m.in. jednostki budżetowe, jednostki samorządu terytorialnego, czy osoby, które składając wniosek o dokonanie czynności urzędowej przedstawia zaświadczenie o korzystaniu ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa.

Nieco inaczej przedstawia się wynikający z art. 1 ust. 1 pkt 2 ustawy o opłacie skarbowej obowiązek uiszczenia opłaty skarbowej od złożenia dokumentu stwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa lub prokury albo jego odpisu, wypisu lub kopii. Powstaje on z chwilą złożenia takiego dokumentu w organie administracji publicznej, a organem podatkowym właściwym miejscowo jest tu organ podatkowy właściwy ze względu na miejsce złożenia dokumentu (por. art. 6 ust. 1 pkt 4 i art. 12 ust. 2 pkt 2 ustawy o opłacie skarbowej). W sprawach spornych rozstrzyganych przez Prezesa URE właściwym organem podatkowym do uiszczenia opłaty skarbowej w zakresie złożenia dokumentu stwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa jest Prezydent m.st. Warszawy w odniesieniu do ww. dokumentu złożonego w jednostce organizacyjnej Urzędu Regulacji Energetyki zlokalizowanej w Warszawie albo prezydent miasta, w którym znajduje się oddział URE, w którym złożono taki dokument. Zgodnie z częścią IV załącznika do ustawy o opłacie skarbowej w przypadku złożenia dokumentu stwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa lub prokury albo jego odpisu, wypisu lub kopii, stawka opłaty wynosi 17 zł od każdego stosunku pełnomocnictwa (prokury). W części IV załącznika zawarte są też zwolnienia od tej opłaty. Mają one miejsce w przypadku złożenia ww. dokumentu m.in.:

- 1) poświadczonego notarialnie lub przez uprawniony organ, upoważniającego do odbioru dokumentów,
- 2) jeżeli pełnomocnictwo udzielane jest małżonkowi, wstępnemu, zstępnemu lub rodzeństwu,
- 3) jeżeli mocodawcą jest podmiot określony w art. 7 pkt 1-5 ustawy o opłacie skarbowej.

Stosownie do art. 5 ust. 1 ustawy o opłacie skarbowej obowiązek zapłaty tej opłaty w przypadku złożenia dokumentu stwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa lub prokury albo jego odpisu, wypisu lub kopii ciąży na mocodawcy, pełnomocniku, przedsiębiorcy lub prokurencie. Uiszczając opłatę skarbową należy pamiętać o prawidłowym określeniu adresata i nadawcy, a w tytule podać, czego dotyczy opłata np. „pełnomocnictwo z dnia (dokładna data) do reprezentowania (oznaczenie mocodawcy) przed Prezesem URE”. Także i w tym przypadku należy przedłożyć dowód wpłaty opłaty skarbowej do właściwej jednostki organizacyjnej Urzędu Regulacji Energetyki.

Dla uporządkowania i ułatwienia przekazu informacji w zakresie prawidłowości wniesienia opłaty skarbowej można posłużyć się następującym przykładem. Podmiot X, który nie jest uprawniony do zwol-

nienia z opłaty skarbowej, złożył w Południowym Oddziale Terenowym URE w Katowicach wniosek o rozstrzygnięcie sporu dotyczącego wstrzymania przez przedsiębiorstwo energetyczne dostaw energii elektrycznej do obiektu zlokalizowanego w Sosnowcu podając wszystkie dane niezbędne do wszczęcia postępowania. Podmiot X umocował dwie osoby do reprezentowania Go przed Prezesem URE w tej sprawie i przedłożył wraz z wnioskiem oryginał pełnomocnictwa. Jaką opłatę skarbową winien uiścić? W kaszie tym odpowiedź brzmi: podmiot X powinien uiścić opłatę skarbową od dokonania czynności urzędowej (wydania decyzji w sprawie spornej) w wysokości 10 zł na konto Prezydenta m.st. Warszawy oraz odrębnie opłatę skarbową od złożenia dokumentu stwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa w wysokości 34 zł (2 × 17 zł od każdego stosunku pełnomocnictwa) na konto Prezydenta Miasta Katowic. Oba dowody wniesienia opłaty skarbowej podmiot X powinien przekazać do Południowego Oddziału Terenowego URE w Katowicach, jako właściwej jednostki organizacyjnej Urzędu Regulacji Energetyki.

Sposób postępowania Prezesa URE w sytuacji, gdy strona nie wpłaciła należności tytułem opłat i kosztów postępowania, które zgodnie z przepisami powinny być uiszczone z góry, określa art. 261 Kpa. Wówczas, Prezes URE jako organ administracji publicznej prowadzący postępowanie wyznaczy takiej stronie termin do wniesienia tych należności, który nie może być krótszy niż siedem dni, a dłuższy niż czterdzieści dni. Jeżeli w wyznaczonym terminie należności nie zostaną uiszczone, podanie podlega zwrotowi lub czynność uzależniona od opłaty zostanie zaniechana. Na postanowienie w sprawie zwrotu podania służy zażalenie.

Właściwe złożenie wniosku

Adresatem żądania rozstrzygnięcia sporu z art. 8 ust. 1 ustawy – Prawo energetyczne zawsze jest Prezes URE. Jednakże w celu zapewnienia sprawnego działania, realizacja określonych ustawowych zadań regulatora została powierzona poszczególnym komórkom organizacyjnym funkcjonującym w ramach Urzędu Regulacji Energetyki¹⁶⁾. W strukturze URE znajduje się m.in. dziewięć oddziałów, tj.: Oddział Centralny w Warszawie obejmujący swym

¹⁶⁾ Zob. rozporządzenie Ministra Gospodarki z 4 lipca 2002 r. w sprawie szczegółowego zasięgu terytorialnego i właściwości rzeczowej oddziałów Urzędu Regulacji Energetyki (Dz. U. z 2002 r. Nr 107, poz. 942), zarządzenie Ministra Gospodarki z 1 października 2007 r. w sprawie nadania statutu Urzędowi Regulacji Energetyki (M. P. z 2007 r. Nr 71, poz. 769) oraz zarządzenie Nr 2/2007 Prezesa URE z 9 listopada 2007 r. w sprawie ustalenia regulaminu organizacyjnego Urzędu Regulacji Energetyki ze zm., dostępne na stronie internetowej www.ure.gov.pl.

zasięgiem terytorialnym obszar województwa mazowieckiego, oddział północno-zachodni z siedzibą w Szczecinie obejmujący obszar województw zachodniopomorskiego i lubuskiego, oddział północny z siedzibą w Gdańsku obejmujący obszar województw pomorskiego i warmińsko-mazurskiego, oddział zachodni z siedzibą w Poznaniu obejmujący obszar województw wielkopolskiego i kujawsko-pomorskiego, oddział wschodni z siedzibą w Lublinie obejmujący obszar województw lubelskiego i podlaskiego, oddział środkowo-zachodni z siedzibą w Łodzi obejmujący obszar województw łódzkiego i świętokrzyskiego, oddział południowo-zachodni z siedzibą we Wrocławiu obejmujący obszar województw dolnośląskiego i opolskiego, oddział południowy z siedzibą w Katowicach obejmujący obszar województwa śląskiego oraz oddział południowo-wschodni z siedzibą w Krakowie obejmujący obszar województw małopolskiego i podkarpackiego. I to właśnie głównie do zadań oddziałów URE należy rozstrzygnięcie sporów z art. 8 ust. 1 ustawy – Prawo energetyczne, gdyż prowadzą one takie postępowania za wyjątkiem sporów zaistniałych pomiędzy przedsiębiorstwami energetycznymi, mających związek ze stosowaniem zatwierdzonych przez Prezesa URE taryf tych przedsiębiorstw w zakresie energii elektrycznej i paliw gazowych (właściwy jest tu Departament Taryf w „centrali” URE w Warszawie przy ul. Chłodnej 64) oraz sporów dotyczących odmowy zawarcia umowy o świadczenie usług przesyłania paliw lub energii, umowy o świadczenie usług transportu gazu ziemnego, umowy o świadczenie usług magazynowania paliw gazowych, w tym na potrzeby operatora systemu przesyłowego gazowego do realizacji jego zadań, umowy o świadczenie usługi skraplania gazu ziemnego oraz umowy kompleksowej w zakresie dotyczącym dostarczania paliw gazowych (właściwy w tych sprawach jest Departament Promowania Konkurencji w „centrali” URE w Warszawie przy ul. Chłodnej 64). W pozostałych rodzajach sporów rozstrzyganych przez Prezesa URE na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy – Prawo energetyczne właściwe są oddziały URE, do których należy składać wnioski zgodnie z ich zasięgiem terytorialnym. Kryterium decydującym jest wówczas zasada, w myśl której w sprawach dotyczących nieruchomości właściwość miejscową ustala się według miejsca jej położenia. Dla przykładu, jeżeli przedsiębiorstwo energetyczne X mające siedzibę w Krakowie, prowadzące działalność gospodarczą w zakresie dystrybucji energii elektrycznej, wstrzymało dostawy tej energii do obiektu zlokalizowanego w miejscowości Y w województwie łódzkim (działalność ww. przedsiębiorstwa energetycznego obejmuje również wymienioną miejscowość w województwie łódzkim), to wniosek o rozstrzygnięcie sporu dotyczącego zasadności wstrzymania dostaw energii w tym przypadku należy złożyć do oddziału terenowego URE z siedzibą w Łodzi we-

dlug miejsca położenia obiektu, nie zaś do oddziału terenowego URE z siedzibą w Katowicach (na terenie województwa śląskiego, w Częstochowie, mieści się siedziba oddziału przedsiębiorstwa energetycznego, które wstrzymało dostawy), ani nie do oddziału terenowego URE z siedzibą w Krakowie (na terenie województwa małopolskiego, w Krakowie, mieści się „centrala” i siedziba przedsiębiorstwa, które wstrzymało dostawy).

Wobec przedstawionych wyjaśnień obejmujących właściwość rzeczową i miejscową poszczególnych komórek organizacyjnych URE w sprawach spornych, wskazane jest złożenie wniosku bezpośrednio do komórki właściwej. Jednakże niewłaściwe skierowanie podania, w ramach Urzędu Regulacji Energetyki, nie wywoła przeszkód formalnych do jego rozpatrzenia, gdy sprawa mieści się w granicach kompetencji Prezesa URE. W takiej sytuacji podanie zostaje przekazane wewnątrz URE do właściwej komórki organizacyjnej, która następnie prowadzi postępowanie.

Postanowienie „zabezpieczające”

Bardzo ważny dla ochrony interesów stron postępowania w sprawach spornych jest przepis art. 8 ust. 2 ustawy – Prawo energetyczne, zgodnie z którym „W sprawach, o których mowa w ust. 1, Prezes Urzędu Regulacji Energetyki może wydać na wniosek jednej ze stron postanowienie, w którym określa warunki podjęcia bądź kontynuowania dostaw do czasu ostatecznego rozstrzygnięcia sporu”. Przewidziane tym przepisem uprawnienie Prezesa URE pełni głównie rolę tymczasowego zabezpieczenia strony przed brakiem dostaw paliw lub energii do czasu ostatecznego rozstrzygnięcia sporu toczącego się przed tym organem (i następnie ewentualnie przed sądem) i to właśnie strona pozbawiona dostaw zmierzająca do wydania tego postanowienia. Z analizy przytoczonej regulacji wynika m.in., że postanowienie to może być wydane wyłącznie na wniosek strony złożony wraz z wnioskiem o rozstrzygnięcie sporu, ewentualnie później w toku postępowania administracyjnego. Prezes URE pozbawiony został tym samym możliwości wydania takiego postanowienia z urzędu. Wydanie postanowienia, o którym mowa w art. 8 ust. 2 ustawy – Prawo energetyczne, możliwe jest jedynie w toku postępowania administracyjnego z art. 8 ust. 1 tej ustawy, zatem kwestia jego wydania nie może być wyłącznym przedmiotem postępowania przed Prezesem URE. Na omawiane postanowienie nie służy zażalenie, wobec tego może ono być zaskarżone wyłącznie w odwołaniu od decyzji rozstrzygającej spór. Rozpatrując żądanie wydania przedmiotowego postanowienia Prezes URE dokonuje oceny, czy w danych okolicznościach faktycznych i prawnych wydanie postanowienia jest zasadne, a jeśli tak to regulator kształtuje jego treść równoważąc interesy wszystkich stron postępowania. Skła-

dając wnioski o wydanie postanowienia warto więc go w sposób należyty umotywić oraz przedstawić, w miarę posiadanej wiedzy, swoje oczekiwania co do warunków dostawy paliw lub energii.

Uczestnicy rynku paliw i energii powinni pamiętać, że:

- wniosek o rozstrzygnięcie sprawy spornej, który jest kierowany do Prezesa URE, winien spełniać określone wymogi formalne, dlatego należy sporządzić go z należytą starannością,
- stroną postępowania w ramach sporu toczącego się przed Prezesem URE jest podmiot, którego uprawnienia lub obowiązku mającego źródło w przepisach prawa dotyczy sprawa,
- braki formalne podania utrudniają lub uniemożliwiają merytoryczne jego rozpatrzenie,
- stawka opłaty skarbowej od dokonania czynności urzędowej w sprawie spornej rozstrzyganej przez Prezesa URE wynosi 10 zł i należy ją uiścić na konto Prezydenta m.st. Warszawy,
- stawka opłaty skarbowej od złożenia dokumentu stwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa wynosi 17 zł od każdego stosunku pełnomocnictwa, a organem podatkowym właściwym miejscowo jest tu organ podatkowy (prezydent miasta) właściwy ze względu na miejsce złożenia tego dokumentu,
- adresatem wniosku o rozstrzygnięcie sporu z art. 8 ust. 1 ustawy – Prawo energetyczne zawsze jest Prezes URE, lecz dla zapewnienia skutecznego działania załatwianie określonych spraw zostało powierzone według właściwości rzeczowej i miejscowej poszczególnym komórkom Urzędu Regulacji Energetyki,
- Prezes URE może wydać, na wniosek jednej ze stron postępowania w sprawie spornej, postanowienie, w którym określi warunki podjęcia bądź kontynuowania dostaw paliw lub energii do czasu ostatecznego rozstrzygnięcia sporu.

Przebieg postępowania administracyjnego

Zgodnie z art. 30 ust. 1 ustawy – Prawo energetyczne do postępowania przed Prezesem URE stosuje się przepisy Kpa z zastrzeżeniem postępowania odwoławczego toczącego się według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego (Kpc)¹⁷⁾ o postępowaniu w sprawach gospodarczych. Regulacja ta sprawia, że

postępowanie w sprawach spornych rozstrzyganych przez Prezesa URE ma w wymiarze całościowym charakter mieszany, tj. po etapie postępowania administracyjnego przed Prezesem URE następuje, w wyniku wniesienia odwołania, etap postępowania cywilnego przed sądem, posiadając przez to, w połączeniu z normowaną wysokospecjalistyczną dziedziną jaką jest energetyka, swoistą specyfikę. Na tok tego postępowania wpływ ma szereg okoliczności, w tym rodzaj oraz stopień skomplikowania sprawy, z czym wiąże się ilość i złożoność gromadzonego materiału dowodowego, jak też postawa stron, która nie zawsze jest konstruktywna, co wpływa na sprawność usuwania zaistniałych wątpliwości i w konsekwencji przyspiesza bądź opóźnia wydanie rozstrzygnięcia.

Wszczęcie i zasady ogólne postępowania oraz wpływ postawy stron na jego tok

Data wszczęcia postępowania na żądanie strony jest dzień doręczenia żądania organowi administracji publicznej¹⁸⁾. O wszczęciu postępowania na żądanie jednej ze stron należy zawiadomić wszystkie osoby będące stronami w sprawie. Przenosząc przytoczone przepisy art. 61 Kpa do postępowania przed Prezesem URE od razu nasuwa się spostrzeżenie, że prawidłowy wniosek o rozstrzygnięcie sporu inicjuje, z chwilą jego doręczenia temu organowi, postępowanie administracyjne w sprawie spornej, o czym zawiadamiane są wszystkie osoby będące stronami w sprawie. Sekwencja ta znajduje swoje odzwierciedlenie w praktyce regulacyjnej.

Do postępowania w sprawie rozstrzygnięcia sporu, prowadzonego przez Prezesa URE, mają zastosowanie zasady ogólne postępowania administracyjnego, w tym zasada praworządności (art. 6 i 7 Kpa), zasada prawdy obiektywnej (art. 7 i 77 § 1 Kpa), czy zasada czynnego udziału stron w postępowaniu (art. 10 Kpa). Sprawy są załatwiane przez Prezesa URE w formie pisemnej (art. 14 § 1 Kpa). Urzeczywistnianie tych zasad w toku prowadzonych spraw jest obowiązkiem Prezesa URE jako organu stojącego na straży praworządności oraz gwaranta bezstronnego, obiektywnego i fachowego rozstrzygnięcia sporów. Dlatego też, Prezes URE po wszczęciu postępowania podejmuje wszelkie kroki niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy, mając na względzie interes społeczny i słuszny interes obywateli oraz prowadzi postępowanie w taki sposób, aby pogłębiać zaufanie obywateli do organów Państwa oraz świadomość i kulturę prawną obywateli. Prezes URE informuje również strony

¹⁸⁾ Datą wszczęcia postępowania na żądanie strony wniesione drogą elektroniczną jest dzień wprowadzenia żądania do systemu teleinformatycznego organu administracji publicznej.

¹⁷⁾ Ustawa z 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 1964 r. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.).

o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania administracyjnego. Czuwa także nad tym, aby strony i inne osoby uczestniczące w postępowaniu nie poniosły szkody z powodu nieznamości prawa i w tym celu udziela im niezbędnych wyjaśnień i wskazówek. Nie wszystko jednak zależy od zaangażowania regulatora.

Warunkiem koniecznym do wydania rozstrzygnięcia uwzględniającego wszystkie okoliczności sprawy jest konstruktywna postawa stron, w tym ich aktywny udział w czynnościach postępowania oraz przedkładanie wyczerpujących wyjaśnień odnośnie okoliczności faktycznych i prawnych istotnych w sprawie. Zresztą aktywny udział stron należy do istoty postępowania w sprawach spornych przed Prezesem URE, gdzie inicjatywa wszczęcia postępowania należy do stron. Zgodnie z regułą kontradyktoryjności, mającą zastosowanie do sporów o charakterze cywilnoprawnym, uczestnictwo co najmniej dwóch równych procesowo stron i to o spornych interesach oraz sprzecznych poglądach, wręcz wymusza walkę na argumenty i dążenie do wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy, co w efekcie jest kluczowe dla wyświetlenia prawdy, którą Prezes URE jako arbiter zawiera w decyzji rozstrzygającej spór.

W myśl art. 12 § 1 Kpa organy administracji publicznej powinny działać w sprawie wnikliwie i szybko, posługując się możliwie najprostszymi środkami prowadzącymi do jej załatwienia. Pogodzenie tej dyspozycji skierowanej również do Prezesa URE z równoczesną koniecznością zebrania w sposób wyczerpujący dowodów, wyjaśnień i informacji istotnych dla sprawy, wymaga nie tylko zaangażowania organu, lecz także aktywnego i rzeczowego udziału stron. Wygląda to w praktyce najczęściej tak: sprawy sporne jako skomplikowane wymagają ustalenia istotnych okoliczności faktycznych oraz zebrania przez Prezesa URE w sposób wyczerpujący materiału dowodowego, na podstawie którego organ ten ocenia następnie, czy dana okoliczność została udowodniona, dlatego kierowane są do stron w toku postępowania wezwania merytoryczne o przedłożenie dokumentów i wyjaśnień niezbędnych dla rozstrzygnięcia. Rzetelne i kompleksowe informacje uzyskane od stron pozwalają na sprawne zebranie wymaganej dokumentacji i załatwienie sprawy, natomiast brak stosownych wyjaśnień bądź celowe wprowadzanie „zamętu” przedłuża postępowanie i wymaga dalszego uzupełniania materiału dowodowego oraz może mieć wpływ na treść decyzji. Zatem, po otrzymaniu wezwania do złożenia wyjaśnień w sprawie, strony powinny dokładnie przeanalizować jego treść i następnie możliwie jednoznacznie i wyczerpująco odpowiedzieć, w wyznaczonym terminie, na wszystkie pytania zawarte w wezwaniu. W razie wątpliwości bądź niezrozumienia treści wezwania warto w celu usprawnienia przekazania wymaganej informacji zwrotnej skontaktować się

z pracownikiem Urzędu Regulacji Energetyki prowadzącym sprawę (telefonicznie, ewentualnie w siedzibie danej komórki organizacyjnej URE) i zapytać, jak należy rozumieć poszczególne punkty wezwania¹⁹. W określonych przypadkach, w szczególności gdy pisemne wezwania nie przynoszą oczekiwanego efektu, pomocne może okazać się jeszcze skorzystanie z instytucji rozprawy administracyjnej, przewidzianej w rozdziale 5 działu II Kpa. W myśl tych przepisów Prezes URE przeprowadza w toku postępowania rozprawę w każdym przypadku, gdy zapewni to przyspieszenie lub uproszczenie postępowania bądź osiągnięcie celu wychowawczego, jak też gdy zachodzi potrzeba uzgodnienia interesów stron oraz gdy jest to potrzebne do wyjaśnienia sprawy przy udziale świadków lub biegłych albo w drodze oględzin. Strony, a w razie potrzeby również inne osoby, spotykają się wówczas w siedzibie komórki organizacyjnej URE prowadzącej sprawę, gdzie wszyscy w jednym miejscu i czasie dążą do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla danego postępowania. Na rozprawie strony mogą składać wyjaśnienia, zgłaszać żądania, propozycje i zarzuty oraz przedstawiać dowody na ich poparcie. Ponadto, strony mogą wypowiadać się co do wyników postępowania dowodowego. Możliwość bezpośredniej konfrontacji pozwala „na gorąco” odnieść się do wyjaśnień drugiej strony, dlatego jest to instytucja bardzo pożyteczna, która przy rozsądnym z niej korzystaniu często wnosi nową jakość do postępowania, a nawet przełom. Ale tu znowu bardzo wiele zależy od dobrej woli stron, dlatego w razie wyznaczenia rozprawy należy rzetelnie się do niej przygotować. Warto też zrezygnować z negatywnych emocji na rzecz merytorycznych i rozsądnych argumentów, gdyż upór prezentowany czasem przez uczestników rozpraw bywa godny lepszej sprawy.

Postępowanie dowodowe oraz udostępnianie akt

Prawo energetyczne nie zawiera odrębnych regulacji w stosunku do postępowania dowodowego, więc i w tym zakresie mają zastosowanie przepisy Kpa. Zgodnie z nimi Prezes URE obowiązany jest zapewnić stronom czynny udział w każdym stadium postępowania, a przed wydaniem decyzji umożliwić im wypowiedzenie się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań, co wynika z art. 10 § 1 Kpa. Przepis ten determinuje rolę stron w postępowaniu dowodowym, które unormowane jest w rozdziale 4 działu II Kpa. Analizując tę fazę postępowania warto powtórzyć za Kpa, że jako dowód należy dopuścić wszystko, co może przyczynić się do wyjaśnienia sprawy, a nie jest sprzeczne z prawem. W szczególności dowodem mogą być dokumenty, zeznania

¹⁹ Adres i telefon do komórki organizacyjnej URE prowadzącej sprawę znajduje się zwykle w „stopce” wezwania.

świadków, opinie biegłych oraz oględziny. Jeżeli przepis prawa nie wymaga urzędowego potwierdzenia określonych faktów lub stanu prawnego w drodze zaświadczenia właściwego organu administracji, organ administracji publicznej odbiera od strony, na jej wniosek, oświadczenie złożone pod rygorem odpowiedzialności za fałszywe zeznania. Fakty powszechnie znane oraz fakty znane organowi z urzędu nie wymagają dowodu. Fakty znane organowi z urzędu należy zakomunikować stronie. Żądanie strony dotyczące przeprowadzenia dowodu należy uwzględnić, jeżeli przedmiotem dowodu jest okoliczność mająca znaczenie dla sprawy. Tym samym, postępowanie dowodowe ma dostarczyć informacji pozwalających rozstrzygnąć spór z uwzględnieniem prawdy obiektywnej. Po zgromadzeniu takich informacji Prezes URE zawiadamia strony o zakończeniu postępowania dowodowego oraz informuje je o możliwości zapoznania się z aktami sprawy w określonym terminie i wypowiedzenia się co do zgromadzonego materiału dowodowego. Uwagi i wyjaśnienia mogą być złożone od razu podczas czynności zapoznania się z aktami sprawy w oświadczeniu o zapoznaniu się z materiałem dowodowym, które składa osoba zapoznająca się, będąc równocześnie uprawnioną do występowania w imieniu danej strony²⁰), jak też później, tj. w terminie oznaczonym w tym oświadczeniu. Praktyka pokazuje, że strony często bagatelizują omawianą czynność zapoznania się z aktami sprawy. A płynie z niej dla stron szereg korzyści, począwszy od możliwości kontroli działań Prezesa URE poprzez prawo wglądu do akt sprawy, przez osobistą analizę całokształtu zebranych dokumentów na etapie bezpośrednio poprzedzającym wydanie decyzji, po możliwość uzupełnienia materiału dowodowego w wyniku dojścia do przekonania podczas tej czynności, że czegoś istotnego brakuje. Zakończenie postępowania dowodowego nie stoi bowiem na przeszkodzie w jego uzupełnieniu. Należy przy tej okazji wspomnieć jeszcze, że w myśl art. 73 § 1 Kpa Prezes URE obowiązany jest umożliwić stronie przeglądanie akt sprawy oraz sporządzanie z nich notatek i odpisów w każdym stadium postępowania, nie tylko więc po zakończeniu postępowania dowodowego. Uprawnienia te mają walor gwarancyjny dla stron postępowania, iż decyzja zostanie wydana na podstawie prawidłowo zebranego materiału dowodowego.

Termin załatwienia sprawy

Najczęstszym chyba pytaniem zadawanym przez strony podczas prowadzonych postępowań admini-

stracyjnych jest pytanie o termin załatwienia sprawy. Bywa tak, że można wręcz odnieść wrażenie, iż nie prawda obiektywna i merytoryczna jakość rozstrzygnięcia są najważniejsze, ale właśnie czas. Należy jednak pamiętać, że czas postępowania jest wypadkową wielu składowych, o których była już mowa, w tym formalnych elementów podania, stopnia skomplikowania sprawy, czy postawy stron. Niemniej jednak powinny być w tym zakresie (i są w art. 35 Kpa) określone granice, tak aby przewidywalne było dla stron w jakim terminie mogą spodziewać się załatwienia sprawy. Art. 35 § 1 Kpa stanowi, że organy administracji publicznej obowiązane są załatwiać sprawy bez zbędnej zwłoki. I dalej artykuł ten precyzuje, że załatwienie sprawy wymagającej postępowania wyjaśniającego powinno nastąpić nie później niż w ciągu miesiąca, a sprawy szczególnie skomplikowanej – nie później niż w ciągu dwóch miesięcy od dnia wszczęcia postępowania. W praktyce sprawy sporne rozstrzygane przez Prezesa URE należą do szczególnie skomplikowanych i ma do nich z reguły zastosowanie termin dwumiesięczny. Warto pamiętać, że do podanych terminów nie wlicza się terminów przewidzianych w przepisach prawa dla dokonania określonych czynności, okresów zawieszenia postępowania oraz okresów opóźnień spowodowanych z winy strony albo z przyczyn niezależnych od organu. Ważny obowiązek informacyjny nakłada na Prezesa URE art. 36 § 1 Kpa, zgodnie z którym o każdym przypadku niezakończenia sprawy w terminie określonym w art. 35 Kpa organ administracji publicznej obowiązany jest zawiadomić strony, podając przyczyny zwłoki i wskazując nowy termin załatwienia sprawy. Ten sam obowiązek ciąży na organie administracji publicznej również w przypadku zwłoki w załatwieniu sprawy z przyczyn niezależnych od organu (por. art. 36 § 2 Kpa). W razie niedotrzymania terminu dwumiesięcznego, Prezes URE kieruje zatem w toku postępowania w sprawie spornej zawiadomienie do stron podając tego przyczyny i wskazując nowy termin załatwienia sprawy, czyniąc tym zadość wymogom ustawowym.

Forma i treść rozstrzygnięcia

Rozstrzygnięcie w sprawach spornych rozpoznawanych przez Prezesa URE zapada co do zasady w drodze decyzji administracyjnej, która zostaje wydana po zakończeniu postępowania dowodowego i jest doręczana stronom na piśmie. Zgodnie z art. 107 § 1 Kpa decyzja zawiera oznaczenie organu administracji publicznej (tu: Prezesa URE), datę wydania, oznaczenie stron, powołanie podstawy prawnej, rozstrzygnięcie, uzasadnienie faktyczne i prawne, pouczenie w jakim trybie służy od niej odwołanie, podpis z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego osoby upoważnionej do wy-

²⁰ Osoby oddelegowane przez stronę do zapoznania się w jej imieniu z aktami sprawy winny być wyposażone w stosowne pełnomocnictwo i dowód wniesienia opłaty skarbowej z tytułu jego złożenia w organie administracji publicznej.

dania decyzji²¹). Uzasadnienie faktyczne decyzji powinno w szczególności zawierać wskazanie faktów, które organ uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, oraz przyczyn, z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, zaś uzasadnienie prawne – wyjaśnienie podstawy prawnej decyzji, z przytoczeniem przepisów prawa (por. art. 107 § 3 Kpa). W sprawach spornych nie można odstąpić od uzasadnienia decyzji. Prezes URE jest związany wydaną przez siebie decyzją zasadniczo od chwili jej doręczenia, co wynika z art. 110 Kpa. Ważną regulację zawiera także art. 108 Kpa stanowiący, że decyzji, od której służy odwołanie może być nadany, w określonych tam przypadkach, rygor natychmiastowej wykonalności²²). Decyzja podlega wówczas wykonaniu natychmiast po jej doręczeniu, a obowiązek jej wykonania istnieje nawet po wniesieniu odwołania²³). Prezes URE w praktyce regulacyjnej korzysta z tej możliwości w uzasadnionych przypadkach np. orzekając umowę kompleksową w zakresie dostarczania energii elektrycznej w obliczu zbliżającego się upływu okresu obowiązywania poprzednio zawartej umowy i wiążącego się z tym zagrożenia braku dostaw dla odbiorcy w razie zaskarżenia decyzji. Rygor natychmiastowej wykonalności spełnia wtedy funkcję ochronną gwarantując odbiorcy nieprzerwane dostawy energii elektrycznej.

Rozstrzygnięcie sprawy spornej przez Prezesa URE polega:

- w przypadku odmowy zawarcia umowy wymienionej w art. 8 ust. 1 ustawy – Prawo energetyczne, na ustaleniu, czy istnieje obowiązek zawarcia umowy w konkretnym przypadku, a w razie stwierdzenia istnienia takiego obowiązku, na ustaleniu, w zależności od rodzaju umowy, treści tej umowy,
- w przypadku wstrzymania dostarczania paliw gazowych lub energii, na ustaleniu i stwierdzeniu, czy wstrzymanie to było uzasadnione.

Charakter prawny decyzji dotyczącej odmowy zawarcia umowy i dotyczącej wstrzymania dostaw nie jest jednolity. W pierwszym przypadku jest to decyzja konstytutywna, tj. kształtująca na przyszłość stosunek prawny między stronami (w razie orzeczenia umowy). Skutkiem tej decyzji jest powstanie w sposób bezpośredni (tzn. bez konieczności składania przez strony jakichkolwiek oświadczeń woli) stosun-

ku obligacyjnego, z którego wynika dla przedsiębiorstwa energetycznego obowiązek spełnienia określonego świadczenia np. dostarczania energii elektrycznej. Warto też podkreślić, że treść umowy ustalona przez Prezesa URE może odbiegać od warunków wnioskowanych przez strony, gdyż organ ten obowiązany jest brać pod uwagę bezwzględnie obowiązujące przepisy prawa oraz równoważyć interesy stron. Natomiast decyzja dotycząca wstrzymania dostarczania paliw gazowych lub energii ma charakter deklaratoryjny, tj. stwierdza istnienie określonego stanu prawnego a nie kreuje go. Nie tworzy ona stosunku prawnego na przyszłość tak jak konstytutywna decyzja orzekająca treść umowy, lecz odnosi się do oceny zasadności wstrzymania dostaw. Przepisy prawa energetycznego w sposób enumeratywny i jednoznaczny określają przypadki, w których przedsiębiorstwa energetyczne mogą wstrzymać odbiorcom dostawy paliw gazowych, energii elektrycznej i ciepła. Problem ten reguluje: art. 6 ust. 3 ustawy – Prawo energetyczne (dający podstawę do wstrzymania dostaw w razie gdy instalacja znajdująca się u odbiorcy stwarza bezpośrednie zagrożenie dla życia, zdrowia albo środowiska, jak też gdy nastąpił nielegalny pobór paliw gazowych, energii elektrycznej lub ciepła), art. 6 ust. 3a tej ustawy (uprawniający do wstrzymania dostaw w razie zwłoki odbiorcy do zapłaty za pobrane paliwo gazowe, energię elektryczną lub ciepło albo świadczone usługi) oraz jej art. 6a ust. 3 (regulujący kwestię wstrzymania dostaw energii elektrycznej w razie braku zgody odbiorcy na zainstalowanie przedpłatowego układu pomiarowo-rozliczeniowego). Istota postępowania w sprawie spornej dotyczącej wstrzymania dostaw paliw gazowych lub energii sprowadza się więc do ustalenia, czy w konkretnym przypadku spełnione zostały przesłanki uprawniające przedsiębiorstwo energetyczne do takiego wstrzymania. Rozstrzygnięcie Prezesa URE ogranicza się w tym zakresie do stwierdzenia zasadności wstrzymania dostaw.

Omówione powyżej rozstrzygnięcia mają charakter merytoryczny, natomiast gdy postępowanie w jakiegokolwiek przyczynę stało się bezprzedmiotowe, Prezes URE wydaje decyzję o umorzeniu postępowania (por. art. 105 § 1 Kpa). Wówczas nie dochodzi do merytorycznego załatwienia sprawy. Obrazowo rzecz ujmując, bezwzględna przesłanka do umorzenia postępowania administracyjnego z uwagi na jego bezprzedmiotowość zachodzi np. wtedy, gdy strony w toku postępowania w sprawie spornej dotyczącej odmowy zawarcia umowy sprzedaży energii elektrycznej doszły do porozumienia i zawarły umowę sprzedaży we wnioskowanym zakresie (analogicznie przy innych umowach z art. 8 ust. 1 ustawy – Prawo energetyczne). Cel postępowania odpadł i nie jest już potrzebna ingerencja Prezesa URE. Postępowanie dotyczące wstrzymania dostaw energii jest bezprzedmiotowe np., gdy w jego toku wykryto, iż brak

²¹) Organem wydającym decyzje jest Prezes URE, jednakże poszczególne decyzje w sprawach prowadzonych przez wyodrębnione komórki organizacyjne Urzędu Regulacji Energetyki podpisują pracownicy URE upoważnieni przez Prezesa URE i w jego imieniu. Oczywiście każdą decyzję może podpisać osobiście osoba piastująca funkcję Prezesa URE.

²²) Rygor natychmiastowej wykonalności może być nadany decyzji również po jej wydaniu. W tym przypadku organ wydaje postanowienie, na które stronie służy zażalenie.

²³) Co do zasady wniesienie odwołania od decyzji w postępowaniu administracyjnym wstrzymuje wykonanie decyzji.

jest związku przyczynowo-skutkowego pomiędzy działaniem przedsiębiorstwa energetycznego a brakiem dostaw. Również w drodze decyzji, choć z innej przyczyny, Prezes URE może umorzyć postępowanie, jeżeli wystąpi o to strona, na której żądanie postępowanie zostało wszczęte, a nie sprzeciwiają się temu inne strony oraz gdy nie jest to sprzeczne z interesem społecznym. Możliwość taką przewiduje art. 105 § 2 Kpa, jednakże w przeciwieństwie do umorzenia postępowania z uwagi na jego bezprzedmiotowość, gdzie przepis nie pozostawia organowi wyboru nakładając obowiązek wydania decyzji o umorzeniu postępowania, tutaj wniosek strony o umorzenie postępowania nie gwarantuje jego aprobaty przez Prezesa URE z uwagi na konieczność zaistnienia wyżej wymienionych przesłanek.

Należy zasygnalizować jeszcze jedną formę rozstrzygnięcia, o której nie można zapominać przy rozpatrywaniu spraw spornych. Zgodnie z art. 13 § 1 Kpa sprawy, w których uczestniczą strony o spornych interesach, mogą być załatwiane w drodze ugody sporządzonej przed organem administracji publicznej (ugoda administracyjna). Nie ma więc co do zasady przeszkód, aby ugody zawierać (w trybie art. 114-122 Kpa) w sprawach spornych rozstrzyganych przez Prezesa URE. Zależy to od charakteru sprawy i od tego, czy ugoda nie narusza prawa, interesu społecznego bądź słusznego interesu stron, bo jeśli narusza, to Prezes URE odmówi zatwierdzenia takiej ugody. Zatwierdzona ugoda wywiera takie same skutki, jak decyzja wydana w toku postępowania administracyjnego.

Uczestnicy rynku paliw i energii powinni pamiętać, że:

- prawidłowy wniosek o rozstrzygnięcie sporu składany do Prezesa URE inicjuje, z chwilą jego doręczenia temu organowi, postępowanie administracyjne w sprawie spornej, o czym zawiadamiane są wszystkie osoby będące stronami w sprawie,
- do postępowania w sprawie rozstrzygnięcia sporu, prowadzonego przez Prezesa URE, mają zastosowanie zasady ogólne postępowania administracyjnego,
- po wszczęciu postępowania Prezes URE prowadzi postępowanie dowodowe, w ramach którego wzywa strony do przedłożenia dokumentów i wyjaśnień niezbędnych dla rozstrzygnięcia,
- konstruktywna postawa stron w toku postępowania i rzetelne przedkładanie informacji w odpowiedzi na kierowane wezwania odgrywają zasadniczą rolę dla wyświetlenia prawdy obiektywnej, więc jeśli strona nie rozumie, jakiej czynności żąda od niej Prezes URE, może spytać o to pracownika URE prowadzącego sprawę,

- po zebraniu wymaganych dokumentów i wyjaśnień Prezes URE zawiadamia strony o zakończeniu postępowania dowodowego oraz informuje je o możliwości zapoznania się z aktami sprawy w oznaczonym terminie; niezależnie od powyższego uprawnienia, strona postępowania ma prawo do przeglądania akt sprawy oraz sporządzania z nich notatek i odpisów w każdym stadium postępowania,
- załatwienie przez Prezesa URE sprawy spornej, jako szczególnie skomplikowanej, powinno nastąpić nie później niż w ciągu dwóch miesięcy od dnia wszczęcia postępowania; w razie niedotrzymania tego terminu regulator kieruje w toku postępowania zawiadomienie do stron podając tego przyczyny i wskazując nowy termin załatwienia sprawy,
- Prezes URE rozstrzyga sprawy sporne w drodze decyzji administracyjnej, która zostaje wydana po zakończeniu postępowania dowodowego i jest doręczana stronom na piśmie.

Uproszczony schemat postępowania administracyjnego w sprawach spornych rozpoznawanych przez Prezesa URE przedstawia się następująco: wniosek strony → usunięcie ewentualnych wad formalnych podania → zawiadomienie o wszczęciu postępowania → wezwania do uzupełnienia materiału dowodowego → informacja zwrotna stron w odpowiedzi na wezwania → zawiadomienie o zakończeniu postępowania dowodowego → zapoznanie się stron z aktami sprawy i wniesienie ewentualnych uwag do zgromadzonej dokumentacji → rozstrzygnięcie.

Postępowanie odwoławcze

Ustawa – Prawo energetyczne przewiduje odmienią niż Kpa procedurę zaskarżania decyzji wydanych przez Prezesa URE, gdyż służy od nich odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia decyzji, a postępowanie w sprawie odwołania toczy się według przepisów Kpc o postępowaniu w sprawach gospodarczych, co ma odpowiednio zastosowanie również do postanowień Prezesa URE, od których służy zażalenie, z tym że zażalenie wnosi się w terminie 7 dni (por. art. 30 ust. 2-4 ustawy – Prawo energetyczne). Tym samym, decyzje w sprawach regulacji energetyki, w tym w sprawach spornych, nie podlegają kontroli sądowo-administracyjnej, gdyż przepisy prawa energetycznego przekazują je do kontroli na drodze postępowania cywilnego. Skutkiem wniesienia odwołania jest zmiana trybu postępowania z administracyjnego na cywilne.

Prezes URE wydał decyzję i co dalej?

Po otrzymaniu decyzji w sprawie spornej po pierwsze należy wnikliwie zapoznać się z jej treścią. I to wystarczy, jeżeli sentencja decyzji odpowiada oczekiwaniom bądź uzasadnienie rozstrzygnięcia przekonuje stronę o jego prawidłowości. Jeśli druga strona nie zaskarży decyzji w przysługującym dwutygodniowym terminie, decyzja staje się prawomocna. Natomiast strona niezadowolona z rozstrzygnięcia może podjąć kroki prawne zmierzające do jego zmiany. Aby w tym celu podjąć właściwe czynności, przede wszystkim należy zapoznać się z pouczeniem zawartym w decyzji, zawierającym wskazówki, w jakim trybie służy od niej odwołanie. Pouczenia zamieszczone w decyzjach wydawanych przez Prezesa URE wskazują m.in., że od decyzji służy odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa URE²⁴⁾, w terminie dwutygodniowym²⁵⁾ od dnia jej doręczenia, a także informują, iż odwołanie od decyzji powinno czynić zadość wymaganiom przepisany dla pisma procesowego oraz zawierać oznaczenie zaskarżonej decyzji i wartości przedmiotu sporu, przytoczenie zarzutów, zwięzłe ich uzasadnienie, wskazanie dowodów, a także zawierać wniosek o uchylenie albo o zmianę decyzji w całości lub w części²⁶⁾. Składając odwołanie trzeba uiścić stosowną opłatę sądową. Z art. 32 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych²⁷⁾ wynika, że od odwołania od decyzji Prezesa URE pobiera się opłatę stałą w kwocie 100 zł (od zażalenia na postanowienie w kwocie 50 zł)²⁸⁾. Posiadając tę wiedzę można przystąpić do sporządzenia odwołania pamiętając o tym, że przed upływem terminu do wniesienia odwołania decyzja nie ulega wykonaniu, natomiast wniesienie odwołania w terminie wstrzymuje wykonanie decyzji. Zasad tych nie stosuje się w przypadkach, gdy decyzji został nadany rygor natychmiastowej wykonalności (por. art. 130 Kpa).

24) Pouczenie precyzuje, gdzie należy przesłać odwołanie, gdyż decyzje podpisane osobiście przez Prezesa URE, jak również wydane w „centrali” URE przesyła się na adres tej centrali przy ul. Chłodnej 64 w Warszawie, natomiast wydane w oddziałach URE kieruje się na adres oddziału, który prowadził sprawę.

25) Termin ten uważa się za zachowany m.in., gdy przed jego upływem odwołanie zostało nadane w polskiej placówce pocztowej operatora publicznego.

26) Odpowiednie pouczenie zawierają również postanowienia Prezesa URE.

27) Ustawa z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 167, poz. 1398 z późn. zm.).

28) Opłaty sądowe w sprawach cywilnych uiszcza się w formie bezgotówkowej na rachunek bieżący dochodów właściwego sądu albo w formie wpłaty gotówkowej, bezpośrednio w kasie sądu lub w formie znaków o odpowiedniej wartości wykonanych według ustalonego wzoru, zwanych „znakami opłaty sądowej”.

Postępowanie w sprawach z zakresu regulacji energetyki

Postępowanie w sprawach z zakresu regulacji energetyki normują w niżej opisany sposób przepisy art. 479⁴⁶⁾-art. 479⁵⁶⁾ Kpc. Odwołanie od decyzji może złożyć każda ze stron postępowania administracyjnego i pełni ono funkcję pozwu, gdyż wnoszone jest w postaci powództwa przeciwko Prezesowi URE. Pozwanym może być w takim wypadku wyłącznie Prezes URE, a powodem jest podmiot wnoszący odwołanie. W postępowaniu sądowym stroną jest również zainteresowany, którym jest ten, czyje prawa lub obowiązki zależą od rozstrzygnięcia procesu (w praktyce zainteresowanym jest strona postępowania administracyjnego, która nie wniosła odwołania). Jeżeli zainteresowany nie został wezwany do udziału w sprawie, Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wezwie go na wniosek strony albo z urzędu. W ten sposób realizuje się podstawowa zasada postępowania cywilnego, jaką jest zasada kontradyktoryjności.

Prezes URE przekazuje niezwłocznie odwołanie wraz z aktami sprawy do sądu. Informacja ta wymaga kilku słów wyjaśnienia. Prezes URE nie może wstrzymać nadania biegu środkowi odwoławczemu na tej podstawie, że środek ten stronie nie przysługuje. Odrzucić odwołanie może bowiem tylko Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, gdy odwołanie wniesione jest po upływie terminu do jego wniesienia, niedopuszczalne z innych przyczyn, a także wtedy, gdy nie uzupełniono w wyznaczonym terminie braków odwołania. Uczestnicy postępowania muszą sobie uświadomić, że Prezes URE w postępowaniu cywilnym występuje w zupełnie innej roli niż w postępowaniu administracyjnym. Organ ten jest stroną postępowania toczącego się przed sądem i zarzuty formalne może podnieść w odpowiedzi na odwołanie. Prezes URE, po wpłynięciu odwołania, nie może go więc odrzucić z przyczyn formalnych, ale może dokonać samokontroli swego rozstrzygnięcia, tj. pochylić się nad nim jeszcze raz przez pryzmat zarzutów podniesionych w odwołaniu i następnie zmodyfikować swoją decyzję. I tak, jeżeli Prezes URE uzna odwołanie za słuszne, może – nie przekazując akt sądowi – uchylić albo zmienić swoją decyzję w całości lub w części, o czym bezzwłocznie powiadamia stronę, przesyłając im nową decyzję, od której stronom służy odwołanie. Uprawnienie to ocenić należy pozytywnie, ponieważ w sytuacji wykrycia po wniesieniu odwołania, że rozstrzygnięcie decyzji nie jest trafne, istnieje możliwość jej uchylenia bądź zmiany bez angażowania w to sądu.

W razie wniesienia odwołania od decyzji Prezesa URE, Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów może, na wniosek strony, która wniosła odwołanie, wstrzymać wykonanie decyzji do czasu rozstrzygnięcia sprawy. Powyższa możliwość ogranicza się

w praktyce do sytuacji, gdy decyzji w sprawie spornej został nadany rygor natychmiastowej wykonalności, gdyż zgodnie z wcześniejszymi wyjaśnieniami, wniesienie odwołania w terminie samo w sobie, co do zasady, wstrzymuje wykonanie decyzji.

Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów oddala odwołanie od decyzji Prezesa URE, jeżeli nie ma podstaw do jego uwzględnienia. W razie uwzględnienia odwołania, sąd ten zaskarżoną decyzję albo uchyla, albo zmienia w całości lub w części i orzeka co do istoty sprawy. Orzeczenia te są wynikiem dokonanej przez sąd kontroli rozstrzygnięcia Prezesa URE. W ramach tej kontroli naturalną konsekwencją istniejącej specyfiki postępowania w sprawach spornych rozstrzyganych przez Prezesa URE, gdzie procedura cywilna poprzedzona jest administracyjną, jest to, że sąd bierze pod uwagę kryteria, jakimi kierował się Prezes URE rozstrzygając spór. Jeżeli w wyniku przeprowadzonego postępowania Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie znalazł podstaw prawnych do uwzględnienia odwołania, to znaczy, że doszedł do przekonania, iż orzeczenie Prezesa URE jest merytorycznie prawidłowe i odwołanie zostaje oddalone. Natomiast jeśli ustalenia poczynione w toku postępowania odwoławczego nie potwierdzą ustaleń dokonanych przez Prezesa URE i trafności decyzji administracyjnej, to wtedy Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów odpowiednio ingeruje w rozstrzygnięcie regulatora. Gwoli przypomnienia wypada ponadto wskazać, że oprócz odwołań od decyzji Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów rozpoznaje także zażalenia na postanowienia Prezesa URE od których służy zażalenie²⁹⁾ i wówczas przedstawione wyżej przepisy Kpc mają odpowiednie zastosowanie.

W postępowaniach w sprawach z zakresu regulacji energetyki Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów jest sądem pierwszej instancji, dlatego w myśl konstytucyjnej zasady dwuinstancyjności postępowania sądowego od wyroków tego sądu przysługuje apelacja do Sądu Apelacyjnego w Warszawie, co zapewnia właściwą kontrolę instancyjną. Apelację wnosi się do sądu, który wydał zaskarżony wyrok, w terminie dwutygodniowym od doręczenia stronie skarżącej wyroku z uzasadnieniem³⁰⁾. Od prawomocnego wyroku sądu apelacyjnego przysługuje natomiast skarga kasacyjna będąca nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którą Sąd Najwyższy przyjmuje do rozpoznania, jeżeli oparta jest na uzasadnionych podstawach i okoliczności sprawy tego wymagają. Skarga kasacyjna przysługuje w tych sprawach niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia i wnosi się

ją do sądu drugiej instancji, który wydał orzeczenie, w terminie dwóch miesięcy od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem stronie skarżącej. Wniesienie skargi kasacyjnej nie wstrzymuje wykonania zaskarżonego orzeczenia. Omówienie postępowania apelacyjnego i kasacyjnego, podobnie jak szczegółowe potraktowanie postępowania przed sądem pierwszej instancji wykracza poza ramy niniejszego opracowania. Należy wskazać w tym miejscu jedynie na zasadę, w myśl której w zakresie nieuregulowanym odrębnymi przepisami, w sprawach z zakresu regulacji energetyki stosuje się odpowiednio w postępowaniu sądowym przepisy Kpc o procesie. W świetle powyższego, sprawa sporna z art. 8 ust. 1 ustawy – Prawo energetyczne, która rozpatrywana była w postępowaniu odwoławczym, jest zakończona po wyczerpaniu środków prawnych w dwuinstancyjnym postępowaniu sądowym.

Uczestnicy rynku paliw i energii powinni pamiętać, że:

- od decyzji Prezesa URE służy odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia decyzji; odwołanie wnosi się za pośrednictwem regulatora,
- postępowanie w sprawie odwołania od decyzji Prezesa URE toczy się według przepisów Kpc o postępowaniu w sprawach gospodarczych; skutkiem wniesienia odwołania jest zmiana trybu postępowania z administracyjnego na cywilne,
- na określone postanowienia Prezesa URE przysługuje zażalenie, do którego mają odpowiednio zastosowanie przepisy dotyczące odwołań; zażalenie wnosi się w terminie 7 dni,
- wnikliwa lektura orzeczenia Prezesa URE i pouczenia w nim zawartego leży w interesie strony,
- składając odwołanie trzeba uiścić stosowną opłatę sądową; od odwołania od decyzji Prezesa URE pobiera się opłatę stałą w kwocie 100 zł (od zażalenia na postanowienie w kwocie 50 zł),
- odwołanie od decyzji w sprawie spornej pełni rolę pozwu a stronami postępowania przed sądem są: Prezes URE jako pozwany, podmiot wnoszący odwołanie jako powód i ten, czyje prawa lub obowiązki zależą od rozstrzygnięcia procesu jako zainteresowany,
- od wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przysługuje apelacja do Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
- od wyroku sądu apelacyjnego przysługuje skarga kasacyjna, którą Sąd Najwyższy przyjmuje do rozpoznania w razie zaistnienia określonych przesłanek.

²⁹⁾ Przykładowo zażalenie przysługuje na postanowienie w sprawie zawieszenia postępowania.

³⁰⁾ Jeżeli strona nie zażądała uzasadnienia wyroku w terminie tygodniowym od ogłoszenia sentencji, termin do wniesienia apelacji biegnie od dnia, w którym upłynął termin do żądania uzasadnienia.

Załatwienie sprawy w drodze porozumienia stron

Na zakończenie należy zwrócić uwagę, że zawsze przed wszczęciem (w zależności od rodzaju sprawy, czy to przed sądem, czy przed Prezesem URE) postępowania zinstytucjonalizowanego istnieje możliwość podjęcia próby rozstrzygnięcia sporu w drodze porozumienia stron. Jest to niewątpliwie najlepszy, najprostszy i satysfakcjonujący wszystkie strony sposób rozwiązania konfliktu. Niejako na marginesie wypada jeszcze zauważyć, że każdy z nas angażując się w rozstrzygnięcie sporów powinien mieć świadomość tego, iż w dobie szybko zachodzących zmian w życiu społecznym i gospodarczym rolę dobrego oraz odpowiedzialnego prawnika, doradcy, pełnomocnika, ale i urzędnika jest stwa-

ranie stronom pola do ugodowego rozstrzygnięcia konfliktu, aby nie musiały oczekiwać – czasem zbyt długo – na wynik sprawy na salach sądowych.

Autor jest pracownikiem Południowego Oddziału Terenowego URE z siedzibą w Katowicach

Artykuły dotyczące rozstrzygnięcia sporów opublikowane w Biuletynie URE:

1. R. Taradejna, *Jakie spory może rozstrzygać Prezes URE*, Biuletyn URE Nr 1/1998.
2. I. Figaszewska, *Rozstrzygnięcie sporów przez Prezesa URE od początku 1999 roku*, Biuletyn URE Nr 4/1999.
3. I. Figaszewska, *Rozstrzygnięcie sporów przez Prezesa URE w II kwartale 1999 r.*, Biuletyn URE Nr 5/1999.
4. I. Figaszewska, *Rozstrzygnięcie sporów przez Prezesa URE w III kwartale 1999 r.*, Biuletyn URE Nr 6/1999.
5. G. Sędrowska, *Odmowa przyłączenia do sieci elektroenergetycznej*, Biuletyn URE Nr 4/2000.
6. I. Figaszewska, *Rozstrzygnięcie sporów w I kwartale 2000 roku*, Biuletyn URE Nr 4/2000.
7. I. Figaszewska, *Praktyka orzekania przez Prezesa URE w rozstrzygnięciu sporów, w II kwartale 2000 roku*, Biuletyn URE Nr 5/2000.
8. D. Nowak, *Umowa sprzedaży ciepła*, Biuletyn URE Nr 1/2001.
9. A. Tutak, R. Trypens, *Rozstrzygnięcie sporów przez Prezesa URE w 2000 r.*, Biuletyn URE Nr 2/2001.
10. A. Tutak, R. Trypens, *Rozstrzygnięcie sporów przez Prezesa URE w I i II kwartale 2001 r.*, Biuletyn URE Nr 5/2001.
11. M. Szczepańska, *Uzasadnione wstrzymanie dostaw*, Biuletyn URE Nr 6/2001.
12. M. Szczepańska, *Granice kompetencji Prezesa URE*, Biuletyn URE Nr 2/2002.
13. J. Kędzia, M. Zawiska, *Spory rozstrzygane przez Prezesa URE*, Biuletyn URE Nr 4/2002.
14. Z. Muras, *Prawne aspekty pozostawienia wniosku o rozstrzygnięcie sporu bez rozpoznania*, Biuletyn URE Nr 5/2002.
15. R. Trypens, A. Tutak, *Rozstrzygnięcie sporów przez Prezesa URE w I i II kwartale 2002 r.*, Biuletyn URE Nr 5/2002.
16. R. Trypens, M. Szczepańska, *Kompetencje Prezesa URE do rozstrzygnięcia sporów w sprawach o zawarcie umowy sprzedaży w świetle orzecznictwa sądów*, Biuletyn URE Nr 1/2003.
17. D. Nowak, *Publicznoprawny obowiązek przedsiębiorstwa energetycznego wynikający z koncesji elementem kształtującym właściwość Prezesa URE w sprawach rozstrzygnięcia sporów*, Biuletyn URE Nr 2/2003.
18. R. Trypens, A. Tutak, *Rozstrzygnięcie sporów przez Prezesa URE w I i II kwartale 2003 r.*, Biuletyn URE Nr 5/2003.
19. M. Zawiska, *Odbiorca ma bezwzględne prawo udziału w postępowaniu przed Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów*, Biuletyn URE Nr 5/2003.
20. J. Kędzia, *Wpływ zmian stanu prawnego na stabilność decyzji Prezesa URE*, Biuletyn URE Nr 1/2004.
21. M. Szczepańska, *Ekonomiczne warunki dostarczania paliw i energii a obowiązek zawarcia umowy przez przedsiębiorstwa energetyczne*, Biuletyn URE Nr 2/2004.
22. M. Zawiska, *Z orzecznictwa Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów*, Biuletyn URE Nr 2/2004.
23. J. Kędzia, *Zawieszenie postępowania administracyjnego przez Prezesa URE*, Biuletyn URE Nr 5/2004.
24. Z. Muras, *Zasada TPA w orzecznictwie – wybrane przykłady*, Biuletyn URE Nr 5/2004.
25. M. Szczepańska, *Wykonanie umów orzeczonych decyzją Prezesa URE w świetle orzeczenia Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów*, Biuletyn URE Nr 6/2004.
26. Z. Muras, K. Szwed-Lipińska, *Rozstrzygnięcie sporów z zakresu TPA – uprawnienia Prezesa UOKiK w świetle kompetencji Prezesa URE*, Biuletyn URE Nr 4/2005.
27. G. Dylewska, R. Taradejna, *Rozstrzygnięcie sporów przez Prezesa URE*, Biuletyn URE Nr 4/2005.
28. M. Zawiska, *Zwrot podania przez Prezesa URE na podstawie art. 66 § 3 Kpa w orzecznictwie sądu ochrony konkurencji i konsumentów*, Biuletyn URE Nr 4/2006.
29. M. Nowaczek-Zaremba, *Kompetencje Prezesa URE do zawierania umów cywilnoprawnych*, Biuletyn URE Nr 4/2007.
30. R. Walaszczyk, *Upór czy konstruktywna postawa – co się bardziej opłaca?*, Biuletyn URE Nr 4/2007.
31. M. Czarzasty, *Uwarunkowania prawne wstrzymania dostaw paliw gazowych, energii elektrycznej lub ciepła z powodu zwłoki w zapłacie*, Biuletyn URE Nr 5/2007.
32. R. Walaszczyk, *Rozwiązywanie problemów dotyczących dostarczania energii – pozytywny odbiór argumentacji regulatora*, Biuletyn URE Nr 6/2007.
33. M. Czarzasty, *Umorzenie postępowania administracyjnego przez Prezesa URE na przykładzie niektórych spraw spornych (art. 8 ustawy – Prawo energetyczne) i spraw o zatwierdzenie taryfy (art. 47 ust. 2 ustawy – Prawo energetyczne)*, Biuletyn URE Nr 1/2008.
34. T. Dec, *Krótkotrwałe wstrzymanie dostaw energii elektrycznej w orzecznictwie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów*, Biuletyn URE Nr 2/2008.

KILKA UWAG O MOŻLIWOŚCI STOSOWANIA PRZEPISÓW KODEKSU KARNEGO W POSTĘPOWANIACH W SPRAWIE NAŁOŻENIA KAR PIENIĘŻNYCH PRZEZ PREZESA URE NA PRZYKŁADZIE CZYNU CIĄGŁEGO

Małgorzata Znojek

Zgodnie z art. 56 ust. 1 w zw. z art. 23 ust. 2 pkt 13 ustawy z 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2006 r. Nr 89 poz. 625 z późn. zm.) karze pieniężnej wymierzonej przez Prezesa URE podlega ten, kto popełni jeden z enumeratywnie wymienionych w ustawie czynów bądź zaniechań. Obecnie możliwość nakładania kar pieniężnych w postępowaniach administracyjnych, jako reakcji na naruszenie ustawowych obowiązków, nie budzi wątpliwości. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 29 kwietnia 1998 r. (sygn. K 17/97) odrzucił pogląd, że każda kara pieniężna jest synonimem grzywny i może być wymierzana wyłącznie w postępowaniu karnym. Innymi słowy, Trybunał potwierdził możliwość funkcjonowania na gruncie prawa administracyjnego kar pieniężnych, których nie można utożsamiać z karą grzywny, o której mowa w art. 32 pkt 1 i art. 33 ustawy z 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.). Jak zauważył Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 15 stycznia 2007 r. (sygn. P 19/06): „Z uwagi na dolegliwość finansową, kary orzekane przez sądy wykazują podobieństwo do kar pieniężnych nakładanych przez organy administracji. Istota tkwi jednakże w odmiennych funkcjach, które spełniają obie formy represji państwa. Kara administracyjna nie jest bowiem odpłatą za popełniony czyn, lecz stanowi środek przymusu służący zapewnieniu realizacji wykonawczo zarządzających zadań administracji”. Ponadto, w wyroku z 18 kwietnia 2000 r. (sygn. K 23/99) Trybunał Konstytucyjny poszedł o krok dalej twierdząc, że w sytuacji gdy przepisy prawne nakładają na osoby fizyczne lub prawne obowiązki, w systemie prawnym powinny się również znaleźć przepisy określające konsekwencje niespełnienia obowiązków. Brak stosownej sankcji powoduje, że przepis staje się martwy, a niespełnianie obowiązku nagminne. Ustanowienie sankcji jest zatem odpowiedzią na niezgodne z prawem zachowanie określonych podmiotów. Trybunał odwołał się przy tym do swojego wyroku z 12 stycznia 1999 r. (sygn. P 2/98), w którym zwrócił uwagę, że art. 83 Konstytucji nakłada na każdego obywatela przestrzegania prawa Rzeczypospolitej Polskiej. W konsekwencji, można zatem przyjąć, że w granicach zakre-

ślonych przez Konstytucję ustawodawcy przysługuje swoboda określenia sankcji związanych z niedopełnieniem obowiązku. Także w doktrynie prawa administracyjnego podkreśla się rolę sankcji, która poprzez zapowiedź negatywnych konsekwencji, jakie nastąpią w wypadku naruszenia obowiązków wynikających z przepisów, zapewnia ich poszanowanie i rzeczywiste wykonywanie. Dzięki temu normy sankcjonujące promują wśród adresatów norm sankcjonowanych postawę legalistyczną. Organ administracyjny musi posiadać środki do realizacji swej woli, w przeciwnym razie nie miałby możliwości efektywnego administrowania bądź regulowania¹⁾. Jednocześnie, zarówno w doktrynie, jak i w orzecznictwie, celem realizacji zasady demokratycznego państwa prawnego, zaufania obywateli do państwa oraz sprawiedliwości, podkreśla się konieczność podlegania nakładanych w postępowaniach administracyjnych kar kontroli sądowej, bądź sądów administracyjnych bądź powszechnych, jak ma to miejsce w przypadku kar wymierzanych przez Prezesa URE, gdzie właściwym jest Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (art. 479⁴⁶ i n. ustawy z 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 1964 r. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.)).

W toku jednego z postępowań administracyjnych prowadzonych przez Prezesa URE w sprawie nałożenia kar pieniężnych za nieprzestrzeganie przez przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się wytwarzaniem energii elektrycznej lub ciepła obowiązku utrzymania zapasów paliw, wprowadzonego na podstawie art. 10 (art. 56 ust. 1 pkt 2 ustawy – Prawo energetyczne), wśród argumentów podnoszonych przez przedsiębiorstwo energetyczne znalazło się odwołanie do konstrukcji czynu ciągłego. Pozostawiając na marginesie meandry stanu faktycznego, rozważenia wymagał następujący problem. Instytucja czynu ciągłego nie została zdefiniowana, a nawet wspomniana,

¹⁾ M. Szydło, *Charakter i struktura prawna administracyjnych kar pieniężnych*, „Studia Prawnicze”, z. 4/2003, str. 123-125.

w ustawie – Prawo energetyczne. W prawie polskim jest to instytucja prawa karnego materialnego, zdefiniowana w art. 12 Kodeksu karnego. W trakcie prowadzonego postępowania, powstało zatem pytanie, czy możliwe jest oparcie rozstrzygnięcia na przepisach prawa karnego. Ponieważ ani ustawa – Prawo energetyczne, ani ustawa z 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 z późn. zm.) nie zawierają odwołania do Kodeksu karnego oraz nie wskazują w jaki sposób i w jakim zakresie przepisy tej ustawy mogłyby być stosowane w postępowaniu administracyjnym, jedyną możliwością pozostaje ewentualne stosowanie w drodze analogii.

W celu rozwiązania zaistniałego problemu, koniecznym stało się sięgnięcie do zasad ponoszenia odpowiedzialności na gruncie prawa administracyjnego i prawa karnego. Podstawowa różnica koncentruje się wokół oparcia odpowiedzialności karnej na winie sprawcy zgodnie z zasadą *nullum crimen sine culpa*. Sprawca ponosi odpowiedzialność za czyn zabroniony pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia, zawiniony i o społecznej szkodliwości wyższej niż znikoma. Odpowiedzialność ponoszona na podstawie przepisów administracyjnych, w tym na podstawie ustawy – Prawo energetyczne, jest odpowiedzialnością o charakterze obiektywnym i wypływa z samego faktu naruszenia przepisów, a nie jest oparta na zasadzie winy. Stopień zawinienia, jak również stopień szkodliwości czynu, dotychczasowe zachowanie przedsiębiorcy oraz jego możliwości finansowe są, zgodnie z art. 56 ust. 6 ustawy – Prawo energetyczne, uwzględniane dopiero na etapie określania wymiaru kary. Ponadto brzmienie art. 56 ustawy – Prawo energetyczne nakłada na Prezesa URE obowiązek, a nie prawo, nałożenia kary w razie stwierdzenia wystąpienia okoliczności podlegających karze, co oznacza, że kara przewidziana w tym przepisie jest karą obligatoryjną, od której ustawodawca nie przewidział możliwości odstąpienia, poprzez zastosowanie zwrotu „Karze pieniężnej podlega ten, kto”. Konsekwentnie prezentowany przez Prezesa URE pogląd potwierdza orzecznictwo z zakresu energetyki: „Niewątpliwie Prezes URE ma obowiązek nałożenia kary w razie stwierdzenia okoliczności podlegających karze, wymienionych w art. 56 ustawy prawo energetyczne, niezależnie od tego czy okoliczności te były zawinione przez zobowiązanego” (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 19 września 2007 r., sygn. akt VI ACa 458/07). Stanowisko to powtórzył Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z 2 czerwca 2008 r. (sygn. akt XVII AmE 43/08): „Brzmienie art. 56 ust. 1 przesądza o obowiązku nałożenia kary pieniężnej na podmiot, który popełni jeden z wymienionych w tym przepisie czynów, bez względu na winę. Natomiast stopień zawinienia karnego podmiotu uwzględniany jest wyłącznie przy ustalaniu wysokości kary pieniężnej – zgodnie z art. 56 ust. 6 ustawy – Prawo energetyczne”.

Powyższe zestawienie pokazuje, jak odmienne zasady, na czele z zasadą winy, regulują ponoszenie odpowiedzialności na gruncie prawa karnego i prawa administracyjnego. Tym samym, nakładając kary pieniężne na podstawie art. 56 ustawy – Prawo energetyczne, Prezes URE nie może stosować przepisów karnych materialnych ani procesowych, gdyż po pierwsze, nie przystają one do rozstrzyganych spraw, a po wtóre, w tych sytuacjach, w których byłyby stosowane zasadniczo zmieniłyby zasady ponoszenia odpowiedzialności, co prowadziłoby do nieuzasadnionego różnicowania podmiotów ponoszących odpowiedzialność administracyjną.

Próba zastosowania konstrukcji czynu ciągłego stanowi dobry przykład ilustrujący powyższą tezę. Zgodnie z art. 12 Kodeksu karnego przez czyn ciągły rozumie się: „Dwa lub więcej zachowań, podjętych w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, uważa się za jeden czyn zabroniony; jeżeli przedmiotem zamachu jest dobro osobiste, warunkiem uznania wielości zachowań za jeden czyn zabroniony jest tożsamość pokrzywdzonego”. Ustawowymi znamionami przestępstwa ciągłego są zatem:

- 1) dopuszczenie się co najmniej dwóch zachowań w krótkich odstępach czasu,
- 2) wykonywanie z góry powziętego zamiaru,
- 3) tożsamość pokrzywdzonego.

Na przestępstwo ciągłe składają się zatem jednorodne czyny, godzące w to samo dobro prawne, popełniane przez sprawcę w krótkich odstępach czasu, z góry powziętym zamiarem, albo z wykorzystaniem tej samej sposobności. W przypadku, gdy dobra chronione mają charakter ściśle osobisty, warunkiem koniecznym jest ponadto tożsamość pokrzywdzonego²⁾.

Pierwsza przesłanka w stanach faktycznych podlegających ocenie Prezesa URE w postępowaniach w sprawie nałożenia kar mogłaby być zrealizowana np. przedsiębiorstwo energetyczne kilkakrotnie w krótkich odstępach czasu nie utrzymuje zapasów paliw albo osoba fizyczna w takich odstępach wprowadza do obrotu na obszarze kraju niespełniające wymagań określonych w art. 52. Pytanie rodzące się na marginesie dotyczy możliwości niestosowania się Prezesa URE do utrwalonego w orzecznictwie i doktrynie poglądu, wypracowanego na gruncie orzeczeń karnych, iż maksymalny odstęp czasowy pomiędzy zachowaniami składającymi się na czyn ciągły wynosi 6 miesięcy.

Druga przesłanka jest kluczowa, z uwagi na fakt, że „dla przyjęcia konstrukcji przestępstwa ciągłego przewidzianej w art. 12 k.k. nie jest wystarczająca jednorodność poszczególnych czynów, tożsamość przedmiotu zamachu, jak i popełnienie ich

²⁾ L. Gardocki, *W sprawie definicji przestępstwa ciągłego i kwestii czasu jego popełnienia*, Państwo i Prawo 1989, Nr 11, str. 124 oraz G. Rejman [w:] G. Rejman (red.), *Kodeks karny: część ogólna. Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa 1999, str. 534-552.

w krótkich odstępach czasowych, lecz niezbędne jest wykazanie »z góry powziętego zamiaru« (postanowienie Sądu najwyższego z 25 maja 2006 r., sygn. akt III KK 91/06). Tym samym dla możliwości zastosowania omawianej konstrukcji koniecznym byłoby udowodnienie przez Prezesa URE, iż dany podmiot wykonywał z góry powzięty zamiar, zgodnie bowiem z art. 7 i art. 77 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego, to na organie administracji prowadzącym postępowanie ciąży obowiązek wyczerpującego zebrania i rozpatrzenia całości materiału dowodowego. Konieczność rozstrzygnięcia o zamiarze rodzi trudności potrójnego rodzaju. Po pierwsze, stoi w opozycji do zasady odpowiedzialności obiektywnej – skoro bowiem kara pieniężna nakładana na podstawie art. 56 ustawy – Prawo energetyczne jest konsekwencją samego naruszenia przepisów tej ustawy, konieczność badania zamiaru w pewnych sytuacjach zmieniałaby zasadę ponoszenia odpowiedzialności. Po drugie, organ administracji, co wynika z konstrukcji postępowania administracyjnego, łączy w sobie funkcje, które w postępowaniu karnym dzielą prokurator i sąd. Konieczność dokonania w takich warunkach oceny zamiaru, należącego do sfery woli, byłoby z punktu widzenia obiektywności bardzo trudne i z dużym prawdopodobieństwem godziłoby w prawa strony postępowania. Po trzecie, ogromne trudności sprawiłoby stosowanie tej konstrukcji w odniesieniu do podmiotów zbiorowych, którymi jest zdecydowana większość przedsiębiorstw energetycznych. Podmiotowi zbiorowemu nie można wykazać wykonywania z góry powziętego zamiaru. Koniecznym byłoby udowodnienie wykonywania takiego zamiaru osobom upoważnionym do reprezentowania podmiotu np. wspólnikom, członkom zarządu bądź prokurentom. W konsekwencji należałoby odwołać się nie tylko do Kodeksu karnego, ale także do ustawy z 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 191, poz. 1661 z późn. zm.), która uzależnia podleganie odpowiedzialności przez podmiot zbiorowy od potwierdzenia faktu popełnienia czynu zabronionego prawomocnym wyrokiem skazującym osobę fizyczną odpowiedzialną za działanie podmiotu zbiorowego wyrokiem warunkowo umarzającym wobec niej postępowanie karne albo postępowanie w sprawie o przestępstwo skarbowe, orzeczeniem o udzielenie tej osobie zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności albo orzeczeniem sądu o umorzeniu przeciwko niej postępowania z powodu okoliczności wyłączającej ukaranie sprawcy. Ponieważ czyny wymienione w art. 56 ust. 1 ustawy – Prawo energetyczne nie stanowią przestępstw w rozumieniu Kodeksu karnego lub innych ustaw, w praktyce na Prezesie URE spoczywałaby konieczność oceny zamiaru osób fizycznych wchodzących upoważnionych do reprezentacji przedsiębiorstw energetycznych. Za odrzuceniem możliwości stosowania takiej konstrukcji przemawia w pierwszym rzędzie ka-

skadowość odwołań, dokonywanych bez podstawy prawnej w ustawie – Prawo energetyczne, jak również skomplikowanie procedury, skutkujące brakiem możliwości dotrzymania terminów przewidzianych w Kodeksie postępowania administracyjnego oraz trudności dowodowe związane z wykazaniem zamiaru.

Odnosząc się trzeciej przesłanki, można uznać, że podobnie jak pierwsza, mogłaby być zrealizowana, np. pokrzywdzonymi byłiby odbiorcy energii elektrycznej lub ciepła. Zastrzeżenia wymaga fakt, iż nie byłiby to pokrzywdzeni w rozumieniu art. 49 § 1 ustawy z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 1997 r. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.).

Elementem dodatkowo komplikującym stosowanie omawianej instytucji jest brak jednolitej linii orzeczniczej w odniesieniu do realizacji zasady *res iudicata* przy orzekaniu w sprawach czynu ciągłego. Z jednej strony w uchwale z 15 czerwca 2007 r. (sygn. akt I KZP 15/07, LEX 270947) Sąd Najwyższy stwierdził: „Prawomocne skazanie rodzi powagę rzeczy osądzonej tylko w takim zakresie, w jakim sąd orzekł o odpowiedzialności karnej za zachowania będące przedmiotem zarzutu. Jedynie wówczas, gdy sąd uznał, że objęte jednolitym zamiarem zachowania oskarżonego stanowią jeden czyn zabroniony w rozumieniu art. 12 k.k., zakres powagi rzeczy osądzonej wyznaczony jest ustalonym w wyroku skazującym lub warunkowo umarzającym czasem jego popełnienia. (...) Na koniec podkreślić jeszcze należy, że skoro konstrukcja jednego czynu zabronionego, o którym mowa w art. 12 k.k. egzystować może w przestrzeni prawnej tylko o tyle, o ile przyjęto ją w orzeczeniu sądu, zatem nie może być mowy o powadze rzeczy osądzonej w wyniku uprawomocnienia się innego orzeczenia niż takie, w którym prawomocnie przypisano sprawcy czyn ciągły. Jeśli zatem nawet sprawca stanął pod zarzutem popełnienia czynu ciągłego ocenionego tak przez oskarżyciela w jego skardze, a sąd go od tego zarzutu uniewinnił, to powaga rzeczy osądzonej dotyczyć może wyłącznie tych zachowań (czynów w ontologicznym znaczeniu), które oskarżyciel w przyjętej przezeń konstrukcji ciągłości wymienił. Skoro bowiem prawomocnością i w konsekwencji powagą rzeczy osądzonej objęte jest ustalenie ciągłości stanowiącej podstawę zastosowania art. 12 k.k., to przecież nie przypisując sprawcy zarzuconych mu skargą czynów, sąd nie przesądza o jakiegokolwiek jedności zamiaru ani o spełnieniu innych przesłanek prowadzących do przyjęcia ciągłości. Tak więc, jeśli na przykład sąd uniewinnił oskarżonego od popełnienia czynów wskazanych w skardze jako zachowania stanowiące elementy przestępstwa ciągłego, to orzeczenie to zrodzi powagę rzeczy osądzonej jedynie w odniesieniu do tych jednostkowych czynów, tylko bowiem w kwestii odpowiedzialności za te właśnie czyny sąd orzekł. W przyszłości zatem możliwe będzie postawienie sprawcy zarzutu, odnoszącego się do innych zachowań oskarżonego, mieszczących się w tym samym

czasokresie, którego dotyczyło poprzednie orzeczenie, nawet gdyby owe nowe zachowania, wraz z tymi, od popełnienia których sprawcę prawomocnie uniewinniono, układały się w konstrukcję czynu ciągłego, o którym mowa w art. 12 k.k.". Przekładając brzmienie art. 12 Kodeksu karnego oraz powyższą uchwałę Sądu Najwyższego na podlegające ocenie Prezesa URE stany faktyczne, można stwierdzić, iż stosowanie zasady *res iudicata* oraz *ne bis in idem* nie stałoby na przeszkodzie nałożeniu kary na podstawie art. 56 ustawy – Prawo energetyczne, jeżeli rozstrzygnięcie zawarte we wcześniejszej decyzji Prezesa URE nie obejmowało danego czynu, popełnionego w warunkach czynu ciągłego. Wystarczy jednak sięgnąć do postanowienia Sądu Najwyższego z 26 lipca 2007 r. (sygn. akt IV KK 175/07), w której Sąd stwierdził, iż: „Zarzut naruszenia art. 7 k.p.k. nie może ograniczać się do wskazania wadliwości sędziowskiego przekonania o wiarygodności jednych, a niewiarygodności innych źródeł czy środków dowodowych lecz powinien wykazywać konkretne błędy w samym sposobie dochodzenia do określonych ocen, przemawiające w zasadniczy sposób przeciwko dokonaniu rozstrzygnięcia. W grę może wchodzić np. pominięcie istotnych środków dowodowych, niedostrzeżenie ważnych rozbieżności, uchylenie się od oceny wewnętrznych czy wzajemnych sprzeczności. Sąd meriti rozważał kwestię zastosowania art. 12 k.k., jednak uznał, że oskarżonemu nie można przypisać do góry powziętego zamiaru (...) nie znajdując podstaw do zastosowania przepisu art. 12 k.k., sąd ten powinien skazać oskarżonego za więcej niż jedno przestępstwo, bowiem opisał przebieg przestępczego proceduru w sposób wskazujący, iż oskarżony nie ograniczył się do pojedynczego czynu. W tej sytuacji (...) sąd odwoławczy nie tylko nie pogorszył sytuacji oskarżonego, ale wydał rozstrzygnięcie dla niego korzystne, bowiem uzupełniając kwalifikację prawną o art. 12 k.k. jasno wskazał, iż jego zachowania składają się na jeden tylko czyn zabroniony”, aby podważyć stanowisko zaprezentowane powyżej. Nie podejmując nawet próby rozstrzygnięcia, które z zaprezentowanych stanowisk Sądu Najwyższego jest słuszne³⁾, należy jednak stwierdzić, że tak niejednolita linia orzecznicza bez wątpienia utrudniałaby orzekanie w tych sprawach, powodując analogiczne trudności z jakimi borykają się sądy karne.

Przytoczony przykład ujawnił tylko niektóre z potencjalnych trudności prawnych i faktycznych, uniemożli-

wiających stosowanie przez Prezesa URE przepisów Kodeksu karnego. Należy dodać, że wybiórcze stosowanie w drodze analogii, bez jednoznacznej podstawy prawnej, przepisów karnych przez Prezesa URE, łatwo mogłoby się spotkać ze słusznym zarzutem arbitralności i pytaniem o podstawę stosowania jedynie niektórych konstrukcji, np. dotyczących czynu ciągłego, a odrzucenie innych np. regulujących recydywę, w szczególności, gdy zgodnie z art. 56 ust. 6 przy określaniu wymiaru kary Prezes URE ma obowiązek uwzględnić dotychczasowe zachowanie podmiotu.

Z tezą o niemożności stosowania przepisów karnych w toku postępowań w sprawie nałożenia kar pieniężnych przez Prezesa URE, ściśle wiąże się budząca wątpliwości i kontrowersje problematyka obowiązywania w postępowaniach administracyjnych standardów wyznaczonych w art. 42 Konstytucji, w szczególności, obok zasady winy, zasada domniemania niewinności. W tym zakresie Prezes URE niezmiennie przyjmuje i podziela pogląd Trybunału Konstytucyjnego wyrażony w cytowanym już wyroku z 15 stycznia 2007 r. (sygn. P 19/06): „Postępowanie represyjne różni od postępowania nierepresyjnego to, że wiąże się z nim inne cele i funkcje niż ze stosowaniem środków prawnych o charakterze prewencyjno-ochronnym i zabezpieczającym. Uwaga taka ma zasadnicze znaczenie w perspektywie treści art. 42 ust. 1-3 Konstytucji, który – co należy wyraźnie zaznaczyć – w sposób niebudzący wątpliwości odnosi się tylko do odpowiedzialności karnej i postępowania karnego. Nie ma podstaw, a niejednokrotnie faktycznych możliwości, do rozciągania treści tych przepisów na wszelkie postępowania, w których stosowane są jakiegokolwiek środki przewidujące dla adresata orzeczenia jakiegokolwiek sankcje i dolegliwości. Inne podejście w tej materii prowadziłoby do zakwestionowania całej filozofii winy i odpowiedzialności na gruncie prawa cywilnego i administracyjnego, która posiada bogate tradycje i nie jest kwestionowana”. Wystarczające, jak się wydaje, zabezpieczenie pozycji i praw stron postępowań administracyjnych, w tym także prowadzonych przez Prezesa URE, stanowią zasady ogólne Kodeksu postępowania administracyjnego.

Biorąc wszystkie przytoczone argumenty pod uwagę, należy stwierdzić, iż stosowanie przepisów prawa karnego materialnego w postępowaniach w sprawie nałożenia kar pieniężnych przez Prezesa URE nie jest możliwe zarówno z przyczyn prawnych, jak i faktycznych.

³⁾ P. Kardas, *Res iudicata a konstrukcja czynu ciągłego*, Czasopismo prawa karnego i nauk penalnych, Nr 2/2007, str. 53-99.

*Autorka jest pracownikiem
Departamentu Przedsiębiorstw Energetycznych URE*

WĘGIEL NOŚNIKIEM ENERGII W UNII EUROPEJSKIEJ

dr inż. Tadeusz Leszczyński

W dniu 13 listopada 2008 r. Komisja Europejska przedłożyła drugi pakiet energetyczny¹⁾. Zgodnie z przyjętymi założeniami, węgiel do 2020 r. pozostanie jednym z podstawowych źródeł energii w Unii Europejskiej oraz ważną alternatywą dla gazu ziemnego i ropy naftowej. Wynika to z faktu, iż jest on dostępny w wielkich ilościach od licznych dostawców na całym świecie i może być bardzo łatwo magazynowany. W bieżącym wieku obserwowany jest w skali globalnej wzrost produkcji energii elektrycznej z węgla kamiennego i brunatnego. Wyższa emisja dwutlenku węgla (CO₂) podczas spalania węgla, w porównaniu do innych surowców energetycznych, stanowi główną przeszkodę w jego dalszym wykorzystaniu do celów energetycznych. Niezbędne są wysokowydajne instalacje przechwytywania i składowania gazów cieplarnianych (CCS – od *carbon capture and storage*) – badania nad nimi są już bardzo zaawansowane. Rozwój technologii CCS w Unii Europejskiej i innych regionach jest uzależniony od przyjęcia odpowiednich regulacji prawnych, ceny węgla oraz dostępności nowych technologii i procesów. Komisja Europejska w proponowanym pakiecie energetycznym stwierdza, że standardy emisji CO₂ winny być wprowadzone tylko wówczas, gdy zachęty wdrażane programem handlu emisjami okażą się niewystarczające. Do 2015 r. Komisja Europejska przewiduje uruchomienie 12-tu nowoczesnych testowych instalacji energetycznych oraz zobowiązanie grupy najbogatszych państw świata G8 do uruchomienia na całym świecie do 2020 r. 20-tu instalacji pokazowych, które będą wspierały powyższy system zachęt. Jednocześnie zapowiadane jest całkowite odejście w przyszłości od węgla przy wytwarzaniu prądu elektrycznego – tzw. *dekarbonizacja energetyki* (do 2050 r.). Stopniowa rezygnacja z węgla ma odegrać kluczową rolę w redukcji *efektu cieplarnianego* – zwiększyć skuteczność przeciwdziałania zmianom klimatycznym na świecie.

W 2007 r. import surowców energetycznych pokrywał 54% zapotrzebowania Unii Europejskiej na energię. Tak jak w poprzednich latach był to głównie import z jednego kierunku – z Rosji. Niezbędne są działania zmierzające do poprawy bilansu ener-

getycznego, w tym zmiany jego struktury, a także kontynuacja poszukiwania i wdrażania rozwiązań przeciwdziałających zmianom klimatycznym. Komisja Europejska w przedłożonym drugim pakiecie energetycznym określiła swe priorytety, które obrazują iż zmierza do: wsparcia inwestycji infrastrukturalnych, dywersyfikacji dostaw, wzmocnienia unijnych mechanizmów solidarności energetycznej, lepszego wykorzystania unijnych źródeł energii, wzrostu efektywności energetycznej oraz współpracy w tym zakresie z krajami trzecimi. Powyższe działania w najbliższych latach najprawdopodobniej nie ustrzegą Unii Europejskiej przed dalszym wzrostem importu. Poniżej przyjrzymy się, jakie w tym zakresie tendencje występują w sektorze węglowym największych państw Unii Europejskiej. Niniejszy artykuł służy przybliżeniu roli węgla w państwach Unii Europejskiej: pozytywnej – w dywersyfikacji źródeł energii, jak i negatywnej – w zanieczyszczaniu środowiska naturalnego. Wychodząc ze światowych zasobów i możliwości wydobycia oraz zapotrzebowania państw członkowskich Unii Europejskiej dokonana zostanie analiza sektora polskiego górnictwa węgla kamiennego i brunatnego. Dodać wypada, że w 2004 r. i 2007 r., po kolejnych fazach rozszerzenia Unii Europejskiej, ekonomiczne znaczenie węgla we Wspólnocie wzrosło, gdyż przystąpiły do niej kraje, w których węgiel odgrywa dominującą rolę na lokalnym rynku surowców energetycznych.

Zgodnie z zapisem w rozporządzeniu Rady (WE) nr 405/2003 z 27 lutego 2003 r. dotyczącym wspólnotowego monitorowania przewozu węgla kamiennego pochodzącego z państw trzecich²⁾: *dywersyfikacja dostaw i źródeł energii jest głównym czynnikiem bezpieczeństwa zaopatrzenia w energię*. W tym celu wprowadzono narzędzie monitorowania przewozu węgla kamiennego pochodzącego z państw trzecich w postaci wspólnotowej procedury informowania i konsultacji w sprawie kosztów zewnętrznych dostaw surowca oraz jego cen orientacyjnych (bez ujawniania poszczególnych przywozów oraz realizujących je spółek). Poza Komisją Europejską, wiele firm, agencji i stowarzyszeń monitoruje poziom wydobycia, cen, eksportu, transportu, importu i zużycia węgla kamiennego oraz produkcji, cen i wykorzysta-

¹⁾ Second strategic energy review *An EU Energy Security and Solidarity Action Plan* {SEC(2008) 2794}.

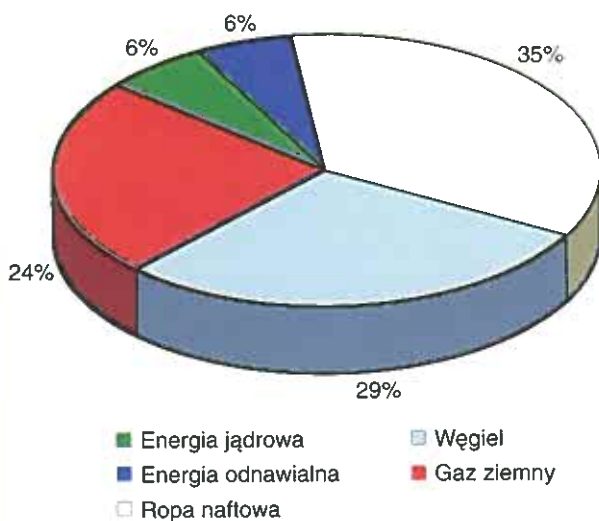
²⁾ Dz. U. L 62/1 z 6.03.2003 r., s. 1.

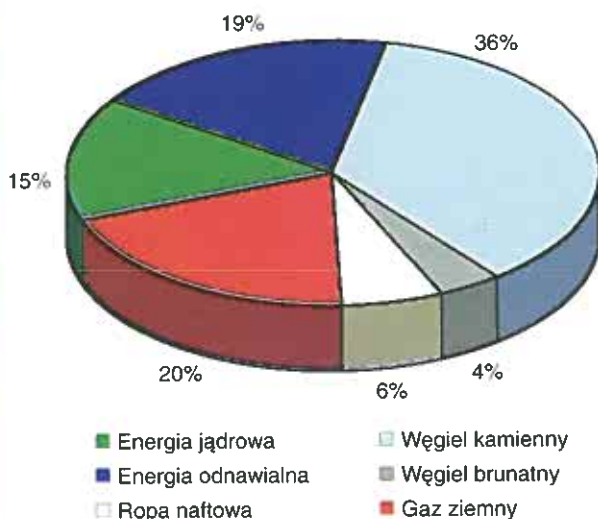
nia węgla brunatnego. Niniejszy artykuł opracowany został w oparciu o analizę publikacji kilku z wymienionych ośrodków badawczych i opiniotwórczych, w tym: *EUROCOAL – European Association for Coal And Lignite* z siedzibą w Brukseli, *World Energy Council* z siedzibą w Londynie, *International Energy Agency* z siedzibą w Paryżu, *US Energy Information Administration* z siedzibą w Waszyngtonie i *World Coal Institute* z siedzibą w Nowym Jorku, a także dostępną literaturę krajową i zagraniczną, dotyczącą sektora górnictwa węglowego.

Światowe zasoby węgla

Węgiel znajduje się aktualnie na drugim miejscu po ropie naftowej wśród źródeł energii pierwotnej, które zaspokajają światowe potrzeby energetyczne (rys. 1).

Rysunek 1. Struktura zużycia energii pierwotnej na świecie, w 2006 r. (Źródło: opracowanie własne, na podstawie: *BP Statistical Review of World Energy, BP, Londyn 2008*)

Rysunek 2. Źródła energii elektrycznej na świecie, w 2006 r. (Źródło: opracowanie własne, na podstawie: *Coal industry cross Europe 2008, Eurocoal, Bruksela 2008*)

Obecna struktura użytkowania paliw powoduje, że emisja CO₂ na świecie sięga 25 mld ton rocznie i ciągle wzrasta. Zgodnie z badaniami i aktualnie obowiązującymi poglądami, stanowi to główną przyczynę ocieplania się klimatu.

Węgiel umożliwia wytworzenie 40% światowej energii elektrycznej (rys. 2), w czym w 9/10 ma udział węgiel kamienny.

Globalne zasoby węgla są obfite – szacuje się je łącznie na 8 710 mld tce³⁾, z których dotychczas wydobyto dopiero ok. 3%. Potwierdzone rezerwy węgla wg Eurocoal wynoszą 726 mld tce⁴⁾, zaś wg WEC – zgodnie z danymi publikowanymi przez poszczególne państwa (rys. 3 – str. 47) – łączne potwierdzone zasoby węgla sięgają prawie 850 mld t⁵⁾ i są większe od rezerw ropy naftowej oraz gazu ziemnego.

Ok. 83% to zasoby węgla kamiennego, w tym antracytu, a 17% – węgla brunatnego, które są rozmieszczone na wszystkich kontynentach. Pokłady węgla, których wydobycie jest ekonomicznie uzasadnione występują w ponad 70 krajach świata. Dane z 2005 r. w porównaniu z szacunkami z 2002 r. wskazują, że globalne zasoby węgla zmniejszają się. Wg WEC w powyższym okresie zmniejszyły się o 61,5 mld t (6,8%) do poziomu 847,5 mln t. Jest to wynikiem nałożenia się wielu czynników, m.in. wydobycia oraz coraz bardziej precyzyjnego rozpoznania złóż. Potwierdzone zasoby węgla, przy aktualnym zapotrzebowaniu, wystarczą na kolejnych 150 lat.

Największe potwierdzone złoża węgla kamiennego (tabela 1 – str. 47) znajdują się w:

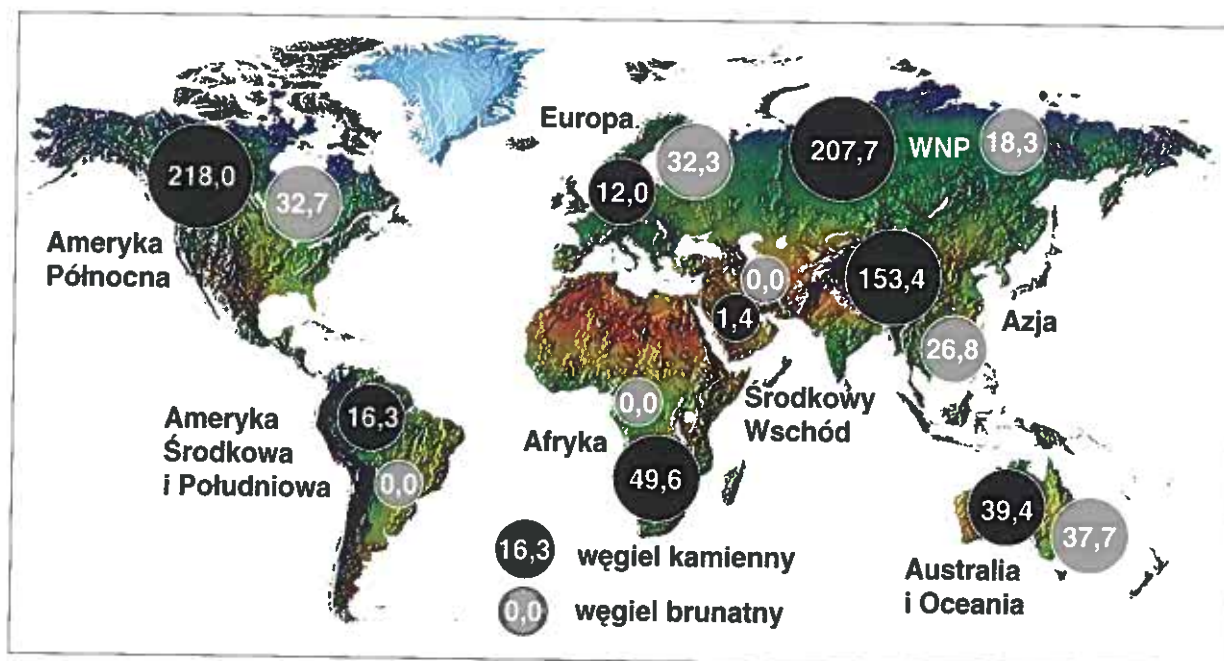
- Ameryce Północnej: USA, Kanada, Meksyk,
- Wspólnocie Niepodległych Państw: Rosja, Ukraina, Kazachstan,
- Azji: Chiny, Indie, Indonezja,
- Afryce: RPA, Zimbabwe, Mozambik,
- Ameryce Południowej: Brazylia, Kolumbia, Chile,
- Europie: Polska, Czechy, Hiszpania,
- innych regionach świata (Australia i Oceania oraz Środkowy Wschód): Australia, Nowa Zelandia, Iran.

Rezerwy węgla kamiennego w Stanach Zjednoczonych (największe na świecie, 97% zasobów Ameryki Północnej) zlokalizowane są w 38 stanach. Główne pokłady zlokalizowane są na zachodzie USA (47%), w tym w szczególności w stanach: Motana i Wyoming. Inne zasobne w węgiel kamienny regiony USA to: Region Centralny (32% – przede wszystkim Illinois i Kentucky) oraz Region Apalachów (21% –

³⁾ tce – tona ekwiwalentu węgla (paliwo o kaloryczności 7 000 kcal/kg), równowartość: 1,33 t węgla kamiennego na rynku krajowym, 1,01 t węgla kamiennego na rynku międzynarodowym, lub 3,45 t krajowego węgla brunatnego.

⁴⁾ *Coal industry across Europe 2008*, Eurocoal, Bruksela 2008, s. 3.

⁵⁾ *2007 Survey of Energy Resources*, World Energy Council, Londyn 2007, s. 11.

Rysunek 3. Potwierdzone zasoby węgla na świecie, w 2005 r. (w mld ton) (Źródło: opracowanie własne, na podstawie: 2007 Survey of Energy Resources, WEC, Londyn 2007)

Zachodnia Wirginia, Pensylwania i Ohio). Kanadyjskie rezerwy są zlokalizowane głównie w zachodnich prowincjach: Saskatchewan, Alberta i Kolumbia Brytyjska. Niewielkie pokłady występują na wschodzie kraju w Nowej Szkocji i Nowym Brunswiku. Ok. 95% produkcji koncentruje się na zachodzie, głównie w prowincji Alberta. 40% wydobycia jest eksportowane, w tym zwłaszcza węgiel koksowy z Kolumbii Brytyjskiej, natomiast niektóre prowincje, jak np. Ontario i Nowa Szkocja, węgiel importują.

Tabela 1. Rezerwy węgla kamiennego w wybranych krajach na świecie, w 2005 r.

Kraj	Węgiel kamienny [w mld t]	Udział globalny [w %]
USA	112,3	23,4
Indie	90,1	18,8
Chiny	62,2	13,0
Rosja	49,1	10,2
RPA	48,8	10,2
Australia	38,6	8,0
Kazachstan	28,2	5,9
Ukraina	16,3	3,4
Polska	14,0	2,9
Kolumbia	6,2	1,3

Źródło: EIA.

Rosyjskie rezerwy węgla kamiennego rozmieszczone są na znacznym obszarze kraju, w licznych zagłębiach, w tym: Moskiewskim, Donieckim (Donbasie), którego większość znajduje się na terytorium Ukrainy, Peczerskim (Workuta), Irkuckim, Kuźnieckim (Kuzbasie), Leny, Południowo-Jakuckim i Tunguskim. Największe złoża, których wydobycie jest ekonomicz-

nie uzasadnione, występują w zagłębiach: Peczerskim i Kuźnieckim. Na Ukrainie większość złóż zlokalizowana jest w Zagłębiu Donieckim na wschodzie kraju – w znacznej części jest to węgiel koksowy. W Kazachstanie największe Zagłębie Karaganda zlokalizowane jest w centrum kraju. Dostępne do eksploatacji pokłady węgla znajdują się także w Zagłębiu Ekibastuskim w okolicach Pawłodaru. Ok. 30% urobku eksportowane jest do Rosji i Ukrainy.

Zasoby węgla kamiennego w Chinach występują w różnych regionach kraju, ale 3/4 złóż, których wydobycie jest ekonomicznie uzasadnione, znajduje się na północy i północnym wschodzie w prowincjach: Shanxi, Shaanxi i Mongolia Wewnętrzna. Podobnie jak w Chinach, jedne z największych na świecie złóż węgla kamiennego znajdują się w Indiach. Główne jego pokłady, z których 17% to węgiel koksowy, zlokalizowane są we wschodniej połowie kraju, od Andra Pradesh, wzdłuż wybrzeża Oceanu Indyjskiego, po Arunachal Pradesh. Ponad 75% rezerw leży w stanach: Chhattisgarh, Jharkhand, Orissa i Zachodni Bengal. Węgiel indonezyjski wykazuje niskie wartości opałowe. Wydobytany jest w kopalniach odkrywkowych na wyspach Kalimantan i Sumatra.

W RPA pokłady węgla kamiennego występują w trzech regionach: w centrum i na północy prowincji Mpumalanga (dawny Transvaal), na północy kraju w Zagłębiu Karoo i na północnym wschodzie w okolicach Cape.

Brazylijskie rezerwy zlokalizowane są w południowych stanach: Rio Grande do Sul, Santa Catarina i Parana. Większość aktualnie wydobywanego w Brazylii węgla to węgiel energetyczny (75%). Ponad 2/3 potrzeb w zakresie węgla koksowego (70%)

Tabela 2. Produkcja węgla kamiennego na świecie w latach 2001-2006 (Źródło: EUROCOAL)

Kraj	Wydobycie w latach [w mln t]					
	2001	2002	2003	2004*	2005	2006**
Chiny	960,5	1 045,0	1 350,0	1 555,2	2 225,6	2 482,0
USA	927,9	920,2	895,5	936,1	950,8	990,0
Indie	320,3	335,4	340,0	337,3	397,7	427,0
Australia	256,0	263,1	259,8	298,0	300,7	309,0
RPA	223,0	218,8	238,1	242,2	239,9	244,0
Rosja	168,0	155,0	175,0	209,9	221,7	233,0
Polska	103,9	103,7	102,5	99,2	97,9	94,4
Indonezja	95,0	107,0	113,0	111,7	139,7	169,0
Ukraina	83,0	59,4	60,4	78,0	60,0	80,3
Kazachstan	75,0	72,0	72,0	80,0	78,8	92,0
Pozostałe	290,4	382,8	276,7	272,4	259,9	249,3
Świat	3 503,0	3 555,4	3 883,0	4 220,0	4 972,7	5 370,0

* Źródło: Statistik der Kohlenwirtschaft e.V, Zahlen zur Kohlenwirtschaft, Heft Nr 153/2006.

** Źródło: WCI.

zaspokajana jest importem. Kolumbijskie złoża zlokalizowane są na północy i zachodzie kraju. Największe z ośmiu regionów górniczych: Cerrejon Norte, Central i Sur leżą w departamencie Cesar.

Australia posiada bogate złoża węgla kamiennego, którego 75% wydobywa w kopalniach odkrywkowych,

2004-2006. Spośród pierwszej dziesiątki państw, systematyczny spadek wydobycia następował jedynie w Polsce.

Konsumpcja węgla kamiennego w ostatnich kilku latach gwałtownie rośnie. Wynika to m.in. z dynamicznego rozwoju gospodarek takich krajów jak: Chiny, Indie,

Tabela 3. Eksport węgla kamiennego na świecie w latach 2001-2006 (Źródło: EUROCOAL)

Kraj	Eksport w latach [w mln t]					
	2001	2002	2003	2004*	2005*	2006**
Australia	194,0	204,0	216,0	225,0	233,0	231,0
Chiny	91,0	84,0	94,0	87,0	72,0	63,0
Indonezja	67,0	76,0	86,0	105,0	117,0	129,0
RPA	70,0	69,0	72,0	68,0	69,0	69,0
USA	44,0	36,0	32,0	44,0	45,0	45,0
Kolumbia	37,0	36,0	41,0	50,0	53,0	60,0
Rosja	33,0	40,0	49,0	66,0	69,0	92,0
Kanada	30,0	27,0	25,0	26,0	28,0	28,6
Polska	23,0	22,6	21,0	20,8	19,5	15,0
Pozostałe	14,0	18,4	28,0	21,2	26,5	11,4
Świat	603,0	613,0	664,0	713,0	732,0	744,0

* Źródło: Biuletyn Górniczy nr 9-10/ 2006.

** Źródło: WCI.

wych, a jedynie 25% w kopalniach głębinowych. Główne jego zasoby leżą w Nowej Południowej Walii i Queenslandzie, w szczególności w zagłębiach Sydney i Bowen. Mniejsze zasoby, ale lokalnie ważne, znajdują się w Australii Zachodniej, Australii Południowej i na Tasmanii.

Światowy wzrost wydobycia w latach 2001-2006 (tabela 2) prawie w całości wynikał ze wzrostu wydobycia w Chinach. Stały wzrost wydobycia następował także w: Indiach (poza 2004 r.), Australii (poza 2003 r.), Indonezji (poza 2004 r.) i Rosji (od 2002 r.). W USA obserwowano w analizowanym okresie dwie tendencje: spadek produkcji węgla kamiennego w latach 2001-2003 oraz wzrost wydobycia w latach

Rosja i Brazylia. Przewiduje się, że światowe zapotrzebowanie na węgiel będzie wzrastało średniorocznie o 1,6%, by osiągnąć w 2030 r. poziom 4 441 mln toe⁶⁾. Ok. 70% tego wzrostu będzie pochodziło z krajów rozwijających się, przy czym największy wzrost (86%) nastąpi w rozwijającej się Azji. W 2030 r. zapotrzebowanie Chin ma sięgać ok. 30% światowego wydobycia, zaś w Indiach wzrastając co roku o 3,3%, w analizowanym przedziale czasu podwoi się.

⁶⁾ toe – tona ekwiwalentu ropy naftowej (paliwo o kaloryczności 10 000 kcal/kg), równowartość: 1,90 t węgla kamiennego na rynku krajowym, 1,55 t węgla kamiennego na rynku międzynarodowym, lub 4,93 t krajowego węgla brunatnego.

Znaczny wzrost zużycia węgla jest wyzwaniem dla światowego systemu transportowego, gdyż ok. 90% eksportu węgla (tabela 3) odbywa się drogą morską.

Największym eksporterem węgla kamiennego na świecie jest Australia, która rocznie eksportuje ponad 200 mln t. Australijski węgiel koksowy rozprowadzany jest po całym świecie, zaś węgiel energetyczny do: Japonii, Korei Południowej, Tajwanu, Indii i Unii Europejskiej.

Druga Indonezja, w latach 2001-2006 podwoiła wolumen swojego eksportu i od 2004 r. eksportuje ponad 100 mln t. Węgiel eksportowany jest do: Japonii, Tajwanu, Indii, Korei Południowej, Unii Europejskiej i USA.

W wyniku gwałtownego (o ponad 60%) zwiększenia wolumenu swojej sprzedaży w latach 2004-2006, trzecie miejsce na świecie wśród eksporterów węgla zajmuje Rosja (w 2006 r. ponad 90 mln t).

RPA, pomimo wzrastającego zapotrzebowania wewnętrznego, utrzymuje eksport na stabilnym poziomie. Głównym jego odbiorcą jest Unia Europejska oraz Izrael, Indie i Maroko.

Chiny zmniejszają eksport ze względu na gwałtowny rozwój swojej gospodarki i zapotrzebowanie wewnętrzne. Coraz częściej występują także w roli importera – w rejonach przemysłowych oddalonych od miejsc wydobycia sprowadza się węgiel z krajów sąsiednich (z Wietnamu, Korei Północnej, Mongolii, a także z Rosji).

Kolumbia znaczne ilości węgla eksportuje do USA, choć dominującą rolę odgrywa eksport do Unii Europejskiej. Inne kierunki sprzedaży węgla to Izrael i Kanada.

Stany Zjednoczone, choć same importują węgiel, to także eksportują go do: Kanady, Unii Europejskiej i Brazylii. Podobnie sytuacja wygląda w Kanadzie, której węgiel trafia do: Japonii, Unii Europejskiej i Korei Południowej. O ile w amerykańskim eksporcie węgiel koksowy stanowi 49%, to w kanadyjskim ok. 90%.

Należy dodać, że najwięksi odbiorcy węgla koksowego na świecie to: Chiny, Japonia, USA, Rosja i Korea Południowa. Nieco mniejsze ilości surowca niezbędnego do produkcji stali importują: Niemcy, Ukraina, Indie, Brazylia i Włochy.

Największe potwierdzone złoża węgla brunatnego (tabela 4) znajdują się w:

- Australii i Oceanii: Australia, Nowa Zelandia,
- Ameryce Północnej: USA, Kanada,
- Europie: Serbia, Niemcy,
- Azji: Chiny, Indie,
- Wspólnocie Niepodległych Państw: Rosja, Kazachstan.

Najbogatsze pokłady węgla brunatnego w Australii zlokalizowane zostały w Stanie Victoria. Mniejsze złoża występują w Australii Zachodniej, Australii Południowej i na Tasmanii.

Rezerwy węgla brunatnego w USA zlokalizowane są w 10 stanach, przy czym największe w Motanie i Teksasie, zaś kanadyjskie jedynie w prowincji Saskatchewan.

Tabela 4. Rezerwy węgla brunatnego w wybranych krajach na świecie w 2005 r.

Kraj	Węgiel brunatny [w mld t]	Udział globalny [w %]
USA	130,5	30,7
Rosja	107,9	25,4
Chiny	52,3	12,3
Australia	39,9	9,4
Ukraina	17,9	4,2
Brazylia	10,1	2,4
Niemcy	6,6	1,6
Indonezja	4,2	1,0
Turcja	3,9	0,9
Czechy	3,4	0,8

Źródło: EIA.

Chińskie pokłady węgla brunatnego, leżące na północnym wschodzie, mimo iż stanowiące jedynie 16% potwierdzonych złóż węgla zlokalizowanych w tym kraju, należą do największych w Azji. Węgiel brunatny w Indiach występuje głównie w południowym Stanie Tamil Nadu.

Rosyjskie zasoby węgla brunatnego znajdują się przede wszystkim w Zagłębiu Kańsko-Achińskim, na wschód od Kuźniecka oraz nad Leną i Tunguską. W Zagłębiu Tunguskim występują największe nieeksploatowane pokłady, których wielkość nie została jeszcze precyzyjnie określona.

Pięć krajów wydobywających największe ilości węgla brunatnego: Niemcy, Chiny, Rosja, USA i Australia dostarcza łącznie (tabela 5 – str. 50) ponad 53% światowej produkcji tego surowca.

Od wielu lat obserwuje się systematyczny wzrost światowego wydobycia węgla brunatnego (w 2006 r. wynosiło ponad 1 mld t). Prawie w całości wynika on ze wzrostu wydobycia w Chinach, w których produkcja od 2001 r. systematycznie rosła i przekracza już 100 mln t/rok. Chiny w okresie 2001-2006 wybiły się z ósmego miejsca na drugie, ale ich produkcja, mimo iż wzrosła najbardziej, sięga jedynie nieco ponad połowę wydobycia i zużycia węgla brunatnego w Niemczech (w 2006 r. ponad 190 mln t).

Rozwój górnictwa węgla kamiennego i brunatnego służy zwiększeniu światowego bezpieczeństwa energetycznego, w tym zmniejszeniu zależności od ropy naftowej. Trwają intensywne badania nad rozwojem technologii węglowych gwarantujących ultraczyste paliwo dla transportu, użytku w gospodarstwach domowych oraz w elektrowniach. Wychwytywanie i magazynowanie dwutlenku węgla ma minimalizować emisję gazów cieplarnianych w procesie spalania. Produkcja paliw syntetycznych z węgla, rozwijana już w latach 50-tych XX w., ponownie została uruchomiona. Projekty są podejmowane, bądź planowane w wielu krajach na całym świecie, np. w: USA, Chinach, RPA, Australii, Indonezji, Indiach i Niemczech, a także w Polsce.

Tabela 5. Produkcja węgla brunatnego na świecie w latach 2001-2006

Kraj	Wydobycie w latach [w mln t]					
	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Niemcy	193,3	200,4	197,4	200,5	196,1	194,4
Rosja	91,8	81,6	87,7	76,3	81,2	81,7
USA	80,0	82,5	86,4	83,5	83,9	84,2
Grecja	73,1	77,7	75,3	77,2	76,5	72,4
Australia	71,6	75,6	74,3	75,6	78,0	78,5
Turcja	65,7	56,9	50,9	48,2	60,9	67,2
Polska	65,6	64,2	67,2	67,5	67,9	67,1
Chiny	58,3	69,3	74,5	87,3	97,8	100,7
Serbia	39,9	42,2	44,3	45,2	44,4	42,8
Pozostałe	212,4	210,6	216,4	217,2	214,9	217,4
Świat	951,7	961,0	974,4	978,5	1 001,6	1 006,4

Źródło: EIA.

Jedną z zaawansowanych technologii (tabela 6), która może przynieść liczne korzyści podczas wykorzystywania węgla w energetyce jest zgazowanie węgla połączone z produkcją energii elektrycznej (IGCC – Integrated Gasification Combined Cycle) –

z węgla, zamiast jego spalania, wytwarzany jest syntetyczny wodór oraz tlenek węgla. Średniokaloryczny gaz wytwarzany w generatorach parowo-tlenowych wykorzystywany jest w turbinach gazowych do generowania energii elektrycznej, zaś wytworzona para

Tabela 6. Wdrażane na świecie projekty proklamacyjne

Nazwa projektu	Lokalizacja	Wydajność [w MW]	Planowane uruchomienie	Uwagi
ZeroGen	Australia	50	2010 r.	Połączenie technologii IGCC i CCS – magazynowanie CO ₂ w kawernach solnych
Hydrogen Energy – BP & Rio Tonto	Australia	500	po 2014 r.	Pierwszy projekt z paliwem wodorowym, umożliwi wychwytywanie i transport ok. 4 mln t CO ₂ rocznie w formacjach geologicznych pod pokładami zagłębia Perth
SaskPower	Kanada	300	2012 r.	Zastosowanie technologii wychwytywania CO ₂ po spalaniu węgla brunatnego – projekt przewiduje wychwytywanie ok. 8 000 t CO ₂ na dobę
GreenGen	Chiny	250	2018 r.	Połączenie technologii IGCC i CCS
Dynamis – Hypogen	Europa	250	2012 r.	Wytwarzanie energii z wykorzystaniem paliwa wodorowego oraz zarządzaniem CO ₂
RWE (1)	Niemcy	400-450	2014 r.	Zastosowanie technologii IGCC oraz użycie wodoru jako źródła energii lub do produkcji paliw syntetycznych – CO ₂ będzie magazynowany w opróżnionych złożach gazu lub kawernach solnych
Vattenfall	Niemcy	250	2020 r.	Technologia CCS
Progressive Energy	Wielka Brytania	800	2011 r.	Połączenie technologii IGCC i CCS – wychwytywanie ok. 5 mln t CO ₂ rocznie, projekt obejmuje użycie węgla lub ropy naftowej, z możliwością uwzględnienia biomasy
Powerfuel	Wielka Brytania	900	po 2012 r.	Połączenie technologii IGCC i CCS
E.ON (1)	Wielka Brytania	450	po 2012 r.	Zastosowanie w I fazie technologii IGCC w istniejącej elektrowni gazowej, a następnie w II fazie zastosowanie technologii CCS
E.ON (2)	Wielka Brytania	2 x 800	2015 r.	Rozbudowa istniejącej elektrowni gazowej o 2 nowe superkrytyczne bloki 800 MW
RWE nPower (2)	Wielka Brytania	1 000	2016 r.	Rozwój technologii superkrytycznej w połączeniu z CCS – największy projekt dotyczący CCS
Carson Project	USA	500	2011 r.	Użycie wodoru jako paliwa w elektrowni oraz magazynowanie głęboko pod ziemią do 5 mln t CO ₂ rocznie
FutureGen	USA	275	2012 r.	Połączenie technologii IGCC i CCS oraz wykorzystanie paliwa wodorowego

Źródło: WCI.

wodna stosowana jest w drugim obiegu turbiny. Nie tylko wzrasta efektywność redukcji CO₂, ale także znacznie zredukowana jest emisja innych gazów cieplarnianych, nawet w porównaniu do zaawansowanych technologii konwencjonalnych, w tym NO_x o 33% (<60 mg/m³), zaś SO_x o 75% (<10 mg/m³). Technologia IGCC, w stosunku do elektrowni konwencjonalnych, pozwala zmniejszyć o 30-40% zużycie wody oraz o 90% emisję rtęci.

Inna technologia, wychwytywania i magazynowania CO₂ (CCS – *Carbon Capture and Storage*), ukierunkowana jest na zmniejszanie emisji gazów cieplarnianych. CO₂ jest wychwytywany z gazów ulatniających się podczas wytwarzania energii elektrycznej lub procesu produkcji w zakładach przemysłowych i wtłaczany pod powierzchnię ziemi, np. do głębokich kavern solnych lub używany do wspomaganie wydobywania ropy naftowej. Istnieje kilka różnych systemów wychwytywania CO₂: przed spalaniem, po spalaniu i w trakcie zapłonu. Do transportu gazu do miejsca składowania na dystansie do 1 000 km preferowany jest rurociąg, zaś do transportu na większe odległości bardziej ekonomicznie atrakcyjny jest transport morski. Do magazynowania CO₂ przeznaczone są głębokie struktury geologiczne na lądzie i pod dnem morskim daleko od wybrzeża (na polach gazu i ropy, formacjach solnych, niewydobywanych pokładach węgla).

Międzyrządowy Panel ONZ ds. Zmian Klimatycznych (IPCC – *Intergovernmental Panel of Climate Change*) ocenił, że na świecie istnieją łączne pojemności umożliwiające przechowywanie min. 2 bln t (2 000 mld t) CO₂, czyli 55% gazów cieplarnianych, które zostaną wytworzone do 2100 r. Problematyka wychwytywania CO₂ została podjęta wiele lat temu w przemyśle gazowym i petrochemicznym, a także w procesie obróbki węgla⁷⁾. Liczne projekty badawcze i rozwojowe prowadzone są na świecie w kierunku określenia ich wydajności i możliwości zastosowania w przemyśle, gdzie ich uruchomienie jest oczekiwane począwszy od 2009 r.

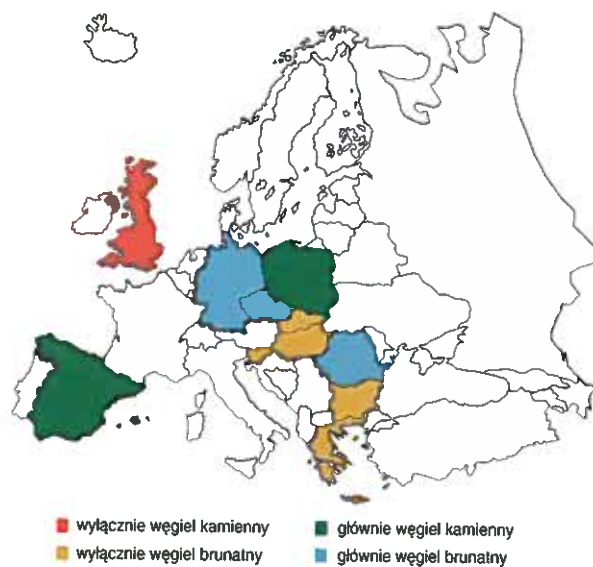
Metan z kopalni węgla kamiennego (CMM – *Coal mine methane*) jest stosunkowo dużym, niewykorzystanym źródłem, na które należy zwrócić uwagę i spróbować znaleźć dla niego metodę redukcji emisji gazów cieplarnianych. Tylko cztery kraje odpowiadają za emisję łącznie aż 77% metanu ze złóż węgla, i są to: Chiny, Rosja, Polska i USA. Do 2020 r. przewidywany jest wzrost emisji metanu do poziomu 449 mln t CO_{2e} (ekwiwalenty dwutlenku węgla), przy czym udział Chin wzrośnie z obecnych 40% do 45%. W skali światowej zostało uruchomionych kilka pro-

jektów w zagłębiach węglowych, ukierunkowanych na wychwytywanie metanu. Próby produkcji z niego energii trwają od dekady m.in. w Australii, Niemczech, Japonii, Wielkiej Brytanii i USA.

Podziemne zgazowanie węgla (UCG – *Underground Coal Gasification*) jest kolejną metodą w rozpatrywanym obszarze, która pozwala na dostęp do znacznie większych zasobów węgla niż te, których wydobywanie jest ekonomicznie uzasadnione oraz polega na konwersji węgla do syngazu⁸⁾. W podwyższonej temperaturze węgiel reaguje z czynnikiem zgazowującym, którym najczęściej jest powietrze, tlen, para wodna lub ich mieszanina. Produktem końcowym jest mieszanina gazów składająca się głównie z H₂, CO, CO₂ oraz CH₄. Dwutlenek węgla wydzielający się w tym procesie może być bezpiecznie magazynowany pod ziemią (CO konwertowany jest do CO₂), co w efekcie skutkuje zerową emisją do atmosfery oraz bardzo niewielkimi zanieczyszczeniami gruntu. Prace nad studium wykonalności trwają w Wielkiej Brytanii, Rosji, Chinach, RPA i Nowej Zelandii.

Wydobycie węgla w krajach Wspólnoty, a potrzeby unijnych odbiorców

Jedynie ok. 5% złóż węgla znajduje się na terenie Unii Europejskiej (rys. 4). Rozmieszczone są one w kilkunastu krajach, przy czym w pięciu występują zarówno złoża węgla kamiennego, jak i brunatnego. Rynek węgla jest rynkiem otwartym, nie regulowa-

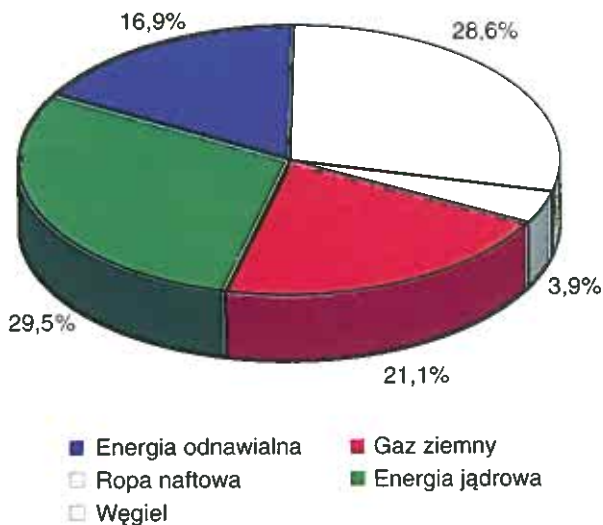
Rysunek 4. Kraje wydobywające węgiel w Unii Europejskiej w 2007 r.⁹⁾ (Źródło: opracowanie własne)

⁸⁾ Gaz syntezowy, którego skład uzależniony jest od technologii zgazowania, powstały w wyniku zgazowania stałego surowca węglowodorowego.

⁹⁾ Wg szacunków autora zasoby, których wydobywanie jest opłacalne ekonomicznie wynoszą w UE: węgiel kamienny – 37,5 mld t, węgiel brunatny – 53,8 mld t.

⁷⁾ Zakład *Dakota Gasification* w USA zgazowuje węgiel, wytwarza gaz syntetyczny i eksportuje CO₂ do Kanady, gdzie jest on wykorzystywany we wzmacnianiu wydobywania ropy naftowej, *2007 Survey of Energy Resources*, WEC, Londyn 2007, s. 17.

Rysunek 5. Struktura źródeł energii w Unii Europejskiej w 2006 r. (Źródło: opracowanie własne)

nym – w przeciwieństwie od rynków gazu ziemnego i energii elektrycznej – przez regulatora unijnego, bądź krajowego, od lat znajdującym się pod wpływem lobby politycznych i karteli węglowych oraz silnie zmonopolizowanym.

w polskiej energetyce, zaś najmniejszą we francuskiej i włoskiej, które większość energii pozyskują, odpowiednio, w oparciu o: własną energetykę jądrową¹⁰⁾ i importowany gaz ziemny¹¹⁾.

Węgiel odgrywa znaczącą rolę w dywersyfikacji źródeł energii w Niemczech, Wielkiej Brytanii i Hiszpanii. Wydobycie węgla kamiennego w latach 2001-2006 w największych krajach Wspólnoty systematycznie malało (tabela 8). Aktualnie we Francji i Włoszech węgla kamiennego nie wydobywa się.

W Wielkiej Brytanii, w ramach restrukturyzacji górnictwa, w poprzedniej dekadzie finansowane było ograniczanie zdolności produkcyjnych górnictwa, pokrycie strat operacyjnych kopalń, świadczenia osłonowe z tytułu ograniczania zatrudnienia oraz usuwanie skutków eksploatacji górniczej. Podobne tendencje można było zaobserwować w Niemczech i Hiszpanii. W Niemczech produkcja węgla jest dodatkowo subwencjonowana przez państwo poprzez pokrywanie różnicy pomiędzy kosztami produkcji i rynkową ceną zbytu. Rząd Federalny (2/3) oraz Rząd Północnej Nadrenii-Westfalii (1/3) na dofinansowanie górnictwa przeznaczają 2,5 mld euro rocznie. Stopniowe ograniczanie zdolności produkcyjnych górnictwa niemieckiego skutkuje w ostatnich kilku latach spadkiem

Tabela 7. Struktura źródeł energii w największych państwach Unii Europejskiej w 2006 r. (w %)

Kraj	Węgiel (łącznie)	Ropa naftowa	Gaz ziemny	Energia jądrowa	Źródła odnawialne
Francja	4,0	1,2	4,4	78,4	12,0
Hiszpania	22,1	7,9	30,1	19,8	20,1
Niemcy	41,9	1,5	12,2	26,3	18,1
Polska	91,9	1,5	3,1	–	3,5
Wielka Brytania	37,7	1,3	35,9	19,0	6,2
Włochy	14,1	14,6	52,3	–	19,0

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 8. Produkcja węgla kamiennego w największych państwach Unii Europejskiej w latach 2001-2006 (Źródło: EUROCOAL)

Kraj	Wydobycie w latach [w mln t]					
	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Francja	2,0	1,5	1,1	–	–	–
Hiszpania	14,2	13,3	12,7	12,3	12,2	11,6
Niemcy	30,7	29,2	28,8	29,1	28,0	23,8
Polska	103,9*	103,7*	102,5*	99,2*	97,9	94,4
Wielka Brytania	32,5	29,5	28,2	25,1	20,6	19,0
Włochy	0,0**	0,2	0,2	0,1	0,1	–

* Polska przystąpiła do Unii Europejskiej 1.05.2004 r.

** Produkcja węgla we Włoszech w niektórych latach nie przekraczała kilkudziesięciu tys. ton.

Po rozszerzeniu Unii Europejskiej w 2004 i 2007 r. wzrosło ekonomiczne znaczenie węgla, gdyż do Wspólnoty przystąpiły kraje, w których energetyce surowiec ten odgrywa wiodącą rolę. W 2006 r. węgiel (kamienny i brunatny łącznie) miał blisko 29% udziału w strukturze źródeł energii Unii Europejskiej (rys. 5).

Różnie to wygląda w poszczególnych krajach Wspólnoty. Spośród największych państw naszego regionu (tabela 7), węgiel odgrywa największą rolę

zatrudnienia o ok. 5 tys. osób rocznie. W Hiszpanii rząd także pokrywa straty operacyjne kopalń, ogranicza zdolności produkcyjne oraz wypłaca świadczenia

¹⁰⁾ Por. T. Leszczyński, Energetyka jądrowa w państwach Unii Europejskiej, Biuletyn URE Nr 5/2008, s. 33-52.

¹¹⁾ Por. T. Leszczyński, Dywersyfikacja dostaw gazu ziemnego w Unii Europejskiej, Biuletyn URE Nr 4/2008, s. 84-97.

socialne dla górników odchodzących z likwidowanych kopalń. Ponadto jeszcze do niedawna pokrywane były koszty związane z przechodzeniem z systemu cen regulowanych do cen wolnorynkowych oraz część kosztów transportu z kopalń do elektrowni, pomoc dla gmin górniczych, a nawet składowania węgla w elektrowniach. Francja w 2004 r. zakończyła wydobycie węgla, podobnie jak inne kraje w ostatniej dekadzie XX w.: Belgia (1992) i Portugalia (1994), bądź znacznie wcześniej (w 1974 r.) Holandia.

W 1995 r. zakończyła się prywatyzacja brytyjskiego górnictwa. Restrukturyzację rozpoczęła premier Margaret Thatcher w 1985 r., zaś jej apogeum wystąpiło w 1992 r., kiedy to zamknięto 31 kopalń i zmniejszono zatrudnienie w górnictwie z 74 do 30 tys. osób. Aktualnie węgiel kamienny wydobywany jest ze złóż (rys. 6):

- Ayshire – południe od Glasgow,
- Clockmannan – zachód od Edynburga,
- Cumberland – okolice Carlisle,
- Northumberland – zachód i północ od Newcastle,
- East Pennine – okolice Leeds i Sheffield,
- Burnley – Manchester i okolice Liverpoolu,
- North Staffordshire – okolice Birmingham,
- Oxfordshire – okolice Oxfordu,
- Bristol i Somerset – okolice Bristol,
- Southlancuster – zachód od Wrexham,
- Southwales – północ od Cardiff.

Rysunek 6. Zagospodarowane złoża węgla kamiennego w Wielkiej Brytanii (Źródło: EUROCOAL)

Wielka Brytania importując 2/3 surowca znajdującego się na brytyjskim rynku, jest drugim importerem węgla energetycznego w Europie. Głównymi dostawcami są: RPA i Rosja, z których pochodzi 70% importu. Inni ważni dostawcy to: Kolumbia, Australia, Indonezja i Polska.

W Hiszpanii węgiel kamienny wydobywany jest z trzech głównych złóż (rys. 7) leżących w różnych regionach:

- Nalon – na północy kraju, na wschód od La Coruny,
- Leon-Palencia – na północy kraju, na wschód od La Coruny,
- Puertollano – w centrum kraju, na północ od Granady.

Rysunek 7. Zagospodarowane złoża węgla kamiennego i brunatnego w Hiszpanii (Źródło: EUROCOAL)

Główne złoża węgla brunatnego są w tym kraju zlokalizowane w autonomicznym regionie Galicia, na północnym-zachodzie Półwyspu Iberyjskiego:

- Meirama – na północy kraju, na południe od La Coruny,
- As Pontes – na północy kraju, na północ od La Coruny.

Ponadto istnieje złożo:

- Teruel – w centrum kraju, na wschód od Madrytu, oraz dwa mniejsze złoża zlokalizowane w Arenas del Rey oraz Padul w prowincji Granada. W Andaluzji odkryto natomiast złoża, które nie są eksploatowane z powodów ekonomicznych.

Produkcja węgla brunatnego w Hiszpanii w latach 2001-2006, z wyjątkiem 2004 r., systematycznie malała (tabela 9 – str. 54).

W Niemczech (rys. 8 – str. 54) węgiel kamienny występuje na zachodzie kraju: w Zagłębiu Ruhry w Północnej Nadrenii-Westfalii, gdzie znajduje się

Tabela 9. Produkcja węgla brunatnego w największych państwach Unii Europejskiej w latach 2001-2006 (Źródło: EUROCOAL)

Kraj	Wydobycie w latach [w mln t]					
	2001	2002	2003	2004*	2005	2006
Francja	0,4	0,2	0,0	–	–	–
Hiszpania	9,6	9,6	8,8	9,0	8,4	7,6
Niemcy	193,3	200,4	197,4	200,5	196,1	194,4
Polska	65,6	64,2	67,2	67,5	67,9	67,1
Wielka Brytania	–	–	–	–	–	–
Włochy	–	–	–	–	–	–

* Polska przystąpiła do Unii Europejskiej 1.05.2004 r.

siedem z ośmiu czynnych obecnie kopalń, i w Zagłębiu Saary w Kraju Saary – jedna kopalnia.

Zakończenie subwencjonowania wydobycia węgla kamiennego, co jest równoznaczne z zakończeniem wydobycia surowca i likwidacją eksploatowa-

Rysunek 8. Zagospodarowane złoża węgla brunatnego i kamiennego w Niemczech (Źródło: EUROCOAL)

nych obecnie kopalń, planowane jest z końcem 2018 r. Wcześniej (w 2012 r.) ponownie przeanalizowana zostanie sytuacja górnictwa, przy zasięgnięciu przez Parlament opinii górniczych związków zawodowych, w szczególności pod kątem efektywności górnictwa oraz bezpieczeństwa energetycznego państwa. Jedną z rozważanych opcji mówi o likwidacji już w 2012 r. połowy kopalń i zmniejszeniu zatrudnienia w górnictwie z obecnych 35 tys. do 17 tys. pracowników.

Produkcja węgla brunatnego w Niemczech prowadzona jest metodą odkrywkową i koncentruje się w czterech regionach:

- Rhineland – w pobliżu Kolonii, Aachen i Moenchengladbach,
- Lusation – nad Odrą, w południowo-wschodniej Brandenburgii i północno-wschodniej Saksonii,
- Centralnym – w południowo-wschodniej Saksonii-Anhalt i północno-zachodniej Saksonii,
- Helmsted – w Dolnej Saksonii.

W Niemczech wydobywa się ponad 190 mln t węgla brunatnego rocznie, z którego produkuje się blisko 30% energii elektrycznej. Budowana jest kolejna kopalnia odkrywkowa w Garzweiler, w której planowane jest wydobycie 40 mln t/rok.

Wydobycie węgla metodą odkrywkową zmienia środowisko naturalne (rys. 9a). Dlatego zakończenie wydobycia zawsze wiąże się z rekultywacją terenu (rys. 9b). Natura sama odpowiada inspirujące projekty ochrony środowiska.

Rysunek 9. Kopalnia węgla brunatnego w Lassalle (Francja) a) w 2000 r. – po zakończeniu eksploatacji, b) obecnie (zdjęcie z 2007 r.) (Źródło: CdF MAG nr 188, VI/VII 2007, s. 6-7).

Tabela 10. Import węgla kamiennego w największych państwach Unii Europejskiej w latach 2001-2006 (Źródło: EUROCOAL)

Kraj	Import w latach [w mln t]					
	2001	2002	2003	2004*	2005	2006
Francja	14,5	17,8	18,5	19,3	19,9	20,7
Hiszpania	18,9	24,5	20,0	24,3	24,8	27,0
Niemcy	33,4	33,1	35,2	39,1	38,2	45,8
Polska	1,9	2,7	2,6	2,4	3,4	5,2
Wielka Brytania	35,5	28,7	32,5	36,1	44,0	49,0
Włochy	19,5	18,8	20,7	25,5	24,2	26,0

* Źródło: Biuletyn Górniczy nr 9-10/2006.

Na pokrycie zapotrzebowania wewnętrznego państwa Unii Europejskiej importują ponad 200 mln tce węgla kamiennego rocznie¹²). Jest on sprowadzany głównie z: RPA, Australii, Kolumbii, Rosji i Ukrainy. Import węgla w największych krajach Wspólnoty w latach 2001-2006 (tabela 10), podobnie jak w całej Unii Europejskiej, wzrósł o prawie 30%.

Największym importerem węgla w latach 2005-2006 była Wielka Brytania. Od 2002 r. zwiększała ona wolumen swego importu, przy czym najbardziej w 2005 r. ze względu na spadek krajowego wydobycia oraz duży wówczas wzrost cen gazu ziemnego.

Podobnie jak w Wielkiej Brytanii, we Francji, Hiszpanii, Niemczech, Polsce i Włoszech w latach 2001-2006 import węgla systematycznie wzrastał. Włochy, dążąc do obniżenia cen energii, przestawiają wiele swoich elektrowni ze spalania oleju opałowego na wykorzystanie węgla.

Większość importowanego węgla do Polski pochodziła z Rosji i Czech. W zdecydowanej większości był to węgiel energetyczny. Z uwagi na regulacje unijne, Polska nie może stosować innych narzędzi ochrony swojego rynku poza konkurencją cenową, stąd z rozwoju dotychczasowych tendencji należy się spodziewać, że import w kolejnych latach będzie wzrastał.

Państwa Unii Europejskiej w 2007 r. (tabela 11):

- wyprodukowały 152,9 mln t węgla kamiennego,
- importowały 229,6 mln t węgla kamiennego, czyli o połowę więcej niż wydobły na swoim terytorium,
- pozyskały 441,3 mln t węgla brunatnego.

Węgiel kamienny jest obecnie wydobywany jedynie w sześciu krajach Unii Europejskiej. Są to wg wielkości wydobycia: Polska, Niemcy, Wielka Brytania, Czechy, Hiszpania i Rumunia. Węgiel brunatny jest wydobywany w dziesięciu państwach Unii Europejskiej. Wg wielkości wydobycia są to: Niemcy, Grecja, Polska, Czechy, Rumunia, Bułgaria, Węgry, Hiszpania, Słowenia i Słowacja.

Większość rezerw węgla brunatnego w Bułgarii zlokalizowana jest w centrum (złoża Maritsa) lub zachodzie kraju (Sofia, Bobovdol).

¹²) Państwa Unii Europejskiej importują wyłącznie węgiel kamienny, przypis własny.

Większość zasobów węgla kamiennego Republiki Czeskiej leży w Zagłębiu Górnośląskim, największym zagłębiu węgla kamiennego w Europie, którego część (1/6) leży na jej terytorium w rejonie Ostrava-Karvina. Złoża węgla brunatnego zlokalizowane są: w północnej Bohemii, w pobliżu miasta Sokolov oraz w południowych Morawach.

Greckie złoża węgla brunatnego są zlokalizowane na północy kraju w Ptolemais-Amynteon, Florinie i w Leasosona, a także na południe od Megalopolis.

Tabela 11. Produkcja i import węgla w Unii Europejskiej w 2007 r. (w mln t)

Kraj	Produkcja węgla kamiennego	Produkcja węgla brunatnego	Import węgla kamiennego
Austria	-	-	4,0
Belgia	-	-	8,0
Bułgaria	-	28,4	1,0
Czechy	13,1	49,3	2,5
Cypr	-	-	-
Dania	-	-	8,0
Estonia	-	-	-
Finlandia	-	-	7,0
Francja	-	-	18,2
Grecja	-	65,8	0,8
Holandia	-	-	13,0
Hiszpania	11,0	8,2	24,9
Irlandia	-	-	3,0
Litwa	-	-	-
Luksemburg	-	-	-
Łotwa	-	-	-
Malta	-	-	-
Niemcy	21,0	180,4	45,9
Polska	87,4	57,4	5,8
Portugalia	-	-	5,5
Rumunia	2,5	35,1	4,0
Słowacja	-	2,2	5,3
Słowenia	-	4,7	0,1
Szwecja	-	-	3,2
Węgry	-	9,8	2,0
Wielka Brytania	17,0	-	42,8
Włochy	-	-	24,6
Unia Europejska	152,9	441,3	229,6

Źródło: EUROCOAL.

Zasoby węgla kamiennego w Rumunii leżą w jednym regionie, zwanym Jiu Vallej, w którym przemysł górniczy rozwijany jest przez narodową kampanię węgla kamiennego Petrosani eksploatującą siedem kopalń: Leona, Petrila, Livezeni, Vulcan, Paroseni, Uricani i Lupeni. Rezerwy rumuńskiego węgla brunatnego są usytuowane na południu kraju w zagłębiu Oltenia. W Oltenii i Ploesti funkcjonują dwie kompanie węglowe, które wydobywają węgiel brunatny w kopalniach odkrywkowych zlokalizowanych w miejscowościach: Rovinari, Rosia, Pesteană, Pinoasa, Motru, Berbesti i Mehedinti.

We wschodniej Słowacji występuje węgiel kamienny, który jednak nie jest pozyskiwany. Węgiel brunatny wydobywany jest przez trzy kompanie z kilku złóż zlokalizowanych w centralnej, południowej i zachodniej części kraju. Kompania umiejscowiona blisko Prievidza wydobywa węgiel z dwóch złóż (Handlova i Novaky) leżących w regionie Hornej Nitry. Druga kompania, mająca swą siedzibę w okolicach Velkiego Kritsu, wydobywa surowiec na południu kraju ze złoża Modry Kamen. Kolejna spółka wydobywa węgiel blisko Holic, czyli w okolicach swojej siedziby.

Słowenia dysponuje dwoma głęboko położonymi złożami węgla brunatnego: w Valenje na północy kraju oraz blisko Trbovlje w centrum kraju. Jedna z dwóch funkcjonujących tam kopalni (w Trbovlje) jest aktualnie poddawana procesowi stopniowego zamykania.

Rezerwy węgla brunatnego na Węgrzech są skoncentrowane w regionie Transdanubia oraz na północy i na północnym-wschodzie kraju.

Wszystkie kraje unijne wydobywające węgiel (zarówno kamienny, jak i brunatny) część swojego zapotrzebowania pokrywają importem węgla kamiennego. Spośród państw nie posiadających aktualnie rozwiniętego górnictwa węglowego surowiec importują głównie: Włochy, Francja i Holandia (24,3% importu Unii Europejskiej – dla porównania wydobywające węgiel: Niemcy, Wielka Brytania i Hiszpania kupują łącznie 49,5% importowanego surowca). Ponadto stosunkowo niewielkie ilości węgla sprowadzają: Belgia, Dania, Finlandia, Portugalia, Austria, Szwecja i Irlandia.

W 2007 r. Niemcy były największym importerem węgla w Unii Europejskiej i największym importerem węgla koksowego na świecie. Największymi dostawcami węgla do Niemiec są kraje WNP, RPA i Polska.

Zatrudnienie w sektorze węgla kamiennego w 2007 r. w państwach Unii Europejskiej wynosiło łącznie 192,9 tys. pracowników. Większość z nich, gdyż aż 61,8% zatrudniona była w Polsce (119,3 tys.), podczas gdy polscy górnicy wydobyli 57,2% węgla wydobytego w Unii Europejskiej. Dwa kraje zatrudniały górników węgla kamiennego, mimo iż w 2007 r. surowca tego nie wydobywały: Bułgaria – 4,9 tys. i Węgry – 0,1 tys. W krajach Wspólnoty największą wydajność

w przeliczeniu na jedną osobę zatrudnioną w górnictwie węgla kamiennego mieli wówczas górnicy w: Wielkiej Brytanii – 3,15 tys. t/osobę, Hiszpanii – 1,72 tys. t/osobę i Czechach – 1,09 tys. t/osobę, a najniższą w: Rumunii – 0,21 tys. t/osobę, Niemczech – 0,67 tys. t/osobę i Polsce – 0,73 tys. t/osobę.

Zatrudnienie w sektorze węgla brunatnego w 2007 r. w państwach Unii Europejskiej wynosiło łącznie 85,15 tys. pracowników. Znaczna liczba z nich, gdyż ok. 21,14% zatrudniona była w Polsce (18,0 tys.), podczas gdy polscy górnicy wydobyli 13,0% węgla wydobytego w Unii Europejskiej. W krajach Wspólnoty w 2007 r. największą wydajność w przeliczeniu na jedną osobę zatrudnioną w górnictwie węgla brunatnego mieli górnicy w: Grecji – 14,00 tys. t/osobę, Niemczech – 10,61 tys. t/osobę i Czechach – 3,76 tys. t/osobę, a najniższą w: Słowacji – 0,51 tys. t/osobę, Słowenii – 2,19 tys. t/osobę i Rumunii – 2,44 tys. t/osobę.

Perspektywy górnictwa węglowego w Polsce

W 1972 r. Polska była największym producentem węgla kamiennego w Europie (150,7 mln t), zaś do 1979 r. drugim po USA jego eksporterem na świecie (sprzedającym do 41,4 mln t/rok). Największy poziom wydobywania osiągnęło w 1988 r. – 193 mln t i od tej pory spadło ponad dwukrotnie, aż do najniższego poziomu w 2007 r., tj. 87,4 mln t (spadek o prawie 7,0 mln t w stosunku do 2006 r.). W wyniku restrukturyzacji zatrudnienia w polskim górnictwie węgla kamiennego została zmieniona struktura wiekowa i stażowa pracowników – wystąpił proces starzenia się załóg kopalń (70% zatrudnionych pod ziemią posiada staż pracy ponad 15 lat).

Złoża węgla kamiennego w Polsce (rys. 10) występują w trzech zagłębiach:

- Górnośląskim Zagłębiu Węglowym (GZW) – obszar 5,8 tys. km², 118 złóż, zasoby bilansowe 33 793 tys. t, zasoby przemysłowe 3 867 tys. t,
- Lubelskim Zagłębiu Węglowym (LZW) – obszar 9,1 tys. km², 11 złóż, zasoby bilansowe 9 289 tys. t, zasoby przemysłowe 342 tys. t,
- Dolnośląskim Zagłębiu Węglowym (DZW) – zasoby pozabilansowe szacowane są na 369 mln t, przy czym aktualnie wydobywanie prowadzone jest jedynie w dwóch pierwszych z nich.

W LZW działa jedna kopalnia – Bogdanka. Pozostałe kopalnie i 93% zasobów węgla kamiennego zlokalizowane są w GZW. W 2000 r. zaniechano eksploatacji złóż w DZW ze względu na trudne warunki geologiczno-górnictwa, które powodowały nierentowność wydobywania. Łączne udokumentowane zasoby bilansowe złóż węgla kamiennego wynoszą 43 082 mln t (tabela 12). Zasoby złóż zagospodarowanych stanowią ok. 37% zasobów bilansowych i wynoszą 16 119 mln t, wobec 15 033 mln t na koniec 2006 r. Powyższa

Rysunek 10. Zagospodarowane złoża węgla w Polsce (Źródło: EUROCOAL)

różnica wynika głównie z udokumentowania w 2007 r. nowego złoża *Dębieńsko 1* oraz powiększenia złoża *Bogdanka* w rezultacie przyłączenia do niego części złoża *Lublin K-3*. Ok. 56% rezerw stanowi węgiel energetyczny, zaś pozostałe 44% węgiel koksowy.

Wydobycie węgla kamiennego w 2007 r. wyniosło w Polsce 87,4 mln t i było o 6,9 mln t mniejsze niż w 2006 r. Wyeksportowano 11,7 mln t węgla, którego cały wolumen skierowany został do państw Unii Europejskiej, w tym do: Niemiec – 4,7 mln t, Czech – 2,4 mln t, Austrii – 1,8 mln t, Słowacji – 0,6 mln t, Danii i Francji – po 0,4 mln t, Finlandii, Szwecji i Wielkiej Brytanii – po 0,3 mln t, Irlandii i Węgier – po 0,2 mln t oraz Włoch – 0,1 mln t. Jednocześnie do Polski zostało sprowadzone 5,8 mln t węgla, w tym z: Rosji – 3,1 mln t, Czech – 1,9 mln t, Ukrainy i Kolumbii – po 0,2 mln t, Kazachstanu – 0,1 mln t oraz ok. 0,3 mln t z innych krajów. Rok 2008 nie został jeszcze dokładnie podsumowany, ale wstępne dane wskazują, że eksport sięgał 7 mln t, zaś import przekroczył 10 mln t, co wskazywałoby, iż po raz pierw-

szy w historii import węgla do Polski przekroczył eksport tego surowca energetycznego z naszego kraju.

Największe zasoby operatywne węgla kamiennego posiadają kopalnie: KWK Halemba (213,9 mln t), KWK Wesola (210,2 mln t) i Lubelski Węgiel Bagdanka SA (204,8 mln t), zaś najmniejsze: SILTECH Sp. z o.o. (1,2 mln t), KWK Polska + Wirek (11,6 mln t) i KWK Kazimierz-Juliusz Sp. z o.o. (17,5 mln t). Najwięcej węgla wydobywają: KWK Piast, Lubelski Węgiel Bagdanka SA i KWK Sońnica-Makoszowy, zaś najmniej: SILTECH Sp. z o.o., KWK Kazimierz-Juliusz Sp. z o.o. i KWK Krupiński. Przy obecnym poziomie wydobycia przewidywany okres żywotności niektórych kopalń przekracza 50 lat (KWK Halemba – ze względu na niskie wydobycie do 2080 r., KWK Bielszowice – do 2070 r., KWK Wesola – do 2066 r.), innych nie przekracza 10 lat (KWK Polska + Wirek – pomimo niskiego wydobycia do 2014 r., KWK Chwałowice – do 2015 r., KWK Mysłowice – do 2016 r.).

Geologiczne zasoby bilansowe węgla brunatnego wynoszą w Polsce 13 629 mln t. Pozabilansowe zasoby tego surowca wynoszą 4 601 mln t, zaś zasoby przemysłowe 1 414 mln t (tabela 13 – str. 58). Najważniejsze złożo węgla brunatnego (57% wydobycia) zlokalizowane jest w Bełchatowie.

Posiadane zasoby bilansowe węgla brunatnego ze złóż zagospodarowanych oraz jeszcze niezagospodarowanych, ale rozpoznanych szczegółowo, przy poziomie wydobycia z 2007 r., wystarczą na 237 lat. W wydobyciu tego surowca Polska zajmuje ósme miejsce na świecie (za Niemcami, Chinami, USA, Rosją, Australią, Grecją i Turcją). Połowę węgla pozyskuje się w KWB Bełchatów SA, 1/3 łącznie w KWB „Konin” SA i KWB Turów SA, zaś niewielkie ilości w KWB „Adamów” SA i KWB „Sieniawa” Sp. z o.o.

Utrzymanie aktualnego poziomu wydobycia węgla brunatnego w Polsce do 2020 r. uzależnione jest od wzrostu wydobycia w KWB Bełchatów (zacznie maleć po 2030 r.), gdyż do tego czasu wydobycie obniży KWB Turów, zaś KWB „Adamów” zbliży się do kresu swojego istnienia. Zakładając, że KWB „Konin” w połowie trzeciej dekady bieżącego wieku znacznie obniży swoje wydobycie, istnienie i rozwój polskiego

Tabela 12. Zasoby węgla kamiennego w Polsce, w mln t (stan na 31.12.2007 r.)

Wyszczególnienie	Ilość złóż	Zasoby geologiczne						Zasoby przemysłowe
		bilansowe				pozabilansowe		
		razem	A+B	C1	C2	Grupa A	Grupa B	
Złoża zagospodarowane – zakładów czynnych	47	16 119	4 180	6 953	4 986	5 327	3 708	4 209
Złoża niezagospodarowane – rozpoznane szczegółowo	34	13 373	325	4 624	8 424	3 946	1 216	–
Złoża niezagospodarowane – rozpoznane wstępnie	13	12 923	–	239	12 684	6 916	107	–
Złoża, których eksploatacji zaniechano	42	665	111	434	120	806	3 121	–
Zasoby ogółem	136	43 082	4 616	12 251	26 215	16 995	8 152	4 209

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Instytutu Geologicznego (PIG).

Tabela 13. Zasoby węgla brunatnego w Polsce, w mln t (stan na 31.12.2007 r.)

Wyszczególnienie	Ilość złóż	Zasoby geologiczne			Zasoby przemysłowe	
		bilansowe		poza-bilansowe		
		razem	A+B+C1			C2
Złóża zagospodarowane – zakładów czynnych	11	913	844	68	88	794
Złóża zagospodarowane – zakładów w budowie	1	877	864	12	14	620
Złóża niezagospodarowane – rozpoznane szczegółowo	30	2 811	2 495	317	719	–
Złóża niezagospodarowane – rozpoznane wstępnie	30	9 019	–	9 019	3 776	–
Złóża, których eksploatacji zaniechano	5	9	9	1	4	–
Zasoby ogółem	77	13 629	4 212	9 417	4 601	1 414

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PIG.

górnictwa węgla brunatnego po 2020 r. uzależnione jest od uruchomienia wydobycia na nowych złożach, w tym Legnica-Ścinawa i Gubin-Mosty. Sama kopalnia „Legnica”, po uruchomieniu dwóch frontów wydobywczych mogłaby w perspektywie 20 lat od rozpoczęcia jej budowy wydobywać ok. 50-60 mln t/rok, co po 2030 r. umożliwiłoby oparcie na niej głównego ciężaru w zakresie zaspokajania polskiego zapotrzebowania na węgiel brunatny, zwłaszcza po zakończeniu wydobycia w KWB Bełchatów. Możliwe jest także zagospodarowanie któregoś innego ze złóż w rejonach obecnie czynnych kopalń (np. Koźmin-Północ, Radomierzyce, Tomisławie, a przede wszystkim Złoczew). Jak dowodzi przykład niemiecki, ale także i polski, energia elektryczna wytwarzana z węgla brunatnego jest konkurencyjna ekonomicznie (niższe koszty wydobycia, niższe koszty wytwarzania energii elektrycznej, a w efekcie niższy koszt energii w porównaniu z wydobyciem i wykorzystaniem węgla kamiennego). Wręcz coraz wyższe koszty wydobycia węgla kamiennego oraz niewielkie własne złoża gazu ziemnego i ropy naftowej skłaniają do wniosku, że po 2020 r. w Polsce węgiel brunatny może być jedną z niewielu dostępnych alternatyw produkcji energii elektrycznej w naszym kraju, pomimo ograniczeń emisji CO₂. Stąd kontynuacja wydobycia węgla brunatnego jest racjonalna gospodarczo.

W związku z jedną z największych w Unii Europejskiej produkcją węgla (największą w zakresie węgla kamiennego) oraz takimż jego zużyciem, występują w Polsce znaczne problemy z utylizacją odpadów górniczych. Odprowadzane ścieki z odwadniania zakładów górniczych zanieczyszczają wody powierzchniowe, a elektrownie i elektrociepłownie emitują pyły oraz gazy cieplarniane do atmosfery. Wskutek eksploatacji górniczej deformowana jest powierzchnia terenu oraz infrastruktura naziemna, a także hałas o nadmiernym poziomie emitowany jest do środowiska.

Coraz więcej terenów w rejonie zagłębi górniczych przestaje funkcjonować jako obszary wykorzystywane gospodarczo i stają się nieruchomości

poprzemysłowymi. Także coraz więcej terenów zdegradowanych działalnością górnictwem wymaga prac rekultywacyjnych i zagospodarowania. W związku z potrzebą spełnienia wymogów unijnych wszystkie przedsiębiorstwa górnicze winny dążyć do wyeliminowania negatywnych skutków swojego oddziaływania na środowisko.

Polskie górnictwo jest niedoinwestowane. Potrzeby inwestycyjne do 2015 r. szacowane są na 20 mld zł, czyli na poziomie ponad 4 mld zł rocznie. Takich pieniędzy, które mogłyby zostać uwolnione na potrzeby górnictwa, nie ma w polskiej gospodarce. Ze względu na brak realnych alternatyw w najbliższych latach należy liczyć się ze wzrostem zapotrzebowania na węgiel ze strony krajowej energetyki, zaś z uwagi na brak inwestycji wydobycie będzie spadać. Import będzie więc wzrastał, a eksport spadał. Jest to mechanizm samonapędzający. Jedynym wyjściem zdaje się być rozdzielenie górnictwa od energetyki, by wyjść z kręgu uzależnień i niemożności.

Wnioski

Aktualnie trwają intensywne prace nad rozwojem technologii czystego węgla, wśród których CCS (wychwytywanie i magazynowanie CO₂) jest kluczową technologią, zapewniającą dalsze użycie węgla do produkcji energii elektrycznej, a tym samym gwarantowanie bezpieczeństwa energetycznego Unii Europejskiej. Wiąże się to z faktem, iż pomimo tego, że w najbliższej przyszłości (do 2020 r.) węgiel nadal będzie elementem *energy mix* Unii Europejskiej, to w kolejnych latach następowała będzie stopniowa *dekarbonizacja* energetyki. Komisja Europejska nie zakłada wyeliminowania węgla jako paliwa w elektrowniach, jednak stawia ostre warunki, w praktyce poddające w wątpliwość zasadność jego wykorzystania po 2020 r. Wówczas mają być stosowane zrównoważone technologie węglowe eliminujące emisję dwutlenku węgla powstającego przy spalaniu paliwa. Komisja Europejska stoi na stanowisku, że

od tego czasu wszystkie nowe elektrownie węglowe winny być wyposażone w urządzenia wychwytywania i składowania dwutlenku węgla, zaś elektrownie eksploatowane powinny stopniowo zostać dostosowane do tego modelu.

Ok. 30% energii elektrycznej wytwarzanej w Unii Europejskiej bazuje na węglu, a w niektórych państwach członkowskich Wspólnoty jego rola jest jeszcze większa i przekracza 50%. Ewenementem w tym gronie jest Polska, która z węgla wytwarza ponad 90% produkowanej u siebie energii elektrycznej. W 2007 r. w sektorze górnictwa węgla kamiennego i brunatnego łącznie zatrudnionych było w całej Unii Europejskiej ponad 278 tys. pracowników, z czego ponad 137 tys., czyli 49,4% w Polsce. Wprowadzenie rachunku ekonomicznego w polskim górnictwie węglowym, zwłaszcza węgla kamiennego jeszcze się nie udało, ale należałoby zadać pytanie, czy naprawdę podjęto choćby jedną próbę? Bazując na doświadczeniach innych państw Unii Europejskiej trzeba by zmodyfikować pytanie, czy to jest możliwe?

Należy rozdzielić trzy kwestie, do dzisiaj zdawałoby się (zwłaszcza w Polsce) nierozdzielne: górnictwo węgla, energetykę i bezpieczeństwo energetyczne kraju. Wypowiedzi typu: *Polska jest zdana na węgiel, ze względu na lokalizację jego zasobów pod naszymi miastami* są błędne z samego założenia. Każda działalność ekonomiczna w gospodarce rynkowej musi się bilansować po stronach: winien i ma. Polskie górnictwo, mimo wieloletnich wyrzeczeń całego społeczeństwa nie daje się zbilansować. W niektórych związków z górnictwem środowiskach można usłyszeć pogląd: *Kredyt z Banku Światowego jest korzystny dla branży, bo spona go budżet państwa, a nie górnictwo*. Takie poglądy są niemerytoryczne, zaś brak reakcji na nie ośmiesza całą branżę i sugeruje, że ogromne środki na restrukturyzację zostały zmarnowane, gdyż lepiej byłyby wykorzystane, gdyby je

przeznaczono na rozwój i modernizację kopalń. Niskie ceny energii sprzyjają najbardziej części społeczeństwa oraz przyciągnięciu przedsiębiorców z innych krajów, przekładają się jednak na niskie przychody spółek węglowych i nie gwarantują niezbędnych środków na ich rozwój i modernizację.

Polska może mieć górnictwo węgla brunatnego i/lub kamiennego, może inwestować w kilka nowoczesnych elektrowni węglowych, ale może także i wręcz powinna zapewnić sobie bezpieczeństwo energetyczne, niezależnie od naszego, bądź importowanego węgla. W związku z wprowadzeniem limitów CO₂ oraz odpłatności za ich nabywanie poważne zakłócenia energetyki opartej na węglu w najbliższej dekadzie są wręcz nieuniknione. By w przyszłości spełniać wymagania Pakietu Klimatycznego, pomimo skutecznych negocjacji, niezbędna będzie redukcja emisji CO₂, innych gazów cieplarnianych i pyłów, m.in. poprzez poprawę efektywności energetycznej, wzrost udziału odnawialnych źródeł wytwarzania energii oraz modernizację elektrowni i elektrociepłowni. Stopniowe oddzielenie górnictwa węgla od energetyki wydaje się niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego kraju.

dr inż. Tadeusz Leszczyński jest pracownikiem służby cywilnej w Komendzie Głównej Policji, ekspertem bezpieczeństwa narodowego i zarządzania kryzysowego

Zapraszamy na stronę internetową URE:

www.ure.gov.pl

oraz podajemy adres e-mail:

ure@ure.gov.pl

ZAKRES NIEZALEŻNOŚCI PREZESA URE. UWAGI *DE LEGE LATA* I *DE LEGE FERENDA* W ŚWIETLE WSPÓLNOTOWYCH I POLSKICH REGULACJI PRAWNYCH

Marcin Nowacki

Pełna liberalizacja rynku energetycznego wydaje się niemożliwa bez jego należytej kontroli, zapewnianej przez niezależne od nacisków krajowe organy regulacji sektora energetycznego. W niniejszym artykule podjęta zostanie analiza wspólnotowych oraz polskich regulacji prawnych dotyczących funkcjonowania krajowych organów regulujących ten sektor. W Polsce takim organem jest Prezes Urzędu Regulacji Energetyki. Przedstawiona zostanie ewolucja zakresu niezależności, jaki przysługiwał temu organowi od momentu jego ustanowienia do dnia dzisiejszego, a także zmiany planowane w tym zakresie.

Niezależność organów regulacji sektora energetycznego w prawie wspólnotowym

Koncepcja wyznaczenia organów, które zajmowałyby się regulacją rynku energetycznego, pojawiła się już w pracach nad pierwszym pakietem energetycznym. W skład zaproponowanego przez Komisję 22 stycznia 1992 r. pakietu weszły dwa projekty dyrektyw, których celem było uregulowanie rynku wewnętrznego energii elektrycznej i gazu ziemnego¹⁾. Przedstawienie przez Komisję tych projektów jest powszechnie uznawane za realne rozpoczęcie procesu liberalizacji wspólnotowego rynku energetycznego. Oba projekty spotkały się jednakże ze sprzeciwem niektórych państw członkowskich, które nie chciały zgodzić się na liberalizujące rynek energetyczny ich postanowienia. Spowodowało to długotrwały impas w pracach legislacyjnych. W wyniku konsultacji i daleko idących ustępstw ze strony Komisji (m.in. zastąpienie regulowanego dostępu stron trzecich systemem negocjowanego dostępu dla zaopatrywania dużych odbiorców przemysłowych) ostatecznie przyjęte zostały: Dyrektywa 96/92/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 19 grudnia 1996 r. dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej²⁾ oraz Dy-

rektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 98/30/WE z 22 czerwca 1998 r. dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego³⁾. Dyrektywy wspominają o możliwości wyznaczenia organu, który byłby właściwy do realizacji zadań nakładanych na nie na mocy postanowień tych aktów prawnych. Przyjęte w ramach tego pakietu przepisy nie okazały się jednakże wystarczające, a utworzone organy lub organy wskazane do wykonywania tych działań, nie posiadały przymiotu pełnej niezależności. Niektóre z państw (Niemcy) odmówiły wręcz powołania takiego niezależnego organu dla krajowego rynku energetycznego, tłumacząc to faktem istnienia organu do spraw konkurencji.

Rola krajowych organów regulacyjnych dla rynku energetycznego wzmocniła się znacznie wraz z przyjęciem drugiego pakietu energetycznego⁴⁾. W szczególności w Dyrektywie 2003/54/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 26 czerwca 2003 r. dotyczącej wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej i uchylającej Dyrektywę 96/92/WE⁵⁾ (dalej „dyrektywa 2003/54/WE”) oraz Dyrektywie 2003/55/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 26 czerwca 2003 r. dotyczącej wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego i uchylającej Dyrektywę 98/30/WE⁶⁾ (dalej „dyrektywa 2003/55/WE”) znalazł się szereg postanowień przyznających krajowym, niezależnym organom regulacyjnym stosunkowo szerokie prawa i obowiązki. Na potrzebę istnienia takich organów wskazano w szczególności w preambułach obu dyrektyw⁷⁾. Podkreślono w nich, że „istnienie skutecznych przepisów prawnych, realizowanych przez jeden krajowy organ regulacyjny lub więcej, jest

1) W skład pakietu wchodziły: projekt dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącej wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej [COM (1991) 548-1 final] oraz projekt dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącej wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego [COM (1991) 548-2 final].

2) Dz. Urz. WE L 27 z 30.01.1997 r., str. 20, Dz. Urz. Polskie wydanie specjalne, rozdz. 12, t. 2, str. 3.

3) Dz. Urz. WE L 204 z 21.07.1998 r., str. 1, Dz. Urz. Polskie wydanie specjalne, rozdz. 12, t. 2, str. 28.

4) Projekty aktów prawnych wchodzących w skład drugiego pakietu energetycznego zostały przyjęte przez Komisję 13 marca 2001 r.

5) Dz. Urz. UE L 176 z 15.07.2003 r., str. 37, Dz. Urz. Polskie wydanie specjalne, rozdz. 12, t. 2, str. 211.

6) Dz. Urz. UE L 176 z 15.07.2003 r., str. 57, Dz. Urz. Polskie wydanie specjalne, rozdz. 12, t. 2, str. 230.

7) Motyw 15 preambuły dyrektywy 2003/54/WE i motyw 13 preambuły dyrektywy 2003/55/WE.

ważnym czynnikiem dla zagwarantowania niedyskryminacyjnego dostępu do sieci. Państwa członkowskie określają funkcje, kompetencje i uprawnienia administracyjne organów regulacyjnych. Jest rzeczą istotną, aby organy regulacyjne we wszystkich państwach członkowskich miały ten sam minimalny zakres kompetencji. Organy te powinny mieć kompetencje do ustalania lub zatwierdzania taryf lub, co najmniej, metody stanowiącej podstawę do obliczania taryf przesyłowych i dystrybucyjnych. Dla uniknięcia niepewności, a także kosztownych i czasochłonnych sporów, taryfy te powinny być publikowane przed ich wejściem w życie⁸⁾.

Pośród przepisów dyrektyw rynkowych kluczowe znaczenie dla analizowanej problematyki mają art. 23 ust. 1 dyrektywy 2003/54/WE i art. 25 ust. 1 dyrektywy 2003/55/WE. Stosownie do tych przepisów, „państwa członkowskie wyznaczają jeden albo więcej właściwych organów spełniających funkcję organów regulacyjnych. Organy te są w pełni niezależne od interesów przemysłu energetycznego (gazowniczego)”. Organy te są zasadniczo odpowiedzialne co najmniej za zapewnienie niedyskryminacyjnej, skutecznej konkurencji i sprawne funkcjonowanie rynku⁹⁾.

Dyrektywy nakładają na państwa członkowskie obowiązek zapewnienia niezależności organów regulacyjnych jedynie od interesów przemysłu energetycznego. Tym samym organy te nie posiadają wspólnotowych gwarancji pełnej niezależności od nacisków politycznych. Co więcej, umiejscowienie organów regulacyjnych w ramach krajowych administracji państw członkowskich i nadzorowanie poprzez inne urzędy znacząco zmniejsza ich niezależność.

Można spotkać się z opiniami, że z ogólnego celu dyrektyw 2003/54/WE i 2003/55/WE (choć nie zostało to w nich jednoznacznie sformułowane) wynika, że niezależność organów regulacyjnych powinna obejmować również możliwie dużą niezależność od wpływów i nacisków politycznych⁹⁾. Trudno jednak zgodzić się z takimi opiniami, gdyż zakładając racjonalność prawodawcy wspólnotowego, gdyby chciał zawrzeć takie

gwarancje niezależności, zostałyby one wprost zapisane. Przykładem krajowych organów regulacyjnych, odnośnie do których przepisy wspólnotowe wprost nakazują ich niezależność, są krajowe organy regulacyjne w sektorze łączności elektronicznej. Zgodnie z art. 3 ust. 3 Dyrektywy 2002/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 7 marca 2002 r. w sprawie wspólnych ram regulacyjnych sieci i usług łączności elektronicznej¹⁰⁾, „państwa członkowskie zapewniają, aby krajowe organy regulacyjne wykonywały swoje uprawnienia w sposób bezstronny i jawny”¹¹⁾. Powyższy przykład pokazuje, że w trakcie przyjmowania aktów prawnych wchodzących w skład drugiego pakietu energetycznego państwa członkowskie nie były jeszcze gotowe na zapewnienie pełnej niezależności organów regulacyjnych działających w ich sektorach energetycznych.

Przełomem okazać się może trzeci pakiet energetyczny, przedstawiony przez Komisję 19 września 2003 r. W skład tego pakietu weszło pięć projektów aktów prawnych, spośród których dwa mają istotne znaczenie dla analizowanej problematyki¹²⁾. W szczególności chodzi o: projekt dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2003/54/WE dotyczącą wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej¹³⁾ oraz projekt dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2003/55/WE dotyczącą wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego¹⁴⁾. W uzasadnieniu do projektów obu dyrektyw wskazano na konieczność wzmocnienia pozycji (uprawnień oraz niezależności) krajowych organów re-

¹⁰⁾ Dz. Urz. WE L 108 z 24.04.2002 r., str. 33, Dz. Urz. Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 29, str. 349.

¹¹⁾ Warto przypomnieć, że art. 190 ust. 4 ustawy z 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne, który przewiduje możliwość odwołania Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej (Prezesa UKE) przez Prezesa Rady Ministrów został zakwestionowany przez Komisję Europejską, która wszczęła przeciwko Polsce na podstawie art. 226 TWE postępowanie o naruszenie prawa wspólnotowego (naruszenie nr 2006/2505). Ostatecznie Komisja 11 lipca 2008 r. skierowała skargę przeciwko Polsce do Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich (sprawa C-309/08 *Komisja Wspólnot Europejskich przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej*). Komisja podkreślając, że Polska posiada znaczne udziały w licznych przedsiębiorstwach telekomunikacyjnych zarzuciła, że Polska nie zapewniła skutecznego rozdziału funkcji regulacyjnych od działalności związanej z wykonywaniem prawa własności lub kontroli (patrz: Informacja o skardze: Dz. Urz. UE C 247 z 27.09.2008, str. 7).

¹²⁾ Pozostałe trzy projekty aktów prawnych to: projekt rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego Agencję ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki [COM (2007) 530 final], projekt rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1228/2003 w sprawie warunków dostępu do sieci w odniesieniu do transgranicznej wymiany energii elektrycznej [COM (2007) 531 final] oraz projekt rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1775/2005 w sprawie warunków dostępu do sieci przesyłowych gazu ziemnego [COM (2007) 532 final].

¹³⁾ COM (2007) 528 final.

¹⁴⁾ COM (2007) 529 final.

⁸⁾ Zadania krajowych regulatorów rynków energetycznych zostały określone w art. 23 ust. 1-12 dyrektywy 2003/54/WE i art. 25 ust. 1-12 dyrektywy 2003/55/WE. Patrz szczegółowo: C.W. Jones, *EU Energy Law. Volume 1-The Internal Energy Market*, Leuven 2004, str. 97-112; D.O. Adetoro, *Can the Imposition of a Regulator In Any Liberalised Energy Market Be Justified by Market Behaviours?* „Journal of Energy and Natural Resources Law”. Vol. 24, No. 3, August 2006, str. 384-401; P.D. Cameron, *The internal market in energy: harnessing the new regulatory regime*, „European Law Review”, Vol. 30, No. 5, October 2005, str. 643-647.

⁹⁾ Na temat niezależności regulatora rynku energetycznego, patrz: A.T. Szablewski, *Niezależność organu regulacyjnego* (w:) A.T. Szablewski (red.), *Mechanizmy rynkowe w energetyce i telekomunikacji*, Warszawa 1996, str. 109-112; A.T. Szablewski, *Problem niezależności organu regulacyjnego* (w:) P. Jasiński, A.T. Szablewski, G. Yarrow (red.), *Konkurencja i regulacja w przemyśle energetycznym. Brytyjskie doświadczenia a polskie problemy*, Warszawa 1995, str. 34-37.

gulacyjnych nadzorujących funkcjonowanie rynków energii elektrycznej i gazu. W zakresie niezależności organów regulacyjnych zakłada się możliwość udowodnienia niezależności organów regulacyjnych, jako czynnik budujący zaufanie rynku. Zauważa się, że obecne regulacje, chociaż wymagają od organów regulacyjnych pełnej niezależności od interesów przedstawicieli branży gazowej i elektroenergetycznej, nie określają jednocześnie, jak niezależność tę należy zapewnić w sposób dający się udowodnić, ani też nie gwarantują niezależności od interesów politycznych. W związku z tym obie projektowane dyrektywy zakładają, że organ regulacyjny będzie podmiotem odrębnym prawnie oraz funkcjonalnie, niezależnym od wszelkich innych podmiotów publicznych lub prywatnych. Ponadto państwa członkowskie zostaną zobowiązane do zapewnienia, by wszyscy członkowie jego organu decyzyjnego działali niezależnie od jakichkolwiek interesów rynkowych oraz aby nie korzystali z żadnych instrukcji od jakiegokolwiek podmiotu rządowego, publicznego czy prywatnego. W tym celu wnioskuje się, aby organ regulacyjny posiadał osobowość prawną, autonomię budżetową, odpowiednie zasoby ludzkie i finansowe oraz niezależne kierownictwo. W celu zapewnienia wykonania tych założeń, projekty przewidują dodanie do dyrektyw 2003/54/WE oraz 2003/55/WE osobnych rozdziałów zatytułowanych „Krajowe organy regulacyjne” (odpowiednio nowy rozdział VIIa oraz VIa), zawierających postanowienia dotyczące: wyznaczenia i niezależności organu regulacyjnego (odpowiednio nowy art. 22a i 24a), celów politycznych organu regulacyjnego (odpowiednio nowy art. 22b i 24b), obowiązków i uprawnień tych organów (odpowiednio nowy art. 22c i 24 c), systemu regulacyjnego dotyczącego kwestii transgranicznych (odpowiednio nowy art. 22d i 24d), zgodności decyzji podjętych przez organ regulacyjny z wytycznymi (odpowiednio art. 22e i 24e) oraz przechowywania przez przedsiębiorstwa energetyczne rejestrów zawierających wszystkie transakcje (odpowiednio art. 22f i 24f).

Szczególne znaczenie mają: art. 22a projektowanej dyrektywy nowelizującej dyrektywę 2003/54/WE i art. 24a projektowanej dyrektywy nowelizującej dyrektywę 2003/55/WE. Zobowiązują one państwa członkowskie do wyznaczenia jednego krajowego organu regulacyjnego (odpowiednio: projektowany art. 22a ust. 1 i 24a ust. 1). Ponadto państwa będą zobowiązane do zagwarantowania niezależności organu regulacyjnego i zapewnienia, że wykonuje on swoje uprawnienia w sposób bezstronny i przejrzysty. W tym celu państwo członkowskie zapewni, że w czasie wykonywania zadań regulacyjnych, powierzonych mu na mocy niniejszej dyrektywy, organ regulacyjny jest prawnie oddzielony i funkcjonalnie niezależny od jakiegokolwiek innego podmiotu publicznego lub prywatnego, oraz że jego personel i osoby odpowiedzialne za jego zarządzanie działają niezależnie od jakichkolwiek interesów rynkowych i nie zwracają się o udzielenie ani nie przyjmują poleceń ze strony jakichkolwiek władz ani innego podmiotu publicz-

nego lub prywatnego (odpowiednio: projektowany art. 22a ust. 2 i 24a ust. 2). W celu ochrony niezależności organu regulacyjnego państwa członkowskie zapewniają w szczególności, że: (a) organ regulacyjny posiada osobowość prawną, autonomię budżetową oraz stosowne zasoby kadrowe i finansowe do realizacji swoich zadań oraz (b) jego zarząd jest powoływany na nieodnawialny ustalony okres co najmniej pięciu lat i może zostać zwolniony z pełnienia funkcji w trakcie swojej kadencji jedynie w przypadku, gdy nie spełnia już warunków określonych w przepisach wspólnotowych dotyczących krajowych organów regulacji rynku energetycznego lub dopuścił się poważnego uchybienia (odpowiednio projektowany art. 22a ust. 3 i 24a ust. 3).

Trudno w chwili obecnej przewidzieć, jaki będzie ostateczny kształt projektowanych przepisów, gdyż prace nad aktami wciąż trwają. Należy jednakże podkreślić, że dostrzeżenie konieczności wzmocnienia roli organów regulacji sektorów energetycznych w państwach członkowskich należy uznać za duży sukces. Mając na uwadze kierunek, w jakim podąża wspólnotowy sektor energetyczny, w szczególności jego pogłębiająca się liberalizacja, konieczne jest zagwarantowanie na poziomie wspólnotowym niezależności organów regulacyjnych od wpływów zarówno sektora energetycznego, jak i politycznych.

Polski organ regulacji rynku energetycznego – Prezes Urzędu Regulacji Energetyki – uwagi *de lege lata*

W Polsce niezależne organy regulacyjne to centralne organy administracji o szczególnym statusie, których szefowie nie wchodzi w skład Rady Ministrów, charakteryzujące się różnym stopniem niezależności od rządu. Sprawują one nadzór nad takimi działaniami gospodarki, w których prowadzona jest tzw. działalność regulowana, tj. specyficzny rodzaj działalności gospodarczej, którą definiuje ustawa z 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej¹⁵). Zgodnie z art. 5 pkt 5 tej ustawy, działalność regulowana to działalność gospodarcza, której wykonanie wymaga spełnienia szczególnych warunków, określonych przepisami prawa. Art. 75 ustawy precyzuje z kolei rodzaje działalności gospodarczej, będące działalnością regulowaną, wymieniając akty prawne, które ustanawiają wymóg uzyskania zezwolenia dla prowadzenia działalności gospodarczej w regulowanym przez nie zakresie. Do grupy organów regulacyjnych zaliczają się w Polsce: Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, Komisja Nadzoru Finansowego, Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej, Prezes Urzędu Lotnictwa Cywilnego, Prezes Urzędu Transportu Kolejowego, Prezes Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych czy Prezes Urzędu Zamówień Publicznych.

¹⁵) Dz. U. z 2004 r. Nr 173, poz. 1807, z późn. zm.

Zadania z zakresu spraw regulacji gospodarki paliwami i energią oraz promowania konkurencji realizuje w Polsce niezależny organ regulacyjny – Prezes Urzędu Regulacji Energetyki (dalej „Prezes URE”). Prezes URE jako centralny organ administracji rządowej został ustanowiony wraz z wejściem w życie ustawy z 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne¹⁶⁾ (dalej „Prawo energetyczne”). Pierwszy Prezes URE – dr Leszek Juchniewicz – został powołany do pełnienia swojej funkcji przez Prezesa Rady Ministrów 23 czerwca 1997 r. Prezes Juchniewicz pełnił swoją funkcję przez 10 lat do 31 lipca 2007 r. Kolejnym Prezesem URE był dr Adam Szafranski (1 sierpień-9 listopada 2007 r.). Obecnie Prezesem URE jest dr Mariusz Swora, który powołany został na to stanowisko 13 listopada 2007 r.

Warto przypomnieć, że zgodnie z pierwotnym brzmieniem Prawa energetycznego (ówczesny art. 21 ust. 2), Prezes URE powoływany był na okres pięciu lat przez Prezesa Rady Ministrów. Z kolei ówczesny art. 21 ust. 3 stanowił o przesłankach odwołania Prezesa URE przed upływem pięcioletniej kadencji. Możliwe było to w przypadku: choroby trwale uniemożliwiającej wykonywanie zadań, rażącego naruszenia swoich obowiązków, popełnienia przestępstwa stwierdzonego prawomocnym wyrokiem sądu lub rezygnacji¹⁷⁾. Takie sformułowanie przez ustawodawcę procedury powoływania Prezesa URE, kadencyjność, określenie ewentualnych powodów odwołania Prezesa URE, a także samo przyznanie Prezesowi URE pozycji centralnego organu administracji rządowej i usytuowanie go poza Radą Ministrów, miało zapewnić mu niezależność od ośrodków politycznych oraz uniknięcie konfliktów z Ministrem Skarbu Państwa wykonującym nadzór właścicielski, co zostało podniesione w uzasadnieniu Prawa energetycznego¹⁸⁾.

Zmiany, jakie zaszły w ostatnich latach w zakresie przepisów stanowiących o niezależności Prezesa URE, ocenić należy jednoznacznie negatywnie. Dokonywane były one etapowo. W pierwszej kolejności, na mocy art. 25 ustawy z 27 lipca 2005 r. o przeprowadzaniu konkursów na stanowiska kierowników centralnych urzędów administracji rządowej, prezesów agencji państwowych oraz prezesów zarządów państwowych fun-

duszy celowych¹⁹⁾, usunięto ściśle określone przesłanki umożliwiające odwołanie Prezesa URE. Zgodnie z brzmieniem nowego art. 21 ust. 2a, „Prezesa URE wyłonionego w drodze konkursu powołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki. Prezes Rady Ministrów odwołuje Prezesa URE. Kadencja Prezesa URE trwa 5 lat, licząc od dnia powołania. Prezes URE pełni obowiązki do dnia powołania jego następcy”. Od dnia wejścia w życie zmian dokonanych w tej ustawie, Prezes URE mógł *de facto* zostać odwołany w każdej chwili bez podania jakiegokolwiek uzasadnienia. Należy uznać to za duże ograniczenie niezależności Prezesa URE, umożliwiające polityczne naciski. Pozytywnie natomiast odnieść się trzeba do idei powoływania Prezesa URE w drodze konkursu. Przepis art. 48 ustawy z 24 sierpnia 2006 r. o państwowym zasobie kadrowym i wysokich stanowiskach państwowych²⁰⁾ dokonał dalszego ograniczenia niezależności Prezesa URE. Z dniem wejścia w życie ww. ustawy, art. 21 ust. 2a otrzymał brzmienie: „Prezesa URE powołuje Prezes Rady Ministrów, spośród osób należących do państwowego zasobu kadrowego, na wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki. Prezes Rady Ministrów odwołuje Prezesa URE”. Tym samym zlikwidowane zostały ustawowe gwarancje kadencyjności Prezesa URE a wyznaczanie Prezesa URE zostało ograniczone do osób należących do zasobu kadrowego²¹⁾. Tym samym od dnia wejścia w życie ustawy Prezes URE jest centralnym organem administracji rządowej, powoływanym przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek Ministra Gospodarki. Ponadto warto również przypomnieć, że zgodnie z § 1 ust. 5 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z 16 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Gospodarki²²⁾, Prezes URE w wykonywaniu swoich działań jest nadzorowany przez Ministra Gospodarki.

Obecnie obowiązujące przepisy ocenić należy negatywnie, ponieważ ograniczają one niezależność Prezesa URE, czyniąc organ ten podatnym na interesy polityczne kolejnych rządów²³⁾. Pewne pozytywne zmiany w zakresie niezależności Prezesa URE zapewni, w przypadku wejścia w życie, przyjęta niedawno przez Parlament ustawa z 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej²⁴⁾. Wprowadza ona w art. 155 zmiany do Prawa energetycznego w zakresie powoływania Prezesa URE (zmiana obecnego art. 21 Prawa energetycznego). Zmiany te wynikają w szczególności z likwidacji państwowego zasobu kadrowego, zmian w zakresie funkcjonowania służby cywilnej oraz powoływania na wyso-

¹⁶⁾ Dz. U. z 1997 r. Nr 54, poz. 348. Ponadto patrz: Uzasadnienie projektu ustawy – prawo energetyczne, druk sejmowy nr 1290 (II kadencja Sejmu RP).

¹⁷⁾ Na temat zadań Prezesa URE ustanowionych w Prawie energetycznym, patrz: A. Walaszek-Pyziol, *Prawne problemy kształtowania i realizacji polityki energetycznej państwa*, „Przeгляд Уstawodawstwa gospodarczego” Nr 9/1999, str. 7-8.

¹⁸⁾ Za: F. Elżanowski, *Polityka energetyczna. Prawne instrumenty realizacji*, Warszawa 2008, str. 82-83. Patrz również: H. Palarz, *Prawo energetyczne z komentarzem*, Gdańsk 2000, str. 130-132; J. Baehr, J. Antczak, E. Stawicki, *Prawo energetyczne. Komentarz*, Kraków 2003, str. 21; A. Walaszek-Pyziol, W. Pyziol, *Prawo energetyczne. Komentarz*, Warszawa 1999, str. 80.

¹⁹⁾ Dz. U. z 2005 r. Nr 163, poz. 1362, z późn. zm.

²⁰⁾ Dz. U. z 2006 r. Nr 170, poz. 1217.

²¹⁾ F. Elżanowski, *Polityka...*, str. 83.

²²⁾ Dz. U. z 2007 r. Nr 216, poz. 1593.

²³⁾ Tak: W. Pelc, A. Kulińska, *Prawo energetyczne z praktycznym komentarzem*, Warszawa 2008, str. 146.

²⁴⁾ Druk sejmowy nr 595.

kie stanowiska państwowe²⁵). Zgodnie z uzasadnieniem do ustawy, efektem dokonywanych jej mocą zmian, ma być stworzenie spójnego systemu zarządzania kadrami w administracji publicznej poprzez wdrożenie nowych technik zarządzania zasobami ludzkimi. Jest to także wyraz dążenia do pełniejszego dostosowania służby publicznej w Polsce do standardów obowiązujących w innych państwach europejskich, które zostały sformułowane w rekomendacji Komitetu Rady Europy nr R/2000/6 przyjętej 24 lutego 2000 r.²⁶ Do najważniejszych z nich należą zalecenia dotyczące jawności procedur rekrutacyjnych i związana z tym zasada równego dostępu do stanowisk publicznych, dopuszczalności wprowadzenia pewnych ograniczeń praw i wolności obywatelskich uzasadnionych pełnieniem funkcji publicznych czy możliwości dokonywania różnicowania wśród pracowników publicznych wyłącznie ze względu na wykonywane funkcje i zakres odpowiedzialności.

W szczególności, zgodnie z przyjętą ustawą, zmianie ulega obecny art. 21 ust. 2a, zgodnie z którym Prezes URE powoływany będzie przez Prezesa Rady Ministrów, spośród osób wyłonionych w drodze otwartego i konkurencyjnego naboru, na wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki. Dodawane do art. 21 ustępy 2b do 2k określają zasady takiego naboru²⁷. Bez zmian pozostaje kompetencja Prezesa Rady Ministrów do odwołania Prezesa URE bez podania jakichkolwiek przyczyn.

Nowy art. 21 ust. 2b precyzuje, jakie wymagania spełniać musi kandydat na stanowisko Prezesa URE. W szczególności stanowisko to może zajmować osoba, która: (1) posiada tytuł zawodowy magistra lub równorzędny, (2) jest obywatelem polskim, (3) korzysta z peł-

ni praw publicznych, (4) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe, (5) posiada kompetencje kierownicze, (6) posiada co najmniej 6-letni staż pracy, w tym co najmniej 3-letni staż pracy na stanowisku kierowniczym oraz (7) posiada wykształcenie i wiedzę z zakresu spraw należących do właściwości Prezesa URE.

Nowy art. 21 ust. 2c ustanawia procedurę ogłaszania informacji o naborze na stanowisko Prezesa URE. Zgodnie z tym przepisem informację taką ogłasza się przez umieszczenie ogłoszenia w miejscu powszechnie dostępnym w siedzibie urzędu oraz w Biuletynie Informacji Publicznej urzędu i Biuletynie Informacji Publicznej Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Ogłoszenie takie powinno zawierać: (1) nazwę i adres urzędu, (2) określenie stanowiska, (3) wymagania związane ze stanowiskiem wynikające z przepisów prawa, (4) zakres zadań wykonywanych na stanowisku, (5) wskazanie wymaganych dokumentów, (6) termin i miejsce składania dokumentów oraz (7) informację o metodach i technikach naboru. Termin składania dokumentów, zgodnie z nowym art. 21 ust. 2d, nie może być krótszy niż 10 dni od dnia opublikowania ogłoszenia w Biuletynie Informacji Publicznej Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Nabór na stanowisko Prezesa URE, zgodnie z nowym art. 21 ust. 2e, przeprowadza zespół, powołany przez ministra właściwego do spraw gospodarki, liczący co najmniej trzy osoby, których wiedza i doświadczenie dają rękojmię wyłonienia najlepszych kandydatów. W toku naboru zespół ocenia doświadczenie zawodowe kandydata, wiedzę niezbędną do wykonywania zadań na stanowisku, na które jest przeprowadzany nabór, oraz kompetencje kierownicze. Ocena wiedzy i kompetencji kierowniczych, zgodnie z nowym art. 21 ust. 2f, będzie mogła zostać dokonana na zlecenie zespołu przez osobę niebędącą członkiem zespołu, która posiada odpowiednie kwalifikacje do dokonania tej oceny. Członkowie zespołu, oraz osoba spoza zespołu, która ewentualnie dokonywałaby oceny wiedzy i kompetencji kierowniczych na zlecenie zespołu, będą zobowiązani, zgodnie z nowym art. 21 ust. 2g, do zachowania w tajemnicy informacji dotyczących osób ubiegających się o stanowisko, uzyskanych w trakcie naboru. Z przeprowadzonego naboru, zgodnie z nowym art. 21 ust. 2i, zespół sporządza protokół zawierający: (1) nazwę i adres urzędu, (2) określenie stanowiska, na które był prowadzony nabór, oraz liczbę kandydatów, (3) imiona, nazwiska i adresy nie więcej niż trzech najlepszych kandydatów uszeregowanych według poziomu spełniania przez nich wymagań określonych w ogłoszeniu o naborze, (4) informację o zastosowanych metodach i technikach naboru, (5) uzasadnienie dokonanego wyboru albo powody niewyłonienia kandydata oraz (6) skład zespołu. Wyniki naboru, zgodnie z nowym art. 21 ust. 2j, ogłaszane będą niezwłocznie przez umieszczenie informacji w Biuletynie In-

²⁵ Ustawa zakłada uchylenie ustawy z 24 sierpnia 2006 r. o państwowym zasobie kadrowym i wysokich stanowiskach państwowych (Dz. U. z 2006 r. Nr 170, poz. 1217, z późn. zm.) oraz ustawy z 24 sierpnia 2006 r. o służbie cywilnej (Dz. U. z 2006 r. Nr 170, poz. 1218, z późn. zm.).

²⁶ Dokument dostępny na stronie internetowej Rady Europy (www.coe.int). Na ten temat, patrz: T. Górzyńska, *Stużba nie drużba. Rekomendacje o statusie pracowników publicznych w Europie*, „Rzeczpospolita” nr 75/2001, str. C3.

²⁷ Zmianom ulega również procedura powołania Wiceprezesów URE, obecnie regulowana w art. 21 ust. 5 Prawa energetycznego, zgodnie z którym „Wiceprezesa URE powołuje minister właściwy do spraw gospodarki, spośród osób należących do państwowego zasobu kadrowego, na wniosek Prezesa URE. Minister właściwy do spraw gospodarki odwołuje Prezesa URE”. Zmiany wprowadzane nową ustawą (zmiana art. 21 ust. 5 Prawa energetycznego) zakładają, że „Wiceprezesa URE powołuje minister właściwy do spraw gospodarki, spośród osób wyłonionych w drodze otwartego i konkurencyjnego naboru, na wniosek Prezesa URE. Minister właściwy do spraw gospodarki odwołuje wiceprezesa URE”. Tryb przeprowadzania naboru na stanowisko Wiceprezesa URE będzie analogiczny jak w przypadku naboru na stanowisko Prezesa URE (nowy art. 21 ust. 5b), z jednym wyjątkiem – zgodnie z nowym art. 21 ust. 5a, zespół przeprowadzający nabór na stanowisko Wiceprezesa URE powoływany będzie przez Prezesa URE.

formacji Publicznej URE i Biuletynie Informacji Publicznej Kancelarii Prezesa Rady Ministrów (zgodnie z nowym art. 21 ust. 2k, umieszczenie w Biuletynie Informacji Publicznej Kancelarii Prezesa Rady Ministrów ogłoszenia o naborze oraz o wyniku tego naboru jest bezpłatne). Informacja o wyniku naboru zawierać musi: (1) nazwę i adres urzędu, (2) określenie stanowiska, na które był prowadzony nabór, (3) imiona, nazwiska wybranych kandydatów oraz ich miejsca zamieszkania w rozumieniu przepisów Kodeksu cywilnego albo informację o niewyłonieniu kandydata.

W toku naboru, zgodnie z nowym art. 21 ust. 2h, zespół wyłania nie więcej niż trzech kandydatów, których przedstawia ministrowi właściwemu do spraw gospodarki. Minister właściwy do spraw gospodarki spośród trzech kandydatów dokona wyboru jednego, który zostanie przez ministra rekomendowany Prezesowi Rady Ministrów. Prezes Rady Ministrów po rozpatrzeniu wniosku ministra właściwego do spraw gospodarki, powołuje proponowanego kandydata na Prezesa URE. Racjonalnym wydaje się zatem założenie, że minister właściwy do spraw gospodarki przed dokonaniem rekomendacji kandydata na Prezesa URE uzgodni proponowaną kandydaturę z Prezesem Rady Ministrów.

Ustawa z 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej, wprowadzająca opisane powyżej zmiany w zakresie powoływania na stanowisko Prezesa URE, zgodnie z jej art. 216, wejdzie w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia. W pierwszej kolejności ustawa musi zostać jednak podpisana przez Prezydenta RP, któremu została przekazana do podpisu 25 listopada 2008 r. Od tego dnia Prezydentowi RP, zgodnie z art. 122 ust. 2 Konstytucji RP, przysługuje termin 21 dni, w trakcie których może podpisać ustawę, wystąpić do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem w sprawie zgodności ustawy z konstytucją (art. 122 ust. 3 Konstytucji RP) bądź przekazać ją Sejmowi, wraz z uмотywowanym wnioskiem, do ponownego rozpatrzenia (art. 122 ust. 5 Konstytucji RP; tzw. prezydenckie veto do ustawy). Zakładając podpisanie ustawy z 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej przez Prezydenta RP, wejdzie ona prawdopodobnie w życie w marcu 2009 r.

Niezależność Prezesa URE – uwagi *de lege ferenda*

Proponowane w ustawie z 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej zmiany w zakresie powoływania Prezesa URE ocenić należy pozytywnie w kontekście ich znaczenia dla niezależności tego organu. Czy zmiany te jednak są wystarczające i wychodzą naprzeciw tendencjom wspólnotowym, zarysowanym w projekcie projektu trzeciego pakietu energetycznego? Wydaje się, że nie. Kluczowym w tym zakresie jest brak ustawowo określonego katalogu przesłanek, umożliwiających odwołanie Prezesa URE.

Jak słusznie zauważa T. Kowalak, „organ regulacyjny powinien być maksymalnie niezależny od bieżącej polityki, w taki sposób, by mógł efektywnie przeciwdziałać próbom wykorzystywania sektora energetycznego dla jej doraźnych celów, by mógł skutecznie równoważyć sprzeczne interesy:

- a) na płaszczyźnie politycznej, na której ścierają się interesy:
  - gospodarki (konkurencyjność międzynarodowa, tempo rozwoju),
  - finansów (fiskus),
  - ochrony środowiska (internalizacja kosztów zewnętrznych),
  - polityki społecznej (miejsca pracy, socjalny charakter ochrony wybranych grup odbiorców),
  - polityki właścicielskiej (wartość firm a cena energii),
- b) jak i na osiach określonych przez relacje biznesowe:
  - przedsiębiorstwa energetyczne – odbiorcy oraz
  - przedsiębiorstwa energetyczne pomiędzy sobą²⁸⁾.

Biorąc powyższe pod uwagę, rozważyć należy umiejscowienie organu regulacji rynku energetycznego w Polsce w ramach struktury władzy. Najwłaściwszym, jak się wydaje, byłoby podporządkowanie Prezesa URE bezpośrednio najwyższemu organowi władzy państwowej – Parlamentowi²⁹⁾, który zgodnie z Konstytucją RP sprawuje władzę ustawodawczą w Polsce oraz sprawuje kontrolę nad działalnością Rady Ministrów w zakresie określonym przepisami Konstytucji i ustaw (art. 95 ust. 1 i 2 Konstytucji RP)³⁰⁾. W polskich realiach trudno sobie jednakże wyobrazić tak zasadniczą zmianę funkcjonowania organów regulacyjnych (w sposób oczywisty musiałyby taką zasadą funkcjonowania zostać objęte wszystkie organy regulacyjne, nie tylko Prezes URE). Ważniejszym wydaje się jednak taka zmiana obecnie obowiązujących przepisów, która zapewniłaby uniezależnienie regulatora chociażby poprzez wybieralność Prezesa URE na określoną kadencję (5 lat), która nie będzie pokrywała się z kadencją Sejmu, wraz ze wspomnianym, ustawowo określonym, katalogiem przesłanek, umożliwiającymi odwołanie Pre-

²⁸⁾ T. Kowalak, *Tworzenie rynku energii elektrycznej i restrukturyzacja sektora energetycznego – spojrzenie Regulatora*, Biuletyn URE Nr 1/2005, str. 12-13.

²⁹⁾ Lista stanowisk i funkcji państwowych pełnionych przez osoby powoływane przez Sejm oraz Marszałka Sejmu, dostępna na stronie internetowej: http://www.sejm.gov.pl/prace/fun_stan.htm (data pobrania: 7.12.2008 r.). Z kolei lista funkcji i stanowisk państwowych pełnionych przez osoby powołane albo wybrane przez Senat oraz osoby, wobec których Senat wyraził zgodę na powołanie, dostępna na stronie internetowej: <http://www.senat.gov.pl/k7/pos/stan.htm> (data pobrania: 7.12.2008 r.).

³⁰⁾ Podobnie T. Kowalak, *Tworzenie...*, str. 13-14.

zesa³¹). Przesadne natomiast wydają się obawy co do finansowania URE z budżetu państwa i wynikającego z tej zależności finansowej URE domniemanego ryzyka wpływania przez rząd na regulatora (czyli ograniczania jego niezależności)³²). Wskazać bowiem należy, że finansowanie wszystkich regulatorów rynku (Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Urzędu Komunikacji Elektronicznej) odbywa się z budżetu państwa i trudno brać pod uwagę inną formę finansowania tych organów³³).

Ważną kwestią jest również współpraca pomiędzy organami regulacyjnymi dla sektora energetycznego a organami do spraw konkurencji. Należy zgodzić się z D.O. Adetoro, który stwierdza, iż koniecznym dopełnieniem funkcji wykonywanej przez regulatora na niedoskonałym rynku (*imperfecta market*) w celu zapewnienia odpowiedniego poziomu kontroli, jest ścisła współpraca regulatora z organem zajmującym się ochroną konkurencji. Jedynie efektywna współpraca tych dwóch podmiotów może zapewnić pożądany efekt rynkowy³⁴).

31) Patrz również: I. Chojnacki, *Zanim uwolnimy ceny energii, musi być prawdziwa możliwość zmiany dostawcy – rozmowa z Mariuszem Sworą, Prezesem URE*, „Gazeta Prawna” z 14 lutego 2008 r. Prezes URE, M. Swora słusznie uważa, że „należy bezwzględnie powrócić do koncepcji niezależności regulatora. Prezes URE powinien być wybierany przez Sejm lub premiera spośród kandydatów zaopiniowanych przez sejmową Komisję Gospodarki i na kadencję przesuniętą w stosunku do kadencji Sejmu”.

32) Tak: B. Nowak, *Liberalizacja rynku energii elektrycznej i gazu w Unii Europejskiej jako element strategii wewnętrznego rynku energii – wybrane aspekty*, „Studia Europejskie” nr 3 (39) 2006, str. 65.

33) Na temat finansowania Prezesa URE, patrz również: T. Kowalak, *Tworzenie...*, str. 15.

34) D.O. Adetoro, *Can the Imposition of a Regulator In Any Liberalised Energy Market Be Justified by Market Behaviour?*, „Journal of Energy and Natural Resources Law”. Vol. 24, No. 3, August 2006, str. 401. Patrz również: R. Guzik, *Regulacja energetyki w kontekście prawa ochrony konkurencji* (w:) C. Banasiński, Amerykański i europejski system ochrony konkurencji, Warszawa 2007, str. 67-76; C. Banasiński, *Równoległe stosowanie prawa konkurencji i instrumentów regulacyjnych w Polsce (na przykładzie telekomunikacji i energetyki)* (w:) C. Banasiński (red.), *Prawo konkurencji – stan obecny oraz przewidywane kierunki zmian*, Warszawa 2006, str. 93-114; U. Böge, *Nadzór konkurencji i regulacja sektorowa: podział ról i kooperacja* (w:) C. Banasiński (red.), *Prawo konkurencji – stan obecny oraz przewidywane kierunki zmian*, Warszawa 2006, str. 115-129; J. Baehr, A. Stawicki, *Prawo energetyczne jako lex specialis w stosunku do przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów* (w:) C. Banasiński (red.), *Prawo konkurencji – stan obecny oraz przewidywane kierunki zmian*, Warszawa 2006, str. 131-142; S. Klaue, *Relacje między ogólnym prawem konkurencji a regulacją sektorową* (w:) C. Banasiński, M. Kępiński, B. Popowska, T. Rabska (red.), *Aktualne problemy polskiego i europejskiego prawa ochrony konkurencji*, Warszawa 2006, str. 109-112; P. Lissou, *Kompetencja organu antymonopolowego a kompetencja organów regulacyjnych w Polsce* (w:) C. Banasiński, M. Kępiński, B. Popowska, T. Rabska (red.), *Aktualne problemy polskiego i europejskiego prawa ochrony konkurencji*, Warszawa 2006, str. 113-125. Na temat wizji współpracy Prezesa URE z UOKiK patrz również: wypowiedź Prezesa URE, M. Swory, wygłoszona 19.11.2008 r.

Na temat swojej niezależności wypowiedział się również sam Prezes URE w ogłoszonym w styczniu 2008 r. dokumencie „Mapa drogowa uwolnienia cen dla wszystkich odbiorców”³⁵). Podkreśla się w tym dokumencie (rozdział 1.3 – Niezależność i rola regulatora), że „od chwili wejścia w życie ustawy – Prawo energetyczne formalne atrybuty niezależności regulatora były permanentnie podważane i ograniczane”. Ponadto wskazuje się, że „likwidacja kadencyjności Prezesa URE praktycznie pozbawiła ostatecznie regulatora najistotniejszego atrybutu jego niezależności”. Niewątpliwie zgodzić się również należy, że „niezależność i siła regulatora jest szczególnie istotna w obecnym stanie koncentracji na rynku energii elektrycznej, będącym wynikiem konsolidacji pionowej przedsiębiorstw energetycznych”.

Warto dodać na koniec, że 30 listopada 2008 r. Rada Ministrów przedstawiła „Plan stabilności i rozwoju”³⁶), którego celem jest wzmocnienie polskiej gospodarki wobec światowego kryzysu finansowego. W części poświęconej problematyce energetycznej Rada Ministrów zauważa m.in. konieczność wzmocnienia pozycji odbiorców energetyki, wzmocnienia konkurencji, a także pozycji regulatora w celu ochrony gospodarki i gospodarstw domowych przed niekontrolowanym wzrostem cen energii. W dokumencie podkreśla się, że katalog obecnych (pasywnych) narzędzi regulatora jest nieadekwatny do potrzeb jego prorynkowego oddziaływania na przedsiębiorstwa energetyczne, zwłaszcza po pionowej konsolidacji. Doświadczenia innych regulatorów europejskich i doświadczenia krajowe z rynku telekomunikacyjnego, wskazują na potrzebę rozszerzenia pakietu narzędzi regulacyjnych, które powinny aktywizować prorynkowe zachowania przedsiębiorstw energetycznych i odbiorców energii, a w sytuacjach kryzysowych umożliwiać państwu władczą interwencję eliminującą ryzyka poważnych problemów gospodarczych³⁷).

Zatwierdzanie taryf jako przykład kompetencji Prezesa URE wymagające pełnej niezależności

Konieczność uzyskania przez Prezesa URE możliwie szerokiej niezależności, zarówno od przedsię-

podczas konferencji „Najnowsze trendy rozwoju europejskiego i polskiego prawa ochrony konkurencji”. Prezes URE skrytykował pomysł powstania „superregulatora” poprzez połączenie UOKiK z regulatorami rynku w ramach jednej instytucji. Informacja na ten temat dostępna na stronie internetowej: http://www.ure.gov.pl/portal/pl/44/2799/Mariusz_Swora_o_sygnale_przeciwpozarowym_i_patrolu_policyjnym_jako_modelach_nadz.html (data pobrania: 7.12.2008 r.).

35) Dokument dostępny na stronie internetowej: <http://www.ure.gov.pl/portal/pl/381/2563/> (data pobrania: 19.08.2008 r.).

36) Dokument dostępny na stronie Kancelarii Prezesa Rady Ministrów: http://www.kprm.gov.pl/templates/admin/userfiles/files/6556_Plan_Stabilnosc_i_Rozwoju.pdf (data pobrania: 2.12.2008 r.).

37) Tamże, str. 15.

biorstw energetycznych działających na regulowanym rynku, jak i od czynników politycznych, najwyraźniej pokazuje jedno z zadań Prezesa URE polegające na zatwierdzeniu taryf. Z jednej strony zniesieniem obowiązku zatwierdzania taryf zainteresowane są przedsiębiorstwa energetyczne, dla których uwolnienie cen energii elektrycznej i gazu wiązałoby się z możliwością podniesienia ich cen, a więc zwiększonymi zyskami. Z drugiej zaś strony, utrzymywanie taryfowania leży w interesie odbiorców końcowych, dla których oznacza ono racjonalne i ekonomicznie uzasadnione ceny energii elektrycznej i gazu.

Zatwierdzanie dla przedsiębiorstw energetycznych taryf jest najczęściej stosowaną przez państwa członkowskie metodą kontrolowania cen energii elektrycznej i gazu ziemnego dostarczanego odbiorcom³⁸). Taryfowanie oznacza istnienie szczegółowych zasad dotyczących kalkulacji cen i stawek opat na podstawie uzasadnionych kosztów dostarczania energii. Projekty taryfy przygotowywane przez przedsiębiorstwa energetyczne podlegają zatwierdzeniu przez krajowe organy regulacyjne *ex-ante* (regulator nadzoruje cały proces tworzenia taryf i kształtowania warunków dostępu do sieci, zachowując kontrolę nad obrotem i dochodami czerpanymi przez przedsiębiorstwa z tej działalności) lub *ex-post* (zatwierdzane są taryfy przedstawione przez przedsiębiorstwa regulatorowi, który może posiadać kompetencje do ingerowania w przedstawione taryfy)³⁹).

Prawo do ustalania po 1 lipca 2007 r. obowiązujących na terytorium państwa członkowskiego taryf, czy też innych form regulowania cen energii, zostało zakwestionowane w sprawie wszczętej przed włoskim sądem przez krajowych przedsiębiorców sektora gazu ziemnego. Zarzucają oni, że włoski organ regulacyjny sektora energetycznego – Urząd do spraw energii elektrycznej i gazu, nie jest uprawniony do ustalania taryf na te produkty. Przedsiębiorcy uzasadniają swoją tezę postanowieniami dyrektyw 2003/54/WE i 2003/55/WE, zgodnie z którymi 1 lipca 2007 r. wskazany został jako dzień przejścia do pełnej liberalizacji rynku energetycznego. Od tego dnia sprzedaż gazu została więc całkowicie zliberalizowana, umożliwiając wszystkim odbiorcom swobodny wybór dostawcy. W rezultacie, w opinii skarżących, cena sprzedaży gazu odbiorcom końcowym powinna być „ceną równowagi” wyznaczoną w wyniku relacji podaży-popyt, a nie narzuconą przez krajowy organ odpowiedzialny za re-

gulację rynku energetycznego. Organ ten mógłby, co najwyżej, określić cenę referencyjną, do której przedsiębiorstwa i odbiorcy końcowi mogliby odnieść się przy zawieraniu umów na dostawy gazu. W trakcie rozpoznawania sprawy włoski sąd postanowił o skierowaniu dwóch pytań do prejudycjalnego do Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich⁴⁰). Sprawa została w Trybunale oznaczona jako C-265/08 *Federutility*⁴¹). Choć dotyczy ona przedsiębiorstw gazowych, w sposób oczywisty, wyrok wydany w sprawie będzie miał znaczenie dla rynku energii elektrycznej.

Bez wątpienia uwolnienie cen energii i rezygnacja z taryf są niezbędne dla pełnej liberalizacji rynku energetycznego. Ustalanie taryf dla przedsiębiorstw energetycznych niewątpliwie wprowadza utrudnienia w pełnym korzystaniu z możliwości zmiany przez odbiorców końcowych dostawców energii. W warunkach cen regulowanych nie rozwija się bowiem konkurencja na poziomie hurtowym, co stanowi barierę dla wejścia na rynek nowych sprzedawców. Nawet jeżeli na rynku pojawiają się nowi sprzedawcy, ceny regulowane mogą być ponadto na tyle „spłaszczone”, że odbiorcy nie zmieniają sprzedawcy z powodów ekonomicznych – różnica między cenami nie jest ekonomicznie atrakcyjna, a ryzyko związane z odejściem od dotychczas-

⁴⁰ Włoski sąd sformułował następujące pytania prejudycjalne: „(1) Czy wykładni art. 23 dyrektywy 2003/55/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 26 czerwca 2003 r., który reguluje otwarcie rynku gazu, należy zgodnie z zasadami wynikającymi z TWE dokonywać w ten sposób, że przepis krajowy (i akty wykonawcze do tego przepisu), który po dniu 1 lipca 2007 r. zachowuje na rzecz krajowego urzędu regulacji uprawnienie określenia cen referencyjnych dostaw gazu ziemnego odbiorcom będącym gospodarstwami domowymi (stanowiącym nieokreśloną i niezdefiniowaną w grupach referencyjnych kategorię, która sama z siebie nie zakłada oceny trudnych socjalnie i finansowo sytuacji, mogących uzasadniać ustalenie rzeczonych cen referencyjnych), które przedsiębiorstwa zajmujące się dystrybucją i sprzedażą, w ramach zobowiązań z tytułu świadczenia usług o charakterze użyteczności publicznej, zobowiązane są zawrzeć w swej ofercie handlowej, jest niezgodny z tym artykułem dyrektywy i zasadami wspólnotowymi; (2) czy też wykładni tego przepisu (ww. art. 23) w związku z art. 3 dyrektywy 2003/55/WE (który stanowi, że państwa członkowskie mogą w ogólnym interesie ekonomicznym, nałożyć na przedsiębiorstwa w sektorze gazowniczym, zobowiązania z tytułu świadczenia usług o charakterze użyteczności publicznej dotyczące, dla potrzeb niniejszego postępowania, ceny dostaw) należy dokonywać w ten sposób, że nie jest sprzeczny z przywołanymi przepisami wspólnotowymi przepis krajowy, który uwzględniając szczególną sytuację rynku, który charakteryzuje się brakiem „efektywnej konkurencji”, przynajmniej w sektorze sprzedaży hurtowej, przynajmniej możliwość określenia na drodze administracyjnej ceny referencyjnej gazu ziemnego, którą każdy sprzedawca w ramach usługi powszechnej ma obowiązkowo zawrzeć w ofertach handlowych proponowanych swoim odbiorcom będącym gospodarstwami domowymi, mimo że wszyscy odbiorcy powinni być uważani za „uprawnionych [do wyboru dostawcy]”.

⁴¹ C-265/08 *Federutility*, Dz. Urz. UE C 236 z 13.09.2008 r., str. 6.

³⁸ Alternatywne metody ochrony odbiorców końcowych zostaną omówione w rozdziale 5.2.4 rozprawy.

³⁹ Szeroko na temat kwestii taryfowania patrz: A. Dobroczyńska (red.), *Energetyka w Unii Europejskiej. Droga do konkurencji na rynkach energii elektrycznej i gazu*, Warszawa 2003 r., str. 154-160. Patrz również: A.T. Szablewski, *Promowanie konkurencji i uwarunkowania wyboru metody regulacji cen energii i paliw (w świetle ustawy prawo energetyczne)* (w:) A.T. Szablewski (red.), *Liberalizacja sektora energetycznego i telekomunikacyjnego*, Warszawa 1998, str. 42.

wego dostawcy jest zbyt duże. Ustalanie taryf posiada jednak ważną zaletę – chroni odbiorców wrażliwych, a więc zapewnia realizację jednego z celów bezpieczeństwa energetycznego – dostępu do energii po uzasadnionych ekonomicznie cenach. Tym samym nieunikniona rezygnacja z taryfowania musi wiązać się z przyjęciem środków zastępczych

Kwestia całkowitego zwolnienia obrotu energią elektryczną z obowiązku zatwierdzania taryf była w Polsce przedmiotem szerokiej dyskusji, związanej z decyzją Prezesa URE z 31 października 2007 r. Prezes URE zdecydował w tej decyzji o zwolnieniu z obowiązku zatwierdzania taryf w obrocie energią elektryczną⁴²). W następstwie swojej decyzji Prezes URE został odwołany ze stanowiska. Podjęta decyzja została zmieniona w połowie listopada 2007 r. przez kolejnego Prezesa URE, który jednakże zapowiedział, iż nie odstąpi od działań mających na celu zniesienie obowiązku zatwierdzania taryf przez przedsiębiorstwa energetyczne, przy jednoczesnej ochronie odbiorców wrażliwych⁴³).

Podsumowanie

Znaczenia organu regulacji rynku energetycznego dla funkcjonowania rynku energetycznego nie sposób jest przecenić. Biorąc pod uwagę zmiany zachodzące na rynkach energetycznych państw członkowskich UE (liberalizacja), rola tych organów jest szczególnie istotna. Istotnym zadaniem organów regulacyjnych jest obowiązek przyczyniania się do zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego. W tym zakresie należy wskazać zwłaszcza na dwa elementy. Po pierwsze, organy te muszą szczegółowo nadzorować rynek energetyczny w celu zapobieżenia jakimkolwiek przejawom naruszenia konkurencji. Po drugie, istotne jest, aby organy te zapewniły również równowagę między liberalizacją rynku energetycznego (w tym uwolnieniem cen energii), a koniecznością zapewnienia ochrony odbiorców końcowych, w tym szczególnie odbiorców wrażliwych.

Analizując regulacje prawne dotyczące Prezesa URE, stwierdzić należy, że nie jest on dostatecznie formalnie niezależny w prowadzeniu swojej działalności. Zgodzić należy się z F. Elżanowskim, który zauważa, że „stopniowe pozbawianie Prezesa URE atrybutów jego ustrojowej niezależności zapewniającej możliwość prowadzenia skutecznej i bezstronnej polityki regulacyjnej

jest zjawiskiem niezwykle niepokojącym i całkowicie mijają się z europejskimi tendencjami w tym zakresie, co zasługuje na dosadną krytykę⁴⁴). Brak formalnej niezależności Prezesa URE może potencjalnie ograniczać Prezesa URE przy podejmowaniu decyzji koniecznych dla właściwego funkcjonowania rynku energetycznego w Polsce, które jednocześnie budzą obawy społeczne, a co za tym idzie sprzeciw polityczny (takich jak uwolnienie cen energii, gdy polski rynek energetyczny osiągnie już stan pełnej konkurencyjności).

Zmiany, jakie zapowiadane są w ramach prawa wspólnotowego (projekt trzeciego pakietu energetycznego) przewidują prawdziwą rewolucję w zakresie wspólnotowych regulacji niezależności, zadań oraz funkcjonowania organów regulacji sektora energetycznego w państwach członkowskich UE. Wejście w życie wspólnotowych aktów prawnych wchodzących w skład pakietu wymagało będzie dalszych zmian w polskich regulacjach prawnych dotyczących Prezesa URE. Co więcej, jak się wydaje, zmiany odnoszące się do regulatorów sektora energetycznego w ramach wspólnotowego porządku prawnego nie zakończą się na przyjęciu trzeciego pakietu energetycznego. Jak zapowiada komisarz UE ds. energii – A. Piebalgs – Komisja zamierza przedstawić projekt rozporządzenia, który dotyczył będzie m.in. organów regulacji sektora energetycznego w państwach członkowskich. Miałoby ono na celu dalsze podniesienie ich faktycznej niezależności oraz możliwości interwencji na rynku. Komisarz Piebalgs podkreślił również, że „organy regulacji rynku energetycznego są fundamentalne, muszą one być silne, niezależne i uważne⁴⁵). Tym samym należy oczekiwać również dalszych zmian w zakresie niezależności Prezesa URE.

Niniejszy artykuł wyraża osobiste poglądy autora i nie może być traktowany jako stanowisko Urzędu KIE.

Marcin Nowacki jest doktorantem w Instytucie Nauk Prawnych PAN oraz głównym specjalistą w Departamencie Prawa Unii Europejskiej UKIE

⁴²) Prezes URE uzasadniał swoją decyzję w: A. Szafranski, *Chaos w energetyce*, „Rzeczpospolita” z 16.11.2007 r. A. Szafranski szczególnie na ten temat również w: A. Szafranski, *Zwolnienie z obowiązku zatwierdzania taryf w obrocie energią elektryczną po 1 lipca 2007 r.*, „Problemy Zarządzania” Nr 1/2008, str. 221-236.

⁴³) Ma temu służyć ogłoszona w styczniu 2008 r. przez URE „Mapa drogowa uwolnienia cen dla wszystkich odbiorców”. Dokument dostępny na stronie internetowej: <http://www.ure.gov.pl/portal/pl/381/2563/> (data pobrania: 19.08.2008 r.). Patrz również: A. Łakoma, *Odbiorca pod ochroną*, „Rzeczpospolita” z 5.02.2008 r.

⁴⁴) F. Elżanowski, *Polityka...*, str. 84

⁴⁵) A. Piebalgs 2 listopada 2008 r. w wywiadzie dla nieszanowanego wydania hiszpańskiego dziennika ABC powiedział: „I am going to propose a new regulation both for national regulators, to increase their real independence and their capacity to intervene [...]. Regulators are fundamental, they have to be strong, independent and vigilant”. Informacja dostępna na stronie internetowej: <http://www.reuters.com/article/rbssIndustryMaterialsUtilitiesNews/idUSL235083720081102> (data pobrania: 7.12.2008 r.).

„WSTĘP DO REGULACJI RYNKU GAZU ZIEMNEGO I MIEJSKIEGO SYSTEMU CIEPŁOWNICZEGO” – 17-21 LISTOPADA 2008 R., BUDAPESZT

W okresie od 17 do 21 listopada 2008 r. odbył się w Budapeszcie kurs pt.: „Wstęp do regulacji rynku gazu ziemnego i miejskiego systemu ciepłowniczego” zorganizowany przez Regionalne Stowarzyszenie Regulatorów Energetyki – ERRA (*Energy Regulators Regional Association*), w którym udział wzięli pracownicy Urzędu Regulacji Energetyki.

Kurs przeznaczony był dla reprezentantów państw członkowskich, m.in. takich jak Polska, Rosja, Szwecja, Bułgaria, Chorwacja, Bośnia i Hercegowina, Serbia, a także Mongolia, Turcja i Południowa Afryka. Zajęcia prowadzone były w dwóch językach: angielskim i rosyjskim (tłumaczenie symultaniczne).

Współorganizatorami kursu były instytucje: *United States Agency for International Development (USAID)* i *National Association of Regulatory Utility Commissions (NARUC)*.

Zaproszeni goście przeprowadzający szkolenie to fachowcy z dziedziny będącej przedmiotem kursu, głównie pracujący w Holenderskim Instytucie Spraw Publicznych (*Clingendael Institute*). Byli to m.in.: Jacques de Jong (dyrektor kursu), Dick de Jong, Luc Werring. Ponadto zaprezentowali się również: Peter Kaderjak (*Regional Centre for Energy Policy Research*, Węgry), Dennis Hasseling (*Dutch Competition Authority*, Holandia), Dragana Josimovic (*Energy Agency of the Republic of Serbia*), Harald Wüstrich (Managing Director, Austria), Vidmantas Jankauskas (Former Regulator, Litwa).

Pierwsze cztery dni kursu poświęcone były zagadnieniom dotyczącym gazu ziemnego, natomiast ostatniego dnia przedstawiono główne aspekty rynku ciepła i jego modeli regulacyjnych.

Zaprezentowane zagadnienia dotyczące **sektora gazowego** dotyczyły m.in. tematyki globalnego zapotrzebowania na dostawy gazu, bezpieczeństwa energetycznego, łańcucha wartości gazu ziemnego (wytworzenie, przesyłanie, sprzedaż hurtowa, „duży” odbiorca, dystrybucja, odbiorca końcowy). Podczas kursu przedstawiono także krótki zarys historyczny roli gazu ziemnego w wymiarze geopolitycznym, jego charakterystykę techniczną, ekonomiczną, organizacyjną i przemysłową. Wspomniano również o Organizacji Krajów Eksportujących Ropę Naftową – OPEC (*Organization of the Petroleum Exporting Countries*), zadaniem której jest kontrola wydobycia i poziomu cen ropy naftowej. Organizacja ta skupia aktualnie 13 państw (w większości słabo rozwiniętych), których bogactwem naturalnym jest właśnie ropa naftowa. Nie bez znaczenia jest również fakt, iż Rosja jest i by-

ła źródłem gazu dla Unii Europejskiej. Podkreślono, iż Europa jest częścią strategicznej transatlantyckiej koalicji, a działania podjęte w kierunku dywersyfikacji dostaw gazu ziemnego zwiększą jego znaczenie w bilansie energetycznym krajów europejskich. Jednocześnie zwrócono uwagę na rosnącą rolę wykorzystania skroplonego gazu ziemnego – LNG (*Liquefied Natural Gas*) i jego dużą konkurencyjność cenową w porównaniu do cen gazu transportowanego tradycyjnymi rurociągami, jak i istotnej roli kontraktów długoterminowych – stabilnego źródła zaopatrzenia w gaz ziemny.

Kolejnym tematem z czterodniowej sesji gazowej było np. wskazanie na funkcje Operatorów Systemów Przesyłowych i Dystrybucyjnych (unbundling na przykładzie Polski). Przedstawiane prezentacje były przeplatane ćwiczeniami w grupach.

Ostatni dzień kursu dotyczył zagadnień **systemu ciepłowniczego** i metod regulacji. Wszystkie metody regulacji w ciepłownictwie różnych państw mogą być sklasyfikowane jako:

- regulacja rynku (Finlandia, Szwecja, Niemcy, głównie w krajach „starych” członków UE, gdzie sektor ciepłowniczy jest konkurencyjny, a wpływ państwowych instytucji jest minimalny; ten rodzaj regulacji jest atrakcyjny dla prywatnych inwestorów, ale to oni ponoszą wszelakie ryzyko; dostęp do sieci ciepłowniczej nie jest regulowany),
- regulacja „społeczna” (Chiny, Rosja, Ukraina, zwłaszcza w krajach Związku Sowieckiego, gdzie również brak tu regulatora, występują wysokie koszty, brak motywacji do rozwoju),
- regulacja ekonomiczna (Litwa, Polska, Czechy, szczególnie u nowych członków UE – koszty uzasadnione ponoszą odbiorcy, kompetencje regulatora są wysokie, a regulacja jest szczegółowo opisana w aktach prawnych).

Wskazano także, iż rolą regulatora jest równoważenie interesów odbiorców i dostawców energii, koncesjonowanie, kontrolowanie zatwierdzonych cen ciepła, ochrona konsumenta, jak i wykluczenie wpływu polityki. Jednakże konsumenci nie mają zaufania do regulatorów.

Pozostałe zagadnienia poruszane podczas sesji ciepłowniczej dotyczyły obowiązujących dyrektyw w zakresie ciepłownictwa, roli odnawialnych źródeł energii, efektywności energetycznej. Przytoczono również pojęcie odbiorcy wrażliwego. Według definicji używanej przez Europejską Grupę Regulatorów Energii i Gazu – ERGEG (*European Regulators' Gro-*

up for Electricity and Gas) – są to odbiorcy podlegający ochronie w odniesieniu do ich stosunków ze sprzedawcami energii (na przykładzie Polski odbiorcy wrażliwi to np. osoby niepełnosprawne, przewlekle chore, emeryci, osoby o niskich dochodach oraz osoby mieszkające na odległych terenach).

W trakcie zajęć uczestnicy kursu mieli możliwość zapoznania się z przykładami praktycznych rozwiązań stosowanych w szczególności w krajach europejskich. Przeprowadzono ponadto bogate dyskusje z uczestnikami kursu. Przedstawiciel URE wypowiedział się na temat aktualnych tematów sektora gazowniczego Polski. Podkreślono, iż dywersyfikacja dostaw gazu jest strategicznym celem zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego. Przytoczono po-

parcie Polski do projektu Nabucco, konkurencyjnego gazociągu dla dostaw z Rosji. Wspomniano również o nowej inwestycji – projekcie budowy terminalu skroplonego gazu ziemnego LNG w Świnoujściu, który rozpocząć się ma najwcześniej w 2014 r.

Podsumowaniem kursu był pisemny test. Wszyscy uczestnicy kursu otrzymali certyfikaty wieńczące 5-dniowe spotkanie, które dało nowy pogląd na zagadnienia dotyczące rynku gazu w całej Europie i możliwość wymiany doświadczeń z państwami członkowskimi Regionalnego Stowarzyszenia Regulatorów Energetyki – ERRA.

Opracowała: Magdalena Miszewska,
Północny Oddział Terenowy Urzędu Regulacji Energetyki
z siedzibą w Gdańsku

INTELIĞENTNE SYSTEMY POMIAROWE UMOŹLIWIĄ OSZCZĘDZANIE ENERGII

Elektroniczne liczniki ze zdalną transmisją danych umożliwią odbiorcom zaoszczędzenie nawet 10% obecnie wykorzystywanej energii. Pełne zarządzanie poziomem zużycia energii przełoży się na korzyści zarówno dla odbiorców, jak i sprzedawców energii elektrycznej.

Takie wnioski płyną z panelu dyskusyjnego, który odbył się 2 grudnia 2008 r. w Urzędzie Regulacji Energetyki. Na temat energooszczędności i wykorzystania inteligentnych systemów pomiarowania energii dyskutowali specjaliści zaproszeni przez Mariusza Sworę, Prezesa URE do udziału w debacie „Jak skutecznie obniżyć zużycie energii? Inteligentne systemy pomiarowe energii elektrycznej – nowe możliwości dla konsumentów i przedsiębiorców”. Podczas tego panelu Urząd przedstawił studium wykonalności instalacji elektronicznych urządzeń pomiarowych w Polsce, które na zlecenie URE przeprowadziło konsorcjum tworzone przez Doradztwo Gospodarcze DGA SA i Instytut Sobieskiego. Projekt został sfinansowany ze środków Unii Europejskiej i URE.

Koncepcję systemu inteligentnego pomiarowania przedstawił Tomasz Kowalak, dyrektor Departamentu Taryf. Dyrektor Kowalak zwrócił uwagę, że system ten może stanowić alternatywę dla inwestycji w nowe źródła. Co ważne, system taki jest niezastąpionym źródłem informacji on-line o rozpiętkach mocy i energii (czynnej i biernej), wystąpieniu i lokalizacji awarii, obciążeniu transformatorów czy nielegalnym poborze energii. Operatorom systemów przesyłowych i dystrybucyjnych pomoże usprawnić zarządzanie pracą sieci – pozwoli zoptymalizować procedury lokalizacji i usuwania awarii, wyeliminować nielegalny pobór energii, zminimalizować koszty inkasenckie. Przedsiębiorstwom obrotu da bezpośrednią informację o zachowaniach i potrzebach odbiorców, co jest fun-

damentem do zoptymalizowania planów taryfowych. Odbiorca zaś dostanie narzędzie pozwalające dynamicznie kreować swoje zapotrzebowanie na energię (odpowiedź popytu na cenę). Informacje pochodzące z inteligentnych liczników będą mogły także stanowić podstawę do roszczeń odbiorcy za niedotrzymanie parametrów jakości dostarczanej energii.

„To projekt cywilizacyjny skierowany na korzyść dla odbiorcy” – tak o projekcie inteligentnego opomiarowania mówił Mariusz Swora, szef Urzędu. Biorący udział w panelu Janusz Steinhoff, Premier i Minister Gospodarki w latach 1997-2001, podkreślił, że system ten jest tak samo ważny dla odbiorcy komunalnego, jak i dla dużego przemysłu. Prowadzi do podejmowania najbardziej racjonalnych decyzji uwarunkowanych ekonomicznie. „Jest jednym z lepszych na-

dr Mariusz Swora, Prezes URE i dr Janusz Steinhoff, Wicepremier i Minister Gospodarki w latach 1997-2001

Inteligentne liczniki energii od urządzeń pomiarowych powszechnie znanych różnią się także wyglądem.
Źródło: Energy Retail Association.

rzędzi, by obniżyć zużycie energii elektrycznej o 20%, do czego obliguje nas Unia Europejska. Ten projekt nie ma słabych punktów” – konkludował Premier.

Marek Woszczyk, wiceprezes URE podkreślił, że system inteligentnych liczników pozytywnie wpłynie na konkurencję. Pomiar elektroniczny z odczytem tu i teraz w znaczący sposób mógłby skrócić czas zmiany sprzedawcy. W Holandii odbiorcy korzystający z takich elektronicznych urządzeń mogą liczyć na zmianę sprzedawcy w przeciągu zaledwie 5 dni. W Polsce zmiana sprzedawcy trwa 30 dni w przypadku pierwszej i 14 dni w przypadku kolejnej zmiany.

Prof. Tadeusz Skoczkowski, Prezes Krajowej Agencji Poszanowania zwrócił z kolei uwagę, że system taki umożliwi wszystkim rozsądne korzystanie z energii elektrycznej. Co więcej, zainstalowanie inteligentnych liczników umożliwia oszczędności finansowe. Dla przeciętnego gospodarstwa domowego, uwzględniając dzisiejszy poziom cen, system ten daje oszczędności rzędu 100 złotych rocznie.

Także w opinii URE warunkiem niezbędnym do zwiększenia efektywności energetycznej odbiorców, w tym zwłaszcza gospodarstw domowych, jest pełna i łatwo dostępna informacja o rzeczywistym zużyciu energii. A pierwszym krokiem do spełnienia tego warunku jest zainstalowanie w systemie energetycznym instrumentów pomiarowych umożliwiających analizę danych o poziomie zużycia w systemie godzinowym. Obecny system, oparty w dużej mierze na licznikach indukcyjnych, nie daje wystarczających informacji zarówno odbiorcom energii, jak i pozostałym uczestnikom rynku elektroenergetycznego. Z tego powodu URE rekomenduje wprowadzenie nowych, bardziej zaawansowanych technologicznie rozwiązań opomiarowania zużycia energii.

Co to jest „smart metering”?

Najnowsza generacja systemów pomiarowych energii elektrycznej pozwalająca na dwustronną,

zdalną transmisję danych z liczników, to tzw. technologia „smart”. „Inteligentne” liczniki umożliwiają komunikację między odbiorcą a sprzedawcą energii w czasie rzeczywistym – możliwy jest przesył danych z licznika do sprzedawcy, ale także transmitowanie informacji od sprzedawcy do licznika. Dzięki temu automatycznie dokonywana być może na przykład konfiguracja licznika, odłączenie lub podłączenie zasilania, analiza rzeczywistych danych o poziomie zużycia, zanikach zasilania. Liczniki „smart” oferują odbiorcom energii pełną informację o zużyciu energii w dostępnym, przejrzystym sposób, co umożliwia rzeczywiste zarządzanie zużyciem energii przez gospodarstwo domowe tj. dostosowanie zużycia do możliwości finansowych rodziny. Systemy inteligentnego opomiarowania funkcjonują już w tysiącach gospodarstw domowych m.in. w takich krajach jak Włochy, Wielka Brytania, USA, Kanada, Holandia, Niemcy, Węgry.

U podstaw wprowadzenia nowoczesnych systemów pomiarowych w krajach Unii Europejskiej tkwi trzeci cel pakietu klimatycznego „3×20” Rady Europej-

Od lewej: Tomasz Kowalak, dyrektor Departamentu Taryf URE, prof. Tadeusz Skoczkowski, Prezes Krajowej Agencji Poszanowania Energii i Mariusz Swora

skiej z marca 2007 r., tj. zwiększenie efektywności energetycznej państw UE do 2020 r. oraz dyrektywa w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych z kwietnia 2006 r. Sposoby osiągnięcia tych celów w Polsce określa Krajowy Plan Poprawy Efektywności Energetycznej, który zakłada, że poprawa ta ma się dokonać poprzez zwiększenie efektywności końcowego wykorzystania energii dzięki zmianom technologicznym i gospodarczym oraz zmianom zachowań konsumentów energii.

Zalety inteligentnych systemów pomiarowych

Powszechna instalacja inteligentnych liczników umożliwi sprzedawcom wprowadzenie ofert cenowych dostosowanych do potrzeb klientów mierzonych poziomem zużycia energii, co przełoży się na wzrost aktywności konsumentów energii. W konsekwencji doprowadzi to do racjonalizacji zużycia energii oraz poprawy efektywności jej użytkowania. Dla dystrybutorów realizacja tego przedsięwzięcia przyniesie obniżkę kosztów odczytów i strat handlowych, a docelowo – ograniczenie kosztów eksploatacji sieci elektroenergetycznej. Wymiana urządzeń pomiarowo-rozliczeniowych na liczniki elektroniczne ze zdalną transmisją danych przyniesie zatem wiele korzyści zarówno odbiorcom, jak i sprzedawcom energii. Ponadto gospodarstwa domowe odniosą także korzyści o charakterze pośrednim, w związku z racjonalniejszym wykorzystaniem energii przez przedsiębiorstwa konsumujące energię w procesach produkcyjnych. Nie do przecenienia są także korzyści, jakie z racji obniżenia zużycia energii odniesie środowisko naturalne.

Korzyści, jakie wymiana liczników przyniesie odbiorcom:

- Obniżenie cen dostaw energii – sprzedawcy będą minimalizować różnice między planowanym a rzeczywistym zużyciem energii, które obecnie przenoszone są na odbiorców końcowych. Ponadto kluczowym nośnikiem obniżenia cen będzie także świadome obniżanie zużycia energii dostosowane do potrzeb rodziny lub firmy.
- Dostosowanie taryf do indywidualnych potrzeb grup klientów.
- Dokładność rozliczeń za pobraną energię – obecny system cyklicznych odczytów energii powoduje powstawanie błędów prognostycznych istotnie obniżających zaufanie do dostawców energii i trudności płatnicze u konsumentów o niskich dochodach.
- Ograniczenie zużycia energii – faktury wystawiane w okresach krótszych niż obecnie oraz

na podstawie faktycznego zużycia zwiększą motywację do oszczędzania energii. Doświadczenia krajów UE wskazują, że odczyt danych w cyklu godzinowym umożliwia uzyskanie oszczędności na poziomie 6-10%.

- Techniczne uproszczenie procedury zmiany sprzedawcy – liczniki ze zdalnym przesyłem danych zasadniczo skrócą i uprościć proces rozliczenia z dotychczasowym sprzedawcą i określenie stanu początkowego u nowego.
- Poprawa jakości dostaw energii i jakości parametrów energii.

Sprzedawcy energii także odniosą korzyści:

- Precyzyjne zakupy energii ograniczą koszty rynku bilansującego dla sprzedawców. Znając rzeczywisty profil zużycia energii przez odbiorcę sprzedawcy mogą skonstruować taryfy dostosowane do indywidualnych potrzeb danej grupy konsumentów. Zdalne opomiarowanie umożliwi także precyzyjną kalkulację ryzyka związanego z przerwami awaryjnymi.
- Likwidacja części barier rozwoju rynku – dokładność i częstość otrzymywanych danych pozwoli wejść na rynek małym przedsiębiorstwom obrotu minimalizując straty powodowane nietrafionymi prognozami zakupów energii.

Korzyści z zainstalowania nowych urządzeń pomiarowych dla dystrybutorów:

- Ograniczenie różnicy bilansowej.
- Ograniczenie strat wynikających z kradzieży infrastruktury technicznej i kradzieży energii (szacuje się, że zmniejszenie różnicy bilansowej z tytułu ograniczenia energii wyniesie 3%, czyli mniej więcej równowartość pracy jednego 200 MW bloku przez cały rok).
- Ograniczenie kosztów związanych z udziałem w rynku bilansującym.
- Korzyści wynikające z większej dokładności pomiarów – np. rejestrację poboru energii przez urządzenia pozostające w trybie gotowości (stand-by).
- Ograniczenie kosztów zleceń w terenie i obsługi klientów – zamiast tradycyjnego odczytu liczników.
- Ułatwienia w windykacji należności wobec odbiorców, których należności uległy przeterminowaniu – liczniki smart umożliwiają zdalne wstrzymywanie energii elektrycznej.

Opracowano w Gabinetie Prezesa URE

Zatwierdzone taryfy dla ciepła – wg siedziby Oddziału Terenowego URE
(stan na wrzesień-październik 2008 r.)

Siedziba Oddziału Terenowego URE	Nazwa przedsiębiorstwa	Podwyżka w %
Warszawa	VATTENFALL HEAT POLAND SA – Warszawa	0,00
	Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Ciechanowie Sp. z o.o. – Ciechanów	9,85
	Ostrołęckie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. – Ostrołęka	10,09
	Ciepłownia Sierpc Sp. z o.o. – Sierpc	14,50
	Zakład Gospodarki Komunalnej (Miasto i Gmina Kozienice) – Kozienice	16,70
	Zakład Gospodarki Komunalnej (Gmina Góra Kalwaria) – Góra Kalwaria	10,24
	INTERPEP Sp. z o.o. EC Zakrzów spółka komandytowa – Warszawa	0,80
Szczecin	Szczecińska Energetyka Ciepła Sp. z o.o. – Szczecin	8,72
	Zakład Ciepłownictwa Sp. z o.o. – Złocieniec	13,16
	ENERGETYKA CIEPŁNA w Połczynie Zdroju Sp. z o.o. – Połczyn Zdrój	11,72
	Przedsiębiorstwo Projektowo-Wykonawczo-Handlowe WEST – BUD Jachimowicz Sp.j. – Koszalin	6,63
	Edward Kmita – Przedsiębiorstwo Projektowo-Uslugowe „HYDRONIKA” – Koszalin	25,68
	PPHU Ciepłownia Sp. z o.o. – Świebodzin	7,64
	Zakład Energetyki Ciepłej w Świebodzinie Sp. z o.o. – Świebodzin	6,45
Gdańsk	Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej PEC Sp. z o.o. – Kwidzyn	9,12
	Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. – Człuchów	12,02
	Wspólne Przedsiębiorstwo „PROMEX” T. Ciarkowski, M. Czechowski Sp.j. – Pruszcz Gdański	14,73
	Energetyka Ciepła Sp. z o.o. – Iława	4,98
	Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. – Giżycko	6,40
	Miejska Energetyka Ciepła Sp. z o.o. – Mrągowo	9,11
	MICHELIN POLSKA SA – Olsztyn	14,87
	Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. – Dobrze Miasto	15,20
	Elektrociepłownia Elbląg Sp. z o.o. – Elbląg	12,40
	Energetyka Ciepła „KORPEC” Sp. z o.o. – Korsze	18,56
	Poznań	Przedsiębiorstwo Komunalne w Kruszwicy Sp. z o.o. – Kruszwica
Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. – Golub – Dobrzyń		12,85
TEMPEKS Przedsiębiorstwo Usługowo-Wdrożeniowe B. Żurawski – Poznań		11,94
Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. – Jarocin		9,61
Odlewnia Żeliwa ŚREM SA – Śrem		11,09
Dalkia Poznań SA – Poznań		6,01
Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Śremie SA – Śrem		3,63
Ostrowski Zakład Ciepłowniczy SA – Ostrów Wielkopolski		7,84
Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej, Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. – Środa Wielkopolska		4,93
Sydkraft Złotów Sp. z o.o. – Złotów		9,92
Lublin	Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. – Radzyń Podlaski	8,82
	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. – Włodawa	17,38
	PW ATEX Sp. z o.o. – Zamość	9,89
	Elektrociepłownia „GIGA” Sp. z o.o. – Świdnik	7,77
	Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. – Mońki	16,50
Łódź	Energetyka Ciepła Sp. z o.o. – Skierniewice	9,77
	DALKIA ŁÓDŹ SA – Łódź	7,06
	PROSPAN SA – Wieruszów	13,31
	Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. – Pabianice	16,58
Wrocław	Zakład Ciepłowniczy TERM – HYDRAL Sp. z o.o. – Wrocław	15,88
	Bielawskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. – Bielawa	15,34
	Miejski Zakład Energetyki Ciepłej w Świdnicy Sp. z o.o. – Świdnica	9,39
	Miejska Gospodarka Komunalna Sp. z o.o. – Oleśnica	19,14
	Zgorzeleckie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Zgorzelcu Sp. z o.o. – Zgorzelec	8,02
	Spółdzielnia Mieszkaniowa w Bielawie – Bielawa	6,67
	Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej SA – Wałbrzych	10,38

Katowice	Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. – Piekary Śląskie	11,90
	Elektrociepłownia Szopienice Sp. z o.o. – Katowice	7,07
	FENICE Poland Sp. z o.o. – Bielsko-Biała	12,70
	ELEKTROCIĘPŁOWNIA MARCEL Sp. z o.o. – Radlin	8,26
	Elektrociepłownia Tychy SA – Tychy	7,30
	Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. – Tychy	5,49
	Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej – Dąbrowa Górnicza	9,55
	Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. – Tarnowskie Góry	11,73
Kraków	Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. – Dąbrowa Tarnowska	16,15
	Elektrociepłownia Kraków SA – Kraków	4,02
	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. – Jasło	6,57
	Firma Oponiarska DĘBICA SA – Dębica	14,40
	Zakłady Chemiczne ORGANIKA SARZYNA SA – Nowa Sarzyna	- 13,06
	ENESTA Sp. z o.o. – Stalowa Wola	16,88
	Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. – Stalowa Wola	15,07

Odmowa zatwierdzenia taryfy dla ciepła – wg siedziby Oddziału Terenowego URE
(stan na wrzesień-październik 2008 r.)

Siedziba Oddziału Terenowego URE	Nazwa przedsiębiorstwa	Data odmowy
Wrocław	Fortum Wrocław SA – Wrocław	2008.10.06

Zatwierdzone taryfy dla energii elektrycznej
(stan na 2008.12.03)

Lp.	Nazwa przedsiębiorstwa	Data publikacji
1	ENERGETYKA Sp. z o.o.	2008.10.16
2	Zakłady Samochodowe „JELCZ” SA	2008.10.30
3	„BEST-EKO” Sp. z o.o.	2008.10.30
4	KLEPIERRE GALERIA POZNAŃ Sp. z o.o.	2008.10.30
5	Jastrzębska Spółka Węglowa SA	2008.10.31
6	Huta Pokój SA	2008.10.31
7	Polski Koncern Naftowy ORLEN SA	2008.10.31
8	Boryszew ERG SA	2008.11.24
9	KLEPIERRE LUBLIN Sp. z o.o.	2008.11.24
10	Nowoczesne Produkty Aluminiowe „SKAWINA” Sp. z o.o.	2008.11.24
11	Ruda Śląska Plaza Sp. z o.o.	2008.12.03

Zmiany w zatwierdzonych taryfach dla energii elektrycznej
(w tym zmiany okresu obowiązywania taryfy)
(stan na 2008.12.03)

Lp.	Nazwa przedsiębiorstwa	Data publikacji
1	ENEA SA	2008.10.08
2	ENION Energia Sp. z o.o.	2008.10.13
3	EnergiaPro Grupa Tauron SA	2008.10.13
4	ENERGA – OPERATOR SA	2008.10.17
5	ENION GRUPA TAURON SA	2008.10.17
6	Vattenfall Distribution Poland SA	2008.10.17
7	Zakład Energetyczny Łódź-Teren SA	2008.10.17
8	PGE Dystrybucja Białystok Sp. z o.o.	2008.10.17
9	PGE Dystrybucja Rzeszów Sp. z o.o.	2008.10.17
10	ENERGA – OBRÓT SA	2008.10.17
11	PGE Dystrybucja LUBZEL Sp. z o.o.	2008.10.17

12	PGE ZEORK Dystrybucja Sp. z o.o.	2008.10.17
13	PGE Dystrybucja Zamość Sp. z o.o.	2008.10.17
14	RWE Polska SA	2008.10.22
15	Przedsiębiorstwo Energetyczne „ESV” SA	2008.10.22
16	RWE Stoen Operator Sp. z o.o.	2008.10.28
17	Zakłady Koksownicze „ZDZIESZOWICE” Sp. z o.o.	2008.10.30
18	Przedsiębiorstwo Połowów, Przetwórstwa i Handlu „DALMOR” SA	2008.10.30
19	Spółka Restrukturyzacji Kopalń SA	2008.10.30
20	„KARBONIA PL” Sp. z o.o.	2008.11.28
21	Grupa Kęty SA	2008.12.03

Zatwierdzone taryfy dla paliw gazowych
(stan na 2008.12.03)

Lp.	Nazwa przedsiębiorstwa	Data publikacji
1	Media Odra Warta Sp. z o.o.	2008.10.18
2	G.EN. Gaz Energia SA	2008.10.18
3	Fenice Poland Sp. z o.o.	2008.10.31
4	EnergoEko-Inwest Sp. z o.o.	2008.11.24
5	Zakład Dostaw Nośników Energetycznych Sp. z o.o.	2008.11.24
6	Huta Buczek Sp. z o.o.	2008.11.28
7	Energomedia Sp. z o.o.	2008.11.28

Zmiany w zatwierdzonych taryfach dla paliw gazowych
(w tym zmiany okresu obowiązywania taryfy)
(stan na 2008.12.03)

Lp.	Nazwa przedsiębiorstwa	Data publikacji
1	Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo SA	2008.10.17
2	Media Odra Warta Sp. z o.o.	2008.10.18
3	KRI SA	2008.10.18
4	ENESTA Sp. z o.o.	2008.10.18
5	ANCO Sp. z o.o.	2008.10.18
6	Projekt Energia Sp. z o.o.	2008.10.24
7	Pomocnicze Gospodarstwo Usług Komunalnych i Mieszkaniowych w Tarnogrodzie	2008.10.24
8	Polenergia SA	2008.10.24
9	Energetyka URSUS Sp. z o.o.	2008.10.27
10	Zakłady Azotowe Anwil SA	2008.10.29
11	AVRIO MEDIA Sp. z o.o.	2008.10.31
12	Gaslinia Sp. z o.o.	2008.10.31
13	Federal-Mogul Gorzyce SA	2008.11.04
14	Grupa Kęty SA	2008.11.04
15	Zakłady Chemiczne „Siarkopol” Tarnobrzeg Sp. z o.o.	2008.11.04
16	Linia K&K Sp. z o.o.	2008.11.04
17	Energetyka Wisłosan Sp. z o.o.	2008.11.12
18	Zakład Elektroenergetyczny H.Cz. „ELSEN” Sp. z o.o.	2008.11.12
19	Huta Pokój SA	2008.11.12
20	CMC Zawiercie SA	2008.11.12
21	Zakłady Mechaniczne „BUMAR-LABĘDY” SA	2008.11.12
22	„BOL-THERM” Sp. z o.o.	2008.11.12
23	Huta Batory Sp. z o.o.	2008.11.24
24	Zakłady Urządzeń Chemicznych i Armatury Przemysłowej „CHEMAR” SA	2008.11.28
25	Nowoczesne Produkty Aluminiowe „SKAWINA” Sp. z o.o.	2008.12.03
26	ArcelorMittal Poland SA	2008.12.03
27	K&K Sp. z o.o.	2008.12.03

WYKAZ PRZEDSIĘBIORSTW, KTÓRE OTRZYMAŁY KONCESJE NA WNIOSEK

(stan na 2008.12.08)

Lp.	Nazwa przedsiębiorstwa	Adres	Rodzaj działalności
1	Kimberly-Clark Sp. z o.o.	00-124 Warszawa, Al. Jana Pawła II 12	Dee, Oee
2	STATOIL POLAND Sp. z o.o.	00-465 Warszawa, ul. Puławska 86	Opc
3	Dalkia Polska SA	00-496 Warszawa, ul. Mysia 5	Wcc, Pcc
4	INTER ENERGIA SA	00-499 Warszawa, Plac Trzech Krzyży 18	Oee
5	NESTE POLSKA Sp. z o.o.	00-585 Warszawa, ul. Postępu 13	Opc
6	IMPEXMETAL SA	00-842 Warszawa, ul. Łucka 7/9	Oee
7	EMKD Group Sp. z o.o.	02-123 Warszawa, ul. Korotyńskiego 34 lok. 51	Oee
8	ROLMEX SA	02-511 Warszawa, ul. Belgijska 11	Oee
9	CLEAN GAZ Katarzyna Kisiel	03-743 Warszawa, ul. Kijowska 11/253	Opc
10	Stacja Paliw „WAWER” Grążyna i Grzegorz Rzeczy SC	04-633 Warszawa, ul. Rzeźbiarska 3	Opc
11	PPHU Monika Szymańska „MONREX”	05-190 Nasielsk, ul. Płońska 6	Opc
12	AUTO-GAZ Agata Pijanowska	05-420 Józefów, ul. Polna 11 m. 1	Opc
13	BŁONIE-PASS STREFA PRZEMYSŁOWA Leszek Mirkowicz	05-870 Błonie, Pass	Wee
14	DREW-BUD Radosław Kowalczyk	06-212 Krasnosielc, Ruzieck 16	Opc
15	BIO-PAL Waldemar Długociński	06-231 Młynarze, Ogony 7	Opc
16	CARWAR Marian Czarnacki, Piotr Czarnacki Sp.j.	07-300 Ostrów Maz., ul. Gałczyńskiego 13	Opc
17	Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Płońsku Sp. z o.o.	09-100 Płońsk, ul. Przemysłowa 2	Wcc, Pcc
18	Żuromińskie Zakłady Komunalne Sp. z o.o.	09-300 Żuromin, ul. Szpitalna 125	Wcc, Pcc
19	EWBET SC J. i E. Kowalewscy	09-320 Biezuń, Stawiszyn Zalewo 30	Wee
20	MEGA-TECH Sp. z o.o.	09-400 Płock, ul. Sierpecka 1	Opc
21	PPHU „ZUZA” Małgorzata Kroczevska	09-410 Płock 12, Nowe Boryszewo 133	Opc
22	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie Gospodarstwo Pomocnicze w Giżycku	11-500 Giżycko, ul. Wodna 4	Wee
23	PHU Import, Export, Handel, Usługi, Komis w Kamionku, Mieczysław Wiśniewski	12-100 Szczytno, Leśny Dwór 50	Opc
24	„ASMAR” Marek Sadowski	15-521 Białystok, Zaścianki, ul. Szosa Baranowicka 1/1	Opc
25	Zakład Energetyki Ciepłej, Wodociągów i Kanalizacji w Choroszczu Sp. z o.o.	16-070 Choroszcz, ul. Sienkiewicza 25a	Wcc, Pcc
26	PHU „HOT GAZ” Marian Marek Pędzimaż	16-136 Białystok, ul. Króla Zygmunta Augusta 20B	Opc
27	Firma „Kurpiewski” Tomasz Andrzej Kurpiewski	18-400 Łomża, ul. Strusia 9	Opc
28	Stacja Paliw i Usługi Transportowe Józef Andrzej Łada, Jarosław Łada, Andrzej Paweł Łada SC	18-400 Łomża, ul. Wojska Polskiego 99	Opc
29	Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.	18-400 Łomża, ul. Zjazd 23	Wee
30	PTSB TRANSBUD-ELK Sp. z o.o.	19-300 Elk, ul. Łukasiewicza 1	Opc
31	Miroslaw Drabik Stacja Gazu	21-110 Ostrów Lubelski, ul. Spółdzielcza 1	Opc
32	„ZERD” Zofia Wilczyńska	21-404 Trzebieszów, Trzebieszów Drugi 105	Opc
33	Bar Gastronomiczny „RELAX” Sprzedaż Paliwa Płynnego-Gaz Pytlak Joanna	21-411 Wojcieszków, Świderki 40B	Opc
34	TRANSMIL Emilia Oleszek	23-440 Frampol, Kąty 42B	Opc
35	„AGRO-PAL” Sp. z o.o.	24-310 Karczmiska, Kolonia Głusko Duże 79A	Opc
36	PW ZAWIERUCHA Tomasz Zawierucha	25-548 Kielce, ul. Orkana 3/144	Wee
37	ENERGY ECO Sp. z o.o.	26-080 Mniów, Wólka Klucka 28	Opc
38	Marianna Malczewska PPH-USŁUGI TRANSPORTOWE-MARMAL	26-225 Gowarczów, Al. Wyzwolenia 70	Opc
39	GASTERM SC Zdzisław Białek, Ryszard Waśkiewicz	26-340 Drzewica, ul. Kolejowa 32A	Opc
40	Stacja Paliw Stanisław Tyburcy	26-600 Radom, ul. Komandosów 4 m. 68	Opc
41	FHU JAMEX II Marcin Bukowski	26-600 Radom, Wacyn 71 G	Opc

42	Stacja Paliw Płynnych i Gazowych Teresa Kozioł	27-330 Pawłowice, Wola Pawłowska 33	Opc
43	TOM-DAR-GAZ SC Danuta Mastek, Tomasz Nędza	32-020 Wieliczka, Przebieczany 478	Opc
44	EQUUS SERWIS Sp. z o.o.	32-086 Węgrzce, ul. Forteczna 5	Opc
45	Firma Handlowo-Uslugowa „PETRO-CAR- -SERWIS II” Karolina Wiercioch-Kozioł	32-310 Kwaśniów Dolny, ul. Główna 100	Opc
46	Firma Usługowo-Handlowa „RADTUR”	32-500 Chrzanów, ul. Kard. Wyszyńskiego 11/45	Opc
47	BDG Sp. z o.o.	33-100 Tarnów, ul. Krakowska 105	Opc
48	Przedsiębiorstwo „LOCUM” Sp. z o.o.	33-100 Tarnów, ul. Przemysłowa 27	Opc
49	KT TRANS Kinga Nowobiliska-Chwast	33-300 Nowy Sącz, ul. Jeziorańskiego 1	Opc
50	Firma Handlowo-Uslugowa „IMPULS” Grażyna i Maciej Wojtas Sp.j.	34-600 Limanowa, ul. Piłsudskiego 14	Opc
51	PALKAM Sp. z o.o.	35-210 Rzeszów, ul. Króla Stanisława Augusta 50	Opc
52	ORLEN PetroTank Sp. z o.o.	36-145 Widelka 869	Opc
53	Ciepłownia Łańcut Sp. z o.o.	37-100 Łańcut, ul. Polna 2a	Wcc
54	Miejski Zakład Komunalny Sp. z o.o.	37-300 Leżajsk, ul. Żwirki i Wigury 3	Pcc, Occ
55	PPHU Hurtownia Paliw Płynnych w Krośnie Kazimierz Kandefer	38-440 Iwonicz, ul. Floriańska 160	Opc
56	Karolińczak Edyta „ED-GAZ”	38-604 Hoczew, Średnia Wieś 28	Opc
57	Elektrociepłownia Mielec Sp. z o.o.	39-300 Mielec, ul. Wojska Polskiego 3	Dee, Oee
58	PHU B & B Sp. z o.o.	40-847 Katowice, ul. Bocheńskiego 81	Opc
59	Statoil Trade Sp. z o.o.	41-200 Sosnowiec, ul. Mireckiego 22	Opc
60	PHU AD-GAZ Adam Wlazło	41-404 Mysłowice, ul. Laryska 21	Opc
61	SERVIS AREA Sp. z o.o.	41-947 Piekary Śląskie, ul. Konarskiego 2	Opc
62	PUH „EKO-PAL” SC	43-100 Tychy, ul. Mikołowska 116	Opc
63	PHU ANDEX Sp. z o.o.	43-309 Bielsko-Biała, Olszówka 141	Opc
64	ECOL Sp. z o.o.	44-207 Rybnik, ul. Podmiejska 71A	Opc
65	Felicjan Kawik FEL-TANK FHU	44-240 Żory, ul. Boczna 6	Opc
66	Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.	46-100 Namysłów, ul. Łączańska 12	Wcc, Pcc
67	Zakład Usługowo-Handlowy Ślusarek Tomasz	46-142 Samogorzów, Bukowa Śl., ul. Wiejska 35	Opc
68	CHEMPEST Racibórz – Sklep Anna Borecka	47-400 Racibórz, ul. Łąkowa 24	Opc
69	PPUH Rol-Pol S. Wojciechowski, Z. Skowroński Sp.j.	48-210 Biała, ul. Głogówecka 1	Wee
70	Eko Park Bogusław Nowak	50-306 Wałbrzych, ul. Wieniawskiego 19	Opc
71	Bioestry Sp. z o.o.	56-200 Góra, ul. Wincentego Witosa 7	Opc
72	Przedsiębiorstwo Handlowo-Uslugowe N-GAZ Nina Maria Zerbok	57-200 Żąbkowice Śl., Stolec 94B	Opc
73	„M & G” Sp. z o.o.	58-100 Świdnica, ul. Wrocławska 112	Opc
74	Usługi Transportowe Krajowe i Międzynarodowe Krzysztof Ostaszewski	59-160 Radwanice, ul. Kwiatowa 10	Opc
75	EKONAF – Bolesławiec Sp. z o.o.	59-700 Bolesławiec, ul. Kościuszki 60	Mpc
76	INTERCARD SA	60-003 Poznań, ul. Wołczyńska 18	Opc
77	Mobilny Gaz Sp. z o.o.	60-835 Poznań, ul. Mickiewicza 27/4A	Opg
78	H. CEGIELSKI – ENERGOCENTRUM Sp. z o.o.	61-485 Poznań, ul. 28 Czerwca 1956 r. 223/229	Dee, Oee
79	Mała Elektrownia Wodna Jacek Mrowicki	62-002 Suchy Las, ul. Dębowa 35	Wee
80	Paweł i Piotr Spaloniak SC	62-005 Owińska, Bolechowo, ul. Poznańska dz. 274/15	Opc
81	MDS POLAND-MULTI DYNAMIC SYSTEM Sp. z o.o.	62-300 Września, Bierzglinek, ul. Bukowa 72-74	Opc
82	MOTOROL Sp. z o.o.	62-571 Stare Miasto, Modła Królewska 3c	Opc
83	Jolanta Kowalczyk FHU „MALIK”	62-817 Żelazków, Skarszew 7	Opc
84	Lidia Patczyńska LIDA-GAZ	63-460 Nowe Skalmierzyce, Ociąż, ul. Ostrowska 41	Opc
85	Andrzej Małecki Firma Handlowo-Uslugowa	63-830 Pępowo, ul. St. Nadstawek 23	Opc
86	Aleksander Pieprzyk „PIEPRZYK”	63-900 Rawicz, ul. Sarnowska 18A	Opc
87	ANMAR PW Mariusz Andrzejewski	64-100 Leszno, ul. Karasia 10	Opc
88	ZUST NOWAK Sp. z o.o.	66-400 Gorzów Wlkp., ul. Cicha 1	Opc
89	USA AUTO SEVILLE Krzysztof Oziębłowski	66-400 Gorzów Wlkp., ul. Koniawska 12	Opc
90	Mirosław Bratkowski PHU – AUTO GAZ	66-500 Strzelce Krajeńskie, ul. Cmentarna 4	Opc
91	BARREL Sp. z o.o.	71-052 Szczecin, ul. Źródłana 8	Opc

92	Danske Commodities A/S	8000 Aarhus C, Dania, Skt. Clemenstrøde 9, 1	Oee
93	NORD AUTO-SERWIS Sp. z o.o.	81-198 Kosakowo, ul. Rumska 5	Opc
94	Tomasz Krzysztof Romański FHU	82-440 Dzierzgoń, ul. Gen. A. Zawadzkiego 88	Opc
95	MISUNA Sp. z o.o.	84-110 Minkowice, gm. Krokowa, ul. Pucka 1	Opc
96	Marek Grabowski EKO-GAZ	85-174 Bydgoszcz, ul. Glinki 16/4	Opc
97	Zakład Przerobu Drewna SC CIECZKO Brygida Cieczko, Jerzy Cieczko	87-300 Brodnica, Przykop 21	Wee
98	Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” w Ciechocinie z siedzibą w Elgiszewie	87-408 Ciechocin, Elgiszewo 50	Opc
99	Janusz Józwiak PHU	87-704 Bądkowo, Bądkówek 19	Opc
100	PERM Mierzejewscy Sp.j.	87-721 Raciążek, ul. Pole 16a	Opc
101	Transport Ciężarowy Handel Obwoźny Gawłowski Mirosław	87-840 Lubień Kujawski, Wola Olszowa 7	Wee
102	STRUGA SA	88-111 Rojewo, ul. Jezuicka Struga 3	Wee
103	Dariusz Sosnowski Sklep Motoryzacyjny	89-410 Więcbork, ul. Gdańska 23	Opc
104	Piotr Niciejewski Firma Handlowo-Usługowa PIOTR	89-620 Chojnice, Karolewo 18	Opc
105	DENTAL4U Hubert Hartman	91-356 Łódź, ul. Kruszynowa 45	Opc
106	HAN Eksport-Import Krzysztof Hankiewicz	93-231 Łódź, ul. Dąbrowskiego 225	Wee
107	Cogito Plus Izabela Raczyńska Bawej	93-248 Łódź, ul. Kadłubka 42/39	Wee
108	„ANUSZ” Sp. z o.o.	95-001 Biała, Gieczno, ul. Główna 53	Opc
109	Dariusz Sobczak PPHU DARTEX	95-054 Ksawerów, Wola Zaradzyńska	Wee
110	PW Peggy Jacek Niemiec, Farma Wiatrowa Kołacinek	95-061 Brzeziny, Dmosin 8A	Wee
111	PHU JUREX Jerzy Nowicki	95-200 Pabianice, ul. Skłodowskiej 19	Opc
112	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Żyrardów Sp. z o.o.	96-300 Żyrardów, ul. Czysta 5	Wee
113	EM-ENERGY Marek Jaskorzyński	97-525 Wielgomłyny, Wólka Włociańska 5	Wee
114	Paweł Kuzdak „MAJKA – OIL”	97-570 Przedbórz, Wola Przedborska 12	Opc
115	EKO-WIATR Iwona Konieczna, Krzysztof Statuch Sp.j.	98-200 Sieradz, ul. Jana Pawła II 52 I. 23/24	Wee
116	Marian Kapusta „FIRMA CEGMAR”	99-400 Łowicz, ul. Nadburzańska 53	Opc
117	GAZPROM Marketing & Trading Limited	KT1 4BH6 Hampton Wick, Wielka Brytania, 60 Marina Place	Oee

Legenda:

Wcc – wytwarzanie ciepła

Pcc – przesył ciepła

Occ – obrót ciepłem

Wee – wytwarzanie energii elektrycznej

Dee – dystrybucja energii elektrycznej

Oee – obrót energią elektryczną

Mpc – magazynowanie paliw ciekłych

Opc – obrót paliwami ciekłymi

Opg – obrót paliwami gazowymi

WYKAZ PRZEDSIĘBIORSTW, KTÓRE ZŁOŻYŁY WNIOSKI KONCESYJNE

(stan na 2008.12.08)

Lp.	Nazwa przedsiębiorstwa	Adres
1	Mercuria Chemicals Sp. z o.o.	00-073 Warszawa, Plac Marsz. Józefa Piłsudskiego 2
2	Commodities Management Services Sp. z o.o.	00-193 Warszawa, ul. Stawki 2
3	UTIS Sp. z o.o.	00-682 Warszawa, ul. Hoża 66/68
4	Polenergia Biogaz Sp. z o.o.	00-805 Warszawa, ul. Chmielna 85/87
5	Transit Card International Sp. z o.o.	00-872 Warszawa, ul. Marszałkowska 84/92 lok. 116
6	Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo SA	01-224 Warszawa, ul. Kasprzaka 25
7	Metsa Tissue SA	05-520 Konstancin-Jeziorna, ul. Mirkowska 45
8	M. BAJRON Mirosława Bajron	05-870 Błonie, Nowa Wieś 9A
9	Zakład Dystrybucji Gazu Bogumiła Wrzosek	07-320 Małkinia Górna, ul. Wyspiańskiego 18
10	Firma Usługowo-Handlowa Roman Wrzosek	07-320 Małkinia Górna, ul. Wyszyńskiego 11
11	Przedsiębiorstwo Eksploatacji Rurociągów Naftowych PRZYJAŻŃ SA	09-400 Płock, ul. Kazimierza Wielkiego 2a
12	Wodociągi Białostockie Sp. z o.o.	15-404 Białystok, ul. Młynowa 52/1
13	„Stacja LPG” Leonard Kalinowski	17-300 Siemiatycze, Rogawka 11
14	„DOMY” Sp. z o.o.	18-100 Łapy, ul. Gen. W. Sikorskiego 9A

15	PUH Green Anna Dziekońska	18-400 Łomża, ul. Wojska Polskiego 75
16	WAK-TER Wacław Komorowski	20-280 Lublin, ul. Doświadczalna
17	Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe Beata Rogala	20-845 Lublin, ul. Samsonowicza 57/9
18	B&D Sp.j. Dariusz Bielecki i Janusz Dejek	21-400 Łuków, ul. Radzyńska 9 „G”
19	Ewa Chilczuk Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „TRANS-NUSS”	21-504 Rokitno, Rokitno 55c
20	Jerzy Jaworski	22-375 Izbica, Orłów Drewniany 6
21	EUROSERVICE Sp. z o.o., Zakłady Przemysłu Tłuszczowego w Bodaczowie	22-452 Bodaczów, Surochów 160A
22	Elektrociepłownia Kielce Sp. z o.o.	25-668 Kielce, ul. Hubalczyków 30
23	JMZ Sp. z o.o.	26-065 Piekoszków, Jaworznia nr 208C
24	„ENERKO” Sp. z o.o.	27-400 Ostrowiec Świętokrzyski, ul. Świętokrzyska 8
25	Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe „ADOR” Zaciera Sp.j.	27-515 Tartów, ul. Rynek 25
26	ET-ON Sp. z o.o.	30-243 Kraków, ul. Księcia Józefa 337 C
27	Express SA	30-403 Kraków, ul. Rzemieśnicza 26
28	PIAST Sp. z o.o.	31-983 Kraków, ul. Igołomska 29 b
29	Firma Handlowo-Usługowa „BAYER-TRANS” Żofre Jakubowski	32-100 Proszowice, ul. Kolejowa 2
30	PPU KZGM Sp. z o.o.	32-100 Proszowice, ul. Władysława Jagiełły 25
31	Zakłady Górniczo-Hutnicze BOLESŁAW SA	32-332 Bukowno, ul. Kolejowa 37
32	LINOSZCZEL Sp. z o.o.	32-340 Gołaczewy-Nadmłynie, Gołaczewy-Nadmłynie 5B
33	Stacja Paliw Płynnych Jan Bury	34-205 Stryszawa, Stryszawa 329
34	ANNA Sp. z o.o.	34-316 Czernichów, ul. Żywiecka nr 81
35	Firma Handlowo-Usługowa „DOM-GAZ” Wiesław Lorek	34-604 Przyszowa, Stronie 102
36	Przedsiębiorstwo Techniczno-Handlowe „MM” Małgorzata Preyer	35-303 Rzeszów, ul. Jesienna 23
37	PPHU QUBA-Res SC Tomasz Nowak, Agnieszka Nowak	35-307 Rzeszów, ul. Armii Krajowej 42
38	„MOTO-HURT” SA	35-506 Rzeszów, ul. Krakowska 150B
39	MARWOS M. WOŚ Sp.j.	37-100 Łańcut, ul. Batalionów Chłopskich 1
40	Miejski Zakład Komunalny Sp. z o.o.	37-300 Leżajsk, ul. Żwirki i Wigury 3
41	LOTOS TANK Sp. z o.o.	38-200 Jasło, ul. 3-go Maja 101
42	FH „TANK” Marek Tymków	39-400 Tarnobrzeg, ul. Sienkiewicza 59/14
43	SPEED TANK Sp. z o.o.	40-663 Katowice, ul. Wronia 39
44	PHU AVE J. Będkowski	40-859 Katowice, ul. Pokoju 3/5
45	SEKOSTAL Sebastian Koczy	41-600 Świętochłowice, ul. Reja 6/1
46	Gigapol Sp. z o.o.	41-902 Bytom, ul. Wrocławska 94
47	PPHU „POWER-GAZ” Zbigniew Baran	42-100 Kłobuck, ul. Korczaka 23
48	Marcin Kubik ZHU SEL-MAR	42-200 Częstochowa, ul. Legionów 29
49	ELTOM Przedsiębiorstwo Zaopatrzenia Przemysłu, Hutnictwa i Energetyki	42-360 Poraj, ul. 3 Maja 16
50	Radosław Kubik Młyn Wodny	42-470 Siewierz, ul. Oleśnickiego 42
51	BHH MIKROHUTA Sp. z o.o.	42-530 Dąbrowa Górnicza, ul. Katowicka 11
52	FHU MARGOR Maria Gorzelak	43-100 Tychy, Zielone 8
53	LUMIUS Polska Sp. z o.o.	43-316 Bielsko-Biała, ul. Armii Krajowej 220
54	Zakłady Chemiczne ORGANIKA-AZOT SA	43-600 Jaworzno, ul. Chopina 94
55	MEGA NIEZGODA i SULIK Sp.j.	44-100 Gliwice, Gliwice-Lotnisko
56	Polskie Biogazownie Energy-Rzeczycze Sp. z o.o.	44-100 Gliwice, ul. Olszynki 25
57	PPHiU „OMEN” Sp. z o.o.	44-280 Rydułtowy, ul. Raciborska 144
58	PHU EGO SC Henryk Godoj, Ernestyna Godoj	44-300 Wodzisław Śląski, ul. Kubsza 8
59	Jastrzębski Zakład Wodociągów i Kanalizacji SA	44-335 Jastrzębie Zdrój, ul. Podhalańska 7
60	Hyla Trans (Rudolf Hyla)	45-666 Opole, ul. Semaforowa 16
61	Falcon Sp. z o.o.	46-200 Kluczbork, ul. Fabryczna 3
62	Kinga Wieschollek Stacja Paliw NK	46-380 Dobrodzień – Rzędowice, ul. Oleska
63	PPH DEXPOL SA	50-010 Wrocław, ul. Gwarna 21
64	EKO-RIM Sp. z o.o.	51-501 Wrocław, ul. Swojczycka 32
65	K.J.G. Company Sp. z o.o.	54-032 Wrocław, ul. Małopolska 48
66	M-Group Sp. z o.o.	54-215 Wrocław, ul. Bystrzycka 26
67	AD STANDARD Sp. z o.o.	56-400 Oleśnica, Cieśle 42

68	PHU ETOLL Janusz Tatarski, Zbigniew Tatarski, Adam Jaworski Sp.j.	57-100 Strzelin, ul. Ząbkowicka 32
69	„EKO-GAZ” Rozlewnia Gazu Paweł Gazur	57-402 Nowa Ruda, Dzikowiec, ul. Dębówka 2A
70	Sprzedaż Detaliczna Paliw Szymon Kurkianiec	57-450 Ludwikowice Kłodzkie, ul. Główna 100A
71	PPU „ŻELCOOP” Sp. z o.o.	58-200 Dzierżoniów, ul. Garbarska 4
72	POL-MIEDŹ TRANS Sp. z o.o.	59-220 Lubin
73	DAVER TRADE Sp. z o.o.	60-421 Poznań, ul. Lotnicza 1
74	MAN STAR Trucks & Buses Sp. z o.o.	62-080 Tarnowo Podgórne / Sady, ul. Poznańska 4
75	Trans-Oil Sp. z o.o.	62-510 Konin, ul. Karłowicza 4/63
76	STACJA PALIW Hurt-Detal Wiesław Stanisławski	62-570 Rychwał, ul. Konińska 44
77	Firma Handlowo-Uslugowa Jan Marciniak	62-800 Kalisz, ul. Wrocławska 137
78	ADS-PLAST Sp. z o.o.	62-800 Kalisz, ul. Wronia 3/7
79	PUH BIS Sp.j. Józef Szyszka, Jerzy Szyszka	63-640 Bralin, ul. Namysłowska 7
80	Firma RERON Hurtownia Paliw, Olejów, Akcesorii Joanna Reroń	64-700 Czarnków, ul. Chodzieska 5
81	Przedsiębiorstwo Handlowo-Uslugowe ALFA Paweł Kwiatkowski	65-001 Zielona Góra, ul. Dekoracyjna 2
82	Handel Paliwami TIREX Mieczysław Maćkowiak	65-735 Zielona Góra, ul. Batorego 128
83	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe MAXIMUS Piotr Maksimów	66-120 Kargowa, ul. Wolsztyńska 19/4
84	EKO-OLEJ Marek Bałak	66-400 Gorzów Wlkp., ul. Owcza 10
85	Zakład Produkcyjno-Handlowy Maciej Knop	67-416 Konotop, ul. Rynek 2
86	Jan Zacierka	68-200 Żary, ul. Sportowa 40
87	PW JERSAK Zofia Jersak	68-100 Żagań, ul. Mickiewicza 3
88	PETRO – INVEST Sp. z o.o.	70-440 Szczecin, ul. Bogusława 10
89	Megawind Polska Sp. z o.o.	70-479 Szczecin, ul. Wojska Polskiego 70
90	BALTCHEM SA Zakłady Chemiczne w Szczecinie	70-605 Szczecin, ul. Ks. Kujota 9
91	INTERGAS Sp. z o.o.	70-850 Szczecin, ul. Tczewska 32
92	MJS Sp. z o.o.	72-200 Nowogard, ul. 700 – lecia 14
93	Maciej Cimochowski	74-320 Barlinek, ul. 11 listopada 4/5
94	AUTO BAŁTYK Sp. z o.o.	76-039 Biesiekierz, Stare Bielice 27c
95	MEW Bałdrzychów SC Jarosław Kubiak, Dorota Kubiak	80-287 Gdańsk, ul. Migowska 55A
96	BAŁTYK-GAZ Sp. z o.o.	81-411 Gdynia, ul. Narutowicza 33
97	Stanisław Mikołajków	82-550 Prabuty, ul. Malborska 6
98	STACJA PALIW WŁODARSKI Aleksander Włodarski	83-000 Pruszcz Gd., ul. Feliksa Nowowiejskiego 22A
99	EOLICA Kisielice Sp. z o.o.	86-031 Osielesko, ul. Szosa Gdańska 12
100	Kazimierz Żolnowski PHU PERFEKT	86-306 Grudziądz, Klódka 37
101	Firma TANK Sp.j. W. Koczalski, M. Konczalski	87-100 Toruń, ul. Chrzanowskiego 11
102	Andrzej Konecki Przedsiębiorstwo Handlowo-Uslugowe TANK-POL	87-100 Toruń, ul. Bolesława Chrobrego 64
103	Dawid Kopczyński DAWDAR	87-100 Toruń, ul. Świętopełka 24b/23
104	OLKOP Hurtownia Olejów i Paliw, Części i Podzespołów Ciągnikowych Gabriel Adam Kropkowski	87-410 Kowalewo Pomorskie, Frydrychowo
105	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „EURO-TRANS-BUD” Sp. z o.o.	87-605 Tłuchowo, ul. Słoneczna 18
106	Firma BOR-OLE Henryk Borkowicz	87-640 Czernikowo, ul. Toruńska 1
107	FPHU Wesołowski, Przemysław Wesołowski	87-702 Koneck, Chromowola 13
108	PPHU „JAWORSKI” Sp. z o.o.	87-811 Szpetal Górny, gm. Fabianki
109	Farma Wiatrowa Bogusławice SC S. Kozłowski, J. Komorek	87-820 Kowal, Rakutowo 108A
110	Anna Łoś ANEMON	88-190 Barcin, ul. Kasprowicza 13
111	Przedsiębiorstwo AGROPIN Sp. z o.o.	89-200 Szubin, Pińsko
112	Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Uslugowe SC Marzena, Bogdan Pawłowscy	89-422 Sypniewo, ul. Wybudowanie 22
113	Przedsiębiorstwo Handlowo-Uslugowe BART Hanna Rekowska	89-604 Chojnice, ul. Gdańska 37
114	Stacja Paliw Niciejewski Waldemar	89-620 Chojnice, Karolewo 2
115	SEKO SA	89-620 Chojnice, ul. Zakładowa 3
116	SIME Polska Sp. z o.o.	96-500 Sochaczew, ul. Warszawska 31

117	Dorota Szopa STACJA AUTO-GAZ	97-318 Czarnocin, Kalska Wola Nr 35A
118	TOHRNET Sp. z o.o.	97-400 Bełchatów, ul. Budryka 10/28
119	Krzysztof Kempa Piekarnia DZIEPÓŁĆ	97-500 Radomsko, ul. Św. Rozalii 36
120	GAZPROM Marketing & Trading Limited	KT1 4BH6 Hampton Wick, Wielka Brytania, 60 Marina Place

WYKAZ PRZEDSIĘBIORSTW, KTÓRYM ZMIENIONO WARUNKI KONCESJI

(stan na 2008.12.05)

Lp.	Nazwa przedsiębiorstwa	Adres	Data decyzji	Rodzaj działalności	Zakres zmiany
1	PGE Dystrybucja LUBZEL Sp. z o.o.	20-340 Lublin, ul. Garbarska 21A	2008.10.08	Dee	zmiana oznaczenia przedsiębiorcy
2	Górnośląska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.	41-800 Zabrze, ul. Szczęść Boże 11	2008.10.08	Ppg	zmiana oznaczenia przedsiębiorcy
3	Stacja Paliw GREGOR Anaszo i Wspólnicy Sp.j.	82-300 Elbląg, ul. Królewiecka 144	2008.10.08	Opc	zmiana nazwy spółki, REGON na NIP
4	PGE Dystrybucja Białystok Sp. z o.o.	19-950 Białystok, ul. Elektryczna 13	2008.10.09	Dee	zmiana oznaczenia przedsiębiorcy
5	PGE Lubelskie Zakłady Energetyczne SA	20-340 Lublin, ul. Garbarska 21	2008.10.09	Oee	zmiana oznaczenia przedsiębiorcy
6	EKONAFI – Bolesławiec Sp. z o.o.	59-700 Bolesławiec, ul. Kościuszki 60	2008.10.09 2008.11.04	Opc; Mpc	zmiana terminu ważności koncesji; postanowienie na podst. art. 113 KPA, oczywista omyłka
7	„GAZONA” Sp. z o.o.	64-000 Końskan, ul. Śmigielska 55	2008.10.09	Opc	zmiana siedziby firmy
8	Zakład Utrzymania Ruchu Sp. z o.o.	21-045 Świdnik, Al. Lotników Polskich 1	2008.10.10 2008.10.29	Dee, Oee; Pcc, Occ	zmiana terminu ważności koncesji, REGON na NIP i KRS, uaktualnienie warunków koncesyjnych, przekształcenie koncesji na przesyłanie i dystrybucję energii el. w koncesję na dystrybucję en. el., ZPiZPD; zmiana terminu ważności koncesji, REGON na NIP i KRS, uaktualnienie warunków koncesyjnych, ZPiZPD
9	PGE Dystrybucja Zamość Sp. z o.o.	22-400 Zamość, ul. Koźmiana 1	2008.10.10	Dee	zmiana oznaczenia przedsiębiorcy
10	BUMA SERVICE Sp. z o.o.	30-415 Kraków, ul. Wadowicka 6 wejście 11	2008.10.10	Dee, Oee	rozszerzenie zakresu działalności
11	ZAMET BUDOWA MASZYN SA	42-680 Tarnowskie Góry, ul. Zagórska 83	2008.10.10	Dee, Oee	zmiana oznaczenia przedsiębiorcy, REGON na NIP, ZPiZPD
12	PHU PETROL-EKO Mirosław Serafin	66-100 Sulechów, ul. Siłaczki 12	2008.10.10	Opc	zmiana adresu, numeru w ewidencji działalności gospodarczej
13	Artur Kowalski, Marzena Szefer FHU ARKO	97-532 Żytno, ul. Konopnicka 94	2008.10.10 2008.11.04	Opc; Opc	zmiana oznaczenia przedsiębiorcy; postanowienie na podst. art. 113 KPA, oczywista omyłka
14	Przedsiębiorstwo Robót Drogowych SA	99-200 Poddębice, ul. Łódzka 108	2008.10.10	Opc	zmiana pkt 1 na str. 2 na zakres OPC, REGON na NIP
15	RWE Polska SA	00-347 Warszawa, ul. Wybrzeże Kościuszkowskie 41	2008.10.13	Oee	zmiana oznaczenia przedsiębiorcy
16	PGE Electra SA	00-496 Warszawa, ul. Mysia 2	2008.10.13 2008.10.22	Oee, Opg	zmiana oznaczenia przedsiębiorcy
17	PGE Zamojska Korporacja Energetyczna SA	22-400 Zamość, ul. Koźmiana 1	2008.10.13	Wee, Oee	zmiana oznaczenia przedsiębiorcy

18	VITA Sp. z o.o.	47-280 Pawłowiczki, ul. Wyzwolenia 1	2008.10.13	Opc	zmiana nazwy
19	PGE Zakład Energetyczny Warszawa-Teren SA	04-470 Warszawa, ul. Marsa 95	2008.10.14 2008.10.17	Oee; Wee	zmiana oznaczenia przedsiębiorcy
20	MEWAT Sp. z o.o.	85-131 Bydgoszcz, ul. Nowy Rynek 8/6	2008.10.14	Wee	zmiana pkt 1 na str. 2
21	Szczecińska Energetyka Ciepła Sp. z o.o.	71-533 Szczecin, ul. Dembowskiego 6	2008.10.15	Wcc	ZPiZPD
22	Grupa Lotos SA	80-718 Gdańsk, ul. Elbląska 135	2008.10.15	Wpc	zmiana pkt 1 na str. 2
23	Renata Kowalska STACJA GAZOWA	08-400 Rębków, gm. Garwolin, ul. Starowiejska 17	2008.10.16	Opc	zmiana adresu przedsiębiorcy
24	Marek Jędrejasz, Piotr Krzywonos SAWA-TANK Sp.j.	37-100 Łañcut, Sonina 301A	2008.10.16	Opc	zmiana oznaczenia przedsiębiorcy
25	Paweł Smoleń PETRO-TANK PHU	64-400 Międzychód- -Bielsko, ul. Lecha 14	2008.10.16	Opc	zmiana adresu przedsiębiorcy
26	Elektrociepłownie Wybrzeże SA	80-867 Gdańsk, ul. Swojska 9	2008.10.16	Wcc, Wee	ZPiZPD
27	Stacja Paliw Jerzy i Piotr Wieteska Sp.j.	99-413 Chańno, Goleńsko 72a	2008.10.16	Opc	zmiana oznaczenia przedsiębiorcy
28	Elżbieta Myca Firma Handlowa PALIWO	25-052 Sitkówka- Nowiny, ul. Przemysłowa 7A	2008.10.17	Opc	zmiana terminu ważności koncesji, adresu przedsiębiorcy
29	PGE Dystrybucja Warszawa- -Teren Sp. z o.o.	04-470 Warszawa, ul. Marsa 95	2008.10.20	Dee	zmiana oznaczenia przedsiębiorcy
30	Wielkopolska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.	61-859 Poznań, ul. Grobla 15	2008.10.20	Dpg	zmiana oznaczenia przedsiębiorcy
31	Pomorska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.	80-858 Gdańsk, ul. Wałowa 41/43	2008.10.20	Ppg	zmiana oznaczenia przedsiębiorcy
32	AMA Marek Prowadzisz, Antoni Wilgalski Sp.j.	87-152 Łubianka, ul. Toruńska 101	2008.10.20	Opc	ZPiZPD
33	Iwona Oleksy PHUW	33-122 Wierzchosła- -wice 42	2008.10.21	Opc	zmiana oznaczenia, adresu przedsiębiorcy
34	Dezyderiusz Pomykała FHU POMYKAŁA	59-300 Lubin, Al. Niepodległości 4a/43	2008.10.22	Opc	-
35	Bolesław Łabój PUH	64-800 Chodzież, ul. Wróblewskiego 3	2008.10.22	Opc	zmiana pkt 1 na str. 2 na zakres OPC, REGON na NIP
36	Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.	96-200 Rawa Mazowiecka, ul. Słowackiego 70	2008.10.22	Wcc	ZPiZPD
37	Przedsiębiorstwo Handlowo- -Usługowe E.P. JUŚKIEWICZ Sp.j.	28-100 Busko-Zdrój, Szczaworyż nr 2	2008.10.23	Opc	zmiana formy prawnej
38	PGE Zespół Elektrowni Wodnych Dychów SA	66-627 Bobrowice, Dychów 6A	2008.10.23 2008.11.04	Wee; Wee	zmiana oznaczenia przedsiębiorcy; postanowienie na podst. art. 113 KPA, oczywista omyłka
39	MONDI ŚWIECIE SA	86-100 Świecie, ul. Bydgoska 1	2008.10.23	Wcc, Wee	rozszerzenie katalogu spalanej biomasy
40	KOLGARD-OIL Sp. z o.o.	05-220 Zielonka, ul. Podleśna 7A	2008.10.24	Wpc	ZPiZPD
41	FUH PERFECT Tamara Kula	32-090 Słomniki, ul. Mj. Hubala 8	2008.10.24	Opc	zmiana terminu ważności koncesji, zmiana warunków prowadzenia działalności
42	Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.	41-902 Bytom, ul. Wrocławska 122	2008.10.24	Wcc	ZPiZPD
43	Spółdzielnia Pracy Transportu Mleczarskiego TRANSMLE CZ	42-200 Częstochowa, ul. Dmowskiego 1	2008.10.24 2008.11.05	Opc; Opc	ZPiZPD; postanowienie na podst. art. 113 KPA, oczywista omyłka
44	Hydroelektrownie Dolnego Śląska Sp. z o.o.	42-287 Lubsza, Kamienica, ul. Częstochowska 1	2008.10.24	Wee	zmiana mocy zainstalowanej

45	Petro-Oil Sp. z o.o.	70-784 Szczecin, ul. A. Struga 42	2008.10.24	Opc	zmiana adresu siedziby
46	Przedsiębiorstwo Handlowo- -Usługowe AM WIND	78-600 Wałcz, Chwiram 51	2008.10.24	Wee	ZPiZPD
47	Brzeskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.	49-300 Brzeg, ul. Ciepłownicza 11	2008.10.27	Wcc, Pcc	zmiana mocy zainstalowanej
48	PGE Kopalnia Węgla Brunatnego BELCHATÓW SA	97-400 Bełchatów, Rogowiec, ul. Św. Barbary 3, skr. poczt. 100	2008.10.27	Opc	zmiana oznaczenia przedsiębiorcy
49	Paweł Górecki PHU AGRATANK	98-275 Brzeźnio, Bronisławów, ul. Osiedlowa 22	2008.10.27	Opc	zmiana siedziby
50	Iberdrola Energia Odnawialna Sp. z o.o.	02-626 Warszawa, Al. Niepodległości 69	2008.10.28	Wee	zmiana pkt 1 na str. 2
51	Spółka Restrukturyzacji Kopalń SA	41-914 Bytom, ul. Strzelców Bytomskich nr 207	2008.10.28	Pee, Oee	zmiana adresu przedsiębiorcy
52	Zbigniew Węgrzyn POLDRAGON PHU	43-100 Tychy, ul. Fabryczna 11	2008.10.28	Opc	zmiana adresu przedsiębiorcy
53	Stacja Sprzedaży Paliw ANIRAM Aneta Tomczyk	09-472 Słupno, Cekanowo	2008.10.29	Opc	ZPiZPD
54	Ciepłownia Łañcut Sp. z o.o.	37-100 Łañcut, ul. Polna 2a	2008.10.29	Pcc	zmiana terminu ważności koncesji
55	Konrad Dębski	96-200 Rawa Mazowiecka, Nowy Kurzeszyn 2b	2008.10.29	Opc	zmiana pkt 1 na str. 2 na zakres OPC, REGON na NIP
56	Stacja Paliw KONARPOL Sp.j. Paweł Smaga, Wanda Sowińska, Ewa Smaga	05-660 Warka, Konary 109	2008.10.31	Opc	zmiana oznaczenia przedsiębiorcy
57	Aneta Wierzchowska PHU UNIGAZ	20-246 Lublin, ul. Niepodległości 13 B/4	2008.10.31	Opc	zmiana oznaczenia przedsiębiorcy
58	Rafineria Trzebinia SA	32-540 Trzebinia, ul. Fabryczna 22	2008.10.31	Mpc	zmiana terminu ważności koncesji
59	Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Katowice SA	40-126 Katowice, ul. Grażyńskiego 49	2008.10.31	Wcc; Pcc, Occ	zmiana terminu ważności koncesji, ZPiZPD; zmiana terminu ważności koncesji
60	Handel i Usługi LIW Wiktor Dybilas Sp.j.	43-430 Skoczów, Harbutowice 30	2008.10.31	Opc	zmiana terminu ważności koncesji
61	MAREX PPHU Sp. z o.o.	44-213 Rybnik, ul. Robotnicza 63	2008.10.31	Opc	zmiana oznaczenia przedsiębiorcy, REGON na NIP
62	Pruszczańskie Przedsiębiorstwo Ciepłownicze PEC Sp. z o.o.	83-000 Pruszcz Gdański, ul. Tysiąclecia 16	2008.10.31	Wcc	zmiana mocy zainstalowanej
63	Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.	99-100 Łęczycza, ul. Ozorkowskie Przedmieście 73	2008.10.31	Wcc, Pcc	ZPiZPD
64	Lotos Jasto SA	38-200 Jasto, ul. 3 Maja 101	2008.11.03	Wpc, Mpc	zmiana warunków prowadzenia działalności
65	Piotr Usarkiewicz IMPERIA	09-400 Płock, Plac Narutowicza 2 lok. 5	2008.11.04	Opc	zmiana adresu przedsiębiorcy, ZPiZPD
66	Firma Handlowa AWDIKO Witold i Halina Dzik Sp.j.	05-300 Mińsk Mazowiecki, ul. Stefana Batorego 1	2008.11.05	Opc	REGON na NIP, ZPiZPD
67	Marian Puźniak FHU	23-407 Tereszpol, Tereszpol-Kukielki 208	2008.11.05	Wee	zmiana oznaczenia przedsiębiorcy
68	PRODUSS Sp. z o.o.	61-817 Poznań, ul. Garncarska 10/5	2008.11.05	Opc	zmiana nazwy
69	PUH BIS Sp.j. Józef Szyszka, Jerzy Szyszka	63-640 Bralin, ul. Namysłowska 7	2008.11.05	Opc	ZPiZPD
70	Maciej Boguszewski, Grzegorz Bordzół SAFARI Sp.j.	20-211 Lublin, ul. Do Dysa 1	2008.11.06	Opc	zmiana oznaczenia przedsiębiorcy
71	TanQuid Polska Sp. z o.o.	41-922 Radzionków, ul. Zofii Nałkowskiej 51	2008.11.07	Mpc	ZPiZPD

72	J&S ENERGY SA	00-078 Warszawa, Plac Piłsudskiego 2	2008.11.12	Wpc	ZPiZPD
73	STOLBUD WŁOSZCZOWA SA	29-100 Włoszczowa, ul. Jędrzejewska 74	2008.11.12	Wcc	zmiana nazwy
74	MEGAWAT Sp. z o.o.	64-610 Rogoźno, ul. Fabryczna 7	2008.11.12	Wcc	zwiększenie ilości eksploatowanych źródeł ciepła
75	ŁAGROPAL Sp. z o.o.	64-000 Kościan, Kielczewo, ul. Kościańska 14	2008.11.17	Opc	postanowienie na podst. art. 113 KPA, oczywista omyłka
76	E.ON Polska Sp. z o.o.	00-805 Warszawa, ul. Chmielna 85/87	2008.11.18	Oee	REGON na NIP, zmiana terminu ważności koncesji, ZPiZPD, zmiana warunków prowadzenia działalności
77	Michał Kopera Przedsiębiorstwo Produkcyjno- Handlowo-Usługowe „STALPOL”	95-355 Działoszyn, Trębaczew, ul. Wyzwolenia 11	2008.11.18	Opc	zmiana nazwy
78	Carbon Sp. z o.o.	00-103 Warszawa, ul. Królewska 16	2008.11.20	Dpg, Opg	zmiana adresu, ZPiZPD
79	CAR-GAZ SC J. Jamiołkowski, B. Wróblewska, W. Mróz	18-100 Łapy, ul. Mostowa 6	2008.11.21	Opc	zmiana oznaczenia przedsiębiorcy
80	Dolnośląska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.	50-507 Wrocław, ul. Ziębicka 44	2008.11.21	Dpg	zmiana oznaczenia przedsiębiorcy
81	Hydroenergia Gdańsk Sp. z o.o., Sp.k.	80-237 Gdańsk, ul. J. Uphagena 27	2008.11.21	Wee	zmiana oznaczenia przedsiębiorcy
82	BELS INVESTMENT Sp. z o.o.	80-427 Gdańsk, ul. Kościuszki 116	2008.11.21	Wee	zmiana terminu ważności koncesji
83	Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej PP	44-335 Jastrzębie Zdrój, ul. Wrocławska 2	2008.11.24	Wcc, Pcc	ZPiZPD
84	Ostrowski Zakład Ciepłowniczy SA	63-400 Ostrów Wlkp., ul. Wysocka 57	2008.11.24	Wcc, Pcc	zwiększenie ilości eksploatowanych źródeł ciepła
85	Energetyka-Boruta Sp. z o.o.	95-100 Zgierz, ul. Energetyków 9	2008.11.24	Wcc; Wee	ZPiZPD – współspalanie biomasy; zmiana terminu ważności koncesji, REGON na NIP i KRS, uaktualnienie warunków koncesyjnych, ZPiZPD – współspalanie biomasy
86	TRANSIMPEX M. Kondracka, C. Kondracki Sp.j.	08-300 Sokołów Podlaski, ul. Lipowa 82	2008.11.25	Opc	REGON na NIP, ZPiZPD
87	Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Łomży Sp. z o.o.	18-400 Łomża, Al. J. Piłsudskiego 88	2008.11.25	Opc	zmiana oznaczenia przedsiębiorcy
88	ELEKTROWNIA RYBNIK SA	44-207 Rybnik, ul. Podmiejska	2008.11.25	Wee	ZPiZPD
89	PGE Zespół Elektrowni Dolna Odra SA	74-105 Nowe Czarowo, Nowe Czarowo 76	2008.11.25	Wcc, Wee, Oee	zmiana nazwy, ZPiZPD
90	Beata Wesołowska PUH BESO	82-300 Elbląg, ul. Warszawska 129	2008.11.25	Opc	zmiana adresu przedsiębiorcy
91	POLIMERC Sp. z o.o.	32-410 Dobczyce, ul. Obwodowa 6	2008.11.27	Opc	zmiana pkt 1 na str. 2 na zakres OPC, REGON na NIP
92	WILHELM KLOSE MEW	65-012 Zielona Góra, ul. Mieczysława 15	2008.11.27	Wee	ZPiZPD
93	Grzegorz Żuk Managing Director Handel Zagraniczny	78-600 Wałcz, ul. Kilińszczaków 33	2008.11.27	Opc	zmiana oznaczenia przedsiębiorcy
94	Operator Logistyczny Paliw Płynnych Sp. z o.o.	09-400 Płock, ul. Otolińska 21	2008.11.28	Mpc	ZPiZPD
95	Centrum Motoryzacji P. Czyżycki Sp.j.	32-864 Gnojnik, Gnojnik 528	2008.11.28	Opc	REGON na NIP, ZPiZPD, zmiana terminu ważności koncesji, zmiana warunków prowadzenia działalności

96	Mała Elektrownia Wodna BIEDASZKI II Genadiusz Otkiński i Piotr Otkiński SC	11-400 Kętrzyn, ul. M. Zientary- -Malewskiej 19	2008.11.28	Wee	postanowienie na podst. art. 113 KPA, oczywista omyłka
97	PGE Zakład Energetyczny Białystok SA	15-082 Białystok, ul. Świętojańska 12	2008.11.28	Oee	zmiana oznaczenia przedsiębiorcy
98	Mirosław Sadowski PHU SAM	27-100 Iłża, Pieńki 40	2008.11.28	Opc	zmiana adresu przedsiębiorcy
99	Marcin Olszewski PPHU Lepsza Energia	27-620 Dwikozy, ul. Rzeczna 16	2008.11.28	Wee	zmiana oznaczenia przedsiębiorcy
100	EKO – ELEKTRO ENERGIA FALTYN Sp.j.	34-453 Ochotnica Górna, Os. Jurkowski Potok 29	2008.11.28	Wee	ZPiZPD
101	BOT Elektrownia Turów SA	59-916 Bogatynia, ul. Młodych Energetyków 12	2008.11.28	Wcc, Pcc, Wee, Dee, Oee	zmiana nazwy
102	PRESSTERM Sp. z o.o	62-005 Bolechowo, ul. Obornicka 1	2008.11.28	Pcc	zmniejszenie ilości eksploatowanych sieci ciepłowniczych
103	BALTCHEM SA Zakłady Chemiczne w Szczecinie	70-605 Szczecin, ul. Ks. Kujota 9	2008.11.28	Mpc	zmiana pkt 1 na str. 2
104	ELNORD SA	80-890 Gdańsk, ul. Heweliusza 11	2008.11.28	Oee, Opg, Ogz	zmiana oznaczenia przedsiębiorcy
105	POLENERGIA SA	00-805 Warszawa, ul. Chmielna 85/87	2008.12.01	Dee	zmiana pkt 1 na str. 2
106	KRYPTON Sp. z o.o.	08-110 Siedlce, ul. Wałowa 6	2008.12.01	Wpc, Mpc, Opc	zmiana adresu przedsiębiorcy
107	BENZYNĄ – DIKO SC Rybotycki Marek, Rybotycki Edward	55-330 Miękinia, ul. Sportowa 2	2008.12.01	Opc	zmiana oznaczenia przedsiębiorcy
108	Starke Wind Rzepin Sp. z o.o.	66-400 Gorzów Wlkp., ul. Kosynierów Gdyńskich 51	2008.12.01	Wee	ZPiZPD
109	PGE Łódzki Zakład Energetyczny SA	90-021 Łódź, ul. Tuwima 58	2008.12.02	Oee	zmiana oznaczenia przedsiębiorcy
110	Stacja Paliw Kucińscy Sp.j.	95-015 Głowno, Ziewanice 9	2008.12.02	Opc	REGON na NIP, ZPiZPD
111	PGE Elektrownia Bełchatów SA	97-406 Bełchatów, Rogowiec, ul. Energetyczna 7	2008.12.02	Wee	zmiana oznaczenia przedsiębiorcy
112	Lomax Caronia, Żabkiewicz Sp.j.	72-001 Kołbaskowo, Kołbaskowo 63	2008.12.03	Opc	zmiana formy prawnej
113	ECOENERGIA BIS SC Michał Milczarek, Izabella Milczarek	96-500 Sochaczew, ul. Traugutta 37A	2008.12.03	Wee	zmiana pkt 1 na str. 2
114	Marianna Rowicka PH BENZ-OIL	08-110 Siedlce, ul. Iwaszkiewicza 27	2008.12.04	Opc	ZPiZPD
115	EKO-FAZA Dziwota Janusz	09-402 Płock, ul. Wesola 7	2008.12.04	Wee	zmiana pkt 1 na str. 2
116	Oczyszczalnia Ścieków WARTA SA	42-201 Częstochowa, ul. Srebrna 172/188	2008.12.04	Wee	zmiana terminu ważności koncesji
117	Alojzy Lutoborski PHU ALEK	89-520 Gostycyn, ul. Wybudowanie 33	2008.12.04	Opc	ZPiZPD
118	Farma Wiatrowa Barzowice Sp. z o.o.	60-324 Poznań, ul. Marcelesińska 90	2008.12.05	Wee	zmiana terminu ważności koncesji
119	XENIUM POLSKA Sp. z o.o.	60-649 Poznań, ul. Piątkowska 84B/11	2008.12.05	Opc	zmiana siedziby, warunków prowadzenia działalności
120	Przemysław Zelek Detaliczna Dystrybucja Gazu	63-900 Rawicz, ul. Gajowa 14A	2008.12.05	Opc	zmiana siedziby

Legenda:

Wcc – wytwarzanie ciepła
Pcc – przesył ciepła
Oee – obrót ciepłem
Wee – wytwarzanie energii elektrycznej
Pee – przesył energii elektrycznej
Dee – dystrybucja energii elektrycznej
Oee – obrót energią elektryczną

Wpc – wytwarzanie paliw ciekłych
Mpc – magazynowanie paliw ciekłych
Opc – obrót paliwami ciekłymi
Ppg – przesył paliw gazowych
Dpg – dystrybucja paliw gazowych
Opg – obrót paliwami gazowymi
Ogz – obrót gazem ziemnym z zagranicą
ZPiZPD – zmiana przedmiotu i zakresu prowadzonej działalności

WYKAZ PRZEDSIĘBIORSTW, KTÓRYM COFNIĘTO KONCESJE

(stan na 2008.11.28)

Lp.	Nazwa przedsiębiorstwa	Adres	Data decyzji	Rodzaj działalności	Uzasadnienie
1	MOTO – HURT Sp. z o.o. – Oddział w Ropczycach	39-100 Ropczyce, ul. Mickiewicza 107	2008.10.10	Opc	zaprzestanie działalności
2	FH Rajmund Drozd	39-221 Łeki Górne, Łeki Górne 339	2008.10.10	Opc	zaprzestanie działalności
3	Kiryliczuk Aneta	08-140 Mordy, Głuchów	2008.10.10	Opc	–
4	Iwona Czarnecka FPHU AIKEDA	33-300 Nowy Sącz, ul. Długoszewskiego 46b	2008.10.14	Opc	zaprzestanie działalności
5	Muzyczuk Alicja AL-DOR AUTO-GAZ	13-100 Nidzica, Plac Wojciecha z Brudzewa 17	2008.10.14	Opc	–
6	Paweł Ćwikliński FPHU OPTIMA	04-305 Warszawa, ul. Hetmańska 36 lok. 6	2008.10.15	Opc	zaprzestanie działalności
7	Spółdzielnia Usługowo-Zaopatrzeniowa Rolników i Kótek Rolniczych	28-300 Jędrzejów, ul. Rakowska 33	2008.10.16	Opc	zaprzestanie działalności
8	EMULZ A.S.	702 00 OSTRAVA – Privoz, Nadrazni 166	2008.10.16	Wpc	cofnięcie zezwolenia na prowadzenie składu podatkowego
9	EMIRAT Jarosław Dobrut, Mirosław Krzeczek Sp.j.	72-010 Police, ul. Kamienna 3	2008.10.17	Opc	zaprzestanie działalności
10	Międzynarodowa Spedycja MIRTRANS Sp. z o.o.	81-334 Gdynia, ul. Polska 23	2008.10.17	Wpc, Opc	zaprzestanie działalności
11	Spółdzielnia Usług Rolniczych w Barlinku	74-320 Barlinek, ul. Szosowa 7	2008.10.17	Opc	zaprzestanie działalności
12	CHEMITECH GWP SC Przedsiębiorstwo Innowacyjno-Wdrożeniowe Zaopatrzenia Przemysłu	44-300 Wodzisław Śląski, ul. Jana 16	2008.10.17	Wpc, Mpc, Opc	rażące naruszenie warunków koncesji
13	Firma Handlowo-Usługowa Izabela Rogalewicz	97-420 Szczerców, ul. Pułaskiego 9	2008.10.20	Opc	zaprzestanie działalności
14	„WILDREZ” Krzysztof Wilczyński	21-404 Trzebieszów, Trzebieszów II 105A	2008.10.20	Opc	–
15	Dezyderusz Pomykała FHU POMYKAŁA	59-300 Lubin, Al. Niepodległości 4a/43	2008.10.22	Opc	–
16	„BAM-CAR-OIL” Sp. z o.o.	98-300 Wieluń, ul. 18-go Stycznia 98	2008.10.22	Opc	rażące naruszenie warunków koncesji
17	BP SERVICE CENTER SC Tomasz Rał, Jolanta Kalecińska-Rał	42-700 Lubliniec, Plac Kościuszki 1	2008.10.23	Opc	zaprzestanie działalności
18	Z.CH. HAJDUKI SA	41-506 Chorzów, ul. Stalowa 17	2008.10.24	Wpc, Mpc, Opc	zaprzestanie działalności
19	Przedsiębiorstwo Ciężkiego Sprzętu Budowlanego Budownictwa Węglowego SA	43-100 Tychy, ul. Fabryczna 11	2008.10.27	Opc	zaprzestanie działalności
20	Katarzyna Małgorzata Pacewicz PAKPLUS	17-100 Bielsk Podlaski, ul. Kazimierzowska 7/5	2008.10.27	Opc	–
21	PPHU TEKSPOD Józef Orłowski, Jolanta Orłowska	96-100 Skierniewice, ul. M.C. Skłodowskiej 92a	2008.10.30	Opc	zaprzestanie działalności
22	PAL Pacewicz, Antoniuk Sp.j.	66400 Gorzów Wlkp., ul. Wawrzyńska 64	2008.10.30	Opc	zaprzestanie działalności
23	EJK Sp. z o.o.	44-100 Gliwice, ul. Chorzowska 44c	2008.11.03	Wpc, Mpc, Opc	zaprzestanie działalności
24	BIMARK Sp. z o.o.	56-416 Twardogóra, ul. Długa 2	2008.11.03	Opc	zaprzestanie działalności
25	INVENT SC	44-300 Wodzisław Śląski, ul. Targowa 26	2008.11.04	Opc	zaprzestanie działalności
26	Przedsiębiorstwo Budowlano-Telekomunikacyjne TELKON	62-510 Konin, ul. Spółdzielców 12	2008.11.04	Opc	zaprzestanie działalności
27	IYI OIL Sp. z o.o.	82-300 Elbląg, Aleja Grunwaldzka 2/3 lok. C	2008.11.05	Opc	zaprzestanie działalności
28	Zdzisław Bitowski PW	59-700 Bolesławiec, ul. Brzozowa 32	2008.11.06	Opc	zaprzestanie działalności

29	Przedsiębiorstwo Obrotu Energią i Paliwami EGW Sp. z o.o.	40-085 Katowice, ul. Mickiewicza 29 lok. 17	2008.11.07	Oee	zaprzestanie działalności
30	Michał Stępnik SIM	01-464 Warszawa, ul. Łagowska 2/37	2008.11.12	Opc	zaprzestanie działalności
31	Małe Elektrownie Wodne Wilk Maruszewski	60-656 Poznań, ul. Błękitna 11/5	2008.11.14	Wee	zaprzestanie działalności
32	ONYKS POZNAŃ Sp. z o.o.	60-179 Poznań, ul. Jeleniogórska 18	2008.11.17	Opc	zaprzestanie działalności
33	PPHU JAMEX Bukowski Jerzy	26-650 Przytyk, ul. Słoneczna 14	2008.11.18	Opc	-
34	Henryk Foryś, Beata Stokowska STOFOR SC	05-074 Halinów, Nowy Konik, ul. Terespolska 45	2008.11.21	Opc	-
35	Rolnicza Spółdzielnia Usługowo-Handlowa BOROWIAK w Jeżewie	86-131 Jeżewo, ul. Laskowicka 6	2008.11.24	Opc	zaprzestanie działalności
36	Teresa Krawiec Zakład Usług Gazowniczych	56-400 Oleśnica, ul. Wrocławska b/n obok CPN	2008.11.26	Opc	-
37	Piotr Kopacz „TANK-POL oil”	49-315 Mąkoszyce, ul. Rolnicza 3	2008.11.28	Opc	-

Legenda:

Wee – wytwarzanie energii elektrycznej
Oee – obrót energią elektryczną

Wpc – wytwarzanie paliw ciekłych

Mpc – magazynowanie paliw ciekłych

Opc – obrót paliwami ciekłymi

**WYKAZ PRZEDSIĘBIORSTW, KTÓRYM UMORZONO POSTĘPOWANIE
KONCESYJNE, UCHYLONO DECYZJE KONCESYJNE, POZOSTAWIONO WNIOSKI
KONCESYJNE BEZ ROZPATRZENIA LUB ROZPOZNANIA, ODMÓWIONO
UDZIELENIA KONCESJI**

(stan na 2008.12.05)

Lp.	Nazwa przedsiębiorstwa	Adres	Data decyzji
1	KRAK-GAZ Sp. z o.o.	30-010 Kraków, ul. Łokietka 6b/ 7	2008.10.09
2	„FPBHU” Jerzy Redzik	21-470 Krzywdą, Huta Dąbrowa, ul. Sienkiewicza 36	2008.10.09
3	Mała Elektrownia Wodna Kwiryna Głodkowska	24-313 Wilków, Szczekarków-Kolonia 35	2008.10.13
4	TRANSPETROL Tomasz Kozłowski	53-609 Wrocław, ul. Wagonowa 34	2008.10.15
5	Zakłady Tekstylny WOMAREX Sp. z o.o.	59-630 Mirsk, ul. Giebułtów blok 1	2008.10.16
6	Maria Skarżyńska „PHU MARIA SKARŻYŃSKA”	62-081 Przeźmierowo, ul. Rzemieśnicza 2	2008.10.16
7	Mała Elektrownia Wodna Zbigniew Żelazny	28-500 Kazimierza Wielka, ul. Partyzantów 38/25	2008.10.22
8	MCKROLL Sp. z o.o.	70-784 Szczecin, ul. A. Struga 78	2008.10.28
9	Andrzej Brudkowski Firma Handlowo-Usługowa	72-400 Kamień Pomorski, ul. Polna 1	2008.10.28
10	MOKRI KORDESTANI PEYMAN Kamed Gaz	98-345 Mokro, Krzyworzeka 268/1	2008.10.29
11	Gminna Spółdzielnia SAMOPOMOC CHŁOPSKA	83-340 Sierakowice, ul. Kartuska 4	2008.10.30
12	RWE Supply & Trading GmbH	45-128 Essen, Huysseallee 2	2008.11.05
13	PH DRAGON Barbara Szczepka	41-306 Dąbrowa Górnicza, Laski 128	2008.11.05
14	„GLOBAL LOGISIK – J. DWORNIAK”	05-070 Sulejówek, ul. Kombatantów 55	2008.11.14
15	ROXPOL Sp. z o.o.	62-510 Konin, ul. Przemysłowa 85	2008.11.18
16	FHU Iwona Niewiatowska	05-319 Cegłów, Bojmie 40	2008.11.21
17	Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe „IGMAR” Marek Idziński	97-425 Żelów, Wypychów 12	2008.11.21
18	Dawid Kopczyński DAWDAR	87-100 Toruń, ul. Świętopełka 24b/23	2008.11.28
19	Jan Gawlik, Jarosław Mariusz Gawlik, Piotr Paweł Gawlik ZPHU Elektrownie Wiatrowe SC	99-400 Łowicz, Plac Przyrynek 4/4	2008.12.03
20	DRK Energia Sp. z o.o.	63-130 Książ Wielkopolski, Łęzek 10 lok. 4	2008.12.04
21	EKOEN SC Ewa Matuszak, Marek Matuszak	62-540 Kleczew, Józefowo 1B	2008.12.05

WYKAZ PRZEDSIĘBIORSTW, KTÓRYM WYGASŁY DECYZJE KONCESYJNE

(stan na 2008.12.05)

Lp.	Nazwa przedsiębiorstwa	Adres	Data decyzji	Rodzaj działalności	Uzasadnienie
1	Janusz Kasztelan, Jerzy Stec FUH J.J. SC	31-875 Kraków, Os. Dywizjonu 303 50/50	2008.10.10	Opc	–
2	Firma Handlowo-Usługowa Michał Rojek	98-335 Pątnów, Pątnów 98	2008.10.10	Opc	zaprzestanie działalności
3	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o.	39-460 Nowa Dęba, ul. Leśna 1	2008.10.15	Pcc	–
4	Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.	18-400 Łomża, ul. Kopernika 9 a	2008.10.15	Pcc	–
5	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o.	99-200 Poddebice, ul. Targowa 2a	2008.10.15	Wcc, Pcc	–
6	Zakład Energetyki Ciepłej, Wodociągów i Kanalizacji w Choroszczy Sp. z o.o.	16-070 Choroszcz, ul. Sienkiewicza 25a	2008.10.15	Wcc, Pcc	–
7	Rafał Wróblewski BUT-GAZ	63-100 Śrem, ul. Jana Kilińskiego 6/4	2008.10.17	Opc	wykreślenie z właściwego rejestrów lub ewidencji
8	BIELANY SC Krzysztof Kapszukiewicz, Wojciech Kopania	21-532 Łomazy, Bielany 25	2008.10.20	Opc	–
9	Wytwórnia Filtrów PZL-Sędziszów SA	39-120 Sędziszów Mip., ul. Fabryczna 4	2008.10.31	Wcc	–
10	Stomil-Sanok SA	38-500 Sanok, ul. Reymonta 19	2008.10.31	Wcc, Pcc	–
11	FROTEX SA	48-200 Prudnik, ul. Nyska 10	2008.10.31	Wcc, Pcc	–
12	Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej (Miasto Grybów)	33-330 Grybów, ul. Ogrodowa 4	2008.10.31	Pcc	–
13	P.L. Energia Sp. z o.o.	78-230 Karlino, ul. Krzywopłaty 42	2008.11.01	Dpg, Opg, Sgz	–
14	TANK-GAZ-POL Krzysztof Dzikowski	42-200 Częstochowa, ul. Dmowskiego 1	2008.11.06	Opc	wykreślenie z właściwego rejestrów lub ewidencji
15	Pawliszok & Rudnik TRANSPOL Sp.j.	22-100 Chełm, ul. Wschodnia 27	2008.11.07	Opc	zaprzestanie działalności
16	INTERCARD SA	60-003 Poznań, ul. Wołczyńska 18	2008.11.10	Opc	–
17	BIOPAL Sp. z o.o.	63-819 Borek Wilk., ul. Jeżewska 1	2008.11.12	Wpc	–
18	PHU „J&A” Agata Zerbok	57-200 Ząbkowice Śląskie, Stolec 948	2008.11.14	Opc	–
19	Firma Oponiarska DĘBICA SA	39-200 Dębica, ul. 1-go Maja 1	2008.11.15	Wcc	–
20	Jarocińskie Fabryki Mebli SA w upadłości	63-200 Jarocin, ul. Powstańców Wielkopolskich 1	2008.11.15	Wcc, Pcc	–
21	Zakłady Przemysłu Wełnianego im. E. Plater Sp. z o.o.	16-010 Wasilków, ul. Nadrzeczna 22	2008.11.15	Wcc, Pcc	–
22	Wiktor Kaproń Zakład Handlowo-Produkcyjno- Usługowy „HADES”	55-320 Małczyc, ul. Jastrzębska 10	2008.11.17	Opc	wykreślenie z właściwego rejestrów lub ewidencji
23	Małgorzata Głowczyk FHU SELENE	30-350 Kraków, ul. Zachodnia 4/43	2008.11.17	Opc	–
24	Stacja Paliw „MT-OKTAN” SC Maria Tkacz, Edward Marciniak	36-051 Górnio, Górnio 104a	2008.11.26	Opc	–
25	Firma MO-BRUK Józef Mokrzycki	33-322 Korzenna 214	2008.11.28	Opc	–
26	Elektrociepłownia Lublin-Wrotków Sp. z o.o.	20-484 Lublin – Wrotków, ul. Inżynierska 4	2008.11.30	Wcc	–
27	Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.	38-700 Ustrzyki Dolne, ul. Przemysłowa 16	2008.11.30	Wcc, Pcc	–

28	Przedsiębiorstwo Energetyczne ESV SA	55-011 Siechnice, ul. Polna 12	2008.12.01	Dee	-
29	Józef Szymański PPHU MONREX	05-124 Skrzyszew, Krubin, ul. Nowodworska 26, gm. Wieliszew	2008.12.04	Opc	-
30	FHU GAZ-TRADE Szymański W., Wróbel R. SC	96-500 Sochaczew, Kożuszki Parcel 37	2008.12.04	Opc	-
31	Sławomir Urbaniak Dystrybucja Gazu Płynnego	63-313 Chocz, Stary Olesiec 105	2008.12.04	Opc	wykreślenie z właściwego rejestru lub ewidencji
32	Zdzisław Kantor Firma Handlowo-Usługowa KAN-ROP Hurt-Detal Olejów i Paliw	87-400 Golub-Dobrzyń, ul. Klonowa 6	2008.12.05	Opc	wykreślenie z właściwego rejestru lub ewidencji
33	Rafał Broniec MOGTAN	03-343 Warszawa, ul. Rembielińska 2 m. 62	2008.12.05	Opc	-

Legenda:

Wcc – wytwarzanie ciepła
 Pcc – przesył ciepła
 Dee – dystrybucja energii elektrycznej
 Wpc – wytwarzanie paliw ciekłych

Opc – obrót paliwami ciekłymi
 Dpg – dystrybucja paliw gazowych
 Opg – obrót paliwami gazowymi
 Sgz – skrapianie i regazyfikacja gazu ziemnego

Informujemy o obszarach działania Oddziałów Terenowych URE:

- Oddział Centralny w Warszawie – woj. mazowieckie
- Oddział północno-zachodni z siedzibą w Szczecinie – woj. zachodniopomorskie i lubuskie
- Oddział północny z siedzibą w Gdańsku – woj. pomorskie i warmińsko-mazurskie
- Oddział zachodni z siedzibą w Poznaniu – woj. wielkopolskie i kujawsko-pomorskie
- Oddział wschodni z siedzibą w Lublinie – woj. lubelskie i podlaskie
- Oddział środkowozachodni z siedzibą w Łodzi – woj. łódzkie i świętokrzyskie
- Oddział południowo-zachodni z siedzibą we Wrocławiu – woj. dolnośląskie i opolskie
- Oddział południowy z siedzibą w Katowicach – woj. śląskie
- Oddział południowo-wschodni z siedzibą w Krakowie – woj. małopolskie i podkarpackie

Urząd Regulacji Energetyki
00-872 Warszawa, ul. Chłodna 64

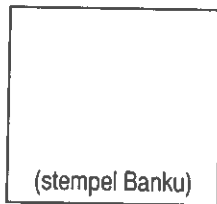
Prezes	tel. 66-16-302 fax 66-16-300
Wiceprezes	tel. 66-16-202 fax 66-16-200
Dyrektor Generalny	tel. 66-16-102 fax 66-16-106
Gabinet Prezesa	tel. 66-16-315 fax 66-16-321
Departament Przedsiębiorstw Energetycznych	tel. 66-16-238 fax 66-16-319
Departament Taryf	tel. 66-16-210 fax 66-16-219
Departament Promowania Konkurencji	tel. 66-16-233 fax 66-16-225
Biuro Prawne	tel. 66-16-130 fax 66-16-134
Biuro Obsługi Urzędu	tel. 66-16-155 fax 66-16-177
Rzecznik Odbiorców Paliw i Energii	tel. 66-16-305 (171) fax 66-16-225 (319)
Automatyczna infolinia o numerach telefonów	tel. 66-16-156

Urząd Regulacji Energetyki
e-mail: ure@ure.gov.pl
adres internetowy: www.ure.gov.pl

2		POLECENIE PRZELEWU		A
W ciężar rachunku		Na dobro rachunku		
Nazwa dłużnika:		Nazwa wierzyciela: URZĄD REGULACJI ENERGETYKI 00-872 Warszawa ul. Chłodna 64		
w Banku:		w Banku: NBP O/O Warszawa		
Nr rachunku:		Nr rachunku: 58101010100028732231000000		
Pl. Kas.:	Data:	Kwota:		

Tytułem:

Oplata za Biuletyn URE

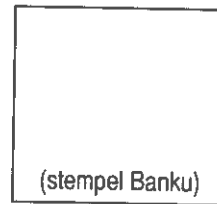
(pieczęć zleceniodawcy i podpisy)

(stempel Banku)

2		POLECENIE PRZELEWU		D
W ciężar rachunku		Na dobro rachunku		
Nazwa dłużnika:		Nazwa wierzyciela: URZĄD REGULACJI ENERGETYKI 00-872 Warszawa ul. Chłodna 64		
w Banku:		w Banku: NBP O/O Warszawa		
Nr rachunku:		Nr rachunku: 58101010100028732231000000		
Pl. Kas.:	Data:	Kwota:		

Tytułem:

Oplata za Biuletyn URE

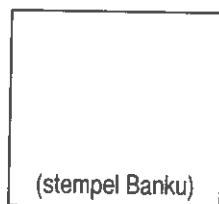
(pieczęć zleceniodawcy i podpisy)

(stempel Banku)

2		POLECENIE PRZELEWU		B
W ciężar rachunku		Na dobro rachunku		
Nazwa dłużnika:		Nazwa wierzyciela: URZĄD REGULACJI ENERGETYKI 00-872 Warszawa ul. Chłodna 64		
w Banku:		w Banku: NBP O/O Warszawa		
Nr rachunku:		Nr rachunku: 58101010100028732231000000		
Pl. Kas.:	Data:	Kwota:		

Tytułem:

Oplata za Biuletyn URE

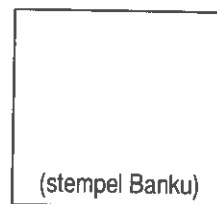
(pieczęć zleceniodawcy i podpisy)

(stempel Banku)

2		POLECENIE PRZELEWU		C
W ciężar rachunku		Na dobro rachunku		
Nazwa dłużnika:		Nazwa wierzyciela: URZĄD REGULACJI ENERGETYKI 00-872 Warszawa ul. Chłodna 64		
w Banku:		w Banku: NBP O/O Warszawa		
Nr rachunku:		Nr rachunku: 58101010100028732231000000		
Pl. Kas.:	Data:	Kwota:		

Tytułem:

Oplata za Biuletyn URE

(pieczęć zleceniodawcy i podpisy)

(stempel Banku)

ZAMÓWIENIE BIULETYNU URE * ZAMÓWIENIE BIULETYNU URE * ZAMÓWIENIE BIULETYNU URE * ZAMÓWIENIE BIULETYNU URE

Zamówienie _____ Biuletynu URE ____/2009	
Numery:	
Liczba egzemplarzy:	
Wartość:	
Imię i nazwisko lub nazwa firmy:	
Imię i nazwisko bezpośredniego odbiorcy Biuletynu:	
Ulica:	nr:
Miasto:	kod: □□-□□□□
tel. kontaktowy (z kier.):	
faks:	
NIP: □□□□-□□□□-□□-□□	
Oświadczam, że jestem płatnikiem VAT i upoważniam Urząd Regulacji Energetyki do wystawienia faktury bez mojego podpisu.	
----- Pieczętka i podpis	

Zamówienie _____ Biuletynu URE ____/2009	
Numery:	
Liczba egzemplarzy:	
Wartość:	
Imię i nazwisko lub nazwa firmy:	
Imię i nazwisko bezpośredniego odbiorcy Biuletynu:	
Ulica:	nr:
Miasto:	kod: □□-□□□□
tel. kontaktowy (z kier.):	
faks:	
NIP: □□□□-□□□□-□□-□□	
Oświadczam, że jestem płatnikiem VAT i upoważniam Urząd Regulacji Energetyki do wystawienia faktury bez mojego podpisu.	
----- Pieczętka i podpis	

„Biuletyn Urzędu Regulacji Energetyki”

zawiera m.in.:

- wykaz przedsiębiorstw ubiegających się o udzielenie koncesji,
- zestawienie udzielonych koncesji,
- zestawienie zatwierdzonych taryf,
- adresy komisji kwalifikacyjnych,
- akty wykonawcze do ustawy – Prawo energetyczne,
- informacje o sporach rozstrzyganych przez Prezesa Urzędu,
- artykuły o pracach Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki.

Biuletyn ukazuje się jako dwumiesięcznik.

★ ★ ★

Warunki prenumeraty w roku 2009 dwumiesięcznika: „Biuletyn Urzędu Regulacji Energetyki”

Prenumeratę można zamówić na dowolną liczbę egzemplarzy, w dowolnym terminie.

Cena rocznej prenumeraty (6 numerów po 15 zł za 1 egz.) wynosi 90 zł, 2 egz. – odpowiednio 180 zł.

Dwumiesięcznik będzie przesyłany na nazwisko osoby i adres wysyłki podany na zamówieniu.

WARUNKIEM PRZYJĘCIA I REALIZACJI ZAMÓWIENIA JEST OTRZYMANIE – FAKSEM LUB POCZTĄ – PODANEGO KUPONU PRENUMERATY WRAZ Z KOPIĄ PRZELEWU ZA ODPOWIEDNIĄ ILOŚĆ EGZEMPLARZY.

Prosimy o czytelne wypełnienie WSZYSTKICH rubryk kuponu prenumeraty.

Biuletyn ukazuje się od 15 lipca 1998 r.

Egzemplarze archiwalne poza numerem 1/98, są do nabycia w Urzędzie Regulacji Energetyki, ul. Chłodna 64, 00-872 Warszawa, tel.: (022) 661 62 22, faks: (022) 661 62 24.

6-7 kwietnia, 2009

Warszawa

Hotel Hilton

8 Konferencja Inwestycyjno - Regulacyjna ERRA

ORGANIZOWANA PRZEZ
REGIONALNE STOWARZYSZENIE
REGULATORÓW ENERGETYKI (ERRA)

Konferencja jest poświęcona aktualnym praktykom regulacyjnym i uwarunkowaniom inwestycyjnym w krajach Europy Centralnej i Wschodniej oraz Wspólnoty Niepodległych Państw; jej współorganizatorem jest Prezes Urzędu Regulacji Energetyki. Spotkanie stwarza możliwość wysłuchania problemowych prezentacji, udziału w dyskusjach panelowych oraz spotkaniach towarzyszących, a także stanowi wyjątkową okazję do bezpośredniej wymiany poglądów między tworzącymi instrumenty regulacyjne (m.in. taryfy, koncesje, warunki handlu transgranicznego), a przedsiębiorcami.

Forum konferencji to tradycyjne miejsce spotkań przedstawicieli sektora inwestycyjno-finansowego zaangażowanego w elektroenergetykę z ponad setką regulatorów z 28 państw regionu. Przewiduje się tłumaczenie symultaniczne na język angielski, rosyjski oraz polski. Zalecamy możliwie wczesną rejestrację.

ERRA jest dobrowolnym stowarzyszeniem niezależnych organów regulacyjnych energetyki z krajów Europy Centralnej i Wschodniej oraz Wspólnoty Niepodległych Państw.

Tematy konferencji to:

- (1) INWESTYCJE W ENERGETYCE - REGULACJA I PRAKTYKA
- (2) ALTERNATYWNE ŹRÓDŁA ENERGII: MOŻLIWOŚCI I BARIERY
- (3) LIBERALIZACJA RYNKÓW ENERGII
- (4) ZAGADNIENIA REGULACJI CENOWEJ

Więcej informacji udziela
Sekretariat ERRA

Koztarsasag ter 7,
Budapeszt 1081,
Węgry
Tel. (36-1) 477-0456;
Fax (36-1) 477-0455

Email: secretariat@erranet.org
<http://www.erranet.org>

Więcej informacji na stronie internetowej
<http://www.erranet.org/InvestmentConferences>

Urząd Regulacji
Energetyki